

לקראת שבת מלאכתא

Dirshu

דרשן ד' ועוזן

קרן עולמית לחיזוק
ועידוד לימוד התורה

אוגדן עלוני השבת

פרשת במדבר

לקראת שבת מלכתא

dirshu@dirshu.co.il | לקבלת הגליון למייל:

תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה'

גליון מס' 329

פנינים לפרשת במדבר

צריך להבין שלא היה לו 'נערווין'. הוא היה האדם הרגוע והשלו ביותר שהכרתי בעולם, למרות יראת השמים העצומה שלו ודקדוק ההלכה בדקויות שלא בנמצא, היה ברוגע מופלא. מה שצריך לעשות, עושים

שיחה מרתקת במעון בנו הגדול של רשכבה"ג מרן שר התורה זיע"א יבלח"ט הגאון רבי אברהם ישעי' קניבסקי שליט"א ראש כולל 'ארחות יושר', על ששים שנות חיים בצילו של האבא מרן שר התורה זיע"א

"ראשי אלפי ישראל הם" (במדבר א', ט"ז)

ראשית דבר ביקשנו לברר: כיצד היתה ההרגשה לגדול בצל ענקיים גדולי תורה מופלגים, הסבא מרן בעל הקהילות יעקב זצוק"ל והאבא מרן שר התורה זיע"א?

כילדים, חשבנו שיש לנו איזו זכות מיוחדת, גרנו בשכונה עם הרבה תלמידי חכמים ואנשים גדולים, כמובן שידענו שסבא מרן הסטייפלער הוא גדול הדור וכו', אבל לא חשבנו שיש לנו אישית, כילדים איזו 'פריבילגיה' מיוחדת. היינו ילדים ככל הילדים. כאשר גדלנו והבנו יותר, ידענו שעלינו לנצל את הזכות המיוחדת הזו, ללמוד מדרכיו ולהתחמם לאורו.

פריבילגיה לא היתה אבל 'מחייב' היה גם היה, תמיד היה מי שיזכיר "אתה נכד של מרן הסטייפלער, איך אתה מתנהג?"... אבל מעולם לא עלה בדעתנו להתגאות בכך או לבקש איזו שהיא הקלה או טובה בגלל הייחוס המפואר.

מרן הסטייפלער זיע"א היה "א גוטער זיידע", התחממנו בחיקו ובאברתו יסך לן, תמיד דאג ותמיד הרעיף אהבה, התעניין בנכדים, בלימודם ובמעשיהם. דווקא אצל האבא הכ"מ החינוך כלפינו כבנים היה יותר תובעני יחסית, היה את הימין מקרבת אבל היה את השמאל תובעת ואת ה'מכה על קדקדו ואומר לו גדל!

אבל היה כאמור את הימין מקרבת. כשהיינו ילדים תמיד היה משחק איתנו בשעשועי חידות וחיפוש ספרים, מרכיב על הכתפיים, לוקח אותנו לים וכדומה, הוא היה מאוד מעורב בחיינו. אמנם בעיקר בצד של לימוד התורה - אך לא רק.

בציווי האב: קריאת העיתון היומי...

אם יורשה לשאול: מה ההבדל בין מרן הסטייפלער זצוק"ל למרן שר התורה זצוק"ל? במה מתבטא השוני ביניהם?
 האמת היא - מהרהר הגרא"ש - כמובן שבסופו של דבר שניהם כיוונו לדבר אחד, ללמוד וללמוד וללמוד ושוב ללמוד!! אלא שהיה הבדל ביניהם בצורה ובדרך, בסגנון ובהנהגה. זה התבטא גם במענה לשואלים. מרן הסטייפלער זיע"א היה משיב לפעמים בדבר מתוך דבר, והאבא הכ"מ היה יותר עונה במענה קצר רק את ה'למעשה'. למשל, פעם שאלתי את מרן הסטייפלער זצוק"ל בעניין לבישת טלית קטן. היה זה זמן לא רב אחרי שהתחתנתי ורציתי ללבוש ציצית ארוכה, בשיעור גדול, כמו שהחמיר מרן הסטייפלער עצמו.

זכר' בליל שבת, היה נוהג ללכת לאחל מזל טוב ולקח עמו אותנו הבנים. באחת הפעמים, ישב לידנו תלמיד חכם אחד בשמחת שלום זכר, ודיבר עם אבא בדברי תורה, הוא הקשה קושייה על הרמב"ם, ותירץ את הקושייה ע"י פלפול ארוך ונפלא.

לאחר דקות ארוכות, משסיים אותו תלמיד חכם לומר את ה"שטיקל תורה" שלו, השיב לו האבא הכ"מ: יש שם טעות סופר ברמב"ם, תראה בדפוסים החדשים שכבר תיקנו את זה", וכך במילים ספורות נפלה הקושייה וממילא נפל כל הפלפול המיותר. אחד הבנים לא הצליח לשלוט בעצמו וצחק למראה פניו הנפולות של אותו אדם שנשאר בפה פתוח ובלי 'חבורה'. לאחר שיצאנו מהמקום פנה אבא אל אותו בן שצחק ואמר: "אתה צוחק על אנשים? אתה פוגע? מעכשיו ולמשך שנה לא אקח אותך לשלום זכר", אבא עמד בדבריו, שנה שלימה הלה נשאר בבית בליל שבת, כמובן שהלקח נטמע בו ונצרב בנשמתו...

מאידיך, היה פעם שהעניש אותי בטעות, לאחר שחשד שעשיתי מעשה מסויים ללא רשות, ולאחר שהעניש אותי התברר לו שהיה זה ברשות האמא, הוא הרגיש צורך לפצות אותי על כך, לכן קרא לי ואמר: "בוא, אני אצייר לך את המנורה", ואכן ישב עמי כחצי שעה, וצייר במתינות את המנורה עם גביעיה כפתוריה ופרחיה באומנות של ממש... בהחלט היה בזה פיצוי הולם...

כל' האדם!

רבים שואלים כיצד ניתן להבין שהמתמיד הגדול שחס על כל רגע ורגע מזמנו, קיבל כ"כ הרבה זמן, כ"כ הרבה אנשים, ורבים מהם הטרידו הרי בדברים של מה בכך...

צריך להבין שלא היה לו 'נערווין'. הוא היה האדם הרגוע והשלו ביותר שהכרתי בעולם, למרות יראת השמים העצומה שלו ודקדוק ההלכה בדקויות שלא בנמצא, היה ברוגע מופלא. מה שצריך לעשות, עושים.

ממילא, קיבל את כולם מפני שכך כתוב במשנה "הוי מקבל את כל האדם בסבר פנים יפות". פעם שאלתי אותו כיצד מקבל אדם פלוני, שידעתי שעשה לו עוול גדול, בחיך וללא הבעה של כעס או תרעומת, והשיב לי במילים הנ"ל: 'הוי מקבל את כל האדם בסבר פנים יפות!' בהדגשה על 'כל האדם'...

סיבה נוספת כנראה, אמר לי בהזדמנות אחרת כאשר הביע צער על שצריך ללכת לחתונות ואירועים שהיה מקפיד ללכת, שאלתי מדוע באמת הולך? אז השיב לי: "זה חסד", והוסיף: "אנחנו לא יודעים למה הקב"ה נותן לנו חיים, צריך לעשות חסד". לכן לא חס על זמנו, ובאמת 'מתוך שחסידיים היו תורתן משתמרת' הוא הספיק גם את הלימודים שלו, גם את כתיבת התשובות במכתבים הרבים לצד קבלת אלפי אנשים

זה היה מחזה מופלא, כיצד מי שניצל את זמנו במקסימום יש לו את השלווה העצומה לענות לכל ילד ששואל שאלה. זו הנהגה שלא מצאנו בהכרח אצל אחרים.

הכל נבע ממידת הביטחון הפנימית שלו. הוא היה רגוע גם בנוגע

ושאלתי אותו האם יש לחשוש בזה משום "יוהרא"? והוא השיב וענה לי: "יוהרא אין בזה אבל אתה הרי אברך צעיר, אתה צריך להתלבש יפה ומכובד, לא כמוני שאני כבר זקן, ויכול ללבוש בגדים 'מוזנחים'..." זו דוגמא לתשובה ששוברה בצידה...

במקרה אחר שאלתי, כשלמדתי בישיבה, לגבי נסיעה לקברי צדיקים בצפון האם לנסוע או לא. מרן הסטייפלער אמר לי אז: "אי אפשר לדעת איפה באמת יש קברי צדיקים, רוב הקברים הם סתם המצאות של משרד הדתות שבאים וקובעים שלט גדול על ציון תנא כזה או אחר, ומלבד קברים בודדים כמו רשב"י ועוד כמה, רובם כלל לא קברי צדיקים". וכך הסביר לי כמה אין טעם לנסוע. אבל לבסוף הוסיף ואמר לי: "אם אתה רוצה לנסוע, תתפלל גם עלי..."

לעומת זאת, האבא הכ"מ התשובות שלו תמיד היו חותכות, קצרות, מתומצות, וענייניות. אולי זה נבע מכך שהאבא הכ"מ תמיד היה פרוש לגמרי מהעולם הזה ולא היה מודע בהתחלה ל'חולשות' ולקטנות המוחין של השואלים. מרן הסטייפלער היה יותר מעורב בין הבריות וממילא התשובות 'לקחו בחשבון' גם את החולשות שלהם. בספרו 'אורחות יושר' כתב האבא הכ"מ שמאז שהחלו להגיע אליו אנשים הוא התוודע יותר לבעיות של הציבור, ועל כן חיבור את ה'אורחות יושר' כדי שלא יצטרך להרחיב ולענות לכל אחד ואחד.

דרך אגב, האבא הכ"מ כל כך היה מנותק מהוויות העולם, עד שמרן הסטייפלער 'הכריח' אותו לקרוא את העיתון מידי בוקר, אז האבא הכ"מ היה עובר קצת מלמעלה על ה'מאורסים' וקצת 'כותרות', ושוכח מזה בדיוק דקה אחרי שהניח את העיתון...

חטא ו'עונשו'

הזכרתם קודם את החינוך התובעני, במה זה התבטא, והאם כך אחז בדעתו שצריך לחנך?

ראשית כל היה לנו את הדוגמא האישית הטובה ביותר, הן מהאבא והן מהאמא, בין בתורה ובין בחסד וכו'. אבל מלבד מה שראינו, אבא חינך ללימוד, לדעת, לא לבזבז את הזמן, וכשהיה צורך גם היה מעניש, לפעמים בחומרה. אך את דעתו האמיתית כיצד לחנך כתב בצורה בהירה וברורה בספרו הנפלא 'ארחות יושר', שם כתב שמצד אחד חובה לחנך ולהעניש כשצריך.

בספרו 'טעמא דקרא' כותב ווארט עצום לגבי אבשלום שנאמר "ולא עצבו אביו מעולם". והקשה האבא הכ"מ מדוע באמת לא עצבו אביו? מדוע דוד לא חנך את אבשלום? ומבאר שדוד לא עצבו כי לא היה צורך בכך, הוא התנהג כשורה, ובכל זאת אומר הנביא שהיה עליו למצוא איזה סיבה להענישו, להעיר לו, בכדי לחנכו לעתיד. מאידך, האבא הכ"מ כותב שיש לזיזר מאוד שלא להכות מתוך כעס, ולא להכות בחוזקה כמו שאמרו בגמ' ב'בבא בתרא': 'כי מחית לינוקא לא תמחי אלא בערקתא דמסאני', כלומר מכה קלה שלא יזוק.

אולי אפשר דוגמא מדרך החינוך...

אתן לכם דוגמה כמה היה חשוב לו החינוך. כשהייתה שמחת 'שלום

"הייתה התונה אחת ששהיתי בה זמן רב. הייתי חלש ומותש ולא יכולתי לרקוד הרבה, ובכל זאת שהיתי שם כשעה. הגעתי בעיקר, לא בגלל מעלת החתן ובגלל שהוא בקשר קרוב עמי, אלא מפני שהיה לומד בשעות מאוחרות עם חברותא ליד מיטת הרבנית בבית החולים כדי שלא תישאר בלילות לבדה". וסיים: "הכרת הטוב, כפי שהורוני רבותי, היא מעל הכל!"

מאצילות הליכותיו של ראש ישיבת קריית מלך, הגאון רבי שמואל יעקב בורנשטיין זצ"ל

"וְאֵלֶּה תּוֹלְדֹת אֶהְרֵן וּמִשָּׁה" (במדבר ג', א')

'מלמד שכל המלמד את בן חבריו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו' (רש"י)

"למדתי בישיבה פלונית, וחפצתי לעבור לחברון-גאולה. באתי אל רבי שמואל יעקב וביקשתי להתקבל לישיבה. בפגישה זו הוא שאל אותי: מדוע אתה רוצה לעבור משיבתך אלינו? השבתי לו מיד: חפץ אני לשמוע ולקבל מראש-הישיבה!

הוא נהנה מאד מהתשובה. לא רק מראה פניו לימד אותי על כך, אלא הוא גם אמר זאת בפירושו. אבל ההנאה הגדולה לא היתה מההשתוקקות שלי ללמוד אצלו ולהיות תלמידו - אלא מדבר אחר בכלל... וכך הסביר לי: 'אני נהנה שבחור אינו מוציא לעז ואינו מקטרג על הישיבה שממנה בא. הוא לא אומר 'בישיבה ההיא חסר ענין פלוני או לא בסדר דבר אלמוני, ועל כן אני חפץ לבוא לכאן', אלא אומר 'אני רוצה לבוא לכאן בגלל ענין פלוני שיש כאן' ותו לא. מתשובה כזו אני נהנה!' וזו היתה השיחה המוסרית הראשונה ששמעתי ממנו..."

מעשה נאה ומאלף זה ראוי לפתוח את היריעה לדמותו של הגאון הגדול רבי שמואל יעקב זצוק"ל, שכל ימיו אשר חיה הרביץ בתלמידיו תורה לצד יראה והנהגה טהורה, כאשר מצידו עומד הוא עליהם, בחינת 'הוא היה אומר', ונאה מקיים את אשר נאה דורש.

כתמר וכארז

נוסח הברכות של רבי שמואל יעקב למבקשי ברכותיו, היה: "שתהא נפשך חושקת בתורה, ותגדל תלמיד חכם אמיתי". ומיהו תלמיד חכם אמיתי? תלמיד חכם אמיתי, אמר, הוא מי שיש לו חוט המשולש של שלושת אלו: תורה, יראת שמים, ומידות טובות מידות טובות, הנהגה נכונה בין אדם לחבירו, זהירות בכבוד הזולת - כל אלו היוו עבור רבי שמואל יעקב אבן בוחן לכל האדם כולו. 'עלינו לדעת', היה אומר, 'כי הגשמיות של השני היא הרוחניות שלנו'.

בשמחת בר-מצוה אצל תלמיד, בה השתתף רבי שמואל יעקב, לחש בעל השמחה לצלם כי ינסה להשיג תמונת תקריב איכותית מרבו, על מנת שיוכל להגדילה ולתלותה בביתו. הצלם בתמימותו

לא חשב פעמיים. ניגש לרבי שמואל יעקב עצמו, ושאל אותו אם יסכים להצטלם באופן שביקש בעל השמחה... רבי שמואל יעקב לא הרהר ולו שניה אחת. 'ודאי ודאי' השיב. מיד נעמד, יישר את כובעו, יישר את קמטי חליפתו, סידר קלות את זקנו, ושאל את הצלם אם המראה מתאים לדרישות...

סיפור זה אופייני לרבי שמואל יעקב מאוד. עם כל הנכבדות שאפפה אותו, וביודעו גם כבוד התורה מהו - עם כל זאת בער בו רצון להיטיב לזולת, ועבור זאת היה מוכן למסור את עצמו. אם פלוני רוצה תמונה ממנו, הוא יעשה הכל כדי לסייע לו להשיג אותה.

ההטבה לאחרים היתה אצל רבי שמואל יעקב מקור הנאה. עקב בעיות רפואיות, היה רבי שמואל יעקב אסור באכילת מאכלים מסויימים. כל מכיריו וידידיו לאורך כל השנים, מספרים כיצד כיבד אותם בעוגיות ומעדנים האסורים לו באכילה, באומרו להם: 'מאכלים אלו אסורים עלי; ההנאה היחידה שיש לי מהם, זוהי לראות אחרים האוכלים אותם... אל תקחו ממני הנאה זו!'

מדרגת האדם

בלילות שבת היה רבי שמואל יעקב מוסר שיעור-חומש בביתו. השיעור התקיים מיד לאחר הסעודה. אחד מבני הישיבה שלא היה רגיל להשתתף בשיעור החומש, הוזמן לסעודת שבת אצל

היו הוא והרבנית מרבים בהבאת אורחים לסעודת השבת. הבאה זו היתה בשפע רב - עיתים וסעדו על שולחנם עוד כשלושים איש! סעודות אלו היו אצל רבי שמואל יעקב בגדר עבודת קודש. הוא היה מרבה לומר בהם 'מאמרים' עמוקים מענייני פרשת השבוע ועניינים אחרים, כמו כן היה משורר עם הציבור הגדול שירי דבקות. והנה אירע פעם כי במשך שלושה חודשים רצופים, לא הזמינו רבי שמואל יעקב והרבנית אל סעודת השבת אף לא אורח אחד! את כל הסעודות במשך הזמן הזה אכלו הם לבדם; שני אנשים ליד שולחן אחד, בליל שבת, בשבת בבוקר, ובסעודה השלישית. כך במשך שלושה חודשים. מה אירע?

אח"כ נודע הדבר: שכן אחד בביתם הגיע לידי מצב כלכלי קשה ביותר. הדבר נודע לרבי שמואל יעקב, והוא סיפר על כך לרבנית. הוא חיווה דעתו, כי מן הראוי שהם ינסו לשקם את המשפחה על ידי תמיכה קבועה במשך שלושה חודשים. שאלה הרבנית: וכי מהיכן נעמוד בכל ההוצאות הללו? הציע רבי שמואל יעקב כי במשך תקופה זו ימנעו מאירוח אורחים, ואת הכסף שיחסכו, יתמונו לאותו שכן! כה נחוצות היו סעודות-רבות משתתפים אלו עבור רבי שמואל יעקב והרבנית, אבל כדי לסייע לאותה משפחה עמדו וויתרו עליהן...

'בכל ברכה וברכה בשמונה עשרה', אמר רבי שמואל יעקב פעם ברגע של גילוי לב, 'אני מכוון על הצרות של האנשים הקשורות לברכה זו'. 'אותך אני מזכיר בכל תפילה', אמר פעם לתלמיד. 'מאז שאשתך חלתה, אין תפילה שאינני מזכירה', שמע ממנו תלמיד אחר. 'למעלה מארבע שנים, יום ללא יוצא מן הכלל, התפללתי על צרתו של פלוני', סיפר בהזדמנות אחרת.

רבים מידידי גילו בדיעבד כי הוא מתפלל בהזכרת שמם באופן קבוע. ולא רק מתפלל - אלא שופך דמעות עבורם. היה אומר שמכוון ב'מלך עוזר ומושיע' על כל הבחורים המבוגרים שזקוקים לזיווג. כשעלה לתורה עשה 'מי שברך' עבור החולים, אלו שהכיר ואלו שביקשוהו להעתיך עבורם. הוא הקריא רשימה ארוכה מאד של כל השמות על פה, שם החולה ושם האם.

"ופניהם איש אל אחיו"

חברות אמיתית כיצד? רבי שמואל יעקב היה אדם חברותי מאד. חברים רבים היו לו, וכלפי כל אחד מהם חש כאח. ולא רק הוא חש כך כלפי אחרים, אלא גם רבים אחרים חשו כלפיו כאחים ורעים קרובים, ואלו היו מכלל הגילאים, צעירים ומבוגרים.

בהקשר זה היה רגיל רבי שמואל יעקב להביא את דברי הבעל הטורים, על הפסוק "והיו הכרובים פורשי כנפיים למעלה, סוככים בכנפיהם על הכפורת, ופניהם איש אל אחיו, אל הכפורת יהיו פני הכרובים". על פסוק זה כותב בעל הטורים 'כמו שני חברים שנושאים ונותנים בדברי תורה'. מה פשר הדברים? מדוע 'פניהם איש אל אחיו' מוכרח להיות באופן של חברים העוסקים בתורה?

**במשך שלושה חודשים רצופים,
לא הזמינו רבי שמואל יעקב
והרבנית אל סעודת השבת אף
לא אורח אחד! את כל הסעודות
במשך הזמן הזה אכלו הם
לבדם; שני אנשים ליד שולחן
אחד, בליל שבת, בשבת בבוקר,
ובסעודה השלישית. מה אירע?**

רבי שמואל יעקב. רבי שמואל יעקב הבין אל נכון כי הבחור יחוש אי נעימות לעזוב את הבית מיד אחרי הסעודה מבלי להשתתף בשיעור. על כן, מיד אחר הסעודה, פנה אליו ואמר לו: אין שייכות בין הסעודה לשיעור; אם אינך רגיל להשתתף בשיעור, יכול אתה לחוש בנוח ולחזור מיד לשיבה...

בחור ליווה את רבי שמואל יעקב בדרכו. בידו של רבי שמואל יעקב היה תיק כבד, והבחור התנדב לקחתו. רבי שמואל יעקב סירב; איני רוצה להשתמש בתלמיד חכם... בהמשך הדרך חזר בו רבי שמואל יעקב: "הלא הנך עומד בעונת השידוכים. ובכן, הבה נתאר לעצמנו כי משהו מביט בכך בשעה זו ורואה אותך מהלך לצד אדם עם זקן לבן, ובעל הזקן הלבן נושא תיק כבד, ואתה פוסע לידו בידיים ריקות... כיצד יראה הדבר? אין מנוס אלא שתיטול את התיק..."

יעקב מצב בריאותו, ועל פי הוראת הרופא, לא היה רבי שמואל יעקב צם בתעניות שבמהלך השנה. למרות שכל סובביו ידעו מכך, בכל זאת נוהר היה בעקשנות שלא לאכול בפני אחרים המתענים. לעיתים נצרך היה לבקש את הנוכחים לצאת, כדי שיכול לאכול: 'איך אפשר לאכול בפני אנשים השרויים בתענית?'

ומעניין לעניין: מצב בריאותו של רבי שמואל יעקב לא איפשר לו לעלות במדרגות במהרה, ועל כן היה עולה לאיטו. (לעיתים היה מתבטא תוך כדי כך, ובחיוך, כי כבר אמר מרן הגאון רבי חיים שמואלביץ זצוק"ל, לגבי עניינים רוחניים, כי קל לרדת וקשה לעלות...) ביום השבת, כאשר היה שב מהתפילה בשיבה עם קבוצת בחורים שבאו לסעוד עמו על שולחנו, היה מסיט את עצמו לצדדים, ואומר להם: אני עולה לאיטי. אל נא תתעכבו בגללי. עלו לביתו והמתינו לי שם!

הסוד שהתגלה

ביתו של רבי שמואל יעקב היה, כידוע, בית ריק מילדים, משום כך

ביאר רבי שמואל יעקב: התקשרות בין אדם לאדם באה על ידי דיבור. אם תוכן הדיבור הוא עניינים פשוטים - אף ההתקשרות היא פשוטה וחיצונית. אבל אם היא באה על ידי דיבור בתורה ובחכמה, שזהו עיקרו של הדיבור, ההתקשרות עמוקה ופנימית יותר, ונוצר בין המדברים חיבור מושלם.

היות ופני הכרובים איש אל אחיו, באה לסמל את החיבור בין הקב"ה לישראל, שהוא חיבור עמוק ביותר, ולפיכך אין למשול לה אלא חיבור 'איש אל אחיו' שבא על ידי דברי תורה, שכאמור הוא החיבור הגמור והמושלם.

והוסיף רבי שמואל יעקב: נקודה זו המתבארת בבעל הטורים, יכולני להוכיח אותה מקורות חיי. היו לי חברים וידידים רבים במשך כל השנים, מהם שגיליתי להם מסתריי וסודותיי. אמנם, במהלך השנים לא נשאר הרבה מאותן חברויות. חברים באו וחברים הלכו, ואלו התחלפו באלו. רק אותם אלו שחברותנו היתה מיוסדת על דיבור בדברי תורה - רק הם נותרו חברים לעד. עם אלו, אף אם במשך שנים לא נפגשנו ולא שוחחנו - כאשר חזרנו ונתראנו זה עם זה, צפה ועלתה מיד החברות העזה והפנימית שנוצרה בינינו על ידי דברי התורה!

ברכה או הודאה?

כשהיה נשאל אימתי יש ללכת לחתונה של חבר, היה משיב: היסוד של הכל הוא הכרת טובה. למדתם יחד? היה לכם קשר מיוחד? נהנית ממנו עצה ותושיה? עליך להשתתף בשמחתו.

'היתה חתונה אחת', סיפר, 'ששהיתי בה זמן רב. הייתי חלש ומוותש ולא יכולתי לרקוד הרבה, ובכל זאת שהיתי שם כשעה. הגעתי בעיקר, לא בגלל מעלת החתן ובגלל שהוא בקשר קרוב עמי, אלא יותר מזה - מפני שהיה לומד בשעות מאוחרות עם חברותא ליד מיטת הרבנית בבית החולים כדי שלא תישאר בלילות לבדה'. וסיים: 'הכרת הטוב, כפי שהורוני רבותי, היא מעל הכל, והיא החשבון

העיקרי בכל השאלות מסוג זה! כשהיה רבי שמואל יעקב מדריך חתנים מהישיבה, היה אומר להם כי עליהם להודות לאשה ולהכיר לה טובה על כל דבר ודבר. 'אין לכם', היה אומר, 'לקבל את מעשיה כמובנים מאליהם; עליכם להכיר לה טובה כאילו לא מגיע לכם דבר'.

פעם, אחרי 'ישר כח' לבבי שקיבל אחד התלמידים, והיה זה עקב עניין פעוט ביותר שעשה עבור רבי שמואל יעקב, הביע התלמיד את פליאתו על הצורך בהודאה זו. רבי שמואל יעקב ענה לו לשיטתו, כי אין כאן קושיא - 'ישר כח' אינה אלא ברכה שיתחזק כוחו של המסייע. והראיה, הוסיף, שר' אהרן הוניגסברג (מנהלה של 'קריית מלך' שהיה איש חסדו של רבי שמואל יעקב), אחר שאומרים לו 'ישר כח' הוא עונה אמן... והרי לברך אפשר תמיד, ובפרט כשמישהו עשה לך טובה...

(מתוך מוסף שבת קודש יתד נאמן בהר תשפ"ב)

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666

היה לרבינו הסכם 'יששכר וזבולון' עם ר' טוביה שפיגל ז"ל מבני ברק, איש יקר ונדיב לב, שהתפרנס מחנות לממכר מוצרי סדקית אותה ניהל בתל-אביב. הופעתו של רבינו נשאה חן בעיניו, ומשהתעניין אודותיו ושמע כי הינו מורה הוראה בירושלים ופרנסתו מצומצמת, ביקש לערוך עמו הסכם לפיו יפריש עבורו מידי חודש בחדשו כדי 'חומש' מרווחי החנות שבבעלותו

על משמר הקודש של בעל 'שבט הלוי' מרן הגאון רבי שמואל הלוי ואזנר ז"ע

"וְשָׁמְרוּ הַלְוִיִּם אֶת מִשְׁמֶרֶת... (במדבר א', נ"ג)

תקופת מגורי רבינו בירושלים לא היתה קלה כל עיקר. העוני והדלות היו אז נחלת הכלל, והעיקן אפילו על בעלי ממון שהתגוררו בארץ ישראל. המלחמה בה היה שרוי העולם בכלל, ואירופה הדווייה בפרט, פגעה בערוצי מסחר רבים, מה שגרם בעקיפין למערבולות כלכליות בקנה מידה גלובלי. מלבד זאת, חייהם של תושבי ארץ ישראל המנדטורית, ובמיוחד בני ירושלים, מעולם לא היו קלים מבחינה כלכלית, כך שגם משפחתו של רבינו רחוקה היתה מחיי רווחה ושגשוג.

ילדיו סיפרו על חיי דחק ומחסור שידעו בילדותם, גם הרבנית ע"ה היתה מספרת אודות חייהם בעת ההיא, כאשר בשר כמעט ולא היה אז בנמצא, ואפילו מן המעט שבכל זאת היה, הרי שרוב המשפחות לא יכלו להרשות לעצמם בשר ועוף שנחשבו למעדן של ממש. איכשהו גורלם שפר עליהם במקצת ועלה בידם להשיג עוף שלם לכבוד שבת, אך היה עליהם להסתפק הימנו מלבד בסעודות השבת, גם בארוחות הצהריים של ימי השבוע, תוך כדי נקיטת תחבולות בישול שונות, כחכמתן של בנות ישראל הכשרות.

אולם רבינו לא השגיח בכל זאת, ועל אף תנאי לחץ ודחק אלו, לא מש מאהלה של תורה, כי אם ישב והגה בה במרץ עלומים ביגיעה והתמדה שהפליאו כל רואיו.

ככלל, היה רבינו מרבה לספר עובדות מצדיקים על מידת יגיעתם בתורה, והיה מפאר ומשבח מידתם שעסקו בתורה דווקא מתוך הדחק והייסורים, ופעמים שמתוך דלות ועוני או ייסורי חולי וכדומה, ומתוך כך צמחו והתעלו והגיעו להשגותיהם ומדרגותיהם בתורה, גם משהיה מדבר על עצמו ועל הצלחתו בתורה, תולה היה זאת דווקא בעמלו ויגיעתו בתורה בכל מצב ועת, ולא דווקא בכישרונותיו הברוכים, בציינו כי זו גם תשובתו לשאלת "במה הארכת ימים" אותה היה נשאל פעמים רבות.

יששכר באוהלך

בתקופה מאוחרת יותר, כאשר כבר התמנה לרב בשכונת 'כרם אברהם', היה לרבינו הסכם 'יששכר וזבולון' עם ר' טוביה שפיגל

ז"ל מבני ברק, איש יקר ונדיב לב, שהתפרנס מחנות לממכר מוצרי סדקית אותה ניהל בתל-אביב.

הקשר ביניהם החל כאשר רבינו השתתף באסיפה כלשהי בתל אביב, בה נכח גם ר' טוביה. הופעתו של רבינו שכבר אז הוכר כמורם מעם נשאה חן בעיניו, ומשהתעניין אודותיו ושמע כי הינו מורה הוראה בירושלים ופרנסתו מצומצמת, ביקש לערוך עמו הסכם כתוב וחתום כדת וכדין לפיו יפריש עבורו מידי חודש בחדשו כדי 'חומש' מרווחי החנות שבבעלותו. רבינו נענה להצעתו. ומני אז היה שולח לו כל חודש המחאה על סכום מסוים.

הסכם זה נמשך תקופה ארוכה, גם לאחר שרבינו עבר להתגורר בבני ברק. אירע פעם שרווחיו של ר' טוביה מהחנות היו מועטים, והוא שקל לבטל את ההסכם מכיוון שלא יכול היה להמשיך ולעמוד בהתחייבותו. הוא נכנס למרן החזון איש ז"ע, ושטח בפניו את שאלתו, השיב לו החזון איש: "אינני יכול לענות משום שאין הלכה בשולחן ערוך על מקרה שכזה, אבל זאת תדע, כי אין בכל השולחן ערוך מצוה כה גדולה כמו תמיכה ברב ואזנר..."

רבינו העריך מאוד את ר' טוביה מיטיבו, ואף גמל לו פעם בביקור בביתו, סיפרה הרבנית יעקבזון ע"ה בתו של ר' טוביה ז"ל ואשת חבר להגה"צ רבי מרדכי עמרם יעקבזון זצ"ל, שהיה משגיח בישיבת

הוא נכנס למרן החזון איש זי"ע,
ושטה בפניו את שאלתו, השיב
לו החזון איש: "אינני יכול לענות
משום שאין הלכה בשולחן ערוך
על מקרה שכזה, אבל זאת תדע,
כי אין בכל השולחן ערוך מצוה כה
גדולה כמו תמיכה ברב ואזנר..."

בשער בת רבים על הדרוש תיקון, לא התמהמה מלעשות זאת. כך לדוגמה במכתב ששלח רבינו למערכת העיתון 'קול ישראל', מתריע הוא על פרצה חמורה בחומת הכשרות להם אחראים: "פרסמתם בשבוע העבר עלינו לטובה מכתב מחברת 'ליבר', שאין בשוקולד שום תערובת חלב. בינתיים עשה אחד החרדים מחיפה בדיקת כמות של השוקולד, והבדיקה הראתה בלי שום פקפוק, שיש לכל הפחות 4 אחוז תערובת חלב, וחושבני שאתם ידעתם מזה וחיוב גדול עליכם לפרסם זה בהקדם, למנוע רבים מאיסור בשר בחלב". בהמשך המכתב קובל הוא גם על פרצה נוספת והפעם בחומות השבת:

"וגם הריני לעורר על החילול שבת שאנו עדים לו בשכונתנו 'כרם אברהם', ע"י חברת 'תנובה' שבכל שבת ושבת בהשכמת הבוקר יוצאים מכונניות ממרכז תנובה, וכי אין בכוחנו לעקור צרעת ממארת זו מירושלים עיה"ק"...

את התעסקותו בענייני כשרות המשיך רבינו משך כל ימי שבתו בירושלים, וגם כאשר רבתה מלאכתו בענייני הכלל ובהוראת רבים, המשיך רבינו לעמוד על המשמר, כשהמסמכים השונים שהשתמרו מאותה העת מלמדים על פעלו בתחום הדגים והשימורים, במוצרי סוכר וקפה, ואפילו בתעשיית כלי המטבח מאלומיניום, שהיו שהתעוררו אז לחשוד כי מושחים אותם במהלך ייצורם בשומן טריפה. רבינו נשלח אז למפעל 'פלאלום' ברמת גן, לפקח שם מקרוב ולבדוק את תהליך שלבי הייצור, יחד עם הגאון ר"פ עפשטיין זצ"ל עם מייסד ועד הכשרות הג"ר אברהם ראטה זצ"ל.

שיתוף הפעולה ההדוק בתחומי הכשרות נמשך גם לאחר שרבינו עקר לבני ברק.

מעורבותו פחתה עקב ענייני הרבנות השונים שמנעו ממנו להתעסק בכך דבר יום ביומו, עם זאת נשתמרו התכתבויות שונות בעיקר בשנת תשי"ב, הדנות במגוון בעיות שצצו אז בעקבות שנת

חכמי לובלין בבני ברק ומאוחר יותר בישיבת 'תפארת ציון', כי נכחה אז באותו ביקור וזוכרת כי אמה ע"ה הגישה לשולחן מגדנות שאפתה במיוחד לכבוד רבינו. לאחר ששוחחו ביניהם רבינו ומארחו, נענה רבינו ואמר: "הן בעלת הבית טרחה וצריך לטעום מהכיבוד". טעם רבינו מן התקרובת ועמו טעמו גם יתר הנוכחים לשמחת ליבה של המארחת.

במכתב שנשתמר מתקופת מגוריו בירושלים, אותו כתב רבינו לר' טוביה, עולה תמונה עגומה למדי ממצב פרנסתו בעת ההיא. וכך כותב הוא: "סלח לי כבודו על שאיחרתי הפעם להשיב על מכתבו ולתת לו תודה על תמיכתו עמדי. עוד לא היו ימים קשים לפרנסה בשבילי כמו ימים אלה, וגם עם מה שאני מקבל מכבודו עוד חסר לי הרבה לפרנסה. הקב"ה יתן שלא ימושך זמן זה הרבה, כדי שלא אבטל מדברי תורה..."

וזה אשר תאכלו

משרתו הרמה כמו"צ מן השורה בבית הדין של ה'עדה החרדית' שהייתה עבורו הפעם הראשונה בה ישב על כס הרבנות, הצמיחה את הקשר העמוק רב השנים שהיה קיים בין רבינו ל'עדה החרדית' במשך כל ימיו. בערוב ימיו, בעת שביקר במשרדי ה'עדה החרדית', שב והזכיר בקדשו את זוהרם של אותם ימים, באמרו כי עודנו זוכר את ימי תקומתה של העדה, שהיו אז בבחינת 'והיה ראשיתך מצער'. "קל וחומר כאשר עינינו רואות בנחמת ציון ובבניין חומות הדת בירושלים ובכל ארץ ישראל, כאשר למעלה מחמישים מורי הוראה בישראל משמשים בתפקידם מטעם הבד"צ, שאין לכך אחר ורע בכל העולם היהודי, הרי שוודאי הוא בבחינת 'ואחריתך ישגה מאוד', כה יתן ה' וכה יסיף".

ואכן, רבינו היה בין הראשונים שיצקו את אדני הזהב למערכת הכשרות המהודרת והמפוארת של העדה החרדית. הוא הותיר את טביעת ידו בגוף הכשרות בעל המוניטין, וגם מאוחר יותר, כאשר כבר לא כיהן בפועל כחבר ב'עדה החרדית', המשיך לתמוך וללוות את העדה ואת מערכת הכשרות שלה על מגוון מישוריה, בכל כוחו ותוקפו ההלכתי.

מעקב אחר פעילותו של רבינו בתחום הכשרות כפי העולה ממסמכי הארכיון של העדה, מגלה כי כבר בשנת תש"ד עסק רבינו בעניינים אלו ואף התמנה לחבר במשלחת מיוחדת מטעם הבד"צ בה היה חבר גם הגאון הגדול רבי פנחס עפשטיין זצ"ל, לימים ראב"ד ירושלים, שהעניקה לבסוף תעודת כשרות על המוצר החדשני 'מרגרין' שהגיח אז לאוויר העולם, והיה עדיין בראשית דרכו.

במכתב מתאריך ז' אייר תש"ד שנשלח על ידי העדה לדייני בד"ץ אגודת ישראל בתל-אביב מוזכר דבר ביקורו במפעל:

"...אמנם ביקרו בבית החרושת הרב הגאון הר"פ עפשטיין שליט"א חבר הבד"ץ עם הרב הג"ר שמואל וואזנער הי"ו, בבית הרושת המרגרינה של בריקשטיין אוניון ... יצטרכו לקבל משגיח קבוע מטעם הבד"ץ בבית החרושת..."

רבינו עמד כחומה בצורה על המשמר, וכאשר היה צורך להזהיר

מעשה בת"ח אחד ששוחח עם רבינו ובדבריו אמר דבר מסויים, שאלו רבינו היכן זה כתוב, ענה הלה שזה ירושלמי מפורש. לאחר זמן שאלו רבינו היכן הירושלמי מכיוון שחיפשו ולא מצאו, נענה הלה שאמר את דבריו בצחוק ורק התכוון שכך נוהגים הירושלמים. רבינו כאב מאד, איך ניתן להתלוצץ כך ולומר שזה ירושלמי, ומאותו יום הרגיש הלה שחינו סר בעיני רבינו

"אהבתו ויראתו" של מרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל

"וְשָׁמְרוּ אֶת מִשְׁמֶרֶתוֹ" (במדבר ג', ז')

למרות היותו של רבינו מגדולי המשפיעים על הישוב התורני החדש שהלך ונבנה בארץ ישראל לאחר מלחמת העולם השנייה, עולם הישיבות וקהילות בני התורה ויראי השם מכל החוגים, הקפיד להישאר בצביונו המקורי, הירושלמי, הפנימי והחיצוני, הוא חבש שטריימל לראשו וכובע "סופר" כמו שהלכו בירושלים בימות החול, ואף הידר להתפלל במלבוש הנהוג בירושלים הנקרא חאלאט. ואף כשהיה מחוץ לביתו וחזר סמוך לזמן תפילת מנחה היה עולה לביתו להחליף מלבושו קודם התפילה. ומרגלא בפומיה שמלבוש זה הוא א יידישער מלבוש, מלבוש יהודי, שצורתו מדוקדקת שלא יהיו בו ד' כנפות וגם חוגרים אותו בחגורה. ופעם כשדיברו על רוח הטהרה שהחזו"א יצק בנדבכי הדור המתחדש של עולם התורה אחר השואה בארץ הקודש, התבטא, שחבל שלא הצליחה גם בהחדרת הלבוש הארוך לכל בני התורה בישוב החדש.

יחליפנה לחליפה קצרה.

לדבר כיהודי

בנפשו היה ככל שניתן להישאר מחובר לעבר בכל מה שניתן, מסיבה זו העדיף תמיד לשוחח בשפת האידיש כשניתן היה, כמו כן, למרות שאת שיעוריו הרבים בישיבה ולבעה"ב אמר בלשון הקודש, שכן רבבות תלמידיו ומושפעי, עמך בית ישראל, לא ידעו ברובם את שפת האידיש, ולא סבר שיש להימנע מכך, אולם בביתו שכונתו היה מדבר בשפת האידיש, כדרכם של אנשי ירושלים מהישוב הישן מדור דור. עד כדי כך היה הדבר חשוב אצלו שכאשר דיבר עם אחד מבני משפחתו והתברר לו שאינו מבין אידיש, התפלל ואמר לו שלפלא אצלו, איך אינו מתבייש מעצמו, לא לדעת אידיש, שפת היהודים.

כך מספר גם תלמידו הג"ר עובדיה שמחה יעבץ (בעל "שמועה טובה") כאשר שבת לבקרו לאחר שעברתי מ"קול תורה" לישיבת פוניבז', שאלני, נו דו ראדטס שוין וי א איד (נו, המדבר אתה כבר כיהודי) שכן בישיבת פוניבז' השיעורים נאמרים בשפת האידיש, עניתי שאמנם אני שומע ומבין אידיש, אך עדיין לא מדבר. נענה רבינו ואמר: "נו, שומע ואינו מדבר הרי הוא כפיקח לכל דבריו".

עד כמה היה ענין הלבוש בנפשו. סיפר חתנו הגאון רבי זלמן נחמיה גולדברג, שבמהלך השנים התברר לו שכשלקחו רבינו לחתן, היה לו חשוב שילבש שטריימל בשבתות, אלא שבעדינותו הוא לא נתן לכך אפילו רמז קל, רק שמאז שהתארס ציפה וקיווה בסתר לבו שזה יקרה. (רבי זלמן נחמיה נמנע מלעשות זאת משום כבוד אביו שלא לבש). ומספר עוד: פעם דיברתי איתו על שני מועמדים שהתמודדו לתפקיד חשוב ואמר לי בתוך הדברים, אם פלוני יוכתר, יהיה לעיר רב עם שטריימל... ראיתי כמה זה יקר בעיניו.

דוגמא נוספת, כאשר החליטו לעטרו בראשו ישיבת "קול תורה", ביקשו ממנו ראשי הישיבה שירכוש כובע חדש כראוי לראש ישיבה. כוונתם היתה שיקנה כובע אחר, לא ה"סופר" הירושלמי רחב היתורא, אך רבינו ענה שהוא מוכן אמנם לקנות "סופר" חדש, הכי יפה שיש, אך לא לשנות ממה שהלך קודם לכן. בהקשר זה, סיפר הרה"ג רבי יוסף חיים שיינקר על בחור אחר שנבחן ל"קול תורה", והצליח מאד בבחינה, אולם רבינו לא רצה לקבלו, באומרו שהיות והבחור הולך עם חליפה ארוכה, אינו רוצה להיות הגורם שהוא

לבסוף פגשו בדרך לבית הכנסת ושח לפניו כמה פעמים ניסיתי "לתפוס" את הרב אך לא עלתה בידי, והוסיף ושאל מתי אוכל "לתפוס" את הרב. רבינו במיתרי לשוננו העדינים לא קיבל את הדברים, "לתפוס אותי" אמרת, וכי פעלתי אוון למישהו שמן הראוי לתופסני על כך

נעימות ושמחה, היה תמיד תחת על מלכות שמים תמידית. מחד תמיד השרה אורה נעימה ואף לא נמנע מלהשמיע דברי חידודים והברקות, מאידך ראו תמיד איך "שויתי ד' לנגדי תמיד" שהיה נשמר מכל משמר מליצנות וקלות ראש, וכאשר נתקל בתופעה כזו, עלה לו הדבר בבריאות ולא הבין איך אפשר לחיות בצורה כזו. פעם הוזמן למקום שרצה ללכת אליו, שהיה סבור שזה נחוץ מאד, אך היות ופעם קודמת שהיה במקום זה אורה קלילה מידי, לא הלך לפני שבריר אצל המזמין שברור שלא תהיה שום ליצנות.

הוי מעשה שת"ח אחד שוחח עם רבינו ובדבריו אמר דבר מסויים, שאלו רבינו היכן כתוב מה אמר, ענה הלה שזה ירושלמי מפורש. לאחר זמן שאלו רבינו היכן הירושלמי שחיפשו ולא מצאו, נענה הלה שאמר את דבריו בצחוק ורק התכוון שכך נוהגים הירושלמים. רבינו כאב מאד, איך ניתן להתלוצץ כך ולומר שזה ירושלמי, ומני אותו יום הרגש הלה שחינו סר בעיני רבינו, ולמרות שכן דיבר איתו, הרגיש שהתייחס אליו בקרירות מסויימת.

פעם כשדיבר על גנות הליצנות, סיפר שפעם שמע איזה דבר ליצנות על פסוק מסויים, ומאז בכל פעם שהוא אומר פסוק זה, עולה במוחו אות ודבר ליצנות מטופש, מבלי יכולת להיפטר ממנו.

אפילו בימי הפורים הקפיד שתהיה שמחה של מצוה בטהרתה ולא בהוללות ומאד לא נחה דעתו מכמה דברים שנשתרשו בימי הפורים היוצאים מגדר שמחה של מצוה, ובפרט דברים שיש בהם חוסר דרך ארץ וזלזול בכבוד התורה, כגון חיקוי צורת דיבורם של רבני הישיבה. וסיפרו תלמידים, שמעודם לא ראו את רבינו גוער בחזקה בתלמידיו, כי אם פעם אחת, בהבחינו בכרוז שתלו על כתלי הישיבה לקראת פורים ובסגנון לישנא ד"כל נדרי" נכתב שם בדרך התול ושחוק "כל ליצנותא ושטותא ובדיחותא, כולם שרויים לך ומחולים לך, ואין כאן לא חטא ולא עוון" רבינו תלש את הכרוז מיד ונכנס לאולם חדר האוכל וביקש לדבר לפני התלמידים, בדבריו הסביר

רבינו סלד מאד מביטויי הרחוב. מספר אחד מבני הבית, היה זה כאשר סיים פעם למלאות בקשה שהטיל עליו רבינו, היה זה דבר לא קל במיוחד, ובשובו הודה לו רבינו על טרחתו עברו. הלה הגיב באדיבות המקובלת, "אין בעד מה", תגובה זו לא מצאה חן בעיני רבינו, למה אין בעד מה, הרי טרחת והתאמצת למלאות בקשתי, והיה עליך לומר לי: לעונג היה לי לעשות כן וכדומה, אך לא לומר, אין בעד מה.

כיוצא בזה, אחד מני רבים שפקדו את ביתו של רבינו בימי חול המועד ניסה מספר פעמים לקבל פניו ולא עלתה בידו, לבסוף פגשו בדרך לבית הכנסת ושח לפניו כמה פעמים ניסיתי "לתפוס" את הרב אך לא עלתה בידי, והוסיף ושאל מתי אוכל "לתפוס" את הרב. רבינו במיתרי לשוננו העדינים לא קיבל את הדברים, "לתפוס אותי" אמרת, וכי פעלתי אוון למישהו שמן הראוי לתופסני על כך.

להתבונן במסורת ומנהגי האבות

בענין זה סיפר אחיינו הג"ר יחיאל מיכל שטרן (רב שכונת עזרת תורה) שבשעתו חיפש לקנות דירה לאחד מילדיו והיתה לו אפשרות לקנות בשכונת "גבעת שאול" הוותיקה או בשכונת רמות שאז החלה מתאכלסת בקהל יראי השם. הוא התייעץ עם רבינו והורה לו להעדיף את "גבעת שאול", ונימק, הישוב החדש ברמות הוא צעיר ברובו ומטבע הדברים אין שם זקנים, חשוב מאד שיהיה גם לזוג בשכונתם זקנים וותיקים, מהם ניתן ללמוד את מסורת דורות העבר. ופעם תיאר באוזני רבי מיכל, עד כמה מנהגי העבר מכוונים ומדוקדקים, ורואים זאת אפילו באכילת המאכלים, פעולה שנראית רחוקה מקשר למסורת ומנהגים ובכל זאת ניתן ללמוד מהם את ההלכה והמנהג. למשל עוגיות ה"לקח" (לעקאך) שהיו מחלקים בקידושים ובשבתות ובבריתות, מבוססים על כך שמשקל ה"לקח" היה מכוון למידת שיעור ברכת "על המחיה", כדי למנוע מאנשים ספק, האם אכלו כשיעור או לא. מטרה נוספת היתה לאלו הנוהגים לאכול דבר שלם, גם בקידושא רבא של מזונות ידעו שיש לה שיעור חיוב "על המחיה" ולא סתם פרוסת עוגה שניתן להסתפק בשיעורה. גם בענין מאכל ה"קוגל איטריות" הירושלמי, אמר שיסודו נבע מהרצון שלא להתחייב בקביעות סעודה משום שהוא פת הבאה בכיסנין שלדעת רוב הפוסקים באכילתה בלי מזונות אחרים, אין מתחייבים בברכת המזון. כך גם מאכל ה"גפילטע פיש" בליל שבת נועד להציל מברירת עצמות בדגים.

גם השפה והשפראך הירושלמי מלאים בענייני הלכה והנהגה, ופעם הסביר את האיחול הרגיל בין אנשי ירושלים בערב שבת אחר הצהרים, המברכים איש את רעהו ב"א גוטען ערב שבת!", מה פשר איחול זה? והסביר היות ובער"ש אחא"צ חוששים לשיטת הגרעק"א שבאמירת "א גוטען שבת" יש בו משום קידוש וממילא חשש חילול שבת, לכן משתמשים בביטוי "א גוטען ערב שבת" להנצל מזה.

"אהבתו ויראתו"

כאמור, למרות היותו של רבינו מעיין נובע ומנביע של מידות טובות

החשוב בינך לבין עצמך - תמה. לא, הסביר הסופר, יש בספר לא רק תועלת פרטית, אלא גם תועלת ציבורית. רבי איצלה תמה איזו תועלת ציבורית יכולה להיות מסיפורים ושירים, האם הספר מסוגל להביא עזרה בריאות או בפרנסה, האם בכוחו לסייע לתושבי רוסיה הענקית בפרנסה בכבוד, במה? - יש אלפי אנשים שנהנים מהנאת קריאה! - השיב הסופר.

ואתה פשוט רוצה להיטיב עם הבריות? זו באמת כל המטרה - שאל רבה של פטרבורג והמשיך לייגע את המשכיל בשאלות כאן ולשם על המטרה והתועלת שבהוצאת ספר, עד שאותו אפיקורס הגביה את קולו, מה הרב רוצה ממני, וכי אין סיבה טובה בהוצאת ספרים מהסוג הזה והרי "אין הקב"ה מקפח שכר שיחה נאה". מששמע רבי איצלה את שם הקב"ה עולה על דל שפתיו, הצביע וקרא לעברו: הנה לזה חיכיתי, יפה מאד כך מדברים הכופרים הגדולים.

הפחד מחילול כבודו יתברך על ידו

כמה פעמים גילה למקורביו מה מטריד את מנוחתו, ועל מה הוא מרבה להתפלל: שלא יתחלל שם שמים על ידו, ופעם אחת אמר לבנו, שככל שהרגיש שמייחסים לו כבוד וחשיבות כך הוא יותר חושש מתקלה זו ומרבה להתפלל על זה.

(מתוך הספר 'גאון ישראל')

בכאב רב ובסערת רוח על כך שזו אינה הנהגה ראויה לבני הישיבה. ופעם התבטא על ישיבות שנגרם בהם ליצנות ובזיון התורה בפורים שצריך לסגור אותם על מנעול ובריח ביום הפורים, כזו שנאה לליצנות.

שוב הוי מעשה, תחת אחת החופות הגיש מאן דהוא את כוס הזוכית לחתן וקרא בקול: חתן, ברעך (חתן, שבור הכוס) רבינו הגיב במתק לשון: ואס, אחתן איז א' מזיק (וכי חתן הוא מזיק) ובפנותו אל החתן אמר לו: "חתן עס איז געווען א בית המקדש, און עס איז חרוב געווארן, און א זכר למקדש ברעכט מען אגלאז, נו, בראך" (בית המקדש היה לנו וחרב בעוונתנו, וזכר לכך המנהג לשבר כוס ועתה שבור).

ליצנותא ד"עם ארציות"

כמובן שכל זה לא כולל "ליצנותא דעבודה זרה" שהיא מצוה גדולה, ובבית רבינו נהגו לשורר בסעודת פורים בעסק גדול פזמון על סדר אותיות א"ב בכל מיני לשונות של יקר וגדולה למרדכי וחרפה וזלזול בהמן כגון "אורה למרדכי אלה להמן".

כמו כן בני הבית סיפרו שכאשר קרה בבית שהתגלגלה השיחה אודות "עם ארציות" ובורות, יכלו לראותו מחייך כמעט במלוא פיו ולגלג על מציאות הריקנות בידיעת התורה, משום שבמקרים רבים היא מביאה לתקלות משונות. כאשר אנשים שלא יגעו בתורה הופכים "טפל לעיקר" ו"עיקר לטפל" עד כדי גיחוך, לפעמים גם מומציאים מצוות חדשות ומושגים שאין בהם סרך הלכה.

גם אם דיברו בבית על מינים וכופרים, יחד עם זאת שהיה כואב את כאב הכפירה שהתרבתה בדורות האחרונים, היה לפעמים מקבל בהבנה את מי מבני הבית שקיים בעצמו סידור "ליצנותא דעבודה זרה על הכופרים. הוא עצמו סיפר כמה פעמים את הסיפור דלהלן: אחד מגדולי המשכילים נכנס לגאון רב איצלה פטרבורגר להראות לו את ספרו ובו שירים וסיפורים, כדרכו של אותו משכיל משורר, כמובן הוא דרך על מפתן חדרו של הרב ברמות רוחא וגאוה.

רבי איצלה בחכמתו החל לגלגל עמו שאלות בזו אחר זו. בתחילה שאלו, מה מטרת חיבור ספר כזה. השיב המשכיל כי ליצירה הספרותית יש ערך רב, לכן עמל עליה. וכי בגלל זה הינך זקוק לפרסם את הערך ברחובות קריה, הלא באפשרותך לייצר את הדבר

האזינו לתוכנית 'הפוח בכל יום' בקו השיעורים של דרשו

כל הכתבות והתוכן משודרים להאזנה מדי יום מפי הרב אברהם פוקס

077-2222-666 שלוחה 31

כל אדם שואף לשאת אשה חכמה ופקחית, אבל לא תמיד זה לטובתו... נתאר לעצמנו, מה קורה כשעם הארץ זוכה לאשה חכמה ופקחית? כשהיא תעמוד מקרוב על 'חכמתו' הגדולה, היא תתייחס אליו בהתאם... עד מהרה הוא עלול להצטער על הרגע שרצה אשה חכמה לצידו. עדיף לו אשה שאינה מכירה בחסרונו ובטוחה שהוא איש תבונות...

הגאון רבי ראובן אלבו שליט"א על ה'מדבר' - המפתח לשלום בית

נתן את התורה לעם ישראל, נאמר (שמות יט, ג): "כה תאמר לבית יעקב ותגד לבית ישראל". ל'בית יעקב' - אלו הנשים - נאמרה לשון אמירה, שהיא לשון רכה. ואילו ל'בית ישראל' - אלו האנשים - נאמרה לשון 'ותגד', דיבור קשה, דברים קשים כגידיים.

הדיבור אל האשה צריך להיות ברכות, בנעימות. טבע האשה שכדי להשפיע עליה צריך לדבר עימה בנחת. דיבור קשה משיג את ההיפך.

יסוד נוסף: "כה תאמר לבית יעקב ותגד לבית ישראל" - הקדים את הנשים לאנשים.

מדוע? אם האנשים יקבלו תחילה ולאחר מכן ידרשו מהנשים להסכים לכך, הן תרגשנה שהדבר נעשה בעל כרחן, וממילא ההסכמה שלהן לא תהיה אמיתית. לכן, במקום לצוות את האשה ולהנחית עליה הוראות מלמעלה, צריך לשתף אותה, להיוועץ בה, לתת לה תחושה אמיתית שהיא לא באה לבצע פקודות אלא היא חלק מהעניין ושותפה בו. בדרך הזו היא תקבל את הדברים ותסכים להם.

זאת ועוד: לא ניתנה תורה אלא לאחר ערבות של תינוקות של בית רבן. ומי מחנך את הילדים? האימהות. לכן דבר ראשון - "כה תאמר לבית יעקב", ובלשון רכה, כדי לרצותן, כדי שיקבלו את הדברים, ואז יוכלו לחנך את הילדים לתורה.

מדבר - זו מילת המפתח של חיי תורה אמיתיים, זו מילת המפתח לשלום-בית בבית של תורה. מדבר פרושו הפקר. האדם צריך להרגיש שהוא כמדבר, חסר חשיבות, נפשו כעפר לכל תהיה. יחשוב בלבו: מי אני שאתהלך כמו מצביא ומפקד בתוך הבית, מי אני שאדרוש דרישות ואקפיד על קוצו של יו"ד, מי אני שאתעקש ואעמוד על שלי, מי אני שאעיר על כל דבר... מי אני, מה אני, הלא אני עפר ואפר, כמדבר הפקר.

יסוד הבית מושתת על כבוד הדדי, על הבנה, על ויתור. תפקיר את עצמך! אתה רוצה להיות בכבוד מלכים? תתייחס אל האשה כמלכה. יש לך מלכה בבית! חז"ל (יבמות סב ע"ב) אמרו שיש לכבד את האשה יותר מגופו. היא קודמת לך!

בכלי התקשורת מסיתים נגד החרדים ומנפנים במושגים של 'כבוד האשה' ו'הדרת נשים'. הם מאשימים את החרדים כאילו יש להם בעיה בתחום הזה. אך כדי לדעת אצל מי באמת יש כבוד לאשה והיכן יש הדרת נשים, אפשר לבדוק את הסטטיסטיקה. היא לא משקרת.

בתים של תורה הם בתים יציבים ואיתנים, הם מושתתים על כבוד הדדי, על אמון, על "מכבדה יותר מגופו". האשה היא המלכה של הבית, היא הכתר.

משפחה תורנית מגדלת בביתה עשרה ילדים, בשלום ובשלחה, בהסתפקות במועט - כמדבר. הברכה שורה בבית. הילדים גדלים לתורה, ליראת שמים ולמידות טובות. הם מחונכים לתפארת, יש דרך ארץ להורים. "בניך כשתילי זיתים סביב לשולחנך" (תהלים קכח, ג). איזו נחת יהודית אמיתית!

לעומת זאת, בתא המשפחתי שאינו שומר תורה ומצוות - גידול של שני ילדים הוא משימה קשה, כמעט בלתי אפשרית. לא אנו קובעים זאת, יש 'הודאת בעל דין': ההורים עצמם מתאוננים על הקושי הגדול שלהם. יש התפרקות ערכים כללית. הכל מותר, הכל הפקר - כמדבר... אין דרך ארץ להורים.

"כה תאמר לבית יעקב" - בלשון רכה

כך השתיתו את בית ישראל. את היסוד וההדרכה להנהגת הבית יקבלו ישראל במתן תורה (שיר השירים רבה, א). כאשר הקב"ה

חותם המדרש: "מי זכה לו ללפידות שיהא חלקו עם הכשרים ויבוא לחיי העולם הבא? הוי אומר: דבורה אשתו, עליה נאמר 'חכמות נשים בנתה ביתה'".

הוריה של דבורה חיתנו אותה עם אדם עם הארץ בשם ברק בן אבינעם. כשגילתה שהוא עם הארץ, היא יכלה לבוא אל הוריה בטענות ולהטיח בפניהם: "הפלתם אותי בפח! אינני מסוגלת לחיות עם עם הארץ, אני צריכה לצדי מישהו חכם!" והייתה מפרקת את החבילה.

אך דבורה הייתה חכמה אמיתית. היא אמרה לברק בן אבינעם בנעימות ובדרך ארץ: "כדאי לך ללכת לבית המדרש, ללמוד עם החכמים". אמר לה ברק במבוכה: "מצטער, ניסיתי, אין לי מה לעשות בחברתם, אני לא מבין על מה הם מדברים..."

דבורה הבינה לרוחו, היא לא ניסתה לכפות עליו דבר שאינו יכול לעמוד בו. אמרה לו: "אם כך, יש לי רעיון: אני אכין פתילות עבות, ואתה תלך לבית המקדש ותניח אותן שם, כדי להאיר את המנורה". זו חכמה אמיתית של אשה! לא רק שבחכמתה קיימה וקוממה את ביתם, אלא בזכות הפתילות שעשתה ואשר שלחה ביד בעלה - זכתה לנבואה, כדברי המהרש"א במסכת מגילה (שם): "שהייתה עושה פתילות למקדש, ובזה זכתה לנבואה ולאור התורה, שהייתה שופטת את ישראל".

אך בסופו של דבר, בחכמתה היא רוממה גם את בעלה. היא הדריכה אותו בדרך טובים, בתבונה ובהשכל. לא גילתה כלפיו יחס של זלזול ופחיתות כבוד, אלא חיזקה אותו במעלות הטובות שיש בו. כך היה מוכן לקבל ממנה ולהחכים. הוא הלך וגדל, עד שנהיה למצביא הגדול של עם ישראל. והכל נזקק לזכותה של אותה אשה גדולה - דבורה הנביאה, אשת לפידות.

נשים במאי זכין

נשים אינן מצוות בתלמוד תורה. אם כן, מדוע יגרע חלקן, הלא אף הן רוצות שכר על לימוד תורה?! על כך אומרים חז"ל (ברכות יז ע"א): "נשים במאי זכין? באקריוי בנייהו לבי כנישתא, ובאתנווי גברייהו בי רבנן, ונטרין לגברייהו עד דאתו מבי רבנן".

השכר שלהן אינו על עצם הלימוד, שהרי הן אינן עוסקות בלימוד תורה, אלא על כך שהן שולחות את בניהן ללמוד תורה, מאפשרות לבעליהן לגלות למקום תורה וממתינות להם בסבלנות עד שישבו לביתם מתלמודם. זו מסירות והקרבה גדולה מצידן, ועל כך הן ראויות לגמול ולשכר רב.

בכל זאת, איך אפשר להשוות בין מי שעוסק בתורה בעצמו לבין מי שמאפשר לאחרים ללמוד תורה? שכרו של מי רב יותר?

נחשוב רגע: הבעל יוצא מן הבית לבית המדרש ועוסק בתורה. אבל, לצערנו, המציאות היא שלא תמיד הלימוד שלו מושלם. לפעמים, פה ושם, הוא מפטפט עם החברותא שלו שלא מעניין הלימוד... ובכלל, מי אמר שהלימוד שלו לשם שמים בלבד? הרי לא ימלט שתתגנב ללבו איזו כוונה צדדית, ולימודו יהיה גם כדי להתכבד ולהתפאר...

מיליוני איש התייצבו למרגלות הר סיני וקיבלו את התורה הקדושה - שש מאות אלף איש ועימם הנשים וכל האנשים שמתחת לגיל עשרים. כולם היו שווים בקבלת התורה - האנשים והנשים. ואז אומר הקב"ה למשה רבינו: קודם כל לך אצל הנשים, כי אם הן לא ירצו לקבל את התורה לא תוכל לקיים את העולם. הכל תלוי באשה. "חכמות נשים בנתה ביתה ואיוולת בידה תהרסנו" (משלי יד, א).

מהי "חכמות נשים"?

כל אדם שואף לשאת אשה חכמה ופקחית, אבל לא תמיד זה לטובתו... נתאר לעצמנו, מה קורה כשעם הארץ זוכה לאשה חכמה ופקחית? כשהיא תעמוד מקרוב על 'חכמתו' הגדולה, היא תתייחס אליו בהתאם... עד מהרה הוא עלול להצטער על הרגע שרצה אשה חכמה לצדו. עדיף לו אשה שאינה מכירה בחסרוננו ובטוחה שהוא איש תבונות...

אבל לא על אשה חכמה כזו דיבר שלמה המלך באמרו "חכמות נשים בנתה ביתה". חכמה כזו היא אינה חכמה אמיתית אלא הפכה. זו איוולת, אשר עליה הוסיף ואמר שלמה בחכמתו: "ואיוולת בידה תהרסנו".

אשה חכמה אמיתית היא זו שמשכילה לקבל את הבעל כמות שהוא ונוהגת איתו בחכמה ובתבונה. היא לא מגלה כלפיו יחס של זלזול ופחיתות כבוד, חס וחלילה. היא לא מציינת בפניו את נקודות התורפה שלו. אדרבה, היא מעלה על נס את המעלות שיש בו ומכבדת אותו בכבוד גדול. מתוך כך הוא מוכן לשמוע לה, לקבל את דבריה החכמים. כך היא מרוממת ובונה אותו, עד שהוא עצמו צומח ונהיה לאיש מעלה.

גדולתה של דבורה הנביאה - 'אשת לפידות'

דבורה הנביאה הייתה אשה גדולה, היא הייתה שופטת בעם ישראל, כמו שנאמר: "היא שפטה את ישראל בעת ההיא" (שופטים ד, ד). זהו תפקיד שמיועד בדרך כלל לאנשים, לא לנשים, ומכאן אפשר ללמד על גדולתה המיוחדת של מי שזכתה להיות שופטת בישראל. הנביא מציין מיהו בעלה - "ודבורה אשה נביאה אשת לפידות". מיהו לפידות, ומדוע נקרא כך?

אומרת הגמרא (מגלה יד ע"א): "מאי אשת לפידות? - שהייתה עושה פתילות למקדש".

בילקוט שמעוני (שופטים רמז מב) מביא בשם תנא דבי אליהו: "בעלה של דבורה עם הארץ היה, אמרה לו: בוא ואעשה לך פתילות ולך לבית המקדש שבשילה, אז יהיה חלקך בין הכשרים שבהם ותבוא לחיי העולם הבא, והיא עושה פתילות והוא מוליך לבית המקדש".

מוסיף המדרש: "היא מתבוננת ועושה פתילות עבות כדי שיהא אורן מרובה, והקב"ה בוחן ליבות וכליות, אמר לה: דבורה, את נתכוונת להרבות אורי, אף אני ארבה אורך ביהודה ובירושלים כנגד י"ב שבטים".

את המעשה הזה שמעתי מפיו של בעל המעשה עצמו, הלא הוא הגאון רבי משה אורי בלוי, מגדולי הפוסקים בהלכות סת"ם. הגרמ"א בלוי היה כותב בעבר תפילין בעצמו, ומאחר והוא ידוע כבקי בשולחן ערוך וכמומחה מיוחד במינו להלכות סת"ם, היה כמובן ביקוש גדול לתפילין שהוא כתב

הגאון רבי אהרן מרדכי גרין שליט"א, עם סיפור שמחדד את החשיבות של לימוד הלכות תפילין לרגל הלימוד בהלכות אלו ב'דף היומי בהלכה'

אליעזר (לייזר) רוט

בימים אלו מתחילים המוני בית ישראל, לומדי 'הדף היומי בהלכה' די בכל אתר ואתר, בלימוד הלכות תפילין, מסימן לב והלאה. משום מה הלכות תפילין נתפסות גם כהלכות קשות להבנה מצד אחד, ומאידך גם כהלכות שאינן נוגעות למעשה עבור רוב בני אדם. "את התפילין שלי קיבלתי מאבא שלי לפני הבר מצוה, ומעולם לא ראיתי איך הן נראות מבפנים", טוען באוזניו יהודי כבן 50. "גם כשמסרתי אותן לבדיקה בכמה הזדמנויות, הרי המגיה לוקח את התפילין כשהן סגורות, ומחזיר לי אותן למחרת כשהן סגורות ותפורות מחדש. אני עצמי לא זכיתי אפילו להציץ על הפרשיות ואין לי מושג מה הגודל של האותיות, או עד כמה הכתב יפה ומהודר. "גם כשקניתי זוגות תפילין לילדים שלי, לא ראיתי את הפרשיות. מה אני מבין בתפילין? אני יודע לומר אם זה כתב יפה או לא? כל מה שאני יודע זה להתקשר לבן דוד שלי שמתעסק בתחום, ולבקש ממנו שימליץ לי על סופר ירא שמים עם כתב יפה ומחירים סבירים, ועל 'בתים מאכער' עם מאפיינים דומים..."

ימים או אפילו מספר שבועות, אבל למעשה החפץ חיים מסביר שזאת הסיבה שבגינה הוא חיבר את המשנה ברורה, כדי שיהיה אפשר ללמוד את סימן לב וכדו', בתוך ימים אחדים ולדעת אותו הלכה למעשה, כי החיבור הזה, ה'משנה ברורה', בעצם הסיר את רוב הקושי שבלימוד, והנגיש את ההלכות הללו כך שכל אדם סביר יוכל ללמוד אותן ולדעת אותן על בוריין בסייעתא דשמיא. "גם סימן לו, שעוסק בצורת האותיות וכדו', אינו קשה להבנה בכלל. אדרבה, מי שלומד את 'משנת סופרים' רואה שאפשר ללמוד את כל הקונטרס הזה בלי להתאמץ, הוא כתוב בצורה נעימה וקלה להבנה, ואין שום קושי מיוחד בלימוד שלו. אולי יהיה קשה לזכור חלק מהפרטים למי שלא מונח בלימוד הזה, אבל עצם הלימוד בוודאי אינו קשה במיוחד.

אני רוצה לספר סיפור שייתן לנו מעט הבנה אודות גודל החשיבות של ההקפדה על לימוד ההלכות וההיכרות עם צורת האותיות ושאר הלכות תפילין.

"את המעשה הזה שמעתי מפיו של בעל המעשה עצמו, הלא הוא

פנינו בעניין זה לגאון רבי אהרן מרדכי גרין שליט"א, מרבני בית שמש ומחבר ספר 'ילקוט הליכות ועניינים הנוגעים למעשה', ודומ"ץ בית מדרשו של כ"ק מרן אדמו"ר מלעלוב, אשר משמש גם כמגיד שיעור בדף היומי בהלכה מדי ערב, בבית המדרש לעלוב, במשך שנים רבות.

"הבעיה הזאת ידועה ומוכרת", אומר הרב גרין. "כמובן שהכי קל זה לטעון שלימוד הלכות תפילין אינו מסובך בכלל, אבל זה לא יהיה מדויק.

"בהקדמתו לחיבור העצום ה'משנה ברורה', מזכיר רבינו החפץ חיים הקדוש את סימן לב כאחד מן הסימנים שכדי ללמוד אותם על בוריין צריכים להשקיע כמה שבועות: "בעוונותינו הרבים נתמעטו הלבבות וגם הטרדות נתגברו מאד אשר אם ירצה האדם בלימוד כזה לידע על נכון סימן אחד בינוני למעשה, יצטרך לעמול בו כמה ימים ולפעמים כמה שבועות כמו סי' לב וכדומה".

"כלומר מצד אחד החפץ חיים מגדיר אותן כסימן בינוני, ולא כסימן קשה במיוחד, ומצד שני הוא מבהיר שהלימוד שלו אורך מספר

כל פעם שיש שמחת שבע ברכות או סעודת סיום. אחרי ברכת המזון הגברים נותנים ידיים זה לזה ורוקדים ריקוד עיף מסביב לשולחן, הולכים במעגל ושרים בחצי פה. יש לנשים מן טבע משונה כזה, שהן צופות בהנאה מרובה מעבר למחיצה מישהו שאל אותי פעם, מה הן רואות כאן?

מתוך הרצאה של מגיד המישרים הג"ר אברהם מרדכי מלאך שליט"א, בענייני חינוך הילדים. ומעשה נורא שסיפר רבינו החיד"א

צוות 'לקראת שבת'

בשבועות הקודמים הבאנו כאן חלקים שתרגמנו מתוך הרצאה מופלאה של מגיד המישרים הנודע מארה"ב הג"ר אברהם מרדכי מלאך שליט"א, בענייני חינוך הילדים. זוהי חלקה השלישי של אותה הרצאה מיוחדת במינה, והרי היא לפניכם בתרגום חופשי עם שינויי עריכה נדרשים.

רבותי היקרים, אבות חשובים, אימהות צדקניות: בדור שלנו כל ילד הוא יוסלה! כל הילדים שלנו יעמדו בפני ניסיונות נוראיים, הם כולם יסתובבו בבית פוטיפר. הדורות הולכים ויורדים במהירות, והניסיונות הולכים ומתגברים מיום ליום.

אם אתם לא תעטפו את הילד שלכם בחום ואהבה עצומה, איך הוא יוכל להתמודד עם הניסיונות הקשים האלו?

איך???

מה ייתן לו את הכח להתגבר ולומר "את האלוקים אני ירא???" אנחנו חייבים לגלות אכפתיות, שהילד יידע שאכפת לנו ממנו ושנאנחנו מתכוונים רק לטובתו.

הדברים אמורים בעיקר לאבות. האימהות עושות את זה באופן טבעי, בדרך כלל, הן מרעיפות אהבה וחום על הילדים, הן עוטפות אותם גם בגשמיות במעילים וצעפים ומגפיים וכפפות, וגם בפן הנפשי, באהבה, חום, רגשי אכפתיות. הילד יודע שאמא שלו מצטערת כשהוא נופל ומקבל מכה.

אבל מה עם האבא?

אבא מגיע הביתה והילד מראה לו שהוא קיבל עט במתנה מהרבי בחיידר, מה אבא אומר לו: "יופי... עכשיו לך תשחק עם שאר הילדים כי אני באמצע לקרוא עיתון".

פעם דיברתי בנושא, אמר לי אבא אחד, מה אתה רוצה? שאני אנשק את הילד שלי? הוא לא ספר תורה! וגם ספר תורה מנשקים פעם אחת ומכניסים לארון הקודש, עד הפעם הבאה...

במקום לנשק ולחבק את הילד הם קונים לו מתנות. רבותי, הילדים שלכם לא צריכים את המתנות שלכם, הם צריכים את הלב שלכם, הם צריכים אבא ואמא!

כל אבא מחויב להקדיש לכל אחד מילדיו כמה דקות ביום. שלוש דקות, ארבע דקות, לא יותר. אבל כל יום! לקרוא לילד, לשאול אותו

מה נשמע, איך אתה מרגיש, איך היה בחיידר, ספר לי מה הדבר הכי מעניין שקרה לך היום... בלי לשפוט אותו, בלי להטיף לו. זאת לא חקירה של האף בי איי'. כל מה שצריך לעשות זה פשוט להקשיב, להתעניין, לשמוע, להיות שותף לחוויות שהוא חווה יום יום. להעניק לו אהבה ללא תנאים!!! ללא תנאים!!! לא בגלל שהוא הצליח בלימודים, לא בגלל שהוא עושה לך נחת או קיבל ציון יפה במבחן, לאהוב אותו כי הוא הבן שלך ואתה אבא שלו. נקודה.

אני אומר את הדברים שחייבים להיאמר, אבל אני יודע שזה לא כזה פשוט. יש הבדל גדול בתפיסה של הבית, בין הגברים לנשים. נשים יודעות שהבית זה מקום עבודה: הן צריכות לשטוף, לכבס, לנקות, לקפל, להלביש, לקלח, להשכיב. יש עבודה רבה בבית.

אצל גברים, מה המשמעות של 'בית'? מקום המנוחה שלהם! יש לנשים מן טבע משונה כזה, שכל פעם שיש אירוע בשעות הערב והגברים רוקדים, הן מצמידות את האף למחיצה וצופות בהנאה מרובה בגברים הרוקדים. אנחנו לא מדברים על חתונה, כן? שמחת שבע ברכות או סעודת סיום. אחרי ברכת המזון הגברים נותנים ידיים זה לזה ורוקדים ריקוד עיף מסביב לשולחן, הולכים במעגל ושרים בחצי פה.

והנשים צופות בהנאה מרובה.

מישהו שאל אותי פעם, מה הן רואות כאן? למה הן מסתכלות בכזאת

הנאה. זה כזה מעניין לראות אותנו מסתובבים מסביב לשולחן??? אמרתי לו שהן רואות תופעת טבע נדירה: זאת הפעם היחידה שהגבר שלהן מזיז את אבריו בשעות האלו של היממה. בדרך כלל הוא שקוע בספה, ומקשיב לקווי הנייעס או קורא עיתון. בשעות האלו הוא לא יכול לזוז בכלל, ועכשיו הוא זו, בהחלט מעניין.

שמעתי שהיתה אשה אחת שניקתה את הבית לפסח, וכשהיא הגיעה לספה ניסתה להזיז אותה ממקומה כדי לשטוף מאחוריה, אבל התקשתה מאוד בהזזת הרהיט הכבד.

ראתה זאת השכנה שבדיוק קפצה לשאול משהו, ואמרה לה: "אולי תחכי עד שבעלך יחזור מהעבודה???"

משיבה לה האשה: "אוי ואבוי, אחרי שבעלי חוזר מהעבודה הספה נהיית הרבה יותר כבדה. הוא לא מצליח לקום ממנה אפילו לשנייה..."

ומכאן הצעה חשובה לציבור הנשים: כמו כל הנשים האחרות, גם כשבעלך חוזר הביתה מהעבודה או מהכולל או מכל מקום אחר, הוא קצת עצבני וחסר סבלנות.

הוא מתלונן על כל דבר, הילדים מעצבנים, החשמל במרפסת דולק בחינם, והבית לא נקי... אצלי בבית יש מגנט על המקרר שעליו כתוב באנגלית: "לנקות את הבית בעוד הילדים גדלים, זה כמו לגרוף את השלג בעודו ממשיך לרדת...". אם יש לך ילדים, הבית שלך בהחלט לא נקי, זה חוק טבע, אין לך סיבה להתלונן על אשתך.

אבל האמת היא שבעניין הזה הגבר דומה לתינוק שפתאום נהיה עצבני וכולם מנסים לבדוק מה הסיבה לעצבנות שלו, אבל אמא שלו יודעת שהוא פשוט עייף... זה קורה גם לגברים, אלא שבמקרה שלהם זאת לא העייפות כי אם הרעב... הבעל שלך פשוט רעב. אם את רוצה בעל רגוע ומתפקד, תדאגי להכין לו אוכל. כל יום סיר גדול של טשולנט על האש, שיאכל ויאכל וישבע, ואחר כך יהיה אפשר לדבר איתו.

ואתם הגברים, אם אתם רואים שזה לא קורה, ובבית לא חיכה לכם סיר של טשולנט לא אתמוול ולא שלשום, בבקשה אל תסמכו על הנס, פשוט כנסו לחנות כלשהי, תקנו משהו ותאכלו, ורק אחרי שתשבעו תבואו הביתה...

עשיר קמצן ואכזר

אני רוצה לסיים במעשה נורא שמספר רבינו החיד"א שבדידו הווה עובדא, ומעשה שהיה כך היה:

בעירו היה עשיר גדול שכגודל עושרו כך גודל קמצנותו, ואכזריותו. ביום מן הימים נקש על דלתו ילד צעיר, וביקש לשוחח עמו. הכניסו אותו, והוא אמר לעשיר שהוא יתום, הוא חי לבד עם אמא שלו, ואין להם כסף, אין להם אוכל. הבגדים קרועים, הוא מבקש כסף. העשיר הקמצן אמר לו: "כסף? למה שאתן לך? אם תעבוד אצלי אני אתן לך כסף!".

נענה הילד ואמר: "בסדר גמור, אני מוכן לעבוד, אמור לי מה מלאכתי ואתחיל לעבוד בה מיד".

העשיר חמד לו לצון והחליט לעשות מהילד צחוק.

"תשמע, אני רוצה שאתה תיכנס הלילה אל תוך האגם שנמצא כאן בחצר של הטירה הגדולה שלי. המים יהיו מאוד קרים בלילה, אם אתה תעמוד שם בתוך האגם כל הלילה, בלי לצאת אפילו לרגע אחד, אני אתן לך סכום כסף גדול".

הילד נענה על אתר ואמר שהוא מקבל את ההצעה.

הוא חזר הביתה וסיפר לאמו שמחר בבוקר הוא יחזור הביתה עם סכום כסף נכבד מאוד שממנו יוכלו להתפרנס ברווח שנים רבות.

האמא החלה לחקור את הילד שסיפר לה את האמת. הוא הולך להיכנס לאגם ולהישאר בו כל הלילה כדי לקבל את הכסף בבוקר.

כמובן שהאם ניסתה להניא את בנה מהרעיון המרושע הזה. היא בכתה ואמרה לו שהוא עלול לקפוא למוות, אבל הילד לא הסכים לוותר, הוא אמר לה שהוא מעדיף למוות מקור ולא למוות מרעב, ולכן אין לו מה להפסיד. הוא יעמוד באגם כל הלילה ויקבל את הכסף שהעשיר התחייב לתת לו.

האמא הבינה שהילד לא יוותר, ומאחר וידה לא היתה תקיפה עליו לא יכלה למנוע ממנו. הילד הגיע אל האגם, נכנס למים ואמו עמדה על שפת האגם, עם שמיכה שבה תוכל לעטוף אותו ברגע שיצא מהמים כשהוא קפוא מקור, ובידה עששית שתאיר לו מעט את החשכה העבותה.

עמד הילד בתוך המים הקפואים כל הלילה, ובבוקר יצא מהמים כשגופו כחול מקור. אמו מיהרה לעטוף אותו לחמם אותו, ולאחר מכן ניגש הילד אל העשיר שעמד כל הלילה במרפסת ביתו ועקב אחרי מעשיו:

"הבה לי את כספי!", דרש הילד, "אני מילאתי את חלקי בהסכם ועכשיו עליך למלא את חלקך...".

אבל העשיר צחק בבוז: "אני סיכמתי איתך שאתה תעמוד באגם קפוא", הוא אמר לילד, "אבל אתה התחכמת והבאת את אמא שלך. היא החזיקה בידה עששית, והאש שבעששית חיממה את מי האגם. לא עמדת בהסכם ואני לא אתן לך אפילו לא אגורה שחוקה..."

הילד ואמו כעסו מאוד, אבל העשיר גירש אותם מביתו והם שבו לביתם בפחי נפש.

לאחר ששבה אליו רוחו, יצא הילד והגיע אל החיד"א הקדוש, שמספר בעצמו את הסיפור.

החיד"א שמע את הטענות והזדעזע קשות. הוא אמר לילד: "שוב לביתך, ואני כבר אטפל בעניין. בעוד ימים אחדים תקבל את כספך".

כעבור ימים אחדים הזמין החיד"א את אותו עשיר לפגישה חשובה בענייני עסקנות, וכשהעשיר הגיע כיבד אותו החיד"א בכוס קפה. אבל הקפה היה קר.

העשיר לגם מעט, הרגיש שהקפה קר והניח את הכוס. שאל אותו החיד"א מדוע אתה לא שותה? שתה את הקפה בבקשה!

אבל העשיר השיב שהוא ישמח לקפה, אלא שהקפה הזה קר... אמר לו החיד"א: "איך יכול להיות שהקפה קר? הרי הקומקום עמד על יד האש, במשך כמה שעות. בוודאי שהוא התחמם".

השיב לו העשיר לפי תומו: "כדי שהמים יתחממו צריך להניח את הקומקום על האש, ולא רק לידה. זה לא מספיק כדי לחמם את המים".

המבצעים הגדולים

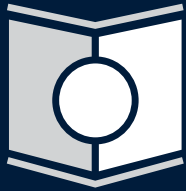

* כריכה רכה, פורמט רגיל, 19 חוברות

- 1** תרום 18 ₪ לחודש
למשך 12 חודשים
סך כל התרומה 216 ₪
וקבל מיידית
סט 'משנה ברורה'
כריכה רכה בפורמט קטן
ספר 'המפתח'
על המשנ"ב
- 2** תרום 20 ₪ לחודש
למשך 12 חודשים
סך כל התרומה 240 ₪
וקבל מיידית
סט 'משנה ברורה'
כריכה רכה בפורמט גדול
ספר 'המפתח'
על המשנ"ב
- תרום 20 ₪ לחודש
למשך 24 חודשים
סך כל התרומה 480 ₪
וקבל מיידית
סט 'משנה ברורה'
כריכה רכה בפורמט קטן
ספר 'מזן'
דרש ד

להשתתפות: בעמודות נדרים פלוס סופס

Dirshu

דרשו ד' ועוזו

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

לקראת חג מתן תורה

מבצע המתנות הגדול של 'דרשו' ו'אהינו' חוזר לרגל חידוש מלאי הספרים תורמים לפעילות הקירוב של ארגון 'אהינו' וזוכים במתנות מ'דרשו'

* כריכה רכה, פורמט כ"ס, 38 חוברות

5

תרום 24 ₪ לחודש
למשך 15 חודשים
סך כל התרומה 360 ₪
וקבל מיידית
סט 'משנה ברורה'
כריכה קשה
ספר 'המפתח'
על המשנ"ב
ספר 'מועד לדוד'
'דרש דוד' אבות

4

תרום 22 ₪ לחודש
למשך 12 חודשים
סך כל התרומה 264 ₪
וקבל מיידית
סט 'משנה ברורה'
כריכה רכה בפורמט גדול
ספר 'המפתח'
על המשנ"ב
ספר 'מועד לדוד'
'דרש דוד' אבות

3

תרום 20 ₪ לחודש
למשך 12 חודשים
סך כל התרומה 240 ₪
וקבל מיידית
נהגה ברורה'
בפורמט קטן
המפתח'
משנ"ב
עד לדוד'
וד' אבות

דרשו' או במוקד 'דרשו' 02-5609000

כשעברתי להתגורר בירושלים למדתי בכולל שעל ידי ישיבת 'תורה אור',
בצילו של הגאון רבי חיים פנחס שיינברג זצ"ל, שהיה אדם גדול מאוד, גאון
צדיק וקדוש. בשעתו סיפר לי אחד מבחירי הלומדים בכולל, ידידי הגאון
רבי ישראל גואלמן שליט"א, כי לפעמים היה עומד בפרוזדור של הכולל
ומשוחח עם הרב שיינברג בסוגיא או בהלכה, כשלפתע הוא היה מאיץ בו
"הבה ניכנס לבית המדרש ונשב לרגע". הוא נכנס לבית המדרש והתיישב
מבלי להבין מה הרב שיינברג רוצה ממנו, אך אחר כמה שניות הבין

מאוצרותיו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

שמואל', כי כאשר היה מוסר שיעורים וקורא את הגמרא היה נראה
שמח ומאושר, מדושן עונג ממש.

כך תיאר זאת רבי שרגא בלשונו: "רבי ברוך בער היה נראה כמי
שנמצא בתוך סעודה מדושנת, שאוכל בשקיקה ובתיאבון כל
כפיט... הוא קרא כל מילה ומילה בבהירות, בתענוג, בעיניים בורקות
מאושר. ראינו את ההשתוקקות לקרוא, לבלוע כל מילה; ראו עליו
בחוש את מליצת הפסוק: "כמו חלב ודשן תשבע נפשי" (תהלים סג,
ו). זוהי התורה הקדושה!"

"ברוך השם שהפסדתי משהו בשביל תורה"

לאחר פטירתו של הגאון רבי יחיאל מיכל פיינשטיין זצ"ל, ראש
ישיבת 'בית יהודה', קראתי מה שכתבו עליו ועל גודל השאיפות
שלו, והדברים מרעישים.

לעקור את רבי מיכל מהסטנדר בסיום ה'סדר' היתה מן המלאכות
הקשות שבמקדש. הוא כלל לא שם לב לשעון. מדי יום ביזמו היה
על תלמידיו לגשת אליו ולומר לו כי הסדר הסתיים, והנהג עם הרכב
ממתין לקחתו הביתה. יום אחד, לאחר סיום הסדר, ניגש אליו התלמיד

נפסק בשולחן ערוך (אורח חיים תכח, ד) בסדר קריאת הפרשיות, כי
יש להתחיל תמיד את חומש במדבר בשבת הסמוכה לחג השבועות.
המקור לכך הוא בדברי הגמרא במסכת מגילה (לא, ב), כי יש לקרות
את הקללות שבפרשת בחוקות לפני העצרת, ותוספות על אתר
מוסיפים כי כדי לא להסמיך את הקללות לחג מפסיקים בקריאה
של פרשת במדבר.

עם זאת, חכמי ומאורי הדורות הוסיפו ופירשו לאור דברי חז"ל על
הפסוק "ממדבר מתנה" (במדבר כא, יח), כי קריאת פרשה זו לפני
חג מתן תורה באה ללמדנו את הלקח - כי התורה ניתנה במדבר
דווקא; וניתן ללמוד מכך את הערכים החשובים והמיוחדים שעלינו
להפנים לפני קבלת התורה.

חכמינו מלמדים (במדבר רבה חוקת יט, כו) כי "לכך ניתנה תורה
במדבר, שיהיו הכל שוין בה. ועוד למה ניתנה במדבר, כשם שמדבר
לא נזרע ולא נעבד כך המקבל עול תורה פורקין ממנו עול דרך
ארץ... דבר אחר במדבר מי מקיים את התורה מי שמשים עצמו
כמדבר ומפליג עצמו מן הכל".

רואים אנו כי עלינו לשנן ולהפנים אל קרבנו את הלקחים הנלמדים
מכך שניתנה התורה במדבר, וזוהי ההכנה הראויה לחג קבלת התורה.
נענה איפוא את חלקנו ונעמוד על נקודה אחת חשובה, שממנה יתד
ופינה לכל העבודה הרוחנית.

התשוקה שזכינו לראות ולשמע אצל מאורי הדורות, היתה הדגמה
חיה ומובהקת כיצד נראה מי שחי את דברי האור החיים' הקדוש
הידועים כפשוטם: "אם היו בני אדם מרגישים במתיקות ועריבות
טיב התורה, היו משתגעים ומתלהטים אחריה".

המשגיח הגאון הצדיק רבי דן סגל שליט"א מספר כי שמע פעם
מהגאון רבי שרגא גרוסברד זצ"ל, ראש ישיבת פוניבז' לצעירים,
אודות רבו מרן הגאון רבי ברוך בער ליבוביץ זצ"ל, בעל ה'ברכת

זהו צימאון לתורה שאין בדומה לו! כך זוכים להישגים כה מופלאים!
"ידעתי תמיד כי בני רבי חיים זריז אבל לא ידעתי עד כמה"
הבה נתקדם נדבך נוסף:
יש לדעת, כי שאיפה והשתוקקות אמיתית לרוחניות, מובילות
למעלה נוספת ומיוחדת - זריזות לתורה ולמצוות.

סיפר לי ידידי הגאון רבי **זונדל שטרן שליט"א**, רב קהילת 'פרושים'
בשכונת רמת שלמה בירושלים, כי פעם ביקר אצל הגאון הצדיק
רבי **יוסף סלנט זצ"ל**, בעל ה'באר יוסף', ושמע את רבי יוסף אומר
לבנו הגאון רבי **משה זצ"ל** באקראי, כי היות ויצא כעת כרך חדש
ומהודר של צל"ח, יש לו חשק להתחיל ללמוד את מסכת ברכות מן
ההתחלה. בהטעימו, כי הגם שלמד כבר מסכת ברכות כמה פעמים
בעבר, אך כעת הוא קיבל חשק מחודש לעבור שוב על המסכת יחד
עם חידושי הצל"ח במהדורתו החדשה.

רבי יוסף אמר זאת לבנו ממש כאדם ששח לרעהו דבר מה, ולא
בלשון ציווי או בקשה. אולם לאחר כמה ימים סר רבי משה לבית
אביו, ובכניסתו לבית נזכר במה שאמר לו אביו בביקורו הקודם. הוא
פנה לאביו ואמר כמתנצל: "אוי, רציתי לקנות את הצל"ח החדש, אך
שכחתי". חייך רבי יוסף ואמר לו: "אני כבר אוחז בדף י'. מיד למחרת
הלכתי וקניתי את הספר..."

גם בקיום המצוות נודעת חשיבות רבה לענין השאיפות. מי ששואף
כל העת לקיים את רצון אביו שבשמים, אזי בעת שתזדמן לפניו
מצוה - יקיים אותה בזריזות מופלגת וללא שהיות, ויחפש כל
הזדמנות כדי לעשותן.

כשעברתי להתגורר בירושלים למדתי בכולל שעל ידי ישיבת 'תורה
אור', בצילו של הגאון רבי **חיים פנחס שיינברג זצ"ל**, שהיה אדם גדול
מאוד, גאון צדיק וקדוש. מצוות השם היו מושושי חיו ממש, ותמיד
הידר לקיימן בזריזות מופלגת ובחזרות לב.

בשעתו סיפר לי אחד מבחירי הלומדים בכולל, ידידי הגאון רבי
ישראל גואלמן שליט"א, כיום רב קהילת 'שערי תבונה' בשכונת
רמות א' בירושלים, כי לפעמים היה עומד בפרוזדור של הכולל
ומשוחח עם הרב שיינברג בסוגיא או בהלכה, כשלפתע הוא היה
מאיץ בו 'הבה ניכנס לבית המדרש ונשב לרגע'. הוא נכנס לבית
המדרש והתיישב מבלי להבין מה הרב שיינברג רוצה ממנו.

אך אחר כמה שניות הבין כי הרב שיינברג הבחין בזוית עינו בדמותו
ההדורה של המשגיח הגאון הצדיק רבי **זיידל אפשטיין זצ"ל**, שעומד
לעבור במקום, וכוונתו היתה שייספיקו לשבת לפני המשגיח יבוא,
כך יוכלו לקום בפניו, ולקיים את המצוה של 'והדרת פני זקן'.

הרב גואלמן אמר לי אז בנימה אישית: "יש ללמוד מראש הישיבה
כיצד לנצל כל הזדמנות לעשיית רצון השם יתברך ולקיום
המצוות".

(מתוך הספר 'אוצרותיהם אמלא')

האחראי על ההסעה ואמר לו כי היום הנהג הקבוע לא יכול להגיע,
ובמקום זאת צריך להזמין מונית. "אם כך", אמר רבי יחיאל מיכל
בשמחה, "אני יכול ללמוד עוד כמה דקות, ואחר כך נזמין את המונית".
הוא פתח שוב את הגמרא, התיישב ללמוד בחשק רב, וכל העניין פרח
מזיכרונו לחלוטין - הוא נשאר ללמוד עוד חמש שעות ברצף!...

רעייתו הרבנית הצדקנית מרת **ליפשא פיינשטיין ע"ה**, שהיתה בת
גדולים, בתו של מרן הגרי"ז **מבריסק זצ"ל**, סיפרה פעם, כי היתה
להם פגישה במקום מסויים, ובזמן ההמתנה ראה רבי מיכל ספר של
אחד הראשונים שהיה מונח במקום. חיש מהר הוא שקע בעומק
העיון, וסוף דבר היה שהפגישה התבטלה - לא היה שייך שרבי מיכל
יעצור באמצע הלימוד...

מעשה דומה סיפר לי בחור ששהה פעם עם הגאון רבי **שמואל
בירנבוים זצ"ל**, ראש ישיבת מיר בארצות הברית, בעת שהמתין
בשדה התעופה למטוס. הבחור אמר לרבי שמואל כי בעוד דקות
אחדות פותחים את דלתות המטוס, וכדאי לשים לב לשעון כדי
שחלילה לא יפסיד את הטיסה. רבי שמואל הנהן בראשו לאות הן,
אולם המשיך לשוחח עם מאן דהו בעומקן של סוגיות.

לאחר כמה דקות הודיעו במערכת הכריזה כי על הנוסעים לעלות
על המטוס, ורבי שמואל נענע בראשו בקוצר רוח ואמר: "כן, כן, אני
כבר עולה", ולאחר שהתלמיד ניסה שוב ושוב להזכיר לו כי הזמן
חולף גער בו קלות באומרו: "תפסיק להפריע לי ללמוד..."

אדהכי והכי המריא המטוס והפליג ליעדו. רבי שמואל עוד נותר
שקוע זמן רב בשיחה, וכשסוף סוף סיים את השיחה והבין כי הפסיד
את הטיסה, לא הצטער. "ברוך השם", אמר בסיפוק. "הפסדת
משהו בשביל תורה!"

תלמידיו של רבי שמואל מספרים, כי פעם ירד שלג גדול בברוקלין,
השלג הכבד ומזג האויר הסוער מנעו מכולם ללכת ברחובות קריה.
לא יכלו להתנייד ממקום למקום לא במכונית ולא ברגל, וכך גם רבי
שמואל נותר באותו היום סגור ומסוגר בביתו, עמל ויגע על תורתו,
מבלי יכולת להגיע לישיבת מיר, אשר בראשה עמד.

אך כשהגיע השעה בה הוא היה רגיל למסור מידי יום את שיעורו,
רוחו סערה עליו והסתובב בבית כשנפשו עגומה עליו. הן אמרו
חז"ל: "מתלמידי יותר מכולם", באמצעות מסירת השיעור יש לו
יכולת להתחדד יותר בהבנת העניינים על ידי דיבוק חברים, להבין
את השיעור ברובד נוסף עמוק יותר, וכיצד שייך לוותר על כך? כיצד
שייך להימנע היום ממסירת השיעור?

הוא הסתכל בחלון ולפתע ראה מול עיניו אמבולנס חולף מתחת
לבית, ובאמצעות שלשלאות שהניחו על הגלגלים הם מצליחים
לנוע מרחוב לרחוב למרות השלג הכבד. מיד יצר קשר טלפוני עם
חברת הצלה וביקש לברר אם יש להם כעת אמבולנס פנוי לקחתו
אל הישיבה למסירת השיעור.

הם שהכירו את רבי שמואל ואת אהבתו המופלגת לתורה, מיהרו
לשלוח לביתו אמבולנס שלקח אותו אחר כבוד לישיבה.

כן, אנחנו לא רוצים כסף, לא רוצים מעמד, עושים הכל בשקט בשקט, רק בשביל לזכות ולהציל נפשות. לנו ברור כשבחור נהנה מהלימוד ואוהב ללמוד, כל החיים שלו משתנים

הרב שלמה אופנהיים, מנהל 'מוקד הגישמאק' מסביר כיצד יכול כל הורה לסייע לבנו לזכות ולהרגיש לראשונה בחייו 'גישמאק בלימוד'

ניסיון רב עם בחורי ישיבות, ושהם עצמם זוכים להרגיש טעם של מתיקות אמיתית בלימוד הגמרא. כמובן שכדי להשפיע על אחרים, אי אפשר לדבר רק מן השפה ולחוץ. זה צריך לבוא מהנימים הדקים שבלב ומהמחשבות והרגשות העמוקים ביותר של המשפיע, כדי שיהיה בגדר של 'דברים היוצאים מן הלב', שכידוע גם 'נכנסים אל הלב'."

ואיך באמת אתם עושים את זה בפועל?

"כל מקרה לגופו. יש בחור שחוסר ההנאה שלו נובעת מחוסר הערכה לתורה. הוא לא כל כך מבין למה זה חשוב ללמוד. יש בחור, וזה המקרה הקלאסי והנפוץ ביותר, שבעצם מבין את החשיבות של הלימוד עצמו, אבל הוא לא מצליח להתחבר לזה. הוא לא מבין למה זה כל כך מעניין וחשוב מה יהיה הדין של השור שנגח את הפרה, אם הפעם האחרונה שהוא ראה פרה זה היה בטיול השנתי שלו למושב קוממיות כשהיה בכתה ו', והשוורים היו בכלל בלי קרניים שם ברפת. הוא לא מבין מה הגמרא רוצה ממנו ואיך זה קשור אליו. "ויש הרבה מאוד מקרים של בחורים שפשוט לא מצליחים למצוא את המקום שלהם. הם לא מצליחים אף פעם לשאול שאלה טובה או לענות תירוץ מיוחד, הם בעיקר מרגישים כישלונות רציפים ומתמשכים, ולכן הם לא אוהבים ללמוד. כל מקרה כזה מצריך מענה שונה לחלוטין, לכל בחור יש את האופי שלו, את סגנון המחשבה שלו, את רמת הידע שלו, ולכן כל אחד צריך מענה שונה וייחודי." "כל בחור שרוצה להצליח, צריך לעבור תהליך. אנחנו נותנים רק

אליעזר (לייזר) רוט

חג מתן תורה שכבר מגיע מביא אותנו להתייחס אל נושא חשוב ביותר שכבר קצר הצלחות רבות והישגים מדהימים, וזה פרויקט ה'גישמאק בלימוד', של ארגון 'אחינו'. שוחחנו עם המנהל החדש של 'מוקד' הגישמאק של ארגון 'אחינו', הרב שלמה אופנהיים, וביקשנו לשמוע מעט על הרעיון שמאחורי הקמת 'מוקד הגישמאק', היעדים שלו, וגם איך עושים זאת בפועל.

"ארגון אחינו מפעיל כמה שנים רבות בהצלחה גדולה את 'מוקד הישיבה' המסייע ומכוון את בני הישיבות בדרכם לעלות מעלה מעלה בדרכי התורה והחסידות. מתוך הפעילות במוקד זה עלה העניין בצורה בולטת שכל מי שאינו נהנה בלימוד התורה, פורחים אצלו בעיות כל הזמן.

נכון שיש בעיות ממגוון רחב מאוד שבחורים מתמודדים איתן. יש בחורים שיש להם בעיות עם התמדה, יש כאלו שמתמודדים עם בעיות מול ההורים או החברים, עם חוסר תקשורת בתוך המשפחה או עם חוסר אמון באנשי הצוות החינוכי בישיבה. כל הנושאים האלו הם חשובים מאוד.

"אבל מתוך העבודה בשטח, הנהלת 'אחינו' שמה לב שמתחת לכל הבעיות שוכן חוסר סיפוק. למה בחור לא מסתדר עם הצוות החינוכי בישיבה? כי הוא עושה בעיות. ולמה הוא עושה בעיות? כי הוא לא לומד.

"למה הוא לא לומד?"

"כי הוא לא מרגיש שהלימוד עושה לו טוב!!!

"אפילו ניסיונות שלכאורה אינם תוצאה של בעיה בלימוד, כמו בעיות חברתיות וכד', מושפעים מרמת ההנאה של הבחור מהלימוד. כשבחור נהנה מהלימוד ואוהב ללמוד, כל ההתמודדויות שלו נראות אחרת ונמצאות במקום גבוה הרבה יותר. הוא יוצא להתמודדויות האלו מתוך בסיס חיובי יותר. החוויה הלימודית היא חיובית אצלו. לא הכל רע לו בחיים. הוא לא מרגיש חסר תועלת ומיותר בעולם הזה. הוא מרגיש נפלא, טוב לו ללמוד, התורה משמשת לו כמפלט מכל הבעיות האחרות, וממילא כשהוא מתמודד עם הבעיות הוא עושה את זה עם גישה חיובית ושמחה, מה שבדרך כלל עוזר לפתור אותן בצורה טובה יותר."

"לשם כך גויסו כבר לפני מספר שנים אברכים יראי שמים, שיש להם

**כשבחור נהנה מהלימוד ואוהב
ללמוד, כל ההתמודדויות שלו
נראות אחרת ונמצאות במקום
גבוה הרבה יותר. הוא יוצא
להתמודדויות האלו מתוך
בסיס חיובי יותר. החוויה
הלימודית היא חיובית אצלו**

תשלום. כן, אנחנו לא רוצים כסף, לא רוצים מעמד, עושים הכל בשקט בשקט, רק בשביל לזכות ולהציל נפשות. לנו ברור כשבחור נהנה מהלימוד ואוהב ללמוד, כל החיים שלו משתנים. הורים יכולים לפנות ולבקש שאחד מהמוקדנים שלנו או מישהו אחר הפעיל בתחום הזה של הכשרת חונכים ולימוד עם חניכים, יראה את הבחור שלהם, יבדוק אם באמת מדובר בבעיה של 'גישמאק' בלימוד, כי לא תמיד זאת באמת הבעיה של הבחור, ואם זאת הבעיה, אפשר להכין תוכנית ולמצוא דרכים שיעזרו בסייעתא דשמיא לבחור שלהם".

מס' הטלפון של מוקד הגישמאק 1-800-20-18-17
(השיחה חינם) והמוקד פועל בשעות הערב

רוצה להרגיש טעם בלימוד? יש לנו בשורה בשבילך!

מוקד 'גישמאק בלימוד' -
נפתח במיוחד עבורך
צוות אברכים תלמידי חכמים,
ישתדלו יחד איתך למצוא
את הדרך שגם אתה
תוכל להתענג על נועם צוף
מתיקות התורה הקדושה!

**התקשר כבר היום
מוקד 'גישמאק'**

1-800-20-18-17 (השיחה חינם)

וישועה קרובה לבוא

המוקד פעיל בימים א-ה, בין השעות 19:30-22:30

כיוונים, את העבודה בפועל צריך הבחור עצמו לעשות, ואם הוא מעוניין אנחנו שמחים לסייע לו בכך, אבל בסופו של דבר אתה לא יכול להכריח בחור לאהוב את הלימוד, אתה יכול לעזור לו למצוא דרכים להטעים ולהמתיק את הלימוד, עד שיגיע בעזרת ה' לדרגה של אהבת תורה אמיתית, שהפסוק 'כל חפצך לא ישוו בה', יהיה מוחשי בעיניו".

מה התגובות שאתם מקבלים מבחורי הישיבות ומאנשי הצוותים החינוכיים?

"התגובות מאוד חמות ונלהבות, אבל זה לא מפתיע אותנו. 'אחינו' בעצם כבר עושה את זה בתוך 'מוקד הישיבה' הקיים כבר שנים, ועכשיו רק מיקדנו יותר את הטיפול בנושא הזה כך שהבחורים מכירים אותנו ואת הפעילות שלנו, ובוודאי שראשי הישיבות והמשגיחים יודעים ומעריכים את התרומה של המוקדים הללו לעולם הישיבות, הן במוקדים הטלפוניים עצמם והן בדרכים שונות ומגוונות ש'אחינו' מסייע באמצעותם למאות בחורים בתוך הישיבות, דרך פרויקט החונכים הגדול של 'אחינו' ובדרכים אחרות".
אם עד עכשיו 'מוקד הגישמאק' היה פעיל רק באופן של מתן ייעוץ והכוונה לבחורים עצמם, דרך הישיבות והבחורים עצמם שפנו אלינו כעת הוא נפתח גם לכיוון של קשר ישיר עם ההורים.
"הורה שמרגיש שהבן שלו לא מתקדם מספיק, שקשה לו בחברה ובלמודים, שהוא לא מתחבר לגמרא כפי שהיה מצופה ממנו, יכול להתקשר ל'מוקד הגישמאק', ובעצם לעשות שני דברים.
"קודם כל ההורים עצמם יכולים להתייעץ ולשאול, אפילו לקבל 'טיפים' מהמוקדנים שלנו, איך ללמוד עם הילד. איך לגשת ללימוד איתו, באיזו צורה לגרום לו להרגיש טוב יותר עם הלימוד עצמו.
"ובנוסף, אנחנו מציעים שירות חדש של פגישות אבחון וייעוץ, ללא

והנה באחד מלילות שבת תוך כדי שהוא מזמר את ה"אשת חיל מי ימצא" בהגיעו אל הפסוק "נודע בשערים בעלה בשבתו עם זקני ארץ" ראוהו נעצר, מהרהר, כאילו נעצב, ובעיניו מנצנצת דמעה... הכל הבחינו בכך, אך לא ידעו פשרם של דברים, מי יעיז וישאלנו את הצדיק הזה...

'למה ניתנה תורה במדבר? לומר לך! שאין אדם קונה את התורה עד שיעשה עצמו הפקר כמדבר'

הרב בנימין בירנצוויג

"וידבר ה' אל משה במדבר סיני" (במדבר א', א')

במדבר רבה על פסוק זה הביא: 'למה ניתנה תורה במדבר? לומר לך! שאין אדם קונה את התורה עד שיעשה עצמו הפקר כמדבר'. היסוד לקנייני התורה, הוא לשים עצמו כמדבר, להפקיר עצמו לגבי התורה הקדושה, לסלק את עצמיותו בשביל לימוד ועמל התורה, להיות שומע ומקבל מבקש ונותן, ללא שום חשבונות, רק כך הוא הופך לכלי שבו יכולה לשרות התורה. לא לחינם אומרים אנו בתפילת 'אלוקי נצור' - ונפשי כעפר לכל תהיה, פתח ליבי בתורתך, רק אחרי שאדם שם עצמו כעפר לכל, אז יכול לבקש על התורה.

כך ראינו בכל הדורות שצמחו גדולי ישראל, דבר ראשון עטפו עצמם במידת ענוה מופלגת, וכך הפכו עצמן לכלים המוריקים תורה לכלל ישראל.

בספר ברכת מרדכי מובא מעשה נפלא המעיד על כך:

מעשה שהיה ברבינו אליהו לאפיאן זצ"ל אשר בלילות שבת היה מיסב לסעודה על שולחנה של הרבנית אשת הרב דכפר חסידים. והנה באחד מלילות שבת תוך כדי שהוא מזמר את ה"אשת חיל מי ימצא" בהגיעו אל הפסוק "נודע בשערים בעלה בשבתו עם זקני ארץ" ראוהו נעצר, מהרהר, כאילו נעצב, ובעיניו מנצנצת דמעה...

הכל הבחינו בכך, אך לא ידעו פשרם של דברים, מי יעיז וישאלנו את הצדיק הזה. המשיך הצדיק בזמירתו, התחיל וסיים את סעודתו, ואז חברו שאר המסובים והפצירו ברבנית כי תמצא פשר דבר. רבינו אליהו זצ"ל, ברוב הכרת טובתו לרבנית, לא היה כמעט מחזיר פניה ריקם, אף בדברים שהשתיקה יפה להם לשיטתו, משביקשה והפצירה, לרוב שמעה מפיו מענה.

אף הפעם פנתה אל הצדיק בנוכחות שאר המסובים ובפיה בקשה: ילמדנו רבינו מה קרה לפני הקידוש? למה כוונת הרבנית? שאל ר' אליהו מה קרה שראינוהו מתעצב כאילו ועיניו מעלות לחלוח דמעה? חזרה לשאול

משהפצירה, התחיל רבנו אליהו מדבר ומסביר: אסביר לכם פשר הדבר, הנה אנוכי אליהו לאפיאן, נכנס לשיבה, הכל קמים לקראתי! מדוע קמים? מי אתה אליהו לאפיאן? מה אתה? וכל זאת ממשיך להתקדם אל מקומי, מישהו מהבחורים מקדים ומעמיד סטנדר כשעליו גמרא או סידור לפי הצורך, מדוע כיבדוני?

מי אתה אליהו לאפיאן? מה אתה?

מתחילים להתפלל, מגיעים לקריאת שמע, הכל מסיימים והחזן ממתין לי עד שאף אני אגמור, מדוע ממתנים לי? מי אתה אליהו לאפיאן? מה אתה?

לאט לאט גוברת הסכנה שמא בכל זאת תתגנב אל תוכי איזו התלבשות באיצטלא שאינה הולמת אותי, הסכנה היא עצומה! מהר מאוד ובקלות ח"ו מתרגלים לחשוב שמא כך ראוי כך נאה כך יאה, והרי אנוכי יודע אליהו לאפיאן, שאינני ראוי לכך, אין האיציטלא הזאת הולמתני, פעמים שהנני מתמלא פחד מפני סדק כל שהוא דרכו תחלחל בי הערכה מופרזת, מי יודע?

והנה הערב לפני האוכל, בהגיעני אל הפסוק "נודע בשערים בעלה בשבתו עם זקני ארץ" התחלתי לחשוב על הפשט של אותו פסוק, הלא הכוונה הברורה היא, כי כאן בעולם הזה שאינו עולם של אמת הכל אינו אמת, אף ההערכות דמיוניות ואולי מזויפות! כאן בעלמא דשיקרא יתכן גם להעריך את מי שאינו ראוי לכך.

אכל שם בעלמא דקשוט, שם יראו כיצד נראה האיש "בשבתו עם זקני ארץ" האם אותם מצוקי ארץ הסתכלו עליו, הידברו עמו, הירצו לארח אותו להם לחברה, המסוגל יהיה להסב עימם אל שולחן אחד,

ראיתי שרבי נחום סוגר הדלתות ומסתכל אנה ואנה לראות שאין שם איש, אז הלך לתיבת ה'שמות' והוציא משם איזה ספר וישב על יד הבימה ולמד בדבקות עצומה עד שלפתע ראיתי אש מתלקחת שמקיפה אותו...

מה ראו תלמידי החפץ חיים כשעקבו אחריו?

הנפלאות שחזו עינינו אצל גדולי עולם שהגו ועמלו בתורה הק' יומם ולילה, שכינה היתה מדברת מתוך גרונו ורוח הקודש נשבה מהם ומפסיקותיהם...

וכך סיפר הגאון רבי מרדכי שוואב זצ"ל: הגאון רבי שלום איישישוק זצ"ל היה יליד קמניץ והלך ללמוד בראדין אצל מרן ה'חפץ חיים' זי"ע, ונתקרב אליו מאוד. אחר י"ב שנה חזר לקמניץ, וביום שובו היתה בקמניץ התרגשות גדולה, והיה כמין יו"ט. הוא נכנס לבקר את הגאון רבי ברוך בער ליבוביץ זצ"ל ובעת הביקור לא הרשתה הרבנית לאף אחד להיות בחדר, מלבד הבחור אריה ליב גראסנס [לימים הדיין הגאון רבי אריה ליב...]. שהיה בן בית אצל רבי ברוך בער ונתחבא מאחורי הדלת לשמוע מה הם משוחחים, ואח"כ סיפר מה ששמע:

רבי שלום סיפר לרב"ב שבכל ערב שבת אחר חצות היום היה מרן החפץ חיים משוחח עם התלמידים בענייני השקפה והיה מספר להם עובדות מגדולים וצדיקים. פעם אחת אמר החפץ חיים: 'מיר האבן איינמאל אפגעטוהן דער רבי' [פעם אחת עקבנו אחרי הרבי...]. ה"ה הגאון הצדיק רבי נחום מהורדנא...

וכאן החל החפץ חיים לספר מעשה נורא מה שראו עיניו כשעקב אחרי רבו רבי נחום בהיותו בן חמש עשרה שנה. רבי נחום היה שמש בית הכנסת ועסק הרבה במסירת שיעורים לבעלי בתים. בלילה היה נוהג להישאר בבית הכנסת אחר שכל המתפללים כבר שבו לבתיהם...

פעם אחת רציתי לראות מה הוא עושה שם, ואחר תפילת ערבית כשכל הקהל כבר יצאו מבית הכנסת, נשארתי שם והתחבאתי תחת

הרב ישראל ליוש

ראש חודש סיון יהיה ביום שלישי הבא עלינו ועל כל ישראל לטובה

בשבת נברך בעזה"ת את חודש סיון, החודש בו ניתנה תורה לישראל. ומבואר בספרים הק' ש'סיון' הוא מלשון 'סיני' שעליו ניתנה תורה, ומלשון 'ניסים' שנעשו לישראל ביום המעמד הנורא והנשגב.

עוד הובא בשם תלמידי רבינו יהודה החסיד, בעל 'ספר חסידים': למה ניתנה תורה למשה ובחודש סיון ועל סיני? לפי ש'משה וסיני וסיון' גימטריא תרי"ג.

בפסיקתא משלו משל נאה, למלך שעשה חופה לבתו הכלה. אמר לו אחד מגדולי המלכות: 'נאה לבת מלך להרכיבה על הפיל כשהיא יושבת באפריון ולסלסלה בכל גדולי המלכות', ענה אדם אחד ואמר: 'פיל גבוה ואין לו הדר ולכלה יש יופי ונאה להרכיבה על הסוס ולהראות יפיה בכל גדולי המלכות, ענה אדם אחד ואמר: 'פיל גבוה וסוס נמוך, ואין להם פה לדבר וידיים לספוק ורגליים לרקד, ונאה להרכיבה על כתפיים להראות יו

פיה'. כך הקב"ה, לא נתן את התורה לא בניסן ולא באייר מפני שמזל ניסן טלה ומזל אייר שור ואין נאה להם לקלס ולשבח, לכך נתן את התורה בסיון ומזל סיון תאומים, ותאומים אדם הוא ויש לו פה לדבר...

דברי המדרש מתבארים עפ"י מה דא"י בחז"ל 'קודשא בריך הוא וישראל ואורייתא חד הוא', התורה ניתנה לישראל דווקא בחודש בו שולט מזל של אדם היודע לדבר, לרקד ולספק, משום שהאדם הישראלי מחובר לתורה והוא חלק משלושת הצלעות המהווים את שלמות התורה, קודשא בריך הוא, אורייתא וישראל. התורה לא ירדה לעולם סתם ובאו ישראל ובחרו בה, התורה ירדה לעולם כדי ליתנה לישראל, משום שהם מחוברים איתה בקשר בל ינותק.

נתינת התורה בחודש סיון במזל תאומים המורה על האדם שיש לו פה לדבר, הוא משום שהחיבור הזה בין שלושת הצלעות נעשה ע"י האדם כשהוא הוגה ועוסק בתורה ע"י פיו. ומבואר בספרים הק' שהתאומים הם כביכול קודשא בריך וישראל שנעשים מאוחדים כתאומים ע"י התורה הק' שניתנה בחודש זה.

קשר זה בין קודשא בריך הוא, ישראל והתורה, יסביר עבורנו את

שוב עצר הרוכל משטף דיבורו, אולם הפעם - נראתה דמעה שקופה ונרגשת בזווית עינו. 'ובכן, אחד הילדים שנשלחו על חשבוננו ללמוד ב'סלבודקא', גדל והתעלה עוד ועוד, הפך לתלמיד חכם מופלג, והוא הגאון רבי אהרן קוטלר - מקים ישיבת לייקווד המעטירה, שבנה את היהדות באמריקה, והאציל מתורתו על אלפי תלמידים!

וכיצד הצליח בניין מכובד לרפא ולהבריא לחלוטין?

הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

"מִטְיָה זְבוּלָן... " (במדבר ב' / ז')

שעת אחה"צ מנומנמת למדי, בסימטה צדדית במנהטן הסואנת. יהודי בא בימים יושב לו בפינה, לעת זקנתו - החליט לנסות להתפרנס מרוכלות. עגלה קטנה לצידו עליה החזיק מוצרי סדקית, ומדי פעם מישהו היה מרחם עליו, עוצר ורוכש מספר מחטים או אולר קטן, וברוב הזמן - הוא פשוט ישב ואמר תהלים.

על ידו עבר יהודי נשוא פנים, ראה את העגלה המוצבת ואת הרוכל האומר תהלים בדבקות, קרב אליו והתעניין: 'סלח לי מר, אינני מבין את מעשיך. רוצה לומר תהלים? - בבקשה, יש בית הכנסת בפינת הרחוב. רוצה למכור? - עמוד לימין העגלה ותזעק בגרון נחר על מרכולתך. הרי כאן אנו ניצבים בחוצות העיר, כאן עמלים לפרנסת העולם הזה. רוצה לדאוג לעולם הבא? - בבקשה, לך לבית הכנסת. השילוב הזה תמוה בעיניי!'

הזקן חייך חיוך נוגה, והשיב: 'אם יש לך 5 דקות, אסביר לך כיצד דואגים לעולם הבא, תוך כדי תנועה בעולם הזה...'. די היה בהקדמה זו כדי לרתק את השואל, ואז פתח הזקן וסיפר:

'קודם בואי לארצות הברית, התגוררתי בליטא - ברוס. הייתי סוחר שוורים, התפרנסתי די בקושי. תקופות הצלחתי ומכרתי כמה צמדים חזקים שהניבו רווח משמעותי, ובתקופות אחרות הייתי מצליח למכור שור פעם בחודשיים - וחייתי בעוני. אולם בכל מצב, בכל מחיר ובכל תנאי - הקפדתי להפריש חומש למלמד ילדי התשב"ר בעיירה. כי להורים לא היה איך לשלם לו, ויהודים טובים - שהיה חשוב להם להעביר את התורה לדור הבא - היו תומכים בו מעת לעת, ואני נמנית עליהם... חודש אחד, הצלחתי במסחרי מעל ומעבר למשוער, הרווחתי בחודש מה שאני לא מרוויח בשנה. כשניגשתי למלמד כדי לתת לו את המענק החודשי, עיניו התעגלו בתדהמה מסכום העתק שהנחתי לפניו, והוא סירב ליהנות ממנו. הוא הסביר כי הוא בוטח בה' שיספק לו את מחייתי דבר חודש בחודשו, ואין לו מה לעשות עם סכום כה גדול.

כל נסיונותיי לשכנעו לא עלו יפה, ולבסוף - החליט המלמד כי ישתמש בכסף כדי לממן לשניים מתלמידיו ביגוד, מזון ומדי נסיעה, כדי שיוכלו לעבור לישיבה מכובדת המתאימה לכישוריהם, ויצליחו להתעלות

בתורה. הסכמתי, וכבר למחרת סיפר לי כי הודיע להורי שני תלמידים כי יש בידי תקציב לצייד את בניהם כראוי ולשלוח אותם לישיבת 'סלבודקא', על מנת שיעלו ויתעלו בתורה כשאיפתם, ויצליחו בה מאוד!'

ככל הדברים האלה סיפר הרוכל הזקן ליהודי הנכבד שלפניו, שישב והקשיב מרותק. ואז, נשם הרוכל עמוקות והמשיך: 'לאחר שהגעתי לאמריקה, ניסיתי לברר מה עלה בגורל התלמידים האלה, שנשלחו ללמוד ב'סלבודקא' בתרומתי הכספית. לא הצלחתי לפצח את הסיפור כולו, אולם אחד מהם ידוע לי מי הוא, והוא - - -'

שוב עצר הרוכל משטף דיבורו, אולם הפעם - נראתה דמעה שקופה ונרגשת בזווית עינו. 'ובכן, אחד הילדים שנשלחו על חשבוננו ללמוד ב'סלבודקא', גדל והתעלה עוד ועוד, הפך לתלמיד חכם מופלג, והוא הגאון רבי אהרן קוטלר - מקים ישיבת לייקווד המעטירה, שבנה את היהדות באמריקה, והאציל מתורתו על אלפי תלמידים!

ועתה, חייך הזקן חיוך של ניצחון, 'אמור לי אתה: האם אי אפשר לשלב עולם הבא בעולם הזה? הנה כי כן, אני עמלתי במסחרי, ונתתי כסף. כסף. הדבר הכי מגושם בעולם. אינני יודע אלו זכויות יש לי בעולם הבא, אולם בזאת אני בוטח: הזכות שרבי אהרן קוטלר גדל בזכותי - זה חלקי מכל עמלי, זו הזכות שלי בעולם הבא, ואותה קניתי בעולם הזה, תוך כדי סחר בשוורים!'

הזקן סיים את סיפורו הנרגש, והיהודי שלצדו נפרד ממנו בלחיצת יד

חמה, תוך שאינו מצליח להסתיר את קנאתו ביהודי שזכה לקנות את עולמו: להשקיע כמה עשרות רובלים, ולגלות אחרי שנים שבזכותו צמח אחד מגדולי הדור, מקים עולה של תורה בארצות הברית! לימים, אותו יהודי נכבד השתתף באסיפה בה השתתפו כמה מגדולי הדור, וסיפר את הסיפור במלואו - כפי ששמעו מהרוכל הזקן. לפתע, החל רחש בשולחן המזרח, והגאון רבי יעקב קמינצקי זצ"ל שהשתתף באותה אסיפה - קם וביקש להוסיף פרט אחד לסיפור, מטלטל ומפתיע: 'הילד השני - הייתי אני!'

תמיכה, ברכה, ובריחה...

ולאדיק גרודצקי היה צעיר שאפתן ונמרץ, עת החל בחייו העסקיים. תחילה ייבא משאיות ממצרים, בהמשך הקים את חברת 'המאחד' - שמה הקודם של 'אגד', ואחר כך ייסד את תאגיד 'אמקור - אמפא'. הוא נחשב לעילוי עסקי שעשה הון רב, אולם להצלחתו העסקית יש שותף סמוי - אותו נחשוף עכשיו. וזה דבר המעשה: היה זה כשעלה בדעתו של הגאון רבי בן ציון מובשוביץ זצ"ל להקים את ישיבת 'השרון' בהרצליה, והוא חיפש שותפים שיתרמו מהונם לרכישת הקרקע ולהקמת הישיבה. הוא פנה לסוחר הצעיר ולאדיק ששמו הלך לפניו כמי שעושה חיל, והלה נענה בחפץ לב, ותרם סכום נכבד לרכישת הקרקע ואף להקמת הבניינים.

באחד מימי הפורים, ערך הרב מובשוביץ סעודת פורים גדולה לתלמידי הישיבה, והזמין את שותפו ולאדיק, התומך הגדול של הישיבה, להשתתף בסעודה. ולאדיק הגיע, השמחה הרקיעה שחקים, אולם ממש בעיצומה - החל ולאדיק מתלונן על כאבי בטן שתקפו אותו. הרב מובשוביץ ניסה להרגיעו, אולם הואיל ולא חש בטוב - קרא לנהג שהסיע את ולאדיק למנוחה בבית.

כעבור כמה ימים, התקשר ולאדיק אל הרב, וביקש ממנו לסור ללשכתו. 'שמע נא', אמר בקול נכאים, 'זה לא סתם כאב בטן, גילו גידול ממאיר בקיבתך. כפי שאני מבין מהרופאים, אני חי כיום על זמן שאול, בכל רגע שחולף אני צועד לקראת מותי...' פתאום, התפרץ ולאדיק העשיר בכבי ואמר: 'ראש הישיבה! אני בקושי בן 40, עוד לא חיתנתי אף ילד, ואני בשיא תנופתי העסקית. רק המחלה הארוכה הזו משבשת אותי לחלוטין, ובעצם רומזת שימי המאושרים בעולם הזה הסתיימו!'

ולאדיק הוסיף והסביר, שכבר היה אצל שני ענקי הרפואה בתחום, הפרופסור נתן מתל אביב, ופרופסור רחמילביץ' הנודע מירושלים, ושניהם הביטו בצילומים וקבעו שגורלו נחתם. הרב מובשוביץ לא מצא מילים לעודד, והשיחה הסתיימה באיחולי החלמה ובאווירה קודרת, מתוך תקווה ויאוש גם יחד...

ימים ספורים אחר כך, נערכה בישיבה שמחת ברית מילה, כשהגאון רבי יעקב ישראל קנייבסקי - ה'סטייפלער' זצ"ל, הוזמן לשמש כסנדק. לאחר ששמחת הברית נערכה כהלכה, ביקש הרב מובשוביץ להראות לאורח הנכבד את בנייני הישיבה, והחל מסייר עמו כשהוא מראה באצבע על היכל הישיבה, על חדר האוכל, חדרי הפנימיה

וחדרי השיעורים, כשבכל אחד מהמקומות הוא מציין כי המקום נבנה בתרומתו של יהודי תומך תורה נלהב בשם ולאדיק גרודצקי.

כשהסויר הסתיים, התכופף ראש הישיבה אל ה'סטייפלער' ואמר: 'ויהודי זה, תומך התורה שהוביל את הקמת הישיבה והחזקתה - שרוי בצרה נוראה, מחלה קשה מאיימת על חייו! הוא מבקש להמשיך לנהל את חייו על מי מנוחות ולתמוך בישיבה, אולם גידול מסוכן השתלט על קיבתו, והרופאים מיואשים מחייו!' - זעק ראש הישיבה בכאב.

ה'סטייפלער' הקשיב, וכהרף עין הרים את עינו והשיב קצרות: 'הוא מחזיק תורה, אז יש לו זכויות. המחלה תיעלם, הוא ישיא את ילדיו, יצליח בעסקיו ויזכה לתמוך בישיבה עוד ועוד!' - חתם, ברכה ברורה וקולעת, חדה ונחרצת!

ראש הישיבה התרגש, ומיד לאחר שנפרד מה'סטייפלער' מיהר להתקשר ולבשר. אולם ולאדיק, שהיה נתון בלחץ ובמתח, רק הפטיר 'הלוואי', וביקש מהרב מובשוביץ להתלוות אליו לבית החולים, כי עליו לבצע צילום נוסף שיעקוב אחר התפתחות המחלה.

כשמר גרודצקי יצא מהצילום, הפטיר ביושב 'בוא ניסע'. רק בדרך, כשהחלו לשוחח, סיפר ולאדיק: 'תראה, הם כל כך מיואשים ממני, שהחליטו לעשות לי טוב על הלב לפני מותי...' ואז הוסיף ותיאר, איך הפרופסורים הנכבדים עיינו בצילום, והאחד שאל את חברו להיכן הגידול נעלם. שניהם חיפשו היטב, ולבסוף קבעו כי הגידול פשוט נעלם, נ-ע-ל-ם!

'בשורה טובה!' - צהל הרב מובשוביץ. 'מה פתאום?' - הגיב ולאדיק. 'האינך מבין? הם חוששים לבשר לי את הנורא מכל, אז הם החליטו לתת לי למות מתוך תחושה טובה. תגיד לי, שמעת בחייך על גידול שנעלם, בלי טיפול, בלי ניתוח, סתם כך תפס רגליים וברח? טרם קרה כדבר הזה!' - קבע גרודצקי, וביקש מהרב מובשוביץ לפנות בהקדם לפרופסור רחמילביץ' ולפרופסור נתן, ולחקור אותם היטב - עד שיגלה את האמת!

הרב מובשוביץ נענה, אולם שני הפרופסורים, איש איש בחקירתו, אמרו כי אכן נדהמו, אבל זו המציאות - ללא כחל ושרק. הם גם הראו את הצילומים להרב מובשוביץ, והוכיחו - צילום על גבי שקף: 'הנה, כאן היה הגידול בצילום הראשון, רואים אותו בבירור, גדול, עוצמתי, מחריד. והנה כאן' - הצביעו על הצילום השני, 'הגידול איננו, איננו. הוא אכן נעלם. אין לנו הסבר לכך, אבל זה בדיוק מה שקרה!'

כשהרב מובשוביץ שב למר גרודצקי עם אותה התשובה, ונתקל שוב בחוסר אמון, הגיב לו בשאלה: 'אמור לי, אולי הכאבים פסקו?', ואז השיבו ולאדיק: 'אכן, הם פסקו לפני שבוע, אבל זה לא מדד אמיתי. לפעמים הכאבים פוסקים מעת לעת, והגידול עודו כאן!'

'ואני דווקא חושב', המשיך הרב מובשוביץ, 'שהכאבים פסקו בדיוק ביום בו קיבלת את ברכת ה'סטייפלער'. וממילא, אין פלא בעיניי שאכן הגידול נעלם...'

ואכן, יאמין או לא יאמין מר גרודצקי, עוד ועוד בדיקות נעשו, ובכולם - הגידול איננו. נעלם. הוא הוסיף והאריך ימים, הצליח במסחרו והתעשר עושר רב, זכה להשיא את ילדיו בבראות איתנה, וכמובן - הוסיף לתמוך בישיבה!

בסוגיות אלו, הוא נעזר הרבה בספר 'ישועה בישראל' של רבי יונתן בן יוסף מראז'ינוי (יצא לאור בשנת ת"פ) עד שלבסוף הוציא את הספר שקל הקודש. (כשהוציא את רמב"ם פרנקל והגיעו ל'קידוש החודש' פנו אל אבא שישייע בחלק הזה, הוא סירב והפנה אותם למי שלמד עמו עניינים אלו הלא הוא הגה"צ רוטברג שליט"א).

זה מוסר השכל לכל אחד; אין דבר כזה 'לא בשבילך', כל התורה שייכת לכל אחד.

שמענו שאתם זכיתם להיות השליח מצוה להציע את חיבורו של הספר 'ארחות יושר'.

תחילת כתיבת הספר היתה כשביקש לחזק מי מקרוביו בנושאים מסויימים. למשל פעם חפץ לעודד את לבו של אחד מבני ביתו לחיזוק בתפילה, וכתב לו ליקוט מדברי חז"ל בנושא המסויים שבו היה נצרך לחיזוק, לאחר עשה כן בנושא לימוד התורה, ולאחר שהצטברו כמה מכתבי חיזוק כאלו.

אני זכיתי לבקש שיכתוב על עוד דברים הצריכים חיזוק ויוציא את זה כספר, הוא נענה לבקשה. הוא כתב את הספר בתוך זמן קצר ביותר של מספר שבועות, את התוצאה לא צריך להציג... מהרגע שיצא לאור נחטף הספר מהדורה אחר מהדורה, אבל האבא הכ"מ יחד עם האמא ע"ה החליטו שכל ההכנסות ממכירת 'ארחות יושר' יהיו לצדקה, ואכן, עד יומו האחרון היה בביתו קופה מיוחדת לספר 'ארחות יושר', וכל הכסף שהגיע מהמכירה היה לצדקה.

משעמל בה היא נקראת תורתו

מקום של כבוד נדיר ויחודי התבצר לספר 'דרך אמונה' על זרעים ששמענו יצא בכל המדינות אשר דבר המלך ודתו הגיע.

'דרך אמונה' נכתב בעמל רב. אופן לימודו היה להתחיל את הסוגיה מההתחלה, מהחומש, את כל הפסוקים עם מפרשיהם. אח"כ את המשניות על הענין עם המפרשים ואח"כ את הגמרא בכל מקום בש"ס שמוזכר ששייך לנושא שנלמד, וכן הלאה מכילתא ספרא וספרי וכו' עד לאחרון הפוסקים הלא הוא מרן ה'חזון איש זיע"א, את הספר 'חזון איש' למד כסדר ורשם לעצמו כל הלכה שיצאה, כעין 'פסקי תוספות' וכך הכניס כל פסק ממרן ה'חזון איש' על מקומו.

תוך כדי שהקיף את הנושא במקורותיו, כל שאלה או נידון שעלו אצלו במהלך העיון נרשמו במחברת מיוחדת. לאחר מכן עבר על השאלות האלו והנידונים וקבע את התירושים עליהם, תוך שהוא מחשבן את השיטות, דבר בנוי על אופניו, וכמובן גם החידושים והיסודות שהתחדשו. כך בעמל וביגיעה, צעד אחר צעד, נוצר ה'דרך אמונה'.

ידיעת התורה שלו היתה מעל לתפיסה שלנו, אני לא זוכר פעם אחת שהוא אמר 'מצאתי חידוש במשנה ברורה' או ב'שולחן ערוך'. מאז שאני זוכר את עצמי הכל היה אצלו כמונח בקופסא. יכול להיות שיצא לו אחרת בסוגיה והתחדש לו דין חדש, אבל לא שמצא מראה מקום חדש בש"ס ופוסקים.

למטלות רוחניות, מעולם לא היה רץ ברחוב, גם לא לצורך. "מה שנגזר זה מה שיקרה" - היה מרגלא בפומיה.

פעם אחת היינו צריכים לנסוע מחוץ לעיר, והגענו לרחוב נחמיה לתחנת האוטובוס, ראינו מרחוק את האוטובוס מגיע לתחנה, הוא הסתפק לעצמו האם לרוץ לאוטובוס, כיון שאם נפסיד את האוטובוס, הבא אחריו יהיה רק בעוד כמה שעות, ולבסוף הכריע שלא לרוץ "אם נגזר עלינו לנסוע באוטובוס הזה הוא יחכה לנו" - אמר. מרחוק ראינו את האוטובוס עוזב את התחנה, אך לפתע הוא נעצר אחרי כמה מטרים. הנהג ירד לבדוק משהו במנוע, אנחנו שבינתיים הגענו למקום עלינו על האוטובוס, לאחר דקות ספרות עלה הנהג והמשיך בנסיעה...

ראינו בחוש איך שהאדם המאמין והבוטח, מאריה סייעה במה שצריך להגיע אליו.

מידת הביטחון הזו היתה נסוכה גם במה שייעץ וחרץ עבור אחרים. יום אחד כשהגעתי לאבא הכ"מ הוא אמר לי בשמחה פנימית רבה: "היום היתה לי ברית מעניינת", וסיפר: לפני שנה הגיע אלי יהודי אחד ואמר שהוא ואשתו (שהמתינה למטה ברכב) בדרך לנמל התעופה לטוס לאמריקה, הם נוסעים לצורך טיפולים מכיוון שלא נפקדו, נכנס לבקש ברכה שיצליח.

אמרתי לו: 'למה לך לנסוע לטיפולים זה לא פשוט ויש בזה שאלות, אם נגזר שיהיה לך ילדים, יהיה לך, ואם לא נגזר לא יועיל כל טיפול, חבל על הכסף והמאמץ'. אותו אחד נדהם אבל שמע וקיבל, ירד למטה ואמר לאשתו את הדברים והחליטו שמבטלים את הנסיעה וחוזרים הביתה.

היום הייתי בברית שלהם!...

לא בשמים היא!

כל בן תורה למד והגה בספריו הרבים המקיפים חלקים נרחבים בתורה הקדושה. כיצד בחר על מה לכתוב? כמי שהיה שם לצידו בשנים בהם כתב ויצר את החיבורים החשובים האלו, האם וכיצד היה סדר כתיבת הספרים?

באמת ספריו זכו לסייעתא דשמיא גדולה מאוד והצליחו מאוד, כי באמת כתב לשם שמים. הוא כתב על מה שצריך לכתוב, על מה שחסר לא על מה שננוח לו. יש לו חיבור פחות מפורסם מ'דרך אמונה' שנקרא 'שקל הקודש' שעוסק ברמב"ם הלכות קידוש החודש, זה כולל חשבונות וחישובים מסובכים כידוע.

מאחורי כתיבת הספר עומד סיפור שסיפר עם מסר עצום לכל אחד ואחד: פעם, בבחרותו בישיבה, ניגש למי שלימים היה שכנו הגדול - הגאון רבי גדליה נדל זצ"ל עם שאלה בנושא קידוש החודש. רבי גדליה זצ"ל מאוד העריך את האב ואף היה שולח אליו שאלות, אף על פי כן השיב לו במקרה הזה: "זה לא בשבילך, זה מסובך..."

האבא הכ"מ היה יכול להשתמט מכך ולעסוק בשאר חלקי התורה, אבל הוא אמר לעצמו אין דבר כזה "לא בשבילך"! זה חלק מהתורה וכל אחד צריך ללמוד להבין ולדעת כל חלק בתורה! מיד החל לעמול

דוגמא נוספת לדקדוק ההלכה - מנהגו היה ליטול ידיו כדין 'דבר שטיבולו במשקה' גם כאשר אכל 'עוף' מכיון שהיה נוגע לפעמים בידי במאכל. פעם אחת נטל ידיו לצורך אכילת עוף, פתאום ראיתי ששוקל בדעתו משהו, התברר שהוא שם לב שיש גם תפוח אדמה בצלחת, 'ברכת האדמה' הרי קודמת ל'שהכול', אם כן צריך לברך קודם על התפוח אדמה, והוא הסתפק אם אכילת התפוח אדמה יהיה הפסק לנטילה על העוף, לבסוף הכריע שאין זה הפסק. כך בכל צעד ושעל ראינו שולחן ערוך חי, על כל הסעיפים קטנים ואפילו מנהגים ועניינים. אבל כאמור לא היה מתח סביב ההלכה אלא הכל בנעימות, הכל ברוע וכשאי אפשר - אז אי אפשר.

פה קדוש

מפורסם בכל העולם הברכות שהתקיימו ומופתים לרבבות, האם הוא עצמו התייחס לכך? הוא הכיר בכוחו ובכוח ברכתו?

הוא לא דיבר על עצמו, ובכלל מאד קשה היה 'לנחש' מה הוא חושב ומה הביא אותו לעשות כך או אחרת, אבל מי שהכירו היטב ידע הרבה פעמים להבין מה הוא רוצה ומה מפריע לו.

אין ספק שהוא ידע שברכותיו מתקיימות שהרי אנשים חזרו וסיפרו לו, וזרם המבקשים את ברכתו הלך וגבר מיום ליום, אך תמיד הגיב בביטול כאשר סיפרו לו על עוד ברכה שהתקיימה: "אל תהי ברכת הדיוט קלה בעיניך", או שאמר על סגולה שהתקיימה: "זה לא אני - זה הגמרא".

מאידיך ידע גם מתי 'להשתמש' בזה... אספר לכם לדוגמא, היה לפני שנים רבות גביר שנקלע לקשיים כלכליים משמעותיים. אותו גביר היה בעל צדקה גדול וירא שמים, והאבא הכ"מ פנה במכתב לאחד מעשירי העולם החרדיים בבקשה שיסייע לאותו גביר הנתון במצב לא פשוט, ויתן לו הלוואה גדולה שעשויה בסייעתא דשמיא להעמידו על רגליו ויחזור לגדולתו.

אותו עשיר השיב בנימה של זלזול ואמר: "אני לא מתעסק עם פושטי רגל!" כאשר שמע האבא על תשובתו של העשיר התבטא ואמר: "כנראה הוא שכח מה זה להרגיש נצרך ולכן הוא מדבר כך, הוא חושב שלו זה לא יכול לקרות?". לא חלף זמן מועט ואותו עשיר מפורסם נקלע לקשיים עצומים עד שפשט רגל בניגוד לכל התחזיות.

יש לציין כי אותו עשיר היה ירא שמים ובעל צדקה, והבין את טעותו והגיע לאבא והתנצל שלא הבין את כוונת הבקשה, וחשב שמדובר להיכנס כשותף, ולא כהלוואה. וביקש והתחנן שימחל לו ויברכו שיחזור לאיתנו, אך אבא סירב לברכו מטעמים מסויימים, ורק לאחר כחמש שנים אמר "הוא כבר נענש מספיק" וברכו - ואכן חזר להצלחה.

האם הסביר פעם את הנהגתו לבקש מהציבור הפוקד את ביתו לגדל זקן או להסיר את השעון, או להאריך את השרוולים וכן על זה הדרך? האמת שפעם שאלתי אותו, מדוע הוא אומר לאנשים לקבל על עצמם דברים שכל כך קשה להם? והסביר לי שכאשר אדם זקוק

אבל בכל דבר נבע ממה שהיה עמל בכל כוחו, למשל, הקונטרס 'קרני חגבים' שכתב והדפיס בתוך 'שיח השדה', התפרסם מאוד בזכות המעשה עם החגב, אבל הציבור לא ידע את האמת שמאחורי הסיפור, מתייחסים לזה כאל מופת שמימי ותו לא. אך האמת היא שהמופת הזה לא בא מאלי... צריך לדעת שקודם להופעת החגב, הוא עמל ויגע הוא טרח לברר את הדין ואת המציאות כפי כוחו, ואף טרח לקחת ספרי טבע משכניו משפחת רייכמן שהאמא היתה מורה לטבע, ממילא לאחר העמל הזה התקיים בו יגעת ומצאת עם המופת של החגב, כי 'נפש עמלה עמלה לו'.

כשמדברים על הספרים ראוי לציין את מידת האמת שלו. במשך השנים קיבל אלפי מכתבים עם הערות על ספריו, מתלמידי חכמים ופוסקים ואף מאברכים ובחורים. כל הערה הוא בדק לעומקה, ובאם ראה שאכן יש מקום לתקן, היה מודה על האמת ומתקן מיד, ולא משנה מי הוא המעיר.

ואחרי מצוותיך תרדוף נפשי

הזכרתם קודם את שלוות הנפש וחוסר ה'נערווין', אבל כל זה השתלב עם דקדוק ההלכה?

דקדוק ההלכה שלו היה באמת נדיר במיוחד, כל סעיף קטן, כל 'ענין', כל מנהג הקפיד ודקדק עד מאוד ללא ויתור בשום מצב. ידענו תמיד שכל תנועה ותנועה שלו מחושבת על פי ההלכה. ממש כספר הלכה חי. התפרסם כבר המעשה שכמה ימים לפני פסח לא מצא את הלולב שלו מסוכות, שנהג לשרוף בשריפת חמץ, לאחר שחיפש שוב ושוב ולא מצא, חשש שמא נזרק בטעות לאשפה, וירד מביתו לחפש בפח האשפה בשעת לילה מאוחרת כשכבר הגיע לגיל גבורות! וזה בשביל מנהג שריפת הלולב.

אי אפשר למנות את כל הדקדוקי הלכה, אבל אפשר לציין אפילו את כיוון הרגליים בתחילת תפילת שמונה עשרה בכל תפילה גם בגיל 90 ומעלה כשנעמד לשמונה עשרה הסתכל על רגליו לראות שהם מכוונות כי כך נפסק בהלכה, כך כיוצא באלו כל פעולה הייתה סעיף קטן בהלכה.

פעם שמתי לב שהוא נוהג לומר בקריאת שמע 'קל מלך נאמן' לפני שאומר 'שמע ישראל' שאלתי אותו מדוע אומר קל מלך נאמן בציבור? (שהרי להלכה נפסק, שכל ששומע מהש"ץ ה' אלוקים אמת - שמיעת תיבות אלו הן במקום אמירת 'קל מלך נאמן'). והוא השיב לי, שמכיון שאינו שומע את השליח ציבור כשחוזר ה' אלוקים אמת, אומר בעצמו 'קל מלך נאמן' בכדי להשלים לרמ"ח תיבות כידוע. והוסיף שכן נהג מרן החזו"א זצוק"ל.

והנה, פעם אחת ראיתי בתפילת מעריב, שלקראת סוף קריאת שמע הוא פסע ממקומו שבאמצע בית הכנסת, לכיוון עמוד החזן, ולאחר זמן קצר שב למקומו, כששאלתי לאחר התפילה מדוע עשה כן, השיב ששכח לומר 'קל מלך נאמן', לכן התקדם כדי לשמוע את הש"צ חוזר על תיבות ה' אלוקים אמת... עד כדי כך היה דקדוק ההלכה אצלו.

הבריות. אדרבה היה נעים שיחה, תמיד הלך להשתתף בשמחות של המשפחה ומכרים ולא קיפח אף אחד, כפי שאמרנו גם שיחק עם ילדיו כשהיו קטנים, והאכיל את הנכדים והנינים כשהגיעו לביתו בזמן שאכל... אך רגע מבזבז לא היה כלל! כל רגע פנוי היה מנוצל ללימוד, בריכוז אדיר ללא יחס לכלל הפרעה שהיא מצידו. לפעמים אנשים היו מתפללים על בני הבית שמדברים לידו בקול על עניינים שונים ולא חוששים להפריע לו בלימודו, אבל באמת הוא לא שמע כלל והרגיל עצמו ללמוד בעומק העיון גם כאשר מסביבו יהם הסער.

הלוך להרגיעו

אולי השאלה לא במקום... אך בכל זאת אם יורשה; אם מרן זיע"א היה עמנו היום, מה הוא היה אומר לציבור השרוי באבל ובמבוכה, אנשים שאמרו בצילו נחיה מתקשים להפנים שהוא אינו עוד עמנו מה יש לומר להם?

(מתנער בנחרצות): השאלה לא במקום, כי אין אתנו יודע עד מה הוא היה אומר... אך זאת אפשר לומר בבירור, שמפחד ומבוכה לא יצא שום דבר טוב. האבא הכ"מ היה מרגיע את הציבור, זה מה שתמיד עמד לנגד עיניו. במלחמת המפרץ התפרסם כמי שאמר שלא לחשוש וכו' הוא הסביר את דעתו שהפחד והדאגה מזיקים יותר מהמלחמה עצמה, וחש שעליו להרגיע את הציבור, זאת כמובן לצד מה שאחזי שיש הגנה על בני ברק הן מכח ברכת ה'חזון איש' והן מכח התורה עצמה, וכפי שהתבטא "אנשים לא רואים אבל בני ברק מכוסה במטריה של דפי גמרא"...

היה פעם מעשה עם אחד ממקורביו, שאירעו בביתו כמה אסונות בזה אחר זה, ולבסוף אף פרצה שריפה שכלתה ממון רב, והגיע לשאול את האבא הכ"מ מה לעשות? למה יש כל כך הרבה אסונות בביתו. השיב לו האבא: 'העולם אומר שאחרי שריפה מתעשרים, יהיה לך הרבה כסף'... שאלתי אותו לאחר שהשואל הלך מדוע באמת אמר שזה שום דבר, והלא דבר הוא האסונות הרבים שפקדו אותו! והשיב לי "ראיתי שהוא מאד לחוץ ומודאג, אז רציתי להרגיע אותו, אם אני יגיד לו לפחד זה לא יעזור לו כלום"...

אכן נכון שאין אתנו יודע עד מה, ואי אפשר לדמות מילתא למילתא, אבל הכלל הוא שמפחד לא יצא שום דבר טוב, צריך להנחות אותנו, ומה לעשות ומה לתקן יש לנו את גדולי ישראל שיבדלחט"א לא אלמן ישראל דור דור ומנהיגיו, עד ביאת משיח צדקנו בקרוב. יישר כוח.

(הרב גרשון טברסקי, מתוך מוסף יתד נאמן ערב פסח תשפ"ב)

לישועה הוא צריך להראות להקב"ה שהוא מוכן לעשות משהו, איזה חיזוק, איזה קבלה טובה, וככל שמקבל על עצמו דבר שקשה לו יותר, הרי שיש סיכוי יותר טוב שהישועה תגיע. פעם אמר לי "אנשים מוכנים למות ולא לגדל זקן!" יש כאלו שחושבים שסתם אמר כלאחר יד "תגדל זקן", בלי להבין את המשמעות של זה, כשאמר את זה לאנשים הרחוקים מעולמה של תורה, או שגרים בחו"ל במקומות שלא נהוג כלל לגדל זקן, אבל באמת הוא ידע היטב מה שאומר, ופעם לאחר שיצאו האנשים מהחדר אמר לי: "הם כמעט התעלפו כשאמרת להם לגדל זקן"... כלומר הוא הבין היטב מה אומר ולמי, ואעפ"כ לא נמנע מזה, כי אחז שזה מה שצריך לומר וזה יקרב את הישועה שלהם.

מידות טובות; ניצול הזמן

כמובן שאי אפשר לסכם את גדלותו, אך בכל זאת מה אפשר למדוד בשעליו ולערוך לו כדבר שהיה בולט מאד בדמותו? לא באנו חס ושלום להגדיר הגדרות, אבל לעניות דעתי יש שתי נקודות עיקריות שעליהן יש לתת את הדעת, וזה גם מה שכל אחד ואחד יכול להתחזק, לקבל על עצמו להתחזק ולהשתפר ובוודאי שיהיה זה לעילוי נשמתו הטהורה:

נקודה אחת היא המידות. יש הרבה תלמידי חכמים מופלגים, יש הרבה 'מתמידים' ויש הרבה 'דענים', אבל בעלי מידות במדרגה כמו שלו, מסופקני אם יש בנמצא. היה מעביר על מידותיו באופן מבהיל, גם לאנשים שפעלו בניגוד לדעתו, גם אנשים שפגעו בו, את כולם קיבל באותה סבלנות ואורך רוח. קשה לנקוב בדוגמאות מטעמים מובנים, אבל אני יכול להעיד על כך, שלא הסכים גם שאחרים יגידו משהו או יגערו באלו שהיה צריך לגעור בהם, אלא העביר על מידותיו. (מלבד כשזה הגיע להלכה, לדעת מרן החזון"א, בשביעית וכדו' בזה לא מחל ולא ויתר ועמד בתוקף על דעתו).

זה מלבד הסבלנות לכל אחד ואחד, בכל גיל וגיל, לקטן כגדול היה מקשיב קשב רב, אף לשאלות של מה בכך, גם לטרדנים שהיו מגיעים לא פעם, את כולם שמע ולכולם התייחס בחיוך ונתן מענה. אגב, פעם אמר לי מדוע הוא משיב לכל המכתבים גם לילדים קטנים ממש. היו מקרים שקיבל מכתבים מילדים בכתה א' ואף להם השיב, ואמר לי, כי הוא רואה בזה משום מצות חסד, ושיש בזה עידוד רב למי שמקבל תשובה להמשיך ולכתוב דברי תורה.

נקודה נוספת היא ניצול הזמן. מאז ומעולם הקפיד ביותר לנצל את הזמן בכל רגע ורגע ללימוד תורה וקיום מצוות. חשוב להבין, אין הכוונה שהוא רץ ברחוב מהר לכולל, או שלא היה מעורב עם

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

חייגו: *4992 או 077-2222-666

שלמענו עומד כבוד תורתו כל ימיו, ואנו אין לנו למי לפנות, כלומר שדעתו הוא לנו לעינינו, הוכרחנו לפנות אל כבוד תורתו...
התייחסות אחרת במכתביו של רבינו עולות גם בשנים מאוחרות יותר, כאשר כבר כמעט ולא נתעסק בכך, עם זאת בקיאותו הרבה בתחום הכשרות העלתה על שולחנו את מרבית סוגיות הכשרות שנידנו על ידי הבד"ץ של העדה החרדית, כשהוא נדרש להביע בהן את חוות דעתו.

את הבנתו המיוחדת בענייני כשרות כבר זיהה הגאון מהרי"ץ דושנסקיא זצ"ל שסמך עליו את ידיו גם בתחום הכשרות, ואף הסתייע בו בעת אפיית המצות, וכעדות רבינו על עצמו כפי שסיפר בשנת תשכ"ד: "כמה פעמים הזמין אותי מרן רבינו זיע"א, להיות נוכח אתו בעת אפיית המצות. מרן רבינו זיע"א נהג לישב אצל האופה בשעה שהכניס והוציא את המצות ואמר כי כאן צריך את ההשגחה הכי גדולה..."

(מתוך הספר 'אבי ההוראה')

השמיטה שחלה אז, וכן בעקבות המחסור החמור ששרר בארץ, ועוסקות בין היתר במוצרי בירה ותוצרת ריבה וכן בנוגע לקמח תפו"א, מוצרי חלב ועוד.

מומחיותו של רבינו בענייני כשרות חרגה הרבה מתחומי ארץ ישראל, וקהילות שונות מחוצה לארץ היו מחלות את פניו כדי שידריכם אודות כשרות מוצרים המיוצרים בארץ, והיו מבקשות הימנו הכוונה ועצה בענייני הכשרויות השונות. אחד מאלו הוא מכתבו של הגאון רבי חיים ירחמיאל גרינפלד זצ"ל, אב"ד 'קהל ישראל' בוינה, מחנוכה תשי"ט, בו מבקשו לשמוע את דעתו על המפעלים 'שמן', 'צהר' ועוד. כמו כן, מתעניין הוא כיצד ניתן להשיג מצות לפסח בהשגחת בד"ץ 'חוג חתם סופר' שרבינו היה ממקימיו. את המכתב חותם הרב גרינפלד זצ"ל בהתנצלות, שיש בה כדי ללמד על מעמדו הרם של רבינו כבר בעת ההיא: "יודעים ויודעים אנו שכבוד תורתו מוטריד מאד בעבודתו הקדושה, ובאמנה צר לנו מאוד להפריעו בבקשתנו, אבל בהיות והוא דבר של חיזוק הדת, דבר

המשך מעמוד 12 | הגאון רבי ראובן אלבו שליט"א

וגם לבעל יש תפקיד חשוב. הוא שב מבית המדרש, מלא וגדוש בתורה. על מה ישוחח עם אשתו? הרי לא שייך לחזר אתה על הסוגיה... הוא יכול לדבר איתה דברים בטלים, פטפוטי סרק, לשון הרע ורכילות. אבל אפשר גם אחרת. הרי יש עניינים שגם אשה יכולה ואף צריכה ללמוד, בעיקר הלכות הקשורות לבית. אפשר לנצל את הזמן וללמוד יחד את ההלכות הללו.

מסופר על רבה של ירושלים, מרא דארעא דישראל, חכימא דיהודאי רבי יוסף חיים זוננפלד, שהיה נוהג ללמוד עם הרבנית שלו הלכות בשר וחלב, תערובות, מליחה, הלכות שבת וכיוצא בזה. עם הזמן היא נהייתה בקיאה גדולה בהלכות אלו. כשהיו באים לביתם לשאול שאלת רב, היא ידעה להשיב בעצמה... היא, כמוכן, לא עשתה זאת, שהרי זהו תפקידו של הרב. אבל כשהייתה שומעת את פסקו של הרב, הדברים לא היו זרים לה, היא ידעה להכיר את גדלותו בתורה, ועל ידי כך כבודו גדל בעיניה.

(מתוך הספר 'משכני')

הקב"ה בוחן כליות ולב, הוא יודע להעריך בדיוק נמרץ את השכר המגיע לאדם על לימוד התורה שלו. מה שמגיע - מגיע, ועל מה שצריך לנכות לו - מנכים.

ומה לגבי האשה? מה שהבעל פגם בלימוד שלו אינו נוגע אליה. היא הרי שלחה אותו כדי ללמוד תורה בשלמות, בלי שום דופי ופגם. לכן, השכר שלה - מושלם.

אם כן, במקרה כזה, שכרו של מי רב יותר? הווי אומר, של האשה! אך בזה לא מסתיים חלקה של האשה. גם כאן חל הכלל של "חכמות נשים בנתה ביתה ואיולת בידה תהרסנו". אשה רואה שבעלה אינו ממלא את כל זמנו בתורה. היא יכולה להראות לו פנים זעופות ולצוות עליו שילך לבית המדרש. הוא מרגיש שהתחתן עם משגיח, לא עם אשה... במקום להשיג את המטרה הרצויה, היא משיגה את ההיפך. אשה חכמה יודעת להשיג את שלה בחכמה ובפיקחות. במקום לבקר אותו על מה שאין בו, היא תשבח אותו על מה שיש בו, ועל ידי כך תיצור אצלו את השאיפה לעלות ולהתעלות.

המשך מעמוד 22 | הרב בנימין בירנצווייג

כך דיבר הצדיק... לנו ברור כי כשבא צדיק נשגב זה שזכה לגילוי אליהו [כמובא בהקדמה ללב אליהו], לעולם העליון, קיבלוהו זקני ארץ במאור פנים ובשמחה והזמינוהו לכבדם בנוכחותו, אז אמנם נודע כי ההערכה לא הדביקה את האמת של עלמא דקשוט. אבל הצדיק כך חשב כך חשש כך חי וכך חניך! עשה עצמך כמדבר!

שם תיקבע ההערכה האמיתית, שם ייודע אם יש כיסוי ל"נודע בשערים בעלה".

וכשנזכרתי בכך ויישמתי את הדברים ביחס אלי, מה מאוד נעצבתי, כי מי כמוני יודע שאולי שם יתגלה הכל, יתברר כי האדרת תפורה ומחוייטת הרבה למעלה ממידות...

ואז נעצבתי מאוד, קשה היה לי להתגבר, ודמעה אמנם לחלחה את עיני...

לשליחת תגובות לכותב הטור הרה"ג רבי בנימין בירנצווייג, כתבו ל: 7622500@gmail.com

"ענה לו המדקדק בהלכה טענה ניצחת: "פוק חזי מאי עמא דבר... אני מסתובב בשווקי ארבעת המינים בימים שלפני חג הסוכות ואני רואה אנשים לוקחים את האתרוג שאותו הם יענעו רק פעם אחת לקיים מצוות עשה דאורייתא ועוד שש פעמים לקיים מצווה מדרבנן, והם בודקים אותו מכל הצדדים, עם זכוכית מגדלת ומתחת לפנס עם תאורה חזקה, והולכים לרב שיבדוק שוב ושוב, ובוחנים עוד פעם ועוד פעם ומחליפים לאתרוג אחר ושוב בודקים ובודקים ובודקים, וכל זה בשביל מצוות עשה דאורייתא שיקיימו באתרוג פעם אחת בלבד ושש פעמים מצוות מדרבנן.

"את התפילין האלו הבן שלי יניח כדי לקיים מצוות עשה דאורייתא, לא פעם אחת ולא שש פעמים. הוא יקיים איתן את מצוות הנחת תפילין, שיש בה שמונה מצוות דאורייתא ארבע בתפילין של יד וארבע בתפילין של ראש, כל ימי חייו! שמונים שנה ויותר. האם הפרשיות הללו לא שוות שנבדוק אותן שבע שעות???"

"אני יכול לומר לכם", מסכם הרב גרין את דבריו, "שהסיפור הזה ששמעתי מפי רבי משה אורי בלוי, נתן לי הסתכלות חדשה על הנושא של תפילין והיחס שצריך להיות ללימוד ההלכות שלהן. זאת מצוה שבקלות אפשר לפספס אותה חלילה וחס לכל החיים, אם התפילין לא נכתבו כהלכה ולא נתפרו כהלכה.

לא זו בלבד, אלא שלימוד התפילין יש בו זכות גדולה מאוד, כי מצוות תפילין היא אחת המצוות היסודיות והבסיסיות ביותר, ומעלתה גדולה עד מאוד.

"כמו שאנו רואים שחז"ל הקדושים הגדירו את מי שאינו מניח תפילין כ'פושעי ישראל בגופן', זה תיאור נורא ואיום ויש מחלקה מיוחדת בגהינם עבור מי שאינם מניחים תפילין, כמובא בגמרא בתענית דף יז.

"הרי רבינו החפץ חיים כותב בחיבורו 'ביאור הלכה' בתחילת סימן לב, שבתחילה אדם לובש ציצית והוא מכסה את עצמו בכיסוי של מצוה, ולאחר מכן על ידי התפילין הוא מקשר את עצמו בקשר הייחוד והקדושה!!!

"מה גם שבלי קשר לנושא התפילין דווקא, אלא לכל נושא באשר הוא, יש עניין גדול של לימוד דבר בשלמות. אנחנו לומדים את חלק אורח חיים של השולחן ערוך, יש לזה חשיבות גדולה שנלמד אותו מקצה לקצה בלי דילוגים ובלי השמטות.

"ידוע מה שאומרים צדיקים שהיצר הרע מתלבש בכל כוחו על אנשים העוסקים בתורה, כדי למנוע מהם לסיים מסכתות, ואף רמזו זאת בשמו שהוא בראשי תיבות 'סיום מסכת אין לעשות'.

"ראיתי מובא בשמו של המשגיח מקמניץ הגאון רבי משה אהרן שטרן, שהיה אומר שהשלמות של יהודי זה להתחיל ולגמור דבר, בלי דילוגים. הוא היה אומר שהסיום של דבר אחד, נותן משנה כח וחזק עצום להתחיל ולסיים גם את הלימוד הבא, ולכן יש חשיבות עצומה שלא לדלג שום דבר, כי רק על ידי שמסיימים דבר בשלמות אפשר להמשיך הלאה ולהצליח בסייעתא דשמיא.

"ועוד טעם מיוחד כדאי לתת בלימוד של סימן לו וה'משנת סופרים'

הגאון הגדול רבי משה אורי בלוי, מגדולי הרבנים הפוסקים בהלכות סת"ם.

"הגרמ"א בלוי היה כותב בעבר תפילין בעצמו, ומאחר ויראתו קודמת לחכמתו והוא ידוע כבקי בשולחן ערוך וכמומחה מיוחד במינו להלכות סת"ם, היה כמובן ביקוש גדול לתפילין שהוא כתב וגם המחיר היה בהתאם.

"כך נוצר מצב שהמדקדקים הגדולים ביותר היו עומדים בתור אצל רבי משה אורי ומבקשים לקנות ממנו תפילין, והוא מצדו היה משקיע מאמץ רב וכותב במתינות גדולה ובדקדוק עצום כדי להוציא מתחת ידיו תפילין שתהיינה מהודרות לפי כל הדעות ועם כל ההידורים הנדרשים.

"הגיע אליו מדקדק אחד גדול וביקש שיכתוב פרשיות לתפילין עבור בנו שמתקרב לגיל בר מצוה, והגרמ"א בלוי אכן הסכים וישב לכתוב פרשיות לתפילין בהידור רב ובדקדוק הלכה על קוצו של יוד, כפשוטו של הביטוי הזה.

"לאחר שסיים את כתיבת הפרשיות עבר עליהן והגיה אותן בהגהה כפולה ומכופלת, ואף מסר למגיה נוסף ולהגהה במחשב ואחרי כל הבדיקות והחקירות לא נמצא בפרשיות אלו אפילו סרך של שאלה, ממש פרשיות שנכתבו בהידור מושלם.

"משראה כי טוב, פנה הגרמ"א בלוי לאותו יהודי שהזמין את הפרשיות והודיע לו שהוא יכול לבוא לקחתן ושמשימים זיכו אותו בפרשיות יוצאות דופן בהידור שלהן, עבור בנו חביבו שיוכל להניח בבר מצוה תפילין מהודרות באופן יוצא מן הכלל.

"הגיע האבא, שילם ממיטב כספו ולקח את הפרשיות המהודרות בדחילו ורחימו, התיישב בביתו והחל להגיה אותן בעצמו.

"כעבור ימים אחדים הוא חוזר לרבי משה אורי בלוי ובידו הפרשיות. רבי משה אורי לא הביין מה אירע, אבל אותו יהודי אמר שלא נעים לו, אבל הוא מבקש שרבי משה אורי יכתוב לו פרשיות חדשות, כי אלו שבידו... יש בהן פגם קטן ואינן עולות בקנה אחד עם ההגדרה של 'תכלית ההידור'.

"רבי משה אורי התפלא מאוד. הרי הוא עצמו בדק את הפרשיות שוב ושוב וגם העביר להגהה של מגיה נוסף ולבדיקת מחשב. אבל מגיע יהודי וטענה בפיו, התיישב רבי משה אורי, בחן את הפרשיות, הקשיב לטענתו של הלקוח ומצא כי נכונים דבריו. האיש מצא באחד הרווחים בין האותיות שהרווח אינו כראוי ויש כאן מקום של שאלה. "כמובן שרבי משה אורי הסכים מיד לכתוב פרשיות חדשות, אבל הוא לא הצליח להבין כיצד אירע שהוא והמגיה הנוסף לא מצאו את הרווח הבעייתי הזה כשהגיהו את התפילין.

"השיב לו אותו יהודי בשאלה: כמה זמן אתם חושבים שהשקעת בבדיקת הפרשיות?," השיב רבי משה אורי שהגהה של פרשיות בצורה יסודית אורכת כחצי שעה... אולי קצת יותר.

"הגהתי את התפילין במשך שבע שעות במצטבר", סיפר הלקוח, ורבי משה אורי לא הבין: "למה אתה מגיה תפילין שבע שעות? מי עושה דברים כאלו?..."

הציבור ולכן חייבים להכריע לכאן או לכאן ולהמשיך הלאה. "לכן האריכו הפוסקים בהלכות אלו, כדי שבכל ציבור יהיו אנשים שבקיימים לפחות בחלק הבסיסי של ההלכות הללו, ויוכלו להכריע בעניין גם אם הם אינם מורי הוראה מוסמכים, כי הרי אין מישהו שכן יכול להכריע אז לפחות יעשה זאת מי שלמד היטב את סימן לו וכדו'. ולכן חשוב מאוד שכל אחד ילמד ויהיה לו לפחות מעט מושגים בהלכות חשובות ונחוצות אלו.

"אז כדי שנדע איך להתייחס לתפילין, כדי שיהיה לנו מושג בכלל מה אנחנו רוצים לבדוק כשאנחנו מחזיקים ביד את התפילין של הילדים שלנו, אנחנו צריכים וחייבים ללמוד את ההלכות תפילין ביתר שאת וביתר עוז, ובסייעתא דשמיא נזכה להתחיל ולסיים את כל ארבעת חלקי השולחן ערוך שוב ושוב ושוב".

שלאחריו, ראיתי בספר 'שערי אפרים' שעוסק בהלכות קריאת התורה, הוא כותב דבר מאוד מעניין: בכל הפוסקים אנחנו רואים שהם מאריכים מאוד, יותר מהרגיל, בהלכות של צורת האותיות והלכות קריאת התורה. גם המשנה ברורה חיבר קונטרס מיוחד והוסיף אותו על המשנה ברורה. הוא לא עשה זאת על שום סימן אחר בשולחן ערוך אלא רק על סימן לו שעוסק בצורת אותיות, והלא דבר הוא.

מסביר ה'שערי אפרים', שברוב ההלכות האחרות אפשר לפנות לרב ולשאול אותו, או לפתוח ספר ולעיין. אבל כשהציבור קוראים בתורה ופתאום מתעוררת בעיה, אי אפשר לעצור את הכל וללכת לחפש רב שיפסוק או לפתוח ספרים ולעלעל בהם. הציבור מחכה והספר תורה עומד פתוח על הבימה, אין זה כבוד התורה וכבוד

המשך מעמוד 15 | הג"ר אברהם מרדכי מלאך שליט"א

ועומדת ומצפה לרגע שהיא תוכל לחבק אותי ולעטוף אותי בשמיכה החמה.

המראה הנפלא הזה, הידיעה הזאת שאמא שלי כל כך אוהבת אותי וכל כך דואגת לי, זה מה שחיים אותי בקור הנורא הזה. זה מה שאפשר לי לשרוד ולעבור את הלילה הקפוא מבלי להישבר.

יהודים יקרים, הקשיבו היטב: הילדים שלנו עומדים לעבור נהרות קפואים. הם נמצאים בעולם שיש בו הרבה יותר מאגם אחד קפוא. הרוחניות שלהם תעמוד במבחנים קשים מאוד בימי הנעורים וכל ימי חייהם, אנחנו חייבים לדאוג לכך שהם ידעו שאנחנו עומדים על שפת האגם עם עששית ושמיכה, שהם ירגישו את האהבה שלנו, את האכפתיות שלנו, את הדאגה שלנו אליהם, וזה מה שיחזיק אותם בסייעתא דשמיא בזמנים הקשים שעוד צפויים לבוא עליהם.

נענה החיד"א ואמר לו: "שמעו אוזניך מה שפך מדבר. הקומקום שעומד על יד האש נשאר קר, אבל עששית אחת שמוחזקת בידי אמא מודאגת, העומדת על שפת האגם בלילה קפוא, מחממת את האגם כולו??? מהר שקול את הכסף לידי הנער כפי שהתחייבת, ואל תעשוק את כספו!!!".

פני העשיר חפו והוא נאלץ לשלם לנער את כל הכסף כפי שהתחייב מראש.

מספר החיד"א שלאחר מכן שאלו את הילד הזה: כיצד הצלחת לעמוד לילה שלם באגם קפוא? איך נשארתי על עמדך כל הלילה ולא קפאת למוות?

נענה הילד ואמר: הקור פילח את בשרי והקפיא את עצמותי, אבל בכל פעם שעמדתי להישבר או להתעלף מחמת הקור, הסתכלתי אל שפת האגם וראיתי את אמי היקרה מחזיקה בעששית ובשמיכה

המשך מעמוד 23 | הרב ישראל ליוש

החפץ חיים שמע ושקט וכנראה שהודה לנו על עובדה זו.

רבו העובדות והמעשים על רוח קדשו של מרן ה'חפץ חיים', די לנו בזה שפעם חתנו הגאון רבי מנדל זאקס זצ"ל אמר לו: "אומרים עליך שיש לך רוח הקודש..." וסיפר לו כמה דברים שקרו באותו שבוע, ומרן ה'חפץ חיים' הגיב: "ברוך ה' הקב"ה חנן אותי בדעה ישרה..." לשון זה נכתב על רוח הקודש.

מסופר שאנשי גרודנא רצו שמרן ה'חפץ חיים' יכהן כרב בעירם והלכו לשאול בעצת רבו הגאון רבי נחום מהורדנא זצ"ל, אמר להם רבי נחום: "אברך שיש לו עסקים עם אליהו הנביא, אתם רוצים שיהיה רב בעירכם?!"

לשליחת תגובות לכותב הטור הרב ישראל ליוש, כתבו לי: israel.layosh@gmail.com

אחד הספסלים. ראיתי שרבי נחום סוגר הדלתות ומסתכל אנה ואנה לראות שאין שם איש, אז הלך לתיבת ה'שמות' והוציא משם איזה ספר וישב על יד הבימה ולמד בדבקות עצומה עד שלפתע ראיתי אש מתלקחת שמקיפה אותו... נרעדתי בכל גופי... ראיתי שאין זו אש טבעית ורציתי לברוח משם, אך הדלתות היו נעולות, נאלמתי דומיה שלא יבחין בי...

רבי ברוך בער העיר לרבי שלום: "זה שרבי נחום זכה ל'עמודא דנורא' אין כל כך פלא, אך זה שהחפץ חיים זכה לראות זאת בהיותו אך בן ט"ו שנה זה פלא גדול..."

רבי שלום המשיך לספר שכששמעו התלמידים שרבים מרן החפץ חיים עקב אחרי רבו, סיפרו לו שגם הם עקבו אחריו פעם וספרו לו מה שראו: 'פעם אחת הלך הרבי, החפץ חיים, לתוך היער, עמדנו מרחוק וחיכינו לראות מה יעשה שם הרבי, וראינו שהרבי לקח מקל ועשה חריץ עגול בארץ, ונעמד בתוכו ואמר: 'רבונו של עולם איני יוצא מכאן עד שתענה לי...' ואחר זמן מה יצא החפץ חיים מהיער וגול.

סיכום שבועי ב'דף יומי בהלכה'

◆ היכן מיקומה של הלולאה בתפילין של יד?

◆ האם ניתן להניח את התפילין של ראש לכל אורך שיפוע הקדקוד?

◆ האם דין 'אָטָר יָד' נקבע לפי טבע האדם או לפי הרגליו העכשוויים?

הקשר והקשירה בתפילין של יד

- בתפילין של יד, בצידו הימני של ה'בֵּית', עושים קשר ובו צורת האות 'וד'. ויש להקפיד שהקשר יהיה צמוד לבית במשך כל שעת ההנחה. ויש שכתבו, שצריך להקפיד על כך אף בזמן שהתפילין מונחות בנרתיקן.
- את התפילין של יד, קושרים לזרוע על ידי השחלת צידה האחד של הרצועה, בלולאה הנעשית בצידה השני בנקודת היציאה של הרצועה מהמ'עברתא'. יש מן הראשונים שכתבו, שמיקומה של הלולאה הוא בצידו הימני של ה'בֵּית', ויש אומרים, שמקום הלולאה הוא בצידו השמאלי של הבית.

מקום הנחת תפילין של ראש

- את התפילין של ראש, צריך להניח באזור צמיחת השיער, וכל ה'בֵּית' של התפילין, צריך להיות מונח באזור זה. וצריך להניחו במקום בו ישנם שורשי שיער, ולא במקום שבו נמשכות השערות על גבי המצח. ומי שנשרו שערות ראשו בשטח המכוון כנגד בין העינים, ניח את התפילין במקום בו היו שורשי השיער טרם נשירתו. ובצד האחר - כלפי מעלה - יש אומרים, שניתן להניח את התפילין על כל שיפוע הקדקוד; ויש אומרים, שאין להניח מעבר לקו החצי של שיפוע הראש. ולכתחילה, יש לנהוג כדעה השניה, ולהקפיד שה'בֵּית' יהיה מונח כולו בתוך השטח שבין תחילת שורשי השערות לבין קו החצי של שיפוע הראש.

- מקום הנחת קשר התפילין של ראש, הוא באזור צמיחת השיער שבחלק העליון של אחורי הראש. ולכתחילה, יש להניח את עיקר הקשר מתחת לשיפוע הקדקוד, מעל ל'גומה' שבתחתית הגולגולת.

מהלכות רצועות התפילין

- בתפילין של ראש, צריך לכתחילה שהחלק הימני של הרצועה יגיע עד הטבור, והחלק השמאלי יגיע עד החזה; ויש אומרים -

שהחלק הימני יגיע עד מקום המילה, והחלק השמאלי יגיע עד הטבור.

- את הרצועה בתפילין של יד במקום ההיקף של הראש, ואת הרצועה בתפילין של יד במקום המקיף את הזרוע לקשירת התפילין, יש להניח כשצידן השחור כלפי חוץ. וראוי להקפיד על כך אף ב'יתר חלקי הרצועות.

מהלכות הנחת תפילין

- לדעת רוב הראשונים, התפילין צריכות להיות מונחות ישירות על היד ועל הראש, וחציצה ביניהן לגוף האדם פוסלת את הנחת התפילין; ואף אם החציצה היא רק כנגד 'משהו' משטח התפילין. ויש להחמיר שלא תהיה חציצה גם במקום שבו הרצועה מקיפה את הראש, וכן במקום בו היא מקיפה את היד לקשירת ה'בֵּית'; אולם, במקרים מסוימים ניתן להקל ולהניח את הרצועה על גבי חציצה.

- מי שראשו חבוש במקום הנחת ה'בֵּית' של התפילין, ואם יסיר את התחבושת לצורך הנחת התפילין, יגרום הדבר לכאב או לחולי - רשאי להניח עליה את התפילין.

- מי שנקטעה ידו השמאלית, ולא נותר בה מקום הראוי להנחת התפילין, הריהו פטור מהנחת תפילין; ויש אומרים שיניח על יד ימין, ללא ברכה.

דין 'אָטָר יָד' בהנחת תפילין של יד

- 'אָטָר יָד', שעושה את רוב פעולותיו ביד השמאלית - מניח את התפילין של יד על היד הימנית. וה'שולט בשתי ידיו', דהיינו, שפועל בשתי ידיו בשווה, מניח על היד השמאלית.

- הכותב בידו האחת, ואת שאר הפעולות עושה ביד האחרת - נחלקו הפוסקים על איזו יד יניח את התפילין.

- מי שבטבעו אינו אָטָר יָד, והרגיל את עצמו לעשות את רוב פעולותיו בשמאל, או להיפך - נחלקו דינו נקבע לפי המציאות העכשווית, ולא לפי טבעו המקורי.

גליון 523
שנה י"א תשפ"ב

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

16666

סיפורי חז"ל

איש על דגלו

בשעה שנגלה הקדוש ברוך הוא על הר סיני, ירדו עמו עשרים ושנים אלף רבבות של מלאכים, והיו כולם עשויים דגלים דגלים, וכל דגל ודגל היה לו דגל מיוחד לו. כיון שראו אותם ישראל, התחילו מתאווים לדגלים, אמרו, הלאי כך אנו נעשים דגלים כמותם, מיד מילא הקדוש ברוך הוא משאלוהם ואמר למשה, לך עשה אותם דגלים כמו שנתאוו. התחיל משה מיצר, אמר עכשיו עתידה המחלוקת להנתן בין השבטים, אם אני אומר לשבט של יהודה שישרה במזרח, והוא אומר אי אפשי אלא בדרום, וכן ראובן וכן אפרים וכן כל שבט ושבט, מה אני עושה? אמר לו הקדוש ברוך הוא, משה מה אכפת לך, אין צריכים לך, מעצמם הם מכירים דירתם חניתם, כי מסורת יש בידם מיעקב אביהם אשר ציום לפני מותו, האיך לשרות חניתם, איני מחדש עליהם דבר על טכסיס שבידם מיעקב, שכבר צוום כמו שטענו את מטתו והקיפו אותו, כך יקיפו את המשכן. ויעשו בני ישראל ככל אשר צוה ה' את משה, כן חנו לדגליהם, מעצמם היתה בהם דעה האיך לישר דגלים ולא שנו דבר מכל אשר צום יעקב אביהם.

(במד"ר ב' נ"ח)

פרשת השבוע

וחנו בני ישראל איש על מחנהו ואיש על דגלו וגו' א' - נ"ב)

מסופר על יהודי כפרי אחד מסביבות פרעמישלאן, שהיה חוכר המחלבה מאדון הכפר ומוזה התפרנס. פעם אחת התעקש האדון ולא רצה להחכיר עוד את המחלבה ליהודי. נסע האיש לפרעמישלאן ניגש אל הרה"ק רבי מאיר זיע"א (יומא דהילולא כ"ט אייר) וסח את דאגתו, בכה והתחנן לפניו שיתפלל בעדו לה'. והאיש נשאר לשבות שם את השבת, ומנהגו של ר' מאיר היה שהוא בעצמו היה מסדר את סדר השולחן, וגם מי יזמר את הזמירות.

והנה בשבת זו התחיל הצדיק בעצמו לומר בתוך הסעודה את הזמר 'כל מקדש שביעי', וכשהגיע לתיבות "שכרו הרבה מאד על פי פעלו, איש על מחנהו ואיש על דגלו". אמר כך, שכרו של השומר שבת הרבה מאד, ומהו שכרו? 'על פי פעלו' כמו שהוא גזור בפיו כך פועלים בשמים, וכמאמר חכמינו, "צדיק גזור והקדוש ברוך הוא מקיים".

לאחר מכן פנה ר' מאיר לאנשים העומדים סביבו ואמר, מה אתם

אומרים, "מאיר"ל משמר שבת קודש כהלכתו?" הן, הן, השיבו כולם, ואם כן אמר שוב הצדיק, "מכיון שמאיר"ל מקיים שבת קודש כהלכתו, הרי הוא גזור ואומר איש על מחנהו ואיש על דגלו, ששום איש לא יזוו ממקומו". ר' מאיר נתכוון בזה לאותו חוכר המחלבה. אך איש מהמסובים לא הבין את כוונתו, ולא ידע על מי סובבים הדברים, וגם החוכר בעצמו שהיה איש פשוט לא הבין שעליו רומזים דברי הצדיק.

ואותו אדון נפל פתאום ברחוב, ולא היה יכול ללכת לביתו, והוכרחו לנשאו בידי עבדיו. שלחו אחרי רופאים והם אמרו שאין תרופה למכתו. בתוך כך נצנץ רעיון במוחו של האדון, אולי בא לו עונש זה על שרצה לנשל את היהודי מפרנסתו. מיד שלח לקרוא אליו את היהודי, אבל היהודי היה אז אצל הצדיק בפרעמישלאן, המתין האדון עד בואו, ואז שלח אחריו ואמר לו שהוא מוחל לו גם את דמי השכירות, ונותן לו את העסק בחינם. ואז תיכף נתרפא האדון.

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים: 8:19 ת"א: 8:22 ר"ת: 8:52

פרשת במדבר

זמני כניסת השבת
ירושלים: 7:01 ת"א: 7:17

המלך שרצה לבטל קידוש וברכת הלבנה

מסופר על מלך אחד ממלכי הגויים, שלא שנה יהודים, אבל גם לא אהב את היהודים במיוחד. פעם ביושבו על המרפסת שבארמונו, שמע קול המולה ושירה, שאל את השר שישב לצדו, מה דעתך מאין הקולות שאנו שומעים? אמר לו אינני יודע, לך ותראה, אמר לו המלך. ירד השר והלך לפי הקולות שנשמעו בלילה, וראה באמצע הרחוב יהודים רבים, מחזיקים נרות בידיהם וסדורי תפלה ומתפללים, וגם שרים. עמד מהצד ולא הרגישו בו, כאשר גמרו, הלכו כל היהודים אחר הרבי שלהם, ונכנסו לביתו וישבו להם. חזר השר למלך וסיפר מה שראה, שאל המלך ומה אמרו בתפילתם? אינני יודע, ענה השר ואתה אומר שהביטו בירח כל הזמן, כן, ענה השר. התפלא השר משאלות המלך, וגם המלך חשב ולא ידע מה להגיד. עברו כמה שבועות ושוב קרה אותו דבר, הפעם ירד המלך, וכאשר בא אל היהודים, שמע אותם אומרים, דוד מלך ישראל חי וקיים, ואומרים את זה בשירה, כן ראה כי הרב הגדול עומד באמצע המעגל, וכולם עם נרות בידיהם, וחולקים לו כבוד מלכים. וכשהלכו כולם לבית הרב שהלך בראש, וגם ישב בראש השולחן. ניגש המלך והציץ, והנה הוא רואה כי על השטריימל, הכובע שחובש הרבי, רשומים מלים. המלך חזר הביתה וחשב, מה זוממים היהודים לעשות? חשב המלך כי רוצה הרב לקחת את כסאו ומתכנס במוצאי שבת ומכריז במחתרת כי הוא המלך, ושם הרב היה דוד.

כאשר מקרה זה חזר בפעם השלישית, החליט המלך לשים קץ לדבר, הוציא צו האוסר על היהודים לצאת בתחילת כל חודש לרחוב, כדי לשיר ולהתאסף עם נרות ביד. הצו יצא והיהודים לא יכלו לקדש ולברך את הלבנה, ולא ידע איש למה זה קרה, אבל פקודה היא פקודה, והיהודים לא העזו להמרות פי המלך. חודשים חלפו ושוב לא נשמע בלילות שירת היהודים ברחוב, רק בגניבה היו היהודים מברכים ומקדשים את הלבנה במועדה, מתוך הבתים ופניהם ללבנה. כך נמשך הדבר זמן רב.

פעם אחת ביושבו המלך במרפסת, ביקש תה חם ועוגיות חמות, טעם מהתה והעוגיות, ועדיין חמות מדי היו, הניח את הספל על השולחן הקטן שלידו והרהר. והנה נדמה לו, כי במקום לשבת כאן, נותן הוא פקודה לשריו ועבדיו להתכונן לצאת לציד, וכולם יצאו. ישב המלך בכרכרה, ושריו רוכבים לידו, ועבדיו עם כלביהם מאחוריו, כשהגיעו ליער, ירד המלך ממרכבתו, נטל רובה ציד ונכנס ליער, ולידו שנים מעבדיו המאומנים היודעים לקלוע היטב, רעש החוצרות, נביחת הכלבים שהרגישו ריח צידם, וצעקות האנשים, עשו רעש איום ונורא. לפתע ראה המלך צבי יפה מאוד, הראה לשני עבדיו, אבל עד שהם הבחינו בצבי, כבר קפץ הצבי ונעלם. אמר המלך אני רוצה לתפוס את הצבי, נרדוף אחריו ונשיג אותו חי או מת. התחילו רודפים אחריו, שני עבדי המלך ידעו טוב לרוץ, ודלגו אחריו וכמעט פצעוהו, אבל הצבי קפץ ברח ולא הרגוהו. פתאום ראה המלך את הצבי ממש לידו, התכונן לירות בו, אבל הצבי בא ממש קרוב ונגע בגוף המלך, וחלף על פניו, השב

המלך לתפשו חי, זרק את רובהו, הושיט את ידיו והספיק רק ללפף את גופו של הצבי שברח. רץ המלך אחריו ומדי פעם הצליח לנגוע בו אבל לא יכל לאחוזו בקרניו ולקושרו בחבל שבידו, הצבי ברח והמלך רודף אחריו. לפתע פנה הצבי לאחור, הספיק המלך לתפוש בקרניו, אבל חזק וגמיש היה הצבי הנהדר הזה, ולא היה למלך עוד כוח להחזיק בו, קרא לעבדיו ואיש לא ענה, בנתיים ברח הצבי בעל הקרניים הנהדרות, והמלך המשיך לרדוף אחריו, עד שאפסו כוחותיו.

ראה המלך כי לשוא ירדוף לכדו אחר הצבי, ישב קצת לנוח על גזע עץ כרות, יושב הוא ואינו שומע שום קול, לא קולות עבדיו ולא קולות אחרים. לקח את השופר שהיה לו קשור לבגדי הציד שלו, ותקע כמה תקיעות קריאה לעזרה, אך לא נשמעה תשובה לקריאותיו. תקע שנית שלישית ורביעית ואין קול ואין עונה. היה עייף וחשב מהחיות שביער, מה עשה, עלה על עץ גבוה, התיישב על הענף, קשר את עצמו ונרדם. הבוקר אור והוא התעורר, ירד מהעץ והתחיל ללכת לחפש אוכל ביער, ומצא כל מיני פירות ואכל, מדי פעם נעצר, תקע בשופר הציד שלו, אך כל מענה לא שמע. היום חלף ושוב בא הלילה, עלה גם הפעם על עץ וישן. למחרת שם לב כי חוזר הוא על אותה הדרך, אז עשה בסכין שלו עשה סימנים על העצים, והתחיל ללכת לכוון אחר בתקווה לצאת מהיער הגדול שלו. בלילה השלישי ראה אור מרחוק, שמח מאוד, ירד למטה וסידר לו סימן מאיזה כיוון מגיע האור. בבוקר התחיל ללכת לכיוון ההוא, הלך כל היום וכבר נעליו התקלקלו ורגליו כאבו הלך והלך, ובכל זאת לא הגיע לסוף היער, שוב בא הלילה, וכאשר עלה על עץ גבוה מאוד, ראה כי כבר האור קרוב, החליט ללכת לשם ויהי מה. ירד מהעץ והלך בין העצים, הלך והלך וחיות היער הומיות סביבו, עודו הולך והנה הוא מרגיש כי הבית נמצא במרחק לא רב, כמעט והתעלף מחולשה, אבל נסחב כל עוד כוחותיו עמו לבית.

סוף סוף הגיע והנה חומה גבוהה סביב, הלך בחושך ומשש את החומה, עד שהגיע למקום שם היה הפתח. נכנס בפנים החומה וראה אור מבית גבוה ויפה, הלך והגיע ליד דלת פתוחה, נכנס בפנים ולפתע שמע צעקות של נשים, נבהל ונעצר מוכה אור חזק שסנוור את עיניו, תיכף ניגש אליו איש ושאלו לחפצו, אמר כי רעב הוא, רק גמר דבריו התעלף. כשהתעורר מצא את עצמו שוכב על מטה נקי, ושני אנשים יושבים לידו ושומרים עליו, הם שאלו אותו תרצה נדבה? לא, אינני רוצה נדבה, רצה להגיד כי הוא המלך, אבל רק עכשיו הרגיש כי בגדיו קרועים ופניו נגסו זקן, ויחשבוהו למשוגע אם יאמר כי הוא המלך, אני מבקש לחם, אמרו לו בוא לבעל הבית, הוא יתן לך לחם לאכול וגם כסף לנסוע הלאה, התאושש קצת והלך אתם, עברו כמה חדרים כולם יפים ומסודרים, והנה פתחו דלת משם נשמעה שירה בשפה זרה לו, הדלת נפתחה והנה רואה המלך אנשים יושבים סביב שולחן, ובראשם ישב איש בעל הדרת פנים וכובע שטריימל על ראשו, כאשר נכנסו הגברים עם המלך, שתקו כולם, היושב בראש השולחן עשה סימן לאנשים שיביאוהו אליו, המלך לבוש הסחבות ובעל זקן מדולדל, הרגיש רוק בפיו בראתו מאכלים מלכותיים על השולחן, כמעט והושיט יד לקחת מהשולחן, אך התאפק.

משל ונמשל

קביעת עתים לתורה

יהודי בעל אכסניה בווארשה שמע שהרה"ק בעל ה"חפץ חיים" זיע"א עומד לבוא לעיר ביום פלוני ובשעה פלונית. השכים וירד לבית הנתיבות וציפה לבואו של אותו צדיק, אף הקדים והקביל פניו בצאתו מקרון המסע וביקשו להתארח אצלו הסכים ה"חפץ חיים". בשעה שישבו יחד על גבי המרכבה שהוליכה אותם לבית האכסניה שאלו ה"חפץ חיים" לבעל האכסניה אמור נא לי ר' יהודי האם קובע אתה עתים לתורה? כמה שעות ביום אתה לומד ומה אתה לומד? וי לי קבל אותו יהודי, האמינה לי רבי שלבי עלי דוי בשל כך, אבל מה אעשה ועול הפרנסה כבד כל כך קשים מוונותיו של אדם כקריעת ים סוף, מן הבוקר ועד הערב טרוד אני עד שכבי לישון בשעה מאוחרת באפיסת כוחות ממש, יודע אתה רבי, ווארשה כרך גדול היא וכל שעה ושעה רכבות באות ומביאות אורחים, והרי אני חייב להימצא בבית הנתיבות ולהקביל פניהם, שאם לא כן יקדמני אחר וימשכם לבית האכסניא שלו ונמצא אני מקפח פרנסתי. טעות היא זו בדרך אמר לו ה"חפץ חיים",

משל למה אתה דומה: במחילה מכבודך, לאותו בן כפר שנסע לעיר הבירה כדי להביא עניין מענייניו לפני פקידים ושרים רמי מעלה, ומאחר שהיה העניין חשוב ונחוץ ביותר ירטה לו הדרך לאותו בן כפר והיה יושב בקרון המסע ורוחו קצרה עליו, כי נדמה היה לו שהנסיעה איטית היא מדי. קפץ ועמד על רגליו הפשיל שרווליו והתחיל דוחף בכל כוחו. את דופן הקרון, דוחף ודוחף כשהוא סמוק מרוב התאמצות ופלגי זעה ניגרים ויורדים לו על פניו, שאלוהו הנוסעים שישבו בסמוך לו על מה הוא דוחף ומתייגע כל כך? מאי משמע על שום מה אני טורח השיב להם בשאפו רוח בקושי, יודע אני כי בשעה שאני דוחף בקרון העגלה שלי מאחוריו ממחר הוא לנסוע, ומאחר שממחר אני עכשיו להגיע למחוז חפצי הריני דוחף גם כאן את הקרון כדי להחיש את הנסיעה. אי לך בן כפר ליגלגו עליו הנוסעים, מה יכול אתה בכוחותיך הדלים להוסיף על כוח המשיכה העצום של הקטר?

הנמשל: היושב במרומים, המשיך ה"חפץ חיים" ואמר ליהודי הוא הנוהג בעולם כולו בכוח אדירים שהוא למעלה מיכולת השגתנו, הוא הון ומפרנס לכל, מקרני ראמים עד ביצי כנים, כלום מעלה אתה בדעתך, שעל ידי כל אותן טרחות יתירות שאתה טורח ועמל על ידי שעות מעטות אלו של ביטול תורה שאתה חוסך, מסייע אתה בידי כביכול להשפיע עליך פרנסה, מנהיגה של הבירה נוהג בעולמו ומפרנס את בריותיו ואף אתה בתוכם, וכל אותה יגיעה יתירה שלך אינה מוסיפה ולא כלום.

כשהתקרב קם היושב בראש השולחן, הושיט לו כיסא ואמר שב נא לידי. השתומם על קבלת הפנים היפה, אבל היה מוכן לוותר על זאת תמורת אוכל, אמר אני מאוד רעב, יתן לי אדוני מהאוכל, ענה לו בעל הבית, לא לפני שתחתום על התחייבות לבטל הגזרה שגזרת על היהודים, לבלתי לקדש את הלבנה. תמה המלך מאוד, מאין לו לאיש זה הגזרה שהוציא? ושתק. הרעב הציק לו מאוד והמאכלים גירו תאבוננו עוד יותר, אמר, טוב תן לי אדוני ניר ועפרון ואכתוב ואחתום. אמר לו יש בכיס המלך כל חפצו, ובאמת ראה המלך כי יודע האיש הכל, הוציא מאין ברירה את כתב המלכות, כתב וחתם, הושיט לבעל הבית בטול גזר דינו הקודם.

קרא בעל הבית את הכתוב, הניחו בכיס מעילו, נטל מחצית החלה ונתן למלך שצחק בליבו, היספיק לו כה מעט לחם לאחר שבוע של רעב. אבל פרוסה אחת, והנה הוא שבע מאוד, טעם מהיין שנתן לו בעל הבית והרגיש טעם נהדר. הושיט המלך את ידו לכיסו, ולפתע נכווה, כי שם ידו על כוס התה שלידו והתעורר. נוכח שכל זה היה חלום, התה עודנו חם לידו, הוא יושב על המרפסת ושומע קולות שירה, קרא לעבדו ושלח אותו לראות מאיפה השירה ששומע, הלך העבד, חזר וסיפר ששוב יוצאים היהודים לרחוב לקדש את הלבנה, שלח המלך וקרא לשני שרים ועמם יצא, הגיעו לבית הרבי, שם היו כולם בפנים, יושבים סביב שולחנות ערוכים, הסתכל המלך ונדמה לו כי ראה פעם דמויות אלה, בהיכנס המלך, קמו כולם על רגליהם והתישבו רק כאשר המלך הזומן וישב על יד הרבי. למה תפר פקודתי? שאל המלך ברוגז איזו פקודה? שאל הרב, כי אסור לכם לשיר מול הירח, ענה המלך קצרות. הן בטלת הוראה זו, ענה הרב. מי, אני? כן אדוני המלך, והנה גם חתימת ידך וגם חותמך אמר, והראה לכולם היושבים שם את כתב המלך. נוכח המלך כי צודק הרבי.

ועתה, אמר הרבי יטעם נא הוד מעלתו מהלחם שלנו, אמר ונתן פרוסת חלה, יראה גם המלך מה יש לו בכיסו הפנימי, מצא שם המלך המחצית השנייה של החלה אשר על שולחן הרבי. מלא התפעלות ופליאה אמר, אם עד כדי כך כוחך וכוח אלוהיך, אין אני רוצה להיות מכשול, מלא חובתך אליו. ישב המלך וסיפר למסובים ובאוזני שריו את החלום שחלם. אז שרו היהודים והרבי הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו, גם את השיר דוד מלך ישראל חי וקיים, המלך שומע ושמח איתם, אז הבין כי אין חשש לכתר צצו, ורק יצר הרע הסיתו להפר מנהג של נתיניו היהודים הנאמנים לו.

צ'ין אדם לחברו

היזהרו בכבוד חבריכם

סיפר הרה"ק רבי משה צבי הרבי מסאווראן זיע"א, בזמנו נכנס לאשה אחת גלגול, הביאה לפני הרב מיחאדיה, והיה אותו רוח מדבר מתוך האשה, והיה מבקש שיתקנו את נשמתו בזה שיאמר עם מנין אנשים תהילים לעילוי נשמתו, ורק אז יצא. ביקש ממנו הרב שיספר לו למה נענש להתגלגל בעולם? סיפר הרוח, בימי חיי הרביתי לחטוא אולם התחרטתי על מעשי וחזרתי בתשובה גמורה. כשהגיעה שעת להיפטר מהעולם נפטרתי מתוך תשובה. בבואי לפני בית דין של מעלה, נוכחתי כי אכן תיקנתי את חטאי וולת חטא אחד שלא שמתי אל לבי לשוב עליו, דווקא חטא זה טורדני מעולם האמת, וממנו אין לי מנוחה עד היום הזה, ומעשה שהיה כך היה: פעם אחת ראיתי אברך בן תורה שעמד סמוך לחותנו ואמר פרקי תהילים, בהגיעו לפסוק מסוים טעה בהגייתו, צחקתי ממנו בפני חותנו ואמרתי "הטועה בהגייה בן תורה יחשב?" נכלם האברך מאוד. עבירה זו שלא יחסתי לה עניין, חוסמת בעדי את הכניסה לגן עדן, אף על פי שנטהרתי מכל עוונותי, והנני נע ונד ומגולגל בעולם בגללה.

כל אלמנה ויתום לא תענון
מסופר על הרה"ק רבי אביגדור זיע"א, אחיו של הרה"ק רבי חיים

בעל ה"דברי חיים" מצאנו זיע"א, שנודמן פעם לעיירה לשבת ונתארח בבית גביר אחד. ונהוג היה באותם הימים, שבסעודת השבת היו מגישים לאורח חשוב את קערת החמין, והוא היה מחלק לכל אחד את מנתו כאילו הוא בעל הבית. הגישו לרבי אביגדור את הקערה, ולאחר שטעם ממנה המשיך לאוכלה עד תומה, ולא חילק למסובים האחרים. תמחו כל המסובים וחשבו שיש כאן איזו הנהגה נסתרית הנשגבה מבינתם. לאחר הסעודה לשאלתו של אחד ממקורביו, אמר רבי אביגדור לך אני יכול לגלות את הסיבה: כשטעמתי מהחמין התברר לי שהמשרתת היתומה טעתה ונתנה בו מעט נפט במקום שמן, אמרתי בלבי מוטב אסבול אני את טעם הנפט ואל יכעסו בעלי הבית על המשרתת היתומה.

זה מתחיל בקטנות

מעשה בהרה"ק רבי שפטי"ל ראש ישיבת סלוצק זיע"א, שראה אדם אחד גוחן ומרים דף של ספר, מביט בו אם הוא מספרי קדושה, וחוזר ומשליכו, הלך רבי שפטי"ל והרים את הדף, "רבי" אומר הלה, דף זה אינו מספרי קדושה. "היא הנותנת", מחזיר לו רבי שפטי"ל, לפיכך אני מרימו, שלא יחזור ויטעה בו יהודי אחר, ונמצא טורח לבטלה.

תילולא דצדקיא

שבת קודש כ"ז אייר

הרה"ק רבי שלמה זלמן מקאפוסט ב"ר יהודה לייב (מגן אבות - תר"ס)
הרה"ק רבי אליעזר זאב מקרעטשניף הי"ד ב"ר מאיר (תש"ד)

יום ראשון כ"ח אייר

שמואל הנביא בן אלקנה (ב"א תפ"ב)
רבינו יצחק מקורביל ב"ר יוסף (הסמ"ק - ה"א י"א)

יום שני כ"ט אייר

הרה"ק רבי מאיר מפרעמישלאן
ב"ר אהרן אריה לייב (תר"י)

יום שלישי א' סיון

הרה"ק רבי מאיר הורוויץ אב"ד טיקטין ב"ר שמואל (תק"ו)

הרה"ק רבי גרשון מיאמפאלא מחכמי הקלוז

דברודי (תקס"ד)

יום רביעי ב' סיון

הרה"ק רבי ישראל מיוניץ ב"ר ברוך (אהבת

ישראל - תרצ"ו)

הרה"ק רבי חיים אלעזר ב"ר צבי הירש ממונקאטש

(מנחת אליעזר (תרצ"ו)

יום חמישי ג' סיון

הרה"ק רבי יעקב שמשון משפיטיווקע ב"ר יצחק

(תקס"א)

הרה"ק רבי שרגא יאיר מביאלעבערזינג ב"ר נתן

דוד משידלובצא (תרע"ב)

הרה"ק רבי יצחק מראחוב הי"ד ב"ר מאיר

מקרעטשניף (תש"ד)

יום שישי ד' סיון

הרה"ק רבי ישעי' נפתלי הירץ מדינוב ב"ר דוד

(תרמ"ה)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצוה הלכות

מאת הרה"ג נליאל הכהן רביטוביץ שליט"א
מח"ס "גם אני אודך" רמזים יוסף הדר"ס על המצוות.

ספר לפני שבירך (ה')

א) לכתחילה לא יענה לחבירו ששואל אותו כמה ימי הספירה, את הימים בלי השבועות, או השבועות בלי הימים, כי יש שסוברים שיצא בזה אם הזכיר רק הימים או רק השבועות. (כף החיים, או"ח סימן תפ"ט, ס"ק נ"ה)

ב) מותר לענות לשואל את הספירה ברמו על ידי אצבעותיו, שדינו כהרהור שמוות. (כי בא מועד, הלכות ספירת העומר, עמוד כ"ד, סימן קכ"ב)

פני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת שכונת "עין חמד" - מקלחת ציון

פְּרֻשֶׁת בַּמִּדְבָּר - ה' אוֹהֵב אוֹתָנוּ

"בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי... לְצֵאתֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם... שָׂאוּ אֶת רֵאשׁ כָּל עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁפְּחֹתָם"
(במדבר א', א'-ב')

זאת מפני חיבתו לילדיו שאוהב אותם ורוצה לראות אותם שוב ושוב. הקב"ה כל כך אוהב אותנו ואפילו את הרשע. כולם שווים אצל הקב"ה. הקב"ה מחכה לרשע הכי גדול שיש בתשובה שלימה. כמובן שהקב"ה שונא את עבירותיו.

זה הזמן הנפלא והגדול ביותר לעם ישראל, שזכינו למתן תורתנו הקדושה. זאת המתנה הגדולה ביותר שהקב"ה נתן לנו כדי שנזכה להתקרב אליו יתברך. כך נוכל לזכר ולתקן את עצמינו מכל המידות הרעות והקשות.

בנוסף, על ידי לימוד התורה הקדושה, נזכה לקירבה שמסירה את הקליפות והמסכים מעלינו. תכלית ביאתנו לעולם היא כדי שנזכה להתקרב אליו יתברך. התורה היא מתנה שניתנה מאהבתו לעם ישראל. לכן נקרא ראש חודש סיון שחנו כאיש אחד בלב אחד במדבר נגד ההר קודם מתן תורה ב-ו' בסיון.

ימים אלו לפני מתן תורה נקראים ימי האירוסין עם הקב"ה, ובמתן תורה אנחנו כביכול זוכים להתחתן עם ה' יתברך. במתן תורה יש קירבה ענקית. אנחנו חייבים לנצל את הזמן המיוחד הזה, להתעורר לתשובה מאהבה, לעשות חשבון נפש ולעמול בתורה הקדושה בשמחה עצומה.

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א
חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

שְׁנֵי לַבַּיִת

ע"י	כניסת לבית	צאת לבית	יציאת חג
י"ג	19:02	20:15	21:09
י"ד	19:20	20:12	21:06
ט"ו	19:23	20:15	21:10
ט"ז	19:20	20:12	21:06

הצלחה בגור"ר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ" שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.ש. כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב עמית בן אהרון וב"ב רז דוד בן לאה וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר רותית בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רוחמה אילן בן ג'וליאנט יפית שרה בת ג'ינה דרור בן סופיה אנאל חביבה בת שולמית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית נעם בן שרה שירי ימנה בת שולמית דוד עומרי בן יהודית שושנה שירה בת סילביה שמעון בן שולמית סיון רבקה בת אלן אסתר עמית בת טובה אברהם גורג'י בן דליה אפרת אורן בן נעמי

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו דרז' בן ימנה אילנה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית דניאל בן שרה ואושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה אסף בן סופיה נתנאל בן ג'ינה מיטל בת שושנה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרח- בריאות ואריכות ימים מאיה בת עדי דליה אפרת בת נעימה סימי בת סוליקה מיכאל יהודה בן מרים אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה משה בן נזימה עונת בת רחל ברכה רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה יצחק בן רבקה רותית בת סבריה קסנש בת דגטו יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל בנימין בן ברכה אלן אסתר בת שילוט נעימה בת שרה יהודה לייב בן אסתר מלכה נעם אלימלך בן אושרית- רפואה שלמה ובריאות איתנה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

בפרשה שלנו אנחנו קוראים שהקב"ה מונה את בני ישראל באחד לחודש השני (חודש אייר) בשנה השנית לצאתם מארץ מצרים.

צריך להבין, הרי הקב"ה כבר מנה את עם ישראל כמה פעמים לפני כן, כמובא בפירוש רש"י הקדוש, אז מדוע בורא עולם חזר ומנה את עם ישראל שוב?

עוד קשה, וכי הקב"ה לא יודע כמה מספר עם ישראל? רש"י הקדוש מתרץ בשבע מילים שיש בהם כל כך הרבה חשיבות: **מתוך חיבתו לפניו מונה אותם כל שעה.**

ראיתי בספר 'מעייין השבוע' שהמשיל משל כדי להסביר את פירושו של רש"י הקדוש. משל לאדם שזכה בפייס וקיבל צ'ק גדול. כאשר האדם הגיע לפקיד הבנק, הוא ביקש ממנו: "תפרוט לי את הצ'ק". הפקיד פרט לו והוא ספר בפעם הראשונה את הכסף שהוא קיבל עבור הצ'ק. לאחר מכן, הוא מנה שוב. הוא חזר על מעשה זה בפעם השלישית.

צריך להבין למה הוא ספר כל כך הרבה פעמים? וכי הוא חשב שסכום הכסף השתנה? וודאי שלא חשב כך, אלא מתוך חיבתו לכסף שקיבל, הוא מתרגש מהזכיה בפייס ולכן הוא מונה את הכסף שוב ושוב.

משל לאבא שבודק האם ילדיו ישנים. כאשר האב עובר ליד החדר, הוא שוב בודק. כאשר הוא שוב עובד ליד החדר, למרות שבדק רק לפני דקות אחדות שהם ישנים הוא בודק שוב. כך עושה, הוא בודק שוב אפילו פעם שלישית.

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

הצלחת דביר בן נלי רחל
זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי
הצלחת ולרפואת אברהם גורג'י בן דליה אפרת וב"ב והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב
לע"נ הצדיק ר' חיים אבישלום כהן פרחיה בן בלנקה זצ"ל

לרפואה שלימה לנוריאל בן אסתר
לרפואה שלימה לאיידה חיה בת אסתר וליילד אלחנן רפאל בן איריס וליילד אורי חיים בן שלי

שׂוֹאֵל וּמְשִׁיב בַּהֲלָכָה - שַׁבַּת - מְעִיד

האם בשבת מותר לפזר מלח על גבי ירקות שרגיל למלוח אותם?

שאלה: ?

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

תשובה: !

אין לתת מלח על גבי ירקות, שרגילים למולחם לשם שימור, כגון: צנון ומלפפון, אלא אם כן נותן עליהם מיד שמן או חומץ. אם טובל במלח ואוכל מיד, לא צריך לתת שמן או חומץ. אבל ירקות שאין דרך למלוח, כגון: עגבניות, מותר לפזר עליהם מלח בכל אופן. **מקורות:** שו"ע (או"ח סימן שכ"ג) ובאחרונים שם. עיין שו"ת מעשה נסים (סימן טז), ובספר לויית חן (אות ס), ובשו"ת תפלה למשה ח"א (סימן מט). כן הדין לעניין חסה דכיוון שיש בה הרבה עלים שהם מרים ולא ראויים לאכילה, ועל ידי המלח הם נתקנים, אין למלוח אא"כ יתן עליהם שמן או חומץ. ראה עוד בשו"ת אור לציון ח"ב (עמוד רמז) ובשו"ת דברי בנייה ח"ד (עמוד ר).

מנהג העולם לחתוך מלפפון ולמלוח לצורך סעודה שאוכל בה. **הערה:** למרות שהדרך לכבוש מלפפון, ובמליחתו הוא נראה ככובש כבשים, העיד בשו"ת שבות יעקב ח"ב (סימן יב) שמנהג ישראל להקל בזה. וכתב, היות ונראה ככובש כבשים, נאמר במלפפונים שלמים עם קליפתם שדרך לכובשם, אבל בחיתוך אין דרך. ע"ע בספר מעשה השבת - כהן (עמוד ריז) שהמליץ על המנהג.

מותר בשבת להחזיר מלפפונים חמוצים לכלי עם מי המשרה שלהם, מכיוון שאין כבישה אחר כבישה. **מקורות:** חזון עובדיה-שבת כרך ד (עמוד תנב).

הַיְהִי דָן כָּל הָאָדָם לְכַף זְכוֹת

לא בכדי רבותינו אמרו: "הוי דן את כל האדם לכף זכות" (משנה אבות א', ו'). גם כאשר אנחנו רואים דבר מה, לעיתים אם נחקור ונדרוש, יתכן מאוד שנגלה כי הדברים אינם באמת כפי שחשבנו. להלן סיפור שממחיש זאת, מפי בעלת המעשה: היינו בחופשה. יצאנו למרכול השכונתי כדי לקנות מספר פריטים. בעלי המתין לי בחוץ. לכן עברתי במהירות על תכולת המדפים כדי לסיים מהר ככל האפשר. החום במרכול היה בלתי נסבל, לכן הסרתי את הסוודר והנחתי אותו בעגלת הקניות. כשסיימתי, העברתי את המוצרים בקופה. שילמתי והובלתי את העגלה אל מגרש החניה.

כאשר העברנו את המוצרים לתא המטען, הרמתי את הסוודר. גיליתי מתחתיו צנצנת קפה וקופסת שימורי דגים, בסכום של 30 ש"ח בערך. מסתבר שהסוודר הסתיר אותם, ולכן לא הבחנתי בהם ולא העברתי אותם בקופה. חזרתי כמובן לחנות וניגשתי אל הקופאית. הצבעתי לעבר המוצרים שבידי ואמרתי: "אני כל כך מצטערת. את המוצרים האלו מצאתי מתחת לסוודר ולא שילמתי עליהם". כאשר הקישה את מחירי המוצרים, הקופאית הביטה בי וחיכה.

"האם הבחנת בשתי הנשים שעמדו מאחוריך?". "שתי נשים?". "כן, הן עמדו מאחוריך. הסתודדו וגיחכו. לא ידעתי על מה הן מתלחשות. עכשיו הכל מובן. הן כנראה הבחינו במוצרים שהסתתרו מתחת הסוודר שלך". נשים אלו כבר יצאו מהחנות, ולא הבחינו, שחזרתי לשלם עבור המוצרים שנשכחו. אני יודעת מיהן. הן ודאי בטוחות שהן היו עדות לגניבה שהתבצעה מול עיניהן. הלקח העיקרי שאני למדתי מהסיפור הזה הוא שכשמישהי ניגשת אלי ומספרת לי סיפור, גם אם היא אומרת: "ודאי שזה אמיתי, ראיתי במו עיניי" - אני יודעת ששום דבר לא בטוח. בהחלט יתכן שאין הדברים באמת כפי שאנחנו חושבים.

מידת השבוע: מלכות (שבוע שביעי).

צדיק המרכבה למידה: דוד המלך. איבר המרכבה למידה: פה.

הגדרת המידה: שלטון- השלטת הנפש על הגוף, ועם כל זה, הנהגת הגוף על-פי התורה הקדושה כי זה קיומו של הנפש. בזרה יקנה מידת הסובלנות, לסבול גופו לצורך נפשו, ולא יתגאה על אחרים, וישים עצמו כעני ובפרט בתפילותיו. **עבודה עיקרית:** מידת העצלות והעצבות

הדגשות מיוחדות: זהירות מחנופה, שקר, מוציא שם רע/לשון הרע, ליצנות, ומדיבורים בטלים בביה"כ, בתפילה ולימוד.. (וספרתם לכם)

יום בחודש	יום לעומר	מידה פרטית	מידה ממ"ח קנייני התורה	הנהגה הפרטית ליום
כ"ח	מ"ג	חסד	שומע ומוסיף	יתפלל לה' שירחם על דלים, ימחול לחוטאים, ויזכה אותו לעשות חסד
כ"ט	מ"ד	גבורה	הלומד על-מנת ללמד	יתגבר על תאוותיו. ישמור את פיו, מיראה מגדלותו יתברך וכבוד מלכותו
א' סיוון	מ"ה	תפארת	הלומד על מנת לעשות	לא יתגאה בלימודו, יהיה מוכן לסבול למען האמת, ויתפלל על הלימוד
ב'	מ"ו	נצח	המחכים את רבו	יתפלל על צמיחת הגאולה, ושיתגלה כבוד שמים על ידי קיום הנבואות
ג'	מ"ז	הוד	המכוון את שמעתו	יודה לה' על כל יסורין שמביא עליו, יזהר מאוד על השלום בפרט בש"ק
ד'	מ"ח	יסוד	אומר דבר בשם אומרו	יתפלל תמיד על שמירת הברית ועל הצניעות ועל הקדושה לכל ישראל
ה'	מ"ט	מלכות	חזרה על כולם (ל"ב ט"ב)	יתפלל על שמירת השבת ודיבור בקדושה, יאמר 'עלינו לשבח' בשמחה

מינויים

לקבלת העלון חנים במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PnneEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084 כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

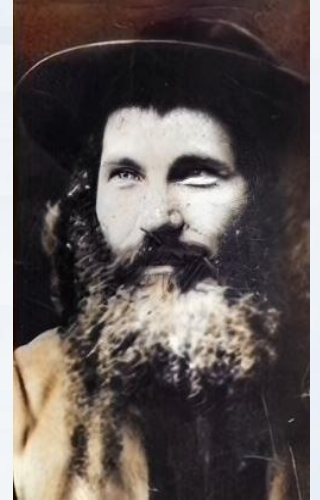
לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי בטל' 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים- האדמו"ר הרב אליעזר זאב רוזנבאום הי"ד

האדמו"ר הרב אליעזר זאב רוזנבאום מקרטשניף הי"ד - נולד בשנת ה'תר"מ (1879) בעיר יאס לאחר שלוש בנות שנולדו לפניו. אבא של רבינו התפלל תדיר וביקש להיפקד בבן זכר. בעת שהשתטח על ציון הרה"ק רבי אליעזר זאב מבוטשעטש צ"ל הבטיח כי אם יוולד לו בן, יקרא לו על שמו. ואכן קרא בברית אליעזר זאב. בנוסף לאחר הברית אמר לרבנית: שמו אליעזר - 'אלוקי אבי בעזרי'. כבר בצעירותו ניכר כי לגדולות נועד. כשהיה כבן שמונה שנים כבר למד 'שולחן ערוך' 'יורה דעה' הלכות מליחה, כשהוא מחדש על כך גם בדרך סוד. לפני שמלאו לו 17 שנים התחיל לשמש כרבי בעיר נדבורנה, כשאביו מברכו "שה' יתברך ישמע בקולך ויעשה רצונך".

כאן התגלתה התמדתו שהקדיש כל רגע ללימוד התורה הקדושה, הן בנגלה והן בנסתר. במשך עשר שנים התפרסם למרחקים. אדמו"רים וגדולים בתורה הצטופפו בצילו. ענוותן מופלא. בשנת ה'תרס"ח (1908), לאחר פטירת אביו התחיל למלא את מקומו כאדמו"ר בקרטשניף. אלפי חסידים ובעלי בתים והמון עם באו לחסות בצל כנפיו. נודע כפועל ישועות בקרב הארץ. נודע בתפילותיו הנלהבות. הכנסת האורחים שלו היתה מופלאה. התייחס לכל אורח כאילו היה אליהו הנביא או אחד מגדולי הצדיקים.

בזמן מלחמת העולם הראשונה סייע לעריקים שנמלטו מאימת הצבא לחסות בביתו, למרות הסיכון הרב שהיה בכך, שכן בשעת מלחמה העריק וכן המסתיר דינם למיתה. לאחר מלחמת העולם הראשונה עבר לסיגט. כשהנאצים ימ"ש עלו לשלטון, הזהירו את רבינו בעוד מועד וביקשו לסדר לו דרך מילוט. אבל הוא סירב בתוקף.

גם כשהוצע לו ע"י ראש השלטון המקומי להבריחו למקום מבטחים, סירב להצלתו האישית ונשאר במסירות נפש עם עדתו. כאשר הובל לגיא ההריגה, הכריז בקול גדול: "הריני מוסר מודעה כי אינני מרפה עצמי אף לרגע אחד מאת השם יתברך". ב-כ"ז אייר ה'תש"ד (1944), שבת קודש פרשת בחוקתי, נרצח על קידוש השם באושוויץ הי"ד יחד עם בני משפחתו ועדתו. חי כ-65 שנים.

סבו (מצד אביו): האדמו"ר הרה"ק ר' מרדכי לייפר מנדבורנה. **אביו:** האדמו"ר הרה"ק רבי מאיר מקרטשניף. **אימו:** מרת שפרה (בת הרה"ק ר' יחיאל מדורהוי). **מרבתי:** אביו, האדמו"ר ר' מאיר, סבו, האדמו"ר הרה"ק ר' מרדכי לייפר מנדבורנה. **אשתו:** מרת חיה בלה (רבי ניסן לנגוינער אב"ד נדבורנה). **ילדיו:** הגאונים האדמו"רים ר' ניסן חיים הי"ד (אב"ד בדאדשיין-דרוהוביטש), ר' שמואל שמלקה מביטשקוב הי"ד, ר' מרדכי מפעסט הי"ד, ר' מאיר (מו"ץ בסטמאר) הי"ד, ר' דוד משה מקרטשניף-רחובות, מרת סימה רייזל (נישאה לאדמו"ר ר' חיים מרדכי רוזנבוים-ה'דבר חיים' מנדבודנה). **מספריו:** **ירזא דשבת**- דברי תורתו וסיפורים על הצדיק.

בנו, הרה"ק רבי דוד משה זיע"א סיפר ששמע את הסיפור מפי אימו הרבנית ע"ה, וכך סיפר: "את הסיפור הזה שמעתי הרבה פעמים מאימי הצדקת ע"ה. בצעירותו, היו רבינו ומשפחתו גרים בעיר מיאלן. פעם כשנסעו לקרטשניף לבית אביו, הרה"ק רבי מאיר זיע"א, מגיפה קשה פרצה בעיר מיאלן. כשלרבינו נודע על כך, אמר לרבנית שהוא מוכרח לחזור ולהגיע עוד באותו יום לעירו מיאלן.

כששמעה זאת, הרבנית פרצה בבכי ואמרה: "איך ניסע לשם עם ילדים קטנים, בשעה שמתחוללת שם מגיפה נוראה ל"ע? הרי יש בזה סכנת נפשות?!" זקיני הרה"ק רבי מאיר אמר לאימי כי אם אבי, הרה"ק רבי אליעזר זאב, רוצה לנסוע, הם יכולים לנסוע ואינה צריכה לפחד. כך היה. הם ארזו את חפציהם ונסעו.

היה זה יום תענית-אסתר. כשהגיעו לעירם מיאלן, תושבי העיר יצאו לקראתו ובכיות, צעקות ותחנונים שהרבי יתפלל עבורם שיושעו. אבי אמר: "מה שיהיה עד קריאת המגילה אינני יודע. אבל זאת אני מבטיח לכם, שכאשר אתחיל לקרוא את המגילה, המגיפה תעצר ולא ישמע עוד שוד ושבר". כך היה, משעה שרבינו התחיל לקרוא את המגילה, לא נשמע שום מקרה נוסף.

פעם אחת אברך נלקח מעיר אחת למחנה הצבא סמוך לעיר סיגט. כשנודע לו על רבינו, יצא בהיחבא ובא להתפלל בבית מדרשו של הצדיק. כשסיפרו לרבינו בבהלה על החייל שהגיע, הצדיק לא הגיב והמשיך בתפילתו. לאחר התפילה החייל ניגש וביקש ברכה מרבינו. הצדיק בירכו שבקרב ישתחרר מהצבא. אותו אברך סיפר שבאותו יום אחרי חצות הלילה, אדם אחד העיר אותי ושאל מה המספר הצבאי שלי. כשאמרתי לו את המספר הצבאי שלי אמר שהמפקד קורא לי. כשהגעתי למפקד, אמר לי שאני משוחרר.

רבינו אחז במידתו של אברהם אבינו ע"ה בהכנסת אורחים וקיום מצווה זו עד כדי מסירות נפש. ביתו היה פתוח לרווחה לכל עובר ודורש. בחורים, שלמדו בישיבות שונות בסיגט, ולעיתים רעבו ללחם, כי לא היה די להם במה שסעדו לעיתים בבתיהם של בעלי-בתים מקומיים, היו באים לביתו של רבינו ומוצאים שם מזון ומשקה מוכנים לכל דכפין. דורשי רשומות היו אומרים, כי "אליעזר זאב" בגימטריה "אברהם אבינו" (עם האותיות והכולל).

בימי חורפו קרה שהיום העריב ועדיין לא אכל. הרבנית הצדקנית מרת חיה בלה הכינה את מאכלו לעת ערב. והנה עני נכנס וביקש להשיב את נפשו. מכיוון שלחלק את הסעודה לשניים לא היה בה מספיק, רבינו ציווה להגיש לעני את הסעודה שהוכנה עבורו ולא אכל אותו יום. לימים עלה ונתעלה וביתו נהיה לבית המלכות. אז סעדו על שולחנו עשרות יהודים מדי יום, כל אחד כרצונו ומאוויו בכל עת ועונה.

מסופר על יהודי שנסע ברכבת. אחד השוטרים פנה אליו וביקש לראות את המסמכים שלו. **מכיוון שלא היו לו, קפץ מהרכבת, ברח לחצר של רבינו והתחבא בביתו.** השוטרים רדפו אחריו. **באותו זמן היו במקום עשרות עריקים שהתחבאו אצל רבינו.** הסכנה להתגלות על ידי השוטרים היתה גדולה מאוד, גם לעריקים וגם לרבינו. **השוטרים נכנסו למקום ובדרך נס לא ראו ולא מצאו אף אחד מהאנשים אשר התחבאו בבית-רבינו.**

אין עוד מלבדו

ולא לקחת מעלית". הוא יצא למדרגות, והנה הוא מגלה שנפל מהפח אל הפחת.

משני צידי המדרגות עמדו שתי נשים, והרי אין לעבור ביניהן. הוא פנה אל השתיים ושאל בכל הכבוד הראוי להן: "האם תוכלו בבקשה לפנות את המעבר? זאת מכיוון שאסור לי לעבור בין שתי נשים".

אישה אחת שאלה: "למה? האם אנחנו טמאות? מדוע אסור לך לעבור בין שתי נשים?" - "חלילה", אבי ענה, "הגמרא כותבת, שיש סכנה בדבר. גם לאישה אין לעבור בין שני גברים, ואיני חושב שזה מפני שאני טמא".

התשובה סיפקה אותן והן נענו לבקשתן ופינו את המעבר. אבי עלה את גרם המדרגות. לאחר מכן הודה להן: "אני מודה לכן מאוד שהתחשבתן ברגשותיי. ה' ישלם שכרכן".

המשפט נפתח. כבר בהתחלה ראה את הטובה. המדינה היתה אמורה לשלוח שני תובעים. בפועל הגיע רק אדם אחד והוא היה בדרג נמוך יותר.

בזמן שאבי נעמד בצד הנאשם, מישהי נופפה לו לשלום. הדבר היה תמוה בעיניו. מי מכיר אותו כאן? ומה לו ולאישה זו? התברר ששתי הנשים, שאבי לא ראה את פניהן כלל, הן השופטת והכתבנית. הן יצאו לשוחח בחדר המדרגות, כי החדר המקורי שלהן היה בשיפוצים.

המשפט התחיל והשופטת אמרה לתובע: "היהודי הזה נראה לי צדיק. הוא לא נראה לי מישהו שיגנוב את העובדות שלו. לא חושבת שיש מה להתדיין כאן. תצאו החוצה ותעשו פשרה".

אבי השיב: "העובדות חתמו שלא גנבו אותן". התובע ניסה לטעון: "בטח שחתמו, וכי היתה להן ברירה? הרי אימתם עליהן בפיטורין", אבל השופטת לא הקשיבה בכלל.

השניים יצאו. התובע אמר לאבי: "אני רואה שהשופטת הולכת להצדיק אותך. בוא נעשה פשרה- תן לי 2,000 שקל ונגמור את הסיפור". אבי הסכים במקום.

המשפט הסתיים. 2,000 שקל הלכו- כפרה. זהו! הכל השתלשל בצורה מופלאה כל כך, שראו בחוש מי הוא שופט כל הארץ, אין עוד מלבדו.

אבי ירד למטה ונכנס למונית, שחיכתה לו כמו שסוכם. אבא סיפר לנהג את השתלשלות העניינים.

הנהג התרגש כל כך מהסיפור עד שהוא פתח את דלת המונית וצעק בקול רם לעבר העוברים והשבים: "יש אלוקים! אין עוד מלבדו! תדעו שיש אלוקים!"

להלן סיפור מופלא המעובד מתוך העלון 'השגחה פרטית'. יש בסיפור זה ללמדנו כי כאשר נוחתת על האדם צרה, עליו לזכור, כי רק בורא עולם הוא זה שיכול להושיע אותו. להלן הסיפור מפי בנו של בעל המעשה:

לאבי מורי יש עסק של מעון ילדים. יום אחד הוא קיבל הזמנה לבית משפט בטענה שהוא גונב את העובדות שלו ולא מפריש עבורן את האחוזים הקבועים בחוק לקופת גמל שמיועדת לפנסיה.

הדבר לא היה נכון. נראה שהרושם הזה נוצר מפני שהעובדות ביקשו תלושים נמוכים יותר וגבוהים יותר. הן ביקשו שהמשכורת תחולק בצורה שונה מהרגיל. אבי הסכים וזה מה שגרם לבעיות.

אבי לא הבין מראש מה המשמעות של הבקשות של העובדות לבטוב ליבו הסכים לכן. מבירור קצר שאבי עשה, התברר שתביעה כזאת היא צרה צרורה.

הסיכוי לצאת ממנה זכאי הוא אפסי כי התביעה משומנת היטב. על כל טיעון שיעלה לטובת אבי, הם יעלו טיעון נגדי. הם יביאו לכך שהוא ישלם קנס של כארבעים אלף שקל, וכמובן – גם יהיה עליו לסגור את העסק.

הוא ראה שכלתה אליו הרעה. בדרך הטבע אין לו הרבה מה לקוות, אבל אבא לא התייאש. הוא החליט להתחזק באמונה וביטחון.

הוא שכר עורך דין מתחיל, חבר מתמחה שזה עתה סיים את לימודי המשפטים. הוא הלך ותלה מודעות מאירות עיניים בכל רחבי בני ברק: "אין עוד מלבדו".

המודעות האלו נותרו תלויות זמן רב מאז. אם מישהו תהה מי תלה אותן, עכשיו הוא יודע את התשובה.

בבוקר של יום המשפט הוא קרא לכל הילדים. אני הייתי אז בחור זכיתי גם כן להשתתף במעמד. אבא ביקש מכולנו לומר בפה מאה פעמים "אין עוד מלבדו" ולחשוב על המשמעות של המילים האלו.

כך אבא יצא למשפט. הוא הגיע לבית המשפט 'השלום' בתל אביב. שם התברר כי המשפט יערך בקומה השישית.

מלכתחילה, אבא לא היה עולה במעלית, בגלל שמירת עיניים, מכיוון שרבים נכנסים ויוצאים בכל קומה, אבל אבא סבל מהכליות.

אם היה עולה ברגל שש קומות, זו היתה סכנה עבורו, לכן הוא נאלץ לעלות במעלית. כשהגיע לקומה השישית, התברר לו שהחדר בשיפוצים ועליו לעלות לקומה שביעית.

הוא חשב לעצמו: "קומה אחת אני מסוגל לעלות במדרגות

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל	הרב שמואל בן שמחה דרוזי זצ"ל	ולד יחיא בן יוסף ז"ל
פואד אברהם בן רג'ינה ז"ל	מאיר מורד בן שושנה ז"ל	יצחק בן ברקו דב ז"ל
אביבה בת איירון ע"ה	זהבה בת שושנה רייזל ע"ה	מאירה בת יפה ע"ה
אברהם בן יונה ז"ל	מרים בן דבורה ז"ל	אביגדור בן ג'ולי ז"ל
סעידה בת תופחה ע"ה	ר' שאול בן סילביה זצ"ל	צדיק חכם בן חזלה ז"ל
מזל בת שמעון ע"ה	שני בת אסתר ע"ה	דוד בר חסיבה ז"ל
יוסף בן מרים נוסרת ז"ל	מסודי בת חביבה ע"ה	חוה בת יעקב צבי ע"ה
יעקב בן אסתר ז"ל	אסתר בת גולה גאולה ע"ה	יצחק בן רחל ז"ל
רחל רפאת בת השמת ע"ה	יוסף בר סעדה ז"ל	ברכה בת מרדכי ע"ה
ליטף בן פרחת ז"ל	שלום בן אסתר ז"ל	יעקב בן נעמה ז"ל
מרים בן שרה ע"ה	אריה בן מרים ז"ל	דוד יצחק בן פרחת ז"ל
אביבה לויש ע"ה	אלון בן סעדה ז"ל	גורג'יה בת נעימה ע"ה
שרה בת נרקיס ע"ה	אילנה (מחרוזת) בת שרה ע"ה	רחמה בת מסעודה ע"ה

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל	הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל	רמנים בן רחל ז"ל
חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל	מסעוד בן יקוט ז"ל	ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין ז"ל
אביחי בן אסתר ז"ל	שמואל בן רבקה ז"ל	נעימה בת גורג'יה ע"ה
חי זידי בן קלרה ז"ל	רפאל בן אסתר ז"ל	חי זידי בן קלרה ז"ל
ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל	יצחק בן חביבה ז"ל	ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל
אסתר בת נעמי ע"ה	אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל	אסתר בת נעמי ע"ה
ר' דב בן בנימין אלתר ז"ל	דב בן יצחק ז"ל	ר' דב בן בנימין אלתר ז"ל
אורה בת נעימה ע"ה	סוליקה בת עישה ע"ה	אורה בת נעימה ע"ה
מישא אסתר בת זרה ע"ה	סלים בן פרוחה ז"ל	מישא אסתר בת זרה ע"ה
אברהם בן טובה ז"ל	יעקב בן סלימה ז"ל	אברהם בן טובה ז"ל
	ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה	
	יהודה בן סעידה ז"ל	
	עפאת בת השמת ע"ה	

גליון
באר
הברכה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

במדבר

מכון
באר
האמונה

גליון באר הפרשה

להערות והארות,
וכן לכל עניין אחר
ניתן לפנות:
לטלפון 718.484.8136

או לאימיל:
Mail@BeerHaparsha.com

מדי שבוע בשבוע בדוא"ל בחינם

הירשמו היום!

לשון הקודש

באר הפרשה
mail@beerhaparsha.com

אידיש

דער פרשה קוואל
mail@derparshakval.com

אנגלית

Torah Wellsprings
mail@torahwellsprings.com

ספרדית

Manantiales de la Torá
info@manantialesdelatora.com

צרפתית

Au Puits de La Paracha
info@aupuitsdelaparacha.com

איטלקית

Le Sorgenti della Torah
info@lesorgentidellatorah.com

רוסית

Колодец Торы
info@kolodetztory.com

מכון **ארה"ב:**
Mechon Beer Emunah
1660 45th St, Brooklyn NY 11204
718.484.8136

בארה"ק:
מכון באר האמונה
רח' דובב מישרים 4/2
עיה"ק ירושלים תובב"א
025 688 040

יו"ל ע"י מכון באר אמונה
© 2022 כל הזכויות שמורות להמכון

העתקה או הדפסה של הגליון בכל פרמוט שהוא כדי להרויח או לפרסם עסק וכדו' ללא אישור בכתב ממכון באר האמונה הינו נגד ההלכה והחוק הבינלאומי

תוכן הענינים

פרשת במדבר

- ב..... על כל אלה יביאך אלוקים - הכל קצוב ומדוד.....
- ו..... שאו את ראש - חשיבות ורוממות כל יחיד שבישראל.....
- ז..... על מחנהו ועל דגלו - לכל איש מצב ומעמד לפי תפקידו בעולמו.....
- ט..... באתי לבקש ולחנן מלפניך - במעלת תפילת אבות על בנים.....
- יב..... באו מדבר סיני - ההכנה בימים המרוממים מר"ח סיון ואילך.....
- טו..... רצוננו לראות את מלכנו - חשיבות ההשתוקקות והרצון לתורה ועבודה.....

סדר ועימוד:

א.ש. אשדוד

shwrtz@bezeqint.net

פרשת במדבר

על כל אלה יביאך אלוקים - הכל קצוב ומדוד

בפרשתן (ג טו), 'פקוד את בני לוי לבית אבותם' וגו', הנה כשתעייין בפסוקים הללו תמצא שמנין שבט לוי במדבר היה פחות הרבה משאר השבטים, הקשה הרמב"ן (פסוק יד) שענין זה הוא פלא ותימה איך לא יהיו עבדיו וחסידיו ברוכי ה' בשאר כל העם. ומבאר הרמב"ן וז"ל, ואני חושב, שזה חיזוק למה שאמרו רבותינו (תנחומא וארא ו) כי שבטו של לוי לא היו בשעבוד מלאכת מצרים ובעבודת פרך, והנה ישראל אשר מררו המצרים את חייהם בעבודה קשה כדי למעטם, היה

הקב"ה מרבה אותם כנגד גזירת מצרים, כמו שאמר (שמות א יב) 'וכאשר יענו אותו כן ירבה וכן יפרוץ', אבל שבט לוי שלא היו בכלל 'וכאשר יענו אותו', לכן היו פרים ורבים רק בדרך כל הארץ ולא עלו למעלה כשאר השבטים, עכ"ל. ומכאן נלמד, שע"י יסורים וקושי השעבוד זוכים לריבוי ושפע בנשמות.

ועומק הדברים יתבאר עפ"י מה דמרגלא בפומיה של הרה"ק רבי שלום'קה מזוועהיל זי"ע על הא דאיתא בגמ' (ביצה טו.) 'כל מזונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה', שאין הדברים אמורים על מזונות

א. אחרי נישואיו של הרה"ק רבי שלמה מזוועהיל זי"ע בהיותו כבן י"ד שנה היה סמוך על שלחן אביו הרה"ק רבי מרדכי זי"ע, והיה אביו נותן מידי יום ביומו לכלתו הרבנית של רבי שלום'קה סכום כסף קצוב כדי מחייתם, יום אחד חשב רבי שלום'קה לעצמו, הרי כל יהודי צריך להאמין בהשי"ת שהוא זן ומפרנס לכל, אם כן אף להיות 'סמוך' על שולחן אביו איננו מן הראוי, וגמר בלבו שמהיום והלאה לא יקח עוד מעות מאביו, כי בוודאי ישלח לו הקב"ה מזונו מידו הרחבה והמלאה, והודיע לרבנית שמהיום תחדל מלילך לבית אביו לקחת את מנתם הקצובה. והנה, עברו הימים ולא היה לחם לאכול בבית, חשב רבי שלום'קה לעצמו, שמא אינו מתנהג כשורה במה שאינו נוטל המטבעות מאביו, שהרי אף מה שקיבל מידי אביו אינו מ'קצבת' אביו, אלא הקב"ה קצב לו כן, ואם הקב"ה הוא ה'קוצב' לכל, מי התיר לו להתערב בעולמו של הקב"ה ולהחליט ממי יקבל מזונו. ומי התיר לו למנוע עצמו מלקבלו, ע"כ חזר בו וציווה לרבנית שתחזור לילך אל בית אביו דבר יום ביומו כדי לקבל את הסכום הקצוב לקנות בהם מזונותיהם, משנכנסה הרבנית אמר לה רבי מרדכי, רואה אני שלא הייתם כאן במשך כל שבוע העבר ע"כ אעניק לכם היום רובל (שלם) כדי פרנסת שבוע ימים.

באותה שעה באו שני חסידים בעלי פרנסה לקבל את פני הרה"ק רבי מרדכי מזוועהיל זי"ע, בצאתם מן הקודש נכנסו גם אל בנו של הרבי שזה עתה נישא, ושוחחו עמו על דא ועל הא, ואף בירכו אותו בברכת 'מזל טוב' לרגל השמחה השרויה במעונו, ובתוך כך הוציא אחד מהם רובל כסף מכיסו, והבין רבי שלום'קה שהלה רוצה להעניקו לו כ'דורון דרשה' לכבוד נישואיו, אלא שבמשך שיחתם היה הלה מעביר את הרובל מיד ליד הלך ושוב ומשפנה ללכת 'שכח' והניח את הרובל בכיסו, ונפרד ממנו לשלום. אדהכי והכי חזרה הרבנית ע"ה מבית אביו כשהרובל בידה... או אז אמר רבי שלום'קה, שהראו לו מן השמים 'הנה, הרי שלך לפניך', הרובל היה מוכן עבורך מן השמים, ואילו לא שבת לשלוח את הרבנית היית מקבל את הרובל מיד החסיד שישב בביתך (ללא כל השתדלות, מצידך), וכבר הוציא את הרובל והחזיקו בידו לתיתו לך, אך בו ברגע שהרבנית קיבלה מאביך רובל, מיד שב הרובל האחר לכיסו של החסיד.

ואף שלא כל אחד עומד במדרגה רבה ונשגבה זו (שלא לקחת מהנותן לנו), אבל, די לנו להשריש את האמונה שכל מה שאנו מקבלים מפלוני ומאלמוני אינו מידיהם אלא מידי הקב"ה, ו'נותנים' הללו אינם אלא כשליחים בעלמא, וממילא אין שום צורך 'להחניף' להם... אלא 'לבקש מא-ל אכלם'. והעיקר, לדעת בשעה שמאן דהוא פסק מלתת לנו 'רובל', שלא לבכות ולא להתלונן עליו, כי לא פלוני נותן ולא פלוני לוקח, אלא הקב"ה בכבודו ובעצמו הוא נתן והוא לקח, ומה לך כי תלין על רעך, ומה לך כי יפלו פניך בדאגת הפרנסה.

באר הפרשה - פרשת במדבר

ג

ודעת, כי לא רק מטעם 'עבודה' טוב לו לאדם לצמצם את הנאותיו מה'עולם הזה' - באיסור או אפילו בהיתר, אלא עצה טובה קמשמע לן, - שמצד 'בינועם' (עסקים) עדיף להם שלא למלא את סאת הנאתם בענייני עולם הזה, כי אם ימנעו עצמם מליהנות (יותר מיד) יערב להם במקום אחר הנאות טובות יותר². ולא יפסידו אפילו בכהוא זה, כי הקב"ה יחזיר להם בהנאות של קודש בכפל כפליים³.

ובבך ביאר הרה"ק הטעם שתיבות 'קדושה' ו'קדשה' (ההיפך מהקדושה רח"ל) נכתבים באותם האותיות.

דייקא במאכל ובמשתה, אלא כל הנאותיו של אדם נכללים בדבר זה, כי נקצב לו כמה ייהנה במשך כל השנה. ולא זו בלבד אלא אף בריאותו והצלחותיו כולם נכללים ב'מוזנותיו'. לעומת זאת גם כל 'ייסורים של אדם' קצובים לו מראש השנה. וכל הנהגה יתר על המידה גורם לו שיצטרכו לייסר אותו ח"ו, לעומתו זה המתייסר ו'שילם את חובו' בייסוריו זוכה הוא לקבל 'הנאות' לרוב.

ביסוד זה היה הרה"ק רבי שלומ'קה זי"ע מעורר תמיד על הנהגת האדם בקדושה, בבארו בטוב טעם

פעם בא יהודי אחד לפני הרה"ק רבי שלומ'קה זי"ע והתאונן על פלוני שמשיג את גבולו, בפתיחת חנות דומה לשלו בסמוך לחנותו, ונמצא הלה לוקח ממנו 'קונים'. תוך כדי דיבור המשיך היהודי לספר, ששמע על צדיק אחד מתלמידי הבעש"ט שחתך פיסת עץ משולחנו, טבל אותה במים ויוצא פרח ויגמול שקדים - פירות ואילנות מלבליים. נענה הרבי ואמר לו, הנה, כל יהודי מחויב ב'אמונה', אלא שיש כמה וכמה דרגות באמונה, יש עניינים שמי שאינו מאמין בהם אמונה שלימה הרי הוא כופר ואפיקורוס, מאידך, יש עניינים שמותר לו לאדם להאמין בהם אבל אם אינו מאמין בהם לא ייחשב כאפיקורוס. ובכן, מה שאמרת בראשית דבריך - שפלוני משיג גבולך, תדע לך שמחשבות כגון דא - אפיקורסות גמורה הם, כי יהודי מחויב להאמין ש'כל מוזנותיו של אדם קצובים לו מראש השנה ועד ראש השנה' (ביצה טז), ואי אפשר שפלוני יקח לו או ימעיט ממנו ממה שנכתב לו בספר בראש השנה, ואין הפרנסה באה לאדם על ידי ה'קונים' כי אם על ידי קונה שמים וארץ. ואילו על הסיפורים שסיפרת על הצדיק - שהוציא פירות מעץ יבש, אולי כן ואולי לא - אבל ברור שמי שאינו מאמין בזה לא יקרא אפיקורס כלל וכלל - (אלא צריך להאמין שאפשר שהיה כזה מופת).

וכך אמר רבי שלומ'קה ליהודי, מדוע 'הפכת את היוצרות' - לסיפור הלז הינך מאמין ללא כל עוררין, והינך מספר זאת בדחילו ורחימו, אף שאינך מחויב להאמין בזה כל כך. ולאידך, הינך זועק 'פלוני קיפח את פרנסתי', והרי טענה זו היא נגד ה'אמונה' הטהורה - שמחויב כל בר ישראל להאמין שהכל משמים, והכל בהשגחה, בזאת 'אבדה האמונה נכרתה מפיהם' (ירמיה ז כח), לא כך היא דרכה של תורה...

ב. מספרים שפעם הפציר אחד מבני ירושלים מהרה"ק רבי שלומ'קה מזוועהיל זי"ע שיפעול עבורו להיפקד בדבר ישועה ורחמים - בזרע של קיימא, אמר לו רבי שלומ'קה הנה בכל יום הנך עומד ב'מקוה', ומנהל שם 'אסיפות מרעים' במסירת 'חדשות תבל', וכל כך רבה הנאתך מכך, עד שהינך 'אוכל' בזה את כל ההנאות הקצובות לך ובכלל זה - זרע של קיימא, חדל נא ממנהג זה ותראה ישועות, וכן הוה.

ידוע דבר המעשה בעשיר קמצן נורא שנתעלף ביוה"כ, והרופא אמר שעליו לשתות 'שיעורים', ושוב נסתכן ואמר הרופא שעליו לשתות כדרכו 'כוס' שלם בפעם אחת, מכיוון שכן נענה הרה"ק ה'דברי חיים' מצאנו זי"ע, שירכנו מעל החולה וילחשו באזנו כי מותר לו לשתות כדרכו בשתיה מרובה - אמנם על כוס וכוס יצטרך לשלם לאחר צאת החג 'מאה רייניש', וראה זה פלא והפלא, משלחשו כן באזנו, נתחזקו כוחותיו של אותו 'קמצן נורא'... וכבר לא הוצרך לשתות אפילו ב'שיעורין'... ללמדנו, כי היודע שכל הנאה בזה העולם תעלה לו ביוקר כבר לא יצטרך להנאה זו...

ג. הגה"ק ה'בן איש חי' זי"ע (נפלאים מעשיך עא) מביא מעשה שהיה בבחור 'ירא שמים' שהיה דרכו ללכת בכל לילה אחר חצות ללמוד עם 'ראש הישיבה' והחברים, בדרך שבין ביתו לישיבה הייתה דרה 'אלמנה צעירה' שהייתה עשירה גדולה והייתה ישנה עם משרתת שלה בחדר שבו היה מונח כל העושר שלה בתוך תיבה מלאה כיסים דינרי זהב ושאר מחמדי תבל. באחת הלילות כשעבר הבחור הלז ראה שבית האלמנה נשאר כלילה זה פתוח לרווחה, ופחז עליו יצרו ונכנס לתוך הבית - בעלת הבית והמשרתת לא הקיצו משנתם בעת שנכנס, מיד החל הבחור לשבר את התיבה, ומכח שבירת התיבה הקיצו הנשים, ופחד אחזם מלצעוק על הגנב כי חששו שמא 'ליסטים מזויני' הוא...

באר הפרשה - פרשת במדבר

ומומחה גדול, ושוקלים כל ההנאות לעומת היסורים - לפי טבע המקבל שמתענג או סובל, ובכלל זה, בנים, בריאות גופו ובני ביתו, וקנין רכושו, ומכל פרט שיכול האדם להתענג ולקבל הנאה מהם, וכן מכל מה שיכול להצטער, ומכל מה שטורח בעמלו, וסובל איזה יסורים מעסקיו, הכל נכלל בהמידה של 'חסרון'.

ושתי המידות 'הנאה וחסרון' - נקצבות לפי משקל מידה ומנין, ואם לפעמים יתענג יותר מעט מהמידה, יזכרה להצטער כנגדו מעט.

אמנם, הבחירה ביד האדם להבנים כל הטרחה ועמלו בקדושה, ויצא בזה גזירת המקום - כי המצטער בשביל איזה דבר שבקדושה לא יצטרך לסבול יסורים אחרים, ולבר מן דין יקבל שכר בעוה"ב על בחירתו לעמול בטוב, משא"כ אם בוחר לעמול בעניני ארציות ומקבל עליו כל הטרדות והפגעים לא יקבל ע"ז שכר מיוחד לעוה"ב, ובוה יבואר היטב 'הם עמלים ואינם מקבלים שכר' - כי אין שכרם על עמלם, שהרי ממילא

כי המוותר על ה'קדושה' אינו מפסיד את ההנאה, אלא אותה ההנאה ייחנה בבואו אל ה'קדושה', ואף בתוספת מרובה על העיקר. כי ארון הכל שכל ההנאות שלו אומר לאדם - רצונך ליהנות בחיך, אל תפן אל בורות מים דלוחים, אלא, בבואך אלי אמלא את כל ישותך בהנאה מרובה עד אין קץ.

ובזה ביאר מה דאיתא בגמ' (ברכות נח): בלשון הודאתו של רבי נחוניא בן הקנה 'מודה אני לפניך ששמת חלקי מיושבי בית המדרש... אני עמל והם עמלים, אני עמל ומקבל שכר והם עמלים ואינם מקבלים שכר'. ויש להבין, איך אמר 'ואינם מקבלים שכר', הלא הפועלים מקבלים שכר תיכף ומיד, ואילו אנו נקבל את שכרנו רק בעולם הבא, כדכתיב (דברים ז יא) 'היום לעשותם' ואמרו חז"ל (עירובין כב.) 'היום לעשותם ומחר (לעוה"ב) לקבל שכרם'.

ומיישב בזה"ל, וז"ל, כי על כל דבר יש חשבון, ובעל החשבון יודע איך לחשוב, כי צריכים לזה נסיון

אלא שהבחור בעצמו החל מחשב 'חשבוננו של עולם' ואמר הרי אין אדם נוגע במוכן לחברו, על כן, ממה נפשך, אם המעות יועדו עבורי מן שמיא אין לי כל ספק שבהגיע העת הם יבואו לידי - כי הקב"ה לא יעניש את מי שנמנע מלעבור עבירה ולא גנב את שאינו שלו... ואם אין המעות קצובין ומיועדין בעבורי הרי אצטרך להוציאם לאחמ"כ מידי, אם לרופאים ח"ו או לפדיון שבויים (שישבו אותי ח"ו) א"כ 'מה לי ולצרה הזאת', ואכן, החזיר את המעות לתיבה והלך לו. משהאיר היום ראתה האשה כי נס נעשה לה, שכבר עמד גנב בפתח התיבה ולא נטל מאומה, מ"מ אמרה 'לאו בכל יומא איתרחיש ניסא', עלי להנשא לבחור וכך אהיה אני וממוני שמורים בשמירה מעולה. ממחשבה למעשה, אחר שיצאו כל בני הישיבה לביתם, נכנסה האשה אל 'ראש הישיבה' וספרה לו את כל דבר המעשה, וביקשה ממנו שיורה לו איזה בחור ראוי לינשא לה, והנה רק אותו בחור מתמיד ישב באותה העת בישיבה ועסק בתורה, הראה לה ראש הישיבה, קחי אותו כי הוא ירא שמים גדול... ומסיים ה'בן איש חי' וז"ל. אז אמר, יפה אמרתי אתמול בלילה, שאם אלו הדינרים מוכנים לי אקח אותם בהיתר, וכן היה לי. ולדין הדברים אמורים, בעמוד האדם בעת נסיון קשה ומר, יזכור כי אם הנאה זו קצובה לו ממרום, הרי שבמניעתו מהעבירה לא יפסיד מאומה. ויזכה ליהנות באותה הנאה ואפילו הנאה מרובה יותר כי הקב"ה לא יישאר חייב לו מאומה...

ד. כבר אמר הרה"ק המגיד מטריסק זי"ע בלשון קדשו, כמה נאה הוא העולם כשמסתכלים עליו מלמעלה, וכמה מכוער הוא כאשר מסתכלים עליו מלמטה, והיינו, יפה לו לאדם שיביט על העולם הזה מלמעלה - מחוצה לו, כשאינו שקוע בהבלי עולם, ומכוער הדבר כאשר האדם שקוע כל כולו בתוך העולם הזה והבלי...

ה. סיפר כ"ק אאדמו"ר זי"ע מה ששמע מפי אביו הרה"ק רבי משה מרדכי מלעלוב זי"ע, פעם שהה אצל רבי שלומ'קה יהודי אחד בר אבהן שמיוחס גדול היה - והבחין ר' שלומ'קה שאותו יהודי תאב ל'כבוד' ל"ע והריהו מרדף אחריו באופן מוגזם מעט. פתח פיו בחכמה ואמר לו, דע לך, בשעה שיורדת נשמה לעולם הזה יורד עמה 'קיצבה' מסוימת של הנאות, וממנה יסתעף ויתחלק לכבוד, בנים, פרנסה, בריאותו השלימה, וכן שלימות בריאות נפשות ביתו, נחת דקדושה מיו"ח וכו' וכו', ועתה הביטה, המפריז ולוקח לעצמו כבוד יתר על המידה, הרי גורע מעצמו משאר טובותיו בהאי עלמא, ומי פתי ייחנה מכבוד בידעו שהוא על חשבון בריות גופא ונהורא מעליא, או תחת נחת וכיוצא בזה...

ו ה) 'רבי שמעון בן יהודה אומר, הנוי והכוח והעושר והכבוד והחכמה והזקנה והשיבה והבנים נאה לצדיקים ונאה לעולם, רבי שמעון בן מנסיא אומר אלו שבע מידות שמנו חכמים כולן נתקיימו ברבי ובבניו, ולאידך גיסא אמרו חז"ל (כתובות קד.) 'בשעת פטירתו של רבי זקף עשר אצבעותיו כלפי מעלה, אמר רבוננו של עולם גלוי וידוע לפניך שיגעתי בעשר אצבעותי בתורה ולא נהניתי (מעולם הזה) אפילו באצבע קמנה, ולכאורה הדברים סותרים זה את זה - שהרי נהנה מכל אלו ה'שבע מידות' שמנו חכמים.

וביאר רבי שלום'קה, שאדרבה זה משלים את זה, שהרי כאמור, לכל אדם נקצב כמה הנאה יהנה משך ימות חייו וכמה להיפך, אמור מעתה, אם ניתן לאדם איזה דבר ועדיין לא נהנה ממנו נחשב לו כאילו עדיין לא קיבלו, ואז נותנים לו דבר אחר חשוב יותר מהקודם - אולי מזה ייהנה, ואם גם מזה אינו נהנה נותנים לו עוד דבר... ובזה יובן היטב, כי מאחר שלא נהנה רבי אפילו באצבע קמנה מזה העולם, הוצרכו להוסיף לו עוד ועוד בכדי שייחנה, וכיוון שעדיין לא נהנה הוסיפו לו עוד. נמצא שדייקא מכך שלא נהנה רבי מהעולם הזה אפילו באצבע קמנה, דייקא משום כך זכה לכל האמור למעלה.

רווח זה היה כבר קצוב להם בטרם עמלם בעבודת עולם הזה, ואילו אנו מקבלים שבר, על עצם הבחירה בטוב, זולת מה שיבואו עלינו ההנאות שנקצבו לנו.

וזוסיף לבאר בזה את התפילה 'למען לא ניגע לריק ולא נלד לבהלה - ברוך הנבר אשר יבטח בה' - כי כאשר יבטח בה' ויאמין שאף אם יעבוד ויעמול כל היום לא יגיע אליו יותר ממה שנקצב לו - או אז לא יעבוד לריק ובהלה.

ואף שרואה לפעמים כי רעהו נסע למדינת הים והעשיר והצלחה, יכול להיות כי נחלף לו בעד תענוג אחר, לפעמים (עיי"ש)... 'סוף דבר', יש חשבון על הכל ואין העולם הפקר, מי שירצה יקח, ולבסוף ישלם על כך, ומסיים שם, שהבוחר לעמול בתורה מקילין עליו שאר עמל וייסורים שנקצבו לו - כשכר על בחירתו בטוב, ולפעמים על ידי שמשנתף בצערן של חבירו נפטר מהחוב אשר עליו, כי בשמים אין חילוק אם הם שלו או של אחר - הרי 'צער' היה לו (הובא בספר מים רבים מאמר 'סוד צדיק' על סדר הש"ס במס' ברכות)

הוסיף רבי שלום'קה זי"ע (הובא ב'סוד צדיק' שבספר מים רבים בחלק 'אבות') להסביר בזה את המשנה (אבות

1. מעשה שהיה בנכדתו (נו"ב של כ"ק אדמו"ר רבי מרדכי מזוועהיל) שהייתה מהלכת בנעלים קרועות עד שהוקשה עליה ללכת (באותו זמן מעוברת הייתה), פנתה הצדקת אל זקינה הקדוש והראתה לו את נעליה - כי קרועים הם לגמרי, (בחשבה שכראתו כי כן, מיד יתן לה מעות לקנות מנעלים חדשים - כדרכו של רבי שלום'קה כשהיה הדבר נוגע לאחרים). אך למעשה - אמר לה רבי שלום'קה, טוב מאד כי כך אירע לך, המשיכי ללכת באלו המנעלים, וצער מועט זה יימנע ממך צער הלידה. לימים גילתה הרבנית שמעולם לא עברה את הלידה בקל כמו שהיה לה באותה הלידה. שוב מעשה ביהודי אחד ששנים רבות לא נפקד בזרע של קיימא, באחד הימים בא הלה להתאונן לפני רבי שלום'קה שנאבד לו סכום גדול של מעות, והנה מתחנן הוא אל הרבי שיחיש ישועה עבורו וימצא את המעות. ענהו רבי שלום'קה, לא כן אברכך, כי עדיף שלא תמצא את המעות, ותחת זאת תמצא בן זכר, וכך הווה. פעם הגיע אחד אל רבי שלום'קה זי"ע כשהוא מתנה בפניו כאבו וצערן על ההפסד הגדול שנגרם לו באובדן שעון הזהב שלו, שאלו הרה"ק, האם היה לך איזה 'הנאה' מיוחדת לאחרונה, או שמא קנית לעצמך דבר 'מותרות', השיב הלה שאכן זה עתה רכש 'וילונות' לביתו (ובאותם הימים לא היה זה נפוץ כלל), אמר לו רבי שלום'קה 'בזבות' את השעון היקר באותם 'וילונות'... וכאמור, כל ההנאות קצובות, אי אפשר להוסיף עליהם מעצמו, האוכל כאן לא יוכל לאכול במקום אחר... ואילו המונע עצמו מרוויח ממקום אחר.

כ"ק אדמו"ר זי"ע שהה פעם בלאס אנדזשעלעס (לוס אנדז'לס) והתאכסן בבית הגה"צ רבי אלעזר אלדער זצ"ל אשר נו"ב הייתה בתו של רבי שלום'קה, ובאותה שעה כבר הייתה כבת תשעים, וכה סיפרה, שתקופת זמן קצרה לאחר נישואיה חשה ברע והרופאים גילו אצלה את המחלה הנוראה ל"ע, ולטענת הרופאים היה מצבה כל כך קשה - שאי אפשר היה לרפאותה כלל. הללו 'נתנו' לה עוד כמה שבועות ספורים לחייה, ולא יותר.

באר הפרשה - פרשת במדבר

מחמת מחשבתם שלא יניעו למדרגה גדולה בתורה. וע"ז בארתי (שמות ל יב) שמה שנאמר ענין המנין בלשון 'שאו' - שבוה מתנשאים כל אחד ממדרגתו, בראותו שהוא שוה להמנות באותו המספר ממש של הגדול, ששניהם נמנים רק לאחד, א"כ גם הוא יכול לבוא למדרגה הגדולה. ולכן קודם שבועות צריך לקרוא פרשת במדבר שהוא פרשת הפקודים שנאמר בלשון נשיאות ללמדנו שבאופן זה יכול לקבל התורה וללמדה.

ובפרט אם יתבונן ויראה שכך הוא דרך המנין והמספר שהוא נשלם דייקא מכל יחיד ויחיד. ובחסרונו יחסר המנין אחד פחות מכל המספר, וכל יהודי הינו חלק ממנין ששים רבוא נשמות ישראל, ובלעדיו אי אפשר לכל הכלל לקבל את התורה, כי אף אם יחסר רק אחד מן המנין יורגש החסרון ככולם. וכדאיתא מהרה"ק ה'מאור עינים' זי"ע (ריש פרשתן) כללא דמלתא אי אפשר שיחסר שום א' מישראל, ואפילו נשמות שנפלו דהיינו נשמות הרשעים אי אפשר שיאבדו ח"ו, והוא יתברך חושב מחשבות לכל ידח ממנו נדח.

כיו"ב ביאר הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע (ליקושי הרי"ם ריש פר' שמות) את מאמר חז"ל (הובא ברש"י שמות

שאו את ראש - השיבות ורוממות כל יחיד שבישראל בפרשתן (א ב-ג), 'שאו את ראש כל עדת בני ישראל... תפקדו אותם לצבאותם', וברש"י, מתוך חיבתן לפניו מונה אותם כל שעה. והוא כאדם המחבב הפצים מסוימים לכן מונה אותם בכל שעה ושעה לראות אם לא חסרו.

ונתבאר בספרים (ספר הזכות לחידושי הרי"ם זי"ע פר' כי תשא, ועוד) שתכלית המנין והספירה היה להראות לכל אחד ואחד שהוא 'דבר שבמנין' שאינו בטל אפילו באלף, ולכל אחד יש חשיבות בפני עצמו אצל הקב"ה. וע"ש זה המנין נקרא חומש במדבר 'חומש הפקודים' - אף שרק ב' פעמים נזכר בו ענין 'מנין בני ישראל', כי ענין גדול יש לו לבורא במספר בני".

ביסוד זה ביאר הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל (דרש משה לשבועות) דלכן תיקנו חכמים שיהיו קוראים פרשת במדבר קודם חג השבועות (עי' מגילה לא: ובתורה קלות, ושעמם כדי להפסיק עם קריאת פרשה זו בין הקלות שבפרשת בחקותי ל'שבועות') וז"ל. ונראה שיש לפר' במדבר שייכות גדולה ל'שבועות, והוא להציא מאלה שמתרשלין ללמוד,

מיד מיהרה ובאה לביתו נאוה קודש של זקנה הקדוש, והוא הורה לה לקבל על עצמה ג' דברים, א. שתוריד מעל עצמה את כל התכשיטים - כסף וזהב, למשך שנתיים ימים, ב. שבמשך כל חייה תזהר שלא לנשק שום אחד מצאצאיה, והג. שלא תשתתף בשמחות של צאצאיה. וכל זה, מטעם הנ"ל שעל ידי שתמנע עצמה מהנאות אלו, תסיר מעליה את הגזירה הקשה, ותנצל מצערה. ואכן, מיד קבלה על עצמה את כל אשר הורה לה איש האלוקים, ותיכף נעלמה המחלה מגופה ונתרפאה כליל.

אחר שנתיים ימים, שבה ללבוש את תכשיטיה, ושוב נתגלתה המחלה בגופה, וציווה עליה זקנה שתמשיך להתנזר מהם עוד שנתיים ימים, ותעש כדברי זקנה ונתרפאה כליל, אך בגמר שנתיים ימים - כראותה שהא בתליא (כי הסרת התכשיטים מצילתה מן המחלה) לא שבה ללבוש תכשיטיה בשום פנים ואופן למשך כל ימי חייה. ואף את הציווי הב' קיימה ומעולם לא נישקה את בתה היחידה. והשלישית - לא השתתפה בשמחת הנישואין של בתה היחידה, וגם לא נטלה חלק בשמחת הבר מצוה של בן היחיד של בתה היחידה. ובזכות כל מניעותיה מהנאות הללו חייתה למעלה מתשעים שנה בבריות גופא ונהורא מעליא. ואף מי שיאמר שלא לנו הדברים אמורים, אלא יזכנו הקב"ה לרקוד בבריאות הגוף והנפש בכל שמחת צאצאינו וצאצאיהם, מכל מקום עלינו ללמוד את ה'כלל גדול' שלימד רבי שלומ'קה - לדעת שמניעת הנאות העולם מביאה על האדם רוב טובה וברכה...

ז. והרי אם יחסר אפילו אות אחת מכל דברי התורה הזאת ייחשב הספר כס"ת פסול, ומכאן, שרק ע"י כל נשמות הששים רבוא נעשית הקומה שלימה, ומכאן, ילמד שלא תיפול רוחו ולא יתייאש ח"ו, אלא ידע שבו בחר ה' לקבל התורה וחפץ יתב"ש בעבודתו ובמצוותיו.

וכך ביארו במה שאמר רב יוסף (פסחים סח:): 'אי לאו האי יומא כמה יוסף איכא בשוקא', שאצל אומות העולם יש הרבה 'יוסף', המון בריות לאין תכלית עם אותו שם ומהות בלי חשיבות לכל יחיד בפני עצמו, אך לאחר 'האי יומא' - בקבלת תורה מסיני, מאותו היום והלאה אין 'כמה יוסף', אלא כל 'יוסף' יש לו תפקיד מיוחד בעולם הזה, והקב"ה חפץ בו...

ריש פרשתן) וז"ל. והוא פלא שהתורה תספר לנו שהיו להם דגלים בכדי שכל שבט יכיר את מחנהו, כמו שיש אצל כל אנשי חיל 'דגלים' בכדי שידעו כל אחד מחנהו, זה אינו שהדגלים ירמוזו על זה, עכ"ל, וכלומר, שמילתא דפשיטא שאין 'דגלים' אלו כסימן הנהוג להבדיל אלף אלפי הבדלות אצל אומות העולם, ובוודאי האריכה התורה בזה כי יש בה 'נבואה שנצרכה לדורות, ללמדנו ארחות חיים ודרכי יושר' (עיי"ש שמבאר עפ"י דרכו).

והפליאה תגדל ביותר במה דאיתא במדרש (תנחומא יה) כיון שנגלה הקב"ה על הר סיני ירדו עמו עשרים ושנים אלף מרכבות מלאכים... והיו עשויין דגלים דגלים. כיון שראו אותן ישראל שהיו עשויין דגלים התחילו מתאווים לדגלים, אמרו הלואי שאנו נעשין

א א) 'שבני ישראל נמשלו לכוכבים' - ומה ענין זה לזה. אלא, כי כמו הכוכבים הללו, כשמביטים בהם מרחוק, רואים שרבים הם עד אין מספר. אך מכל מקום אם יתקרב אליהם יראה שכל כוכב וכוכב הרי הוא עולם מלא וגדול. כך כל יהודי ויהודי, אף שהוא חלק מהכלל, מכל מקום הרי הוא עצמו עולם מלא ומיוחד בשליחותו".

על מחנהו ועל דגלו - לכל איש מצב ומעמד לפי תפקידו בעולמו

בפרשתן (ב ב), 'איש על דגלו', ובהמשך מאריכה התורה ב'סדר הדגלים' והעמדת כל שבט ושבט על פי דגלו הן בנסיעתם הן בחנייתם. וכבר העיר בזה הרה"ק רבי יצחק מראדוויל זצ"ל (אור יצחק

ח. כלל הדברים, 'מניין' בני ישראל מורה על ב' יסודות נכבדים שהם כהכנה לקבלת התורה. א. כל איש יהודי באשר הוא יש לו חשיבות עצומה לפני המקום ב"ה, וחלילה מלחשוב שהוא כבר 'עובר בטל'... אלא כביכול הקב"ה אומר 'אני צריך אותך'... וכגון בחג השבועות עליו אמרו חז"ל 'ביום חתונתו הרי זה מתן תורה, בו ביום פונה כביכול הקב"ה לכל יחיד ויחיד מבני ישראל ואומר לו רצוני 'שתיכנס עמי לחופה'. ב. כל יהודי יש לו תפקיד בעולם שאי אפשר לשום אדם בעולם למלא אותו במקומו.

ובזה נמשלו ישראל לכוכבים, שנאמר בהם 'מונה מספר לכוכבים לכולם שמות יקרא' (תהילים קמז ב), והיינו שכל 'כוכב' הוא חלק מהמניין הכללי, אך מלבד זאת יש לו 'שם' בפני עצמו בלא שום שייכות לאחרים (וכמבואר שם ברד"ק ובמלבי"ם), ובזה נדמו בני ישראל, כי כל יהודי הוא חלק 'ממניין' בני ישראל, ואי אפשר לשלמות הכלל בלא צירוף כל היחידים, זאת ועוד, כל יהודי יש לו 'שם' פרטי (ואינו נקרא 'ראובן' כי לשני קוראים 'שמעון' וכיו"ב...), והשם מורה על עניינו ומהותו ועל תפקידו במיוחד, שאי אפשר לאחר להשלימו. ואם אכן ממלא תפקידו הרי הוא כגדול שבגדולים, וזאת למדנו ממניין בני ישראל שכולם נספרים בשווה ובלא הבדל.

צא ולמד מן הסיפור המובא ב'סדר הדורות' (אות י) על רבי יהושע בן אלם שגילו לו מן השמים בחלום הלילה, 'שמח בלבבך שאתה וננס הקצב מושבו ומושבך בגן עדן, וחלקו וחלקך שוין כאחד'. כשהתעורר ר' יהושע משנתו חשב בלבו ואמר, 'אוי לי, שמיום שנולדתי הייתי תמיד ביראת קוני, ולא עמלתי אלא בתורה, לא הלכתי ד' אמות בלא ציצית ותפילין, והיו לי שמונים תלמידים, ועכשיו שקולין מעשי ותורתך עם הקצב'. מיד הלך עם תלמידיו מעיר לעיר כדי לברר מי האיש ששמו 'ננס הקצב', ואחרי חקירות ודרישות הגיע אל עירו ושאל את בני עירו היכן מקום דירתו, השיבו לו תושבי המקום שאינו ראוי לתלמיד חכם ואיש מכובד כמותו ללכת אליו, אך רבי יהושע התעקש וביקש שיגידו לו שברצונו להיפגש עמו. הלכו האנשים אל הקצב ואמרו לו שרבי יהושע בן אלם שואל אודותיו, תמה ננס ושאל 'מי אנכי ומי אבותי בישראל שרבי יהושע שואל אותי, אמרו לו, עמוד ולך עמנו, חשב בלבו שכל מה שאמרו לו שקר הוא, ואמר לא אלך עמכם שאתם משחקים בי. מיד חזרו לר' יהושע ואמרו לו, אתה אור ישראל ואור עינינו עטרת ראשנו איך תשלחנו בשבילך, הלא הוא לא רצה לילך עמנו, אמר להם תדעו, שלא אשב עד שאראה אותו. הלך רבי יהושע בעצמו אצל ננס הקצב, ונפל ננס על פני רבי יהושע ואמר, מה היום מיומים שעטרת ישראל בא לפני עבדו, א"ל דבר יש לי לדבר עמך, א"ל דבר, א"ל מה מעשיך ומה מלאכתך, א"ל אדוני, קצב אני ויש לי אב ואם זקנים, ואינם יכולים לעמוד על רגליהם, ובכל יום ויום אני מלבישם ומאכילם ומרחיצם בידי, מיד עמד ר' יהושע ונשקו על ראשו, ואמר לו, בני, אשריך ואשרי גורלך מה טוב ומה נעים, ואשרי חלקי שזכיתי להיות חברך בגן עדן. והרי לנו, כי מאחר שננס הקצב מילא את השליחות שעבורה ירד לעולם - לכבד אב ואם, שוב נחשב הוא כמו התנא הק' רבי יהושע בן אלם, עד שהם 'שותפים בגן עדן'.

לעשות רצונו ית"ש, ואי אפשר לו למלא תפקידו וייעודו באופן אחר. כי שמענו רבים אומרים, מי יתן לי את ראשו של פלוני, את מוחו של פלוני - אז הייתי מבין ועוסק בתורה... מי יתן לי לב כראובן וזים מעות כשמעון, כי אז הייתי מפרנס ומכלכל אלמנות ויתומים, עניים ומזי רעב... לו הייתי דר במקום פלוני או אז הייתי... ובאמת יש לך לדעת, כי הקב"ה יודע תעלומות מכיר גם כן בכל 'חשבונות רבים' הללו, ובידו כח וגבורה לעשות כ'חכמתך' וכעצותיך... אך בטובו הגדול העמיד כל אחד במצב בו נמצא למען 'תגדל ויתקדש שמיא רבא'.

וזאת ראו בני ישראל בעת 'מתן תורה' כשירד הקב"ה לזה העולם עם מחנות מחנות מלאכיו, וראו 'דבר פלא' כי אין מלאך אחד מתקנא ברעהו, אלא כל אחד מהם עומד במקומו ואינו אפילו מנסה להכנס במקום חברו, מלאך מיכאל אין לו רצון או קנאה או תאוה

הגלים כמותן... וכן הוא אומר (תהלים כו) 'נרננה בישועתך ובשם אלוקינו נהגול ימלא ה' כל משאלותיך', אמר להם הקב"ה, התאוויתם בהגלים חייכם הריני עושה משאלותיכם ימלא ה' כל משאלותיך, מיד הראה הקב"ה אהבתו לישראל ואמר למשה לך עשה אותם הגלים כמו שנתאוו איש על הגלו באותות... ולעתיד לבוא בזכות הדגלים אני גואל אתכם. עכ"ל, וצריך לבאר מהו התאוה לדגלים, ומהו גילוי האהבה שהראה הקב"ה בעשיית הדגלים, ומה הוא 'רו זה שמלאכי השרת משתמשים בו' שאף להם יש דגלים דגלים.

וביארנו צדיקי הדורות כי פרשה זו באה להשריש באדם אמונה תמימה ומהורה באבינו שבשמים אשר כל הנעשה בעולם הוא בהשגחה עליונה ומדוקדקת בתכלית, והוא ית' 'מסדר' לאדם את מקומו 'ודגלו' הראוי לו כפי הכוונה העליונה, ובחכמתו הנשגבה סידר לכל אחד את כל הנאי החיים אשר רק על ידם יוכל

ט. ידוע להקשות במה שאנו אומרים בתפילת 'נשמת' - 'ואילו פינו מלא שירה כים ולשונו רינה כהמון גליו ושפתותינו שבח כמרחבי רקיע ועינינו מאירות כשמש וכירח אין אנחנו מספיקים להודות לך ה' אלוקינו', ואילו בהמשך אנו אומרים 'על כן אברים שפלת בנו ורוח ונשמה שנפחת באפנו ולשון אשר שמת בפינו הן הם יודו ויברכו', (וכבר הקשה כן הרה"ק החתם סופר), יש שביארו, כי אכן כל זמן שהאדם רוצה להודות ולהלל בכוחות של אחרים, כמרחבי רקיע או כשמש וכירח אזי אינו מספיק להודות... כי אין הקב"ה חפץ אלא באברים שפלת בנו... באברים שלו ובלשון שלו, כפי כוחו ומצבו... ובהם אכן יכול להודות להלל ולברך.

י. וכאשר יתחזק באמונה שזה 'הדגל', המקום והזמן ו'הסביבה', וכל מצבו בגשמיות וברוחניות הם הם תכלית הטוב עבורו, שעל ידם יוכל לעשות נחת רוח לבורא ית"ש ממילא שוב לא יינסו בקרבו הרהורי קנאה בזולתו, לאמור הלוואי ואהיה 'מוכשר' ומוצלח ועשיר כפלונני... כי אם אכן היה כמוהו אזי לא היה יכול להגיע לתיקונו השלם. ודווקא על ידי כל אותו הדחק שיש לו בגוף ונפש יכול להגיע לידי התעלות ושלמות.

וכן כתב ב'תפארת למשה', כי הדגלים של כלל ישראל הם אבן הבוחן אם עבודתו טהורה ונקיה או לא, שאם אדם עושה מה שיכול ומה ששייך לו לעשות, כגון 'בעל הבית' שעובד כל היום, אבל מתייגע לפי מדרגתו שתפלתו תהא בכוונה ובהתלהבות, וקובע עתים לתורה, הרי זהו ה'דגל' שלו איך לעבוד הבורא, אבל אם מתרשל חלילה בתפילתו או בקביעות שיעורי תורה שלו משום שחושב לעצמו למה לי לעבוד בעבודת התפלה בהתלהבות ובכוונה בהשתפכות הלב, או למה לי לטרוח לקבוע עיתים לתורה אחר עבודת פרך של יום שלם... כי ממילא איני ראש ישיבה, איני ראש בני ישראל, וגם לא אגיע לזה, א"כ מדוע אטרח בתפלה ובתורה, זהו סימן שעבודתו אינה נקיה - רק עבודתו לעבוד את עצמו בגבהות - להיות נחשב בעיני הבריות, כי הדרך הישרה היא לחשוב - אם זה הוא דגלי ששמו אותי כאן בעוה"ז, סימן שכך רוצים ממני, א"כ, אעשה לפחות החלק השייך לי בכל לבי ומאודי. עבודה זו נחשבת מאוד בשמים ואין ערוך לגודל חשיבותה וכמו עבודת המלאכים בדגלים שלהם.

וכן אם השי"ת שם חלקו מיושבי בית המדרש להיות יושב באהלה של תורה לא יאמר אילו הייתי 'בעל הבית' והיה לי עושר ונכסים, בתים מלאים כל טוב הייתי יכול לעבוד את בוראי ביתר שאת, והייתי מקיים הכנסת אורחים וגמילת חסדים יותר ממה שאני עובד את בוראי עם קצת לימוד התורה ואני מדוכא בעניות ואין לי ממה ליתן צדקה. וכן להיפך, אם הוא חנווני או בעל עסקים והוא טרוד כל היום אין לו לומר שאילו הייתי יושב באהלה של תורה הי' יותר טוב כי כל אדם יכול להשלים את נפשו באיזה מעמד שהוא וכפי הנסיונות שמדד והקציב לו הקב"ה.

מוזה שלא יקנא האדם את חברו אפילו בעבודה, רק העבודה המסורה לו מאת הש"י בה יתרפק, וכך יסדו בנוסח התפילה, והאופנים וחיות הקודש מתנשאים לעומת שרפים, כי אופן אינו מתקנא בחיה וחיה אינה מתקנאת בשרף, רק האופנים וחיות מתנשאים ומתנברים בעבודתם, לעומת השרפים בעבודתם, והבן אם בעל נפש אתה.

באתי לבקש ולהנן מלפניך - במעלת תפילת אבות על בני ימים באים - יום ערב ראש חודש סיון, וכתב השל"ה הקדוש (מסכת תמיד נר מצוה קלב) וז"ל, לבי אומר שעת רצון לתפלה זו (תפילת השל"ה הנודעת) בערב ראש חודש סיון, הוא החודש שבו ניתנה התורה, ואז נקראים 'בנים' לה' אלוקינו, וראוי לישוב בתענית ביום ההוא הוא ואשתו, ויתעוררו בתשובה ויתקנו כל ענייני הבית איסור והיתר וטומאה וטהרה וכל העניינים, ויתנו צדקה לעניים הגונים... (ואף מי שקשה עליו התענית ברור זה, מ"מ יקיים שאר הדברים האמורים כאן, וירווח לו)².

באמת אמרו, כי בכל עת ובכל זמן מחובת האבות להרבות בתפילה להצלחת הצאצאים בתורה

ליכנס לתחום של גבריאל וכיו"ב, אין לאחד מהם תאווה או רצון או קנאה להיות במדרגה אחרת ממה שהוא, אלא כולם נותנים באהבה רשות זה לזה להקדיש ליוצרים, אז הבינו בני ישראל חשיבות מידה זו, והבינו, שאדרבה - כך מתרבה כבוד שמים, כי כל איש חשוב ויקר דייקא אם ימלא את מקומו שהעמידוהו מן השמים, ו'קמן' הממלא את שליחותו חשוב בשמים כ'גדול' הממלא שליחותו - לא פחות ולא יותר. לזה אמר להם הקב"ה, התאויתם בהגלים חייכם הריני עושה משאלותיכם ימלא ה' כל משאלותיך".

וכן כתב הרה"ק ה'בני יששכר' זי"ע (אגרא הפרקא אות צו), וז"ל. במדרש (רבה פ' נשא ו י) 'כל הפקודים אשר פקד משה ואהרן ונשיאי ישראל את הלויים' - מאחר שחשב הלויים משפחות בני קהת לבד ומשפחות בני גרשון וכו' חזר וכללם יחד להגיד שכולם שקולים לפני המקום בחיבה ע"כ, נשמע מזה הגם שעבודת 'בני קהת' היתה גבוהה מעבודת בני גרשון ומררי שהיו ממועני ארון, וכן עבודת 'בני גרשון' גבוהה מעבודת בני מררי, עכ"ז כאשר יעשו בני מררי עבודה המוטלת עליהם, חשוב לפני הקב"ה בעבודת בני קהת, נלמד

יא. וז"ל השל"ה (בפרשתו, דרך חיים תוכחת מוסר). 'איש על דגלו באותות לבית אבותם', האר"י ז"ל היה אומר (שער הכוונות דרושי עלינו לשבח ונוסח התפלה דרוש א) כמו שיש ארבעה דגלים כך יש ארבע כתות בישראל חלוקים באיזה מנהגים ספרד אשכנז קטלוניא אטלייא, וכל אחד ישאר בדגלו לנהוג מנהגו. ואלו דברי אלוקים חיים.

יב. עובדא שמעתי, לפני כמה שנים באה כלה 'בעלת תשובה' בברית האירוסין, בהתקרב מועד הנישואין ביקשו העסקנים מנשים צדקניות שתבואנה להשתתף בשמחת הנישואין לשמח את הכלה... והנה אחת מאלו כשבאת למקום הנישואין תרה אחר אם הכלה - לברכה בברכת 'מזל טוב', אלא שזו נעלמה מעין כל, עד שמצאה אותה יושבת ב'מטבח' כשפניה זועפים, מלאה טענות כרימון... משנשאלה 'מדוע פניך רעות היום' לעת שמחת כלולות ביתך הכלה המהוללה בכל התשבחות... ענתה אותה 'קשת רוח', כיצד אוכל לשמוח כשבתי הכלה הזו הפנתה לי עורף, עזבה את ביתי ואת דרך חיי ונהפכה לבעלת תשובה גמורה, ומה גדל צערי כי איננה הראשונה אלא שלישית מבין בנותי שעשו את הדרך הלזו ושובו בתשובה שלימה...

כשמוע האשה את דבריה תמהה בפניה - כיצד אכן אירע דבר כזה שממשפחה אחת כבר שבו שלש בנות בתשובה, לא ידעה אם הכלה מה לענות, אבל סיפרה כי כל ה'קשר' שבינה ובין עולם החרדים לדבר ה' היה שלפני כעשרים שנה השתתפה ב'סמינר' לבעלי תשובה, אבל כל הדיבורים שנאמרו שם לא נקלטו במוחה ולא השפיעו עליה במאומה. בתוך הדברים סיפרה שבסוף הסמינר נתנו לכל אחת דף כתוב, והובטח להם ש'סגולה' גדולה להצלחה ולברכה יש באמירת הנכתב באותו דף, ומאז היא אומרת אותו בכל יום - אעפ"י שאינה מבינה מאומה מהנאמר בו (כי לא הייתה האשה מבני ארה"ק). האשה שאלה אותה שמא נמצא הדף ברשותך, אמרה כן, והוציאתה מחיקה שם נתגלה הסוד - כי על הדף הודפס 'תפילת השל"ה', ואף שאשה זו לא ידעה מאי קאמרה (וגם לא רצתה כלל שיקויים בה כל הנאמר שם), מ"מ זכתה ששלוש מצאצאיה שבו בתשובה שלימה וגמורה, ק"ו לדידן שאנו יודעים את הנאמר בה, אם נתפלל בוודאי נפעל דברים נשגבים ורוב נחת דקדושה מכל יו"ח.

באר הפרשה - פרשת במדבר

וביראת שמים³, אך הזמן גרמא, בימים שקודם קבלת התורה, להרבות ביותר בתפילה ובתחנונים לזכות לקבלת התורה, ושנהיה אנחנו וצאצאינו כולנו יודעי שמך ולומדי תורתך לשמה, וכמו שכתב ה'פלא יועץ' (ערך עצרת) 'ומה טוב דבר בעתו, לשפוך נפשו בימים האלה וזמן הזה שיוכה הוא ובניו לבתרה של תורה, ללמוד וללמד לשמור ולעשות'.

גדול כוחה של תפילת אבות על בנים⁴. ומפורשים הדברים ב'תנא דבי אליהו' (פ"ח) 'מעשה בכהן

יג. העיד הגה"ק ה'חתם סופר' ז"ע על עצמו בשמחת נישואי אחד מצאצאיו בזה הלשון האמינו לי, שמדי יום ויום הנני שופך דמעות שה' יזכני, שבניי יעלו מעלה מעלה בקודש יותר ממני, ויקויים בהם (דברים ל ה) 'והיטבך והרבך מאבותיך' (הובא בתפילה למשה עמו טו).

הרה"ק מהר"א מבעלזא ז"ע היה אומר שאינו מבין היאך אפשר לאב הרוצה שיגדלו בניו בדרך התורה להישאר בעיניים יבשות בשמו"ע. ואביו הרה"ק המהרי"ד מבעלזא העיד שאינו מחסיר אפילו 'שמו"ע' אחת מלבקש ולהתפלל על בנו רבי אהרן - שכבר אז היה מפורסם כגדול וקדוש, ומה נענה אנן.

עוד אמר המהרי"ד שכ"כ גבוהה ונעלית היא התפילה להצלחת הצאצאים בתורה ויראה עד שלא תיקנוה אנשי כנסת הגדולה בתפילת שמו"ע בפירוש, כי אם ברמיזה (שלא יטפלו לה ה'חיצונים') בברכת מודים, בתיבות 'לדור ודור נודה לך ונספר תהילתך', שהוא כאומר ומבקש רבש"ע הב לי בנים שאודה לך תמיד עליהם...

הנה מצינו בחנה שהביאה את שמואל בנה למשכן שילה ואמרה 'אל הנער הזה התפללתי וגו', וגם אנכי השאלתיה לה⁵, ולכאורה צריך ביאור מדוע רק 'השאלה' אותו להקב"ה ולא 'נתנה', וביאר אחד מצדיקי דורנו שליט"א שבא הכתוב ללמדנו שאפילו שמואל הנביא שאין לנו שמץ של השגה בקדושתו אף הוא זקוק ל'אם' שתתפלל עליו ותעתיך בדמעות שלישי להצלחתו, על כן לא 'נתנה' אותו חנה במתנה לה' אלא רק 'השאלה' אותו, בכדי שעדיין יהיה לו אם המתפללת ומערתת בעבורו...

יש מרמזים, מדוע 'ועיני לאה רכות' (בראשית כט יז) - ואילו לרחל אחותה נאמר (ירמיה לא טו) 'מנעי קולך מבכי'... כי בכייתה של לאה היה על בניית בית נאמן בישראל, בית שמגדלים בו בנים צדיקים, בכיה זו חשובה למאד, עד שלא רצה הקב"ה לומר לה 'מנעי קולך מבכי'...

מעשה בבחור מבני חו"ל שלמד בישיבת 'שפת אמת' בירושלים עיה"ק, והיה הבחור בעל כשרון נפלא ומתמיד עצום, ונתחבב מאד אצל 'ראש הישיבה' דאז ה"ה הרה"ק ה'פני מנחם' ז"ע, והיה ראש הישיבה משתעשע עמו הרבה בדברי תורה. פעם הגיע אבי הבחור מחו"ל ובביקורו בישיבה נכנס אל ראש הישיבה לשאלו אודות בנו ומצבו בלימודים, ויענהו ראש הישיבה בקצרה ובפשטות 'ב"ה הכל בסדר...' כדרך שעונים לאב השואל על בנו שהוא מן הבינונים בישיבה... משיצא האב מחדרו של ראש הישיבה שמע מכל רבני ותלמידי הישיבה - אה, אתה אביו של פלוני, הרי ראש הישיבה אינו פוסק מלהשתעשע עמו בדברי תורה, בעיון ובבקיאות וכו' וכו'... מששמע האב כי כן, גברה פליאתו, מדוע ענה לו ראש הישיבה כל כך בקרירות ו'סתמא' על בנו. שב האב להתדפק על חדרו של רה"י ושאלו מדוע הסתיר ממנו מע"כ על מצב בני כי כל כך טוב היא... ויענהו ראש הישיבה בסיפור מעשה שהיה. לפני מלחמת העולם השניה ריחפה על בחורי ישראל גזירת גיוס לצבאות פולין, כאשר נקרא אחי (מאמו שנישאה בזיוו"ש לאמרי אמת, והיה לה בן יחיד מזיווג ראשון שגדל על ברכיו) הר"ר לייבל טימקין הי"ד להתייצב לצבא, נכנסה אמי הרבנית אל אבי הרה"ק ה'אמרי אמת' ז"ע שיברך אותו שיפטר מהצבא, אך אבי הישיבה בקיצור 'השי"ת יעזור'. מכיוון שכן הייתה אמי יושבת ובוכה על מצבו של אחי - מה יעלה בגורלו ומה יהא בסופו הן ברוחניות הן בגשמיות, כי היה נראה שיהא עליו להתגייס ולשרת בצבא, ובפרט אחר שהרבי לא הבטיח לה ישועה.

משראתה זקנתי אם אמי (אשת חבר של הרה"ק הרי"מ בידרמן זצ"ל) את צערה של אמי מיהרה ונכנסה אל אבי - חתנה ה'אמרי אמת' (אשר היה גם אחיה) והזכירה את צער אמי - בתה הרבנית החוששת מה יעלה בגורל בנה, נענה הרבי ואמר לה בניחותא ובהבטחה, אין כלל מקום לדאגה כי בוודאי לא יקוהו לצבא. אחר זמן כשנודע לאמי שאבי הבטיח לאחותו (אמה) מפורשות שלא ילקח הבן לצבא, שטחה את פליאתה בפני אבי מדוע לא הודיע לה כן מתחילה והיה חוסך ממנה הרבה צער ועגמת נפש, השיב לה אבי ה'אמרי אמת' א מאמע דארף וויינען... (אמא צריכה לשפוך דמעות על בניה).

בזה ביאר הרה"ק ה'פני מנחם' לאבי הבחור, שלכן לא רצה לשבח את הבחור באזני האב, כדי שימשיך לבכות ולהתפלל שיוכה בנו לחשק ואהבת התורה, ויתעלה מעלה מעלה בדרך התורה והיראה.

עד שבא עזרא והעלה הקב"ה על ידו את ישראל מבבל, ואותו הכהן עמהם, ולא נכנס הכהן ההוא לעולמו עד שראה כהנים גדולים ופרחי כהונה מבניו ומבני בניו עד חמשים שנה, ואחר כך נכנס אותו הכהן לבית עולמו, עכ"ל. הבט וראה כמה זכה אותו הכהן על ידי ששפך תפילות בעושר על צאצאיו^{טו}.

אחד, שהיה ירא שמים בסתר וכל מעשיו הטובים שהיה עושה היה עושה בסתר, והיה לו עשרה בנים מאשה אחת, ששה זכרים וארבע נקבות, ובכל יום ויום היה מתפלל ומשתטח ומבקש רחמים, ומלחך בלשונו עפר, כדי שלא יבא אחד מהן לידי עבירה ולידי דבר מכוער. ואמרו, לא יצתה אותה שנה ולא שנית ולא שלישית

יד. מעשה שהיה כשישב הגאון רבי משה שטרנבוך ראב"ד ה'עדה החרדית' בירושלים שליט"א בשיעורו של הגאון גאב"ד טשעבין צוק"ל, והקשה הטשעבינער רב קושיא עצומה על הסוגיא הנלמדת, והגר"מ ענה מיד תשובה כהלכה ברוב חריפות ופלפול ויישב דבר דבור על אופניו. אמר לו ה'טשעבינער' חידוש זה איננה שלך... ולפליאת שומעי לקחו הסביר, כי תשובה זו איננה שלו אלא של אמו שבכתה בדמעות שליש להצלחת צאצאיה בתורה. שח הגאון רבי מיכל יהודה לפקוביץ צ"ל שכידוע עמד בראשות ישיבה רבות בשנים, כי תחת ידיו עברו דורות של תלמידים - אב בן ונכד, וגם משפחות שלימות של כמה וכמה אחים, וברבות השנים ראה כי פעמים ויש משפחה שלימה של אחים שכולם מוצלחים ביותר זולתי אחד שנראה כ'חלש' יותר מכולם אם בלימודים או בשאר עניינים, וברבות השנים הבחין בדבר פלא - כי דייקא זה ה'חלש' יצא עפ"י רוב מוצלח יותר משאר אחיו ה'מוצלחים' וה'עילויים' בתורה (או בכל דבר אחר שפנה לעסוק בו). וביאור הדבר, בע"כ תאמר, שהוא בזכות הדמעות והתפילות ששפכו אביו ואמו, כי בדרך כלל על בן 'יוצא דופן' כזה מתפללים ושופכים דמעות יותר מעל שאר הבנים המצליחים.

סיפר לי מחנך חשוב מתושבי נ"י. שהוא מנהל רוחני בתלמוד תורה גדול בארה"ב, ובעיניו ראה כוחה הגדול של תפילת אבות על בנים, וכך הוה מעשה, בת"ת לומדים באותה כיתה שני אחים תאומים, אך נשתנו זה מזה, כי אחד מהם היה בעל כשרון נפלא, מלא בשמחת חיים, שוקד על תלמודו בשקידה עצומה מתוך הבנה בהירה, ואף מוסיף לימודים, ובכולם הוא מצליח בס"ד ומתעלה מעלה מעלה. לעומתו, אחיו תאומו היה ילד חלש מאד, חסר כשרונות וחשקות התורה, ואף דברים פשוטים לא נקלטו במוחו... והיה ממש צער גדול לראותו יושב ונחשל בלימודיו, ובפרט שבאותה שעה יושב בסמוך לו אחיו העולה ומתעלה דבר יום ביומו בליעה"ר...

כך הוה עד לפני שבועיים (ביום שסיפר לי המחנך את דבר המעשה), עד שלפתע ביום בהיר אחד, החל האח הנחשל לפרוח ולהתעלות, להבין ולהשכיל מתוך חשקות התורה נפלאה, והיה שומע לומד ומלמד באופן נפלא כזקן ורגיל כאילו נולד בכישרונות מזהירים ונפלאים... ויהי לפלא ו'חידה סתומה' בעיני כל מלמדיו וחבריו. איש מבין המלמדים לא ידע ולא הבין ממה אירע השינוי המבורך, עד שפגש המנהל באבי הילד ושטח תמיהתו בפניו, הידעת כי נפתח ראשו ולבו של בנך השני והחל לשתות לרוויה ממימי ים התלמוד, אף תפילתו ויראתו נשתנו למעליותא בצורה נפלאה, אולי תדע 'בשל מי הסער הגדול הזה'...

תחילה ניסה האב שלא לענות למנהל, אך משגברו עליו הפצרות המנהל, הודה שלפני כב' שבועות עמד והתבונן במצבם של בניו התאומים, איך שאחד עולה ומצליח ועושה חיל בלימודו, ולעומתו השני מבלה את ימיו בחוסר מעש, ואין לו כל חשק וטעם בלימודיו. ואף כל עצותיהם הטובות של המחנכים העלו חרס, על כן קיבל האב על עצמו שמכאן ולהבא יאמר 'ברכת התורה' דבר יום ביומו בכוונה מתוך הסידור ובמתינות כמונה מעות, וישפוך שיחו בברכת 'והערב נא' ויבקש מעומק הלב 'ונהיה אנחנו וצאצאינו כולנו יודעי שמך ולומדי תורתך לשמה' (כי עד אז הייתה 'ברכת התורה' משמשתו כ'תפילת הדרך' מביתו לביהמ"ד הסמוך לביתו), וכן עשה, ומני אותו היום 'נפתחו עיניו ולבו של הבן' והחל להבין את הנלמד ואף החל לשקוד על תלמודו יומם ולילה וכל זה בזכות 'ברכת התורה' של האב...

טו. ולעולם אל יתייאש אדם מלדפוק על שערי רחמים, וגם אם לדאבון לב נראה שהרחיק הבן הרבה הרבה ל"ע, עדיין ימשיך לשפוך שיח בפני בוחן ליבות, ובוודאי יעשו פירות.

וכך מובא ב'מעשה איש' (ה"ה עמו קטו) שה'חזון איש' אמר פעם להגאון ר"י גאלינסקי על בן קיבוץ שחזר בתשובה - כי בזמן שאביו (של הבחור) החמיץ וירד מדרך הישר בכה אביו (של האב) בדמעות. וכלל הוא כי דמעות אינן הולכות לאיבוד (והשפיעו לכה"פ על נכדו).

ידוע שהגה"ק ה'חזון איש' זי"ע אמר (וכן היה מרגלא בפומיה של הגה"ק הסטייפלער זי"ע) דלפעמים נראה 'בחור' שאין לו טעם בלימוד, ולפתע ביום מן הימים נפתחים בפניו מעיינות החכמה, והוא מתחיל לעלות ולהתעלות בתורה ועבודה,

מדבר סיני. לזה כשהגיעו שמה לא עצרו כוח לספר סדר הדבר (והדברים נוראים למתבונן במי המדובר - שכניכול הקב"ה בכבודו ובעצמו לא עצר כוח מרוב תשוקתו לתת התורה הקדושה לבניו רחומיו) ותיבף קדמה ההודעה באמרו ביום הזה באו מדבר סיני, הגיע חשוק ונחשק לחושק וחשוק ושמחו שמים וארץ, כי הוא תכלית הבריאה ותקנותה, ואחרי כן חזר הכתוב להודיע פרטן של דברים, עב"ל. ואחר שבכל שנה ושנה שב ומתעורר מה שאירע לאבותינו הימים ההם, אם בן אף גודל השמחה והאהבה שבים להתעורר בימים הללו בפועל ממש".

באו מדבר סיני - ההכנה בימים המרוממים מר"ח סיון ואילך נוראות איתא ב'אור החיים' הקדוש (שמות יש ב) בגודל הקרבה ואהבת הקב"ה לבניו הנגלית בימים הללו, וז"ל. 'ויסעו מרפידים - קשה למה איחר המוקדם, כי פסוק זה (המדבר מנסיעתם מרפידים) היה לו להקדים קודם פסוק שלפניו שאמר (שם) 'באו מדבר סיני'. ואולי שהוא על דרך אומרם (בראשית רבה נה ח) אהבה מקלקלת השורה להקדים המאוחר. שלהיות כי הוא זה יום המקווה לבורא, לתורה, לעולם, לעליונים ולתחתונים, ומיום הבריאה הם יושבים ומצפים מתי יבואו בני ישראל

והגורם לזה, כי לפני זמן היתה זקנתו בוכה בתפילתה בעת הדלקת נרות שבת 'וזכני לגדל בנים ובני בנים חכמים ונבונים אוהבי ה'...' ודמעות אלה נחסמו בשעתו על ידי קטרוגים ל"ע, והנה לאחר שנים כופר העוון ובטל הקטרוג, מיד עלו אותן הדמעות ופעלו בשמים שאכן יגדלו צאצאיה לתלמידי חכמים וכל מידה טובה המוזכרת בתפילה הנ"ל. סיפר הגאון רבי ברוך גריינימן שליט"א עובדא נוראה על דו"ז הגה"ק החזו"א זי"ע, מעשה באברך שלצורך פרנסתו יצא לעבוד מחוץ למחננו - ורק אחת לכמה שבועות היה חוזר לביתו למשך שבת אחת וחוזר חלילה... במקום עבודתו מצא בחור 'עם הארץ' מהודר בתכלית ההידור, בהיותו בן 'קיבוץ' של אותם הימים לא ידע מימינו ומשמאלו 'עם הנבחר' מהו, תורה ומצוות מה הם... בהגיע 'שבת חופשה' הזמין האברך את הבחור הלז שיבוא לשבות שבתו עמו בביתו שבבני ברק, הבחור חשש ופחד כיצד יתקבל בבני ברק כשכל הנהגתו ולבושו נראית כה'תועים', אבל האברך דיבר על לבו והרגיע אותו שבוודאי יקבלוהו בסבר פנים יפות, וכך הווה.

למותר לומר, שהאברך ניצל את ההזדמנות, ובמשך השבת הראהו לו את 'יופיה' של בני ברק - היכלי הישיבות וחצרות האדמו"רים (דאז), גם על ביתו של מרן החזו"א לא פסח - שם נדלק הניצוץ היהודי בלבו של הבחור והחל 'לזוז' לצד התורה והמצווה, עד שבהגיע ה'חופש' הבא ביקש הבחור מעצמו שברצונו להיות 'אורחו' של האברך, וכך זכה שוב להקביל את פני החזו"א ויותר נתלהב בקרבו, עד שנהפך ל'בעל תשובה' גמור, וכעבור תקופה הופיע בבית אביו באותו 'קיבוץ' כשכיפה גדולה על ראשו - כראות האב את בנו חבוש בכיפתו זעק 'זעקה גדולה ומרה' כי 'רע ומר' חלקו בראותו את בנו טיפוחו חבוש כיפה לראשו... בחמת זעם שאל את הבן כיצד אירע דבר, כיצד נשתבשה דעתו, וסיפר לו הבן שכל זה בזכות החזו"א...

האב שהכיר מעיירת מולדתו את החזו"א, שאל את בנו, מי זה, ר' אברהם ישעי' מקאסאווע, וכל עוד זעמו בפניו הכריז, אני אראה לו מי חזק ממי... נכנס לרכבו ונסע במהירות לבני ברק, בהגיע לבני ברק שאל את העוברים ושבים היכן החזו"א... היכן החזו"א... משהראוהו והגיע לביתו, שאל מיד את הגה"ק ברוגזה אתה החזו"א... אתה החזו"א... כן, מה רצונך שאלו החזו"א, החל האיש זועק לנגדו, וכי נראה לך שתעשה עם בני ככל העולה ברצונך, אני אאסור אותך בבית האסורים על מעשים כאלו... כה זעק וזעק גיבובי דברים ושטויות, לא יועילו לכם כל פעולותיכם, גם לא יועילו תפילותיהם ובכיותיהם של הורי אשר בכו נוראות כשאני ברחתי מביתם (והלך אחר ה'משכילים' כסומא בארובה), החזו"א לא נכנס לדבריו רק נתן לו לפרוק כל אשר על לבו, ומשנרגע מעט נענה ואמר לו, דע לך, אין תפילה אחת חוזרת ריקם, אין דמעה אחת חוזרת ריקם, תפילותיהם, בכיותיהם ודמעותיהם של הוריק בוודאי יפעלו פעולתם לטובה, ואם אתה היית 'בעל בחירה' ומן השמים לא עכבו בעדך מלבחור בצד הרע, אבל בנך כבר נחשב 'תינוק שנשבה', עליו ועל נשמתו פעלו התפילות להשיבו אל כור מחצבתו...

סוף דבר היה שכעבור ימים ושנים גם האב שב בתשובה שלימה ונתקרב כראוי לתורה ועבודה, ונמצא שגם עליו ועל נפשו פעלו והועילו התפילות והבכיות.

טז. ידוע מה שאמרו צדיקים שדברי ה'אור החיים' הקדוש הללו בוערים באש להבת שלהבת. עד שתמהו היאך לא נשרפו הדפים מגודל האש היוקדת...

יז. והיינו שלא רק 'קבלת התורה' שבחג השבועות מתחדשת בכל שנה ושנה (וכדלהלן), אלא גם כל 'העסק' סביב מעמד הר סיני, והתעוררות הקדושה שהיתה מראש חודש סיון, אף היא מאירה מחדש בכל שנה. וכמו שכתב

חמישה ימים ובשישי תקבלו את התורה, עכ"ל. ואין זה 'דברי אגדה' אלא כך הוא פשוטו של מקרא ללמד על חובת 'העבודה' באותם חמישה ימים שקודם חג השבועות¹¹. ועל אחת כמה וכמה בהגיע 'שלושת ימי הגבלה' עליהם נאמר בתורה (שמות יט טו) 'היו נכונים לשלושת ימים'¹².

דברים נוקבים בעניין חובת ההכנה כתב ה'אור החיים' הק' בפרשת מתן תורה דכתיב (שמות יט ג)

זכר כתב 'רבינו בחיי' לבאר כמה שנאמר (שמות ג) 'ועתה לכה ואשלחך אל פרעה והוצא את עמי בני ישראל ממצרים', שלכאורה היה צריך לומר 'לך' ולא 'לכה', ומבאר וז"ל, ועל דרך הפשט, תוספת ה'א' להורות על חמישה ימים שעתידים שיחנו בהר סיני, זהו מראש חודש סיון עד יום שישי שבו קבלו התורה, ועל בן אמר (שם פסוק יב) 'זה לך האות' - אות ה'א' הנוספת שהוא חשבון חמישה, ואמר 'בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלוקים על החר הזה'

הרה"ק ה'עבודת ישראל' מקאז'ניץ זי"ע (ד"ה ביום) וז"ל, נראה לרמוז בדברי קדשו, כי באמת בכל שנה ושנה כל ימי עולם נתגלה הדבר ההוא שהיה בימים ההם, כגון בימי פסח שיצאו ממצרים גם בכל שנה יש נפשות מישראל שיוצאים ממצרים, וגם בחודש הזה כיון שקרבו לפני הר סיני נתגלה גם כן שיוכלו לקרב את עצמן להקב"ה ולקבל התורה ולקרב עצמן לפני הר סיני וכו', ולזה צריך כל אדם כשבא ראש חודש סיון עד חג השבועות לקרות באותו עסק התורה ולהמשיך לו זה הקדושה שנתגלה ביום הזה. עכ"ל.

וכן מצינו להרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין זי"ע (פרי צדיק לר"ח סיון אות ב) שכתב כי באותו יום שבאו למדבר סיני נכנס בהם חשק גדול לקבל את התורה, ומסיים 'ואף עתה אף אחר שנתנה התורה, מ"מ בכל שנה כשבא יום זה צריך להרגיש בלב החשק המחודש לקבלת דברי תורה, ועל ידי זה יהיו דברי תורה נבלעים בלב וירגישו טעמי תורה'. כיוצא בדבר מצינו שיום ב' סיון נקרא בשם 'יום המיוחס', ובפשטות הטעם כי באותו יום אמר הקב"ה 'אתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש' (שמות יט ו), והיינו שבכל שנה ושנה הקב"ה 'מייחס' את בני ישראל ומרומם ומקדש אותם להיות לו ממלכת כהנים וגוי קדוש. גם מצינו להלכה (רמ"א סי' תצד ס"ג) שאין אומרים תחנון מ"ח סיון ועד חג השבועות, וביארו הפוסקים (מג"א ומ"ב) כי בשני בסיון אמר הקב"ה למשה לקדשם לתורה, ואח"כ מתחיל ג' ימי הגבלה, והרי שעניין זה שייך עד לימינו אנו, ולדורות עולם הקב"ה מקדש עמו ישראל בימים אלו. ובעניין 'יום המיוחס', הנה ה'ערוך השלחן' (תצד ז) מבאר הטעם שנקרא בשם זה, כי יוהכ"פ חל תמיד ביום בשבוע שחל בו יום המיוחס, וזהו יחוסו של יום זה שהוא מכוון כנגד יוהכ"פ, ועומק הדברים הוא, דאחרי שזוכה האדם לטהרת הנפש אזי אומר לו הקב"ה 'אתם תהיו לי ממלכת כהנים', וכשם שיש מחילת עוונות ביוהכ"פ כך מוחל השי"ת עוונותיהם של ישראל ובוחר בהם בכל שנה ושנה להיות לו 'ממלכת כהנים וגוי קדוש'.

הרה"ק ה'דברי חיים' זי"ע ראה פעם 'בנן של קדושים' המתפאר ומתגאה בייחוסו הרם אך מעשיו אינם תואמים כלל לאותו ייחוס שהתפאר בו. אמר לו הרה"ק, שלכן 'יום המיוחס' חל קודם מתן תורה, כדי להורות לדורות, שכל חשיבות היחסנים אינו אלא קודם מתן תורה, אבל אחר שקיבלו ישראל את התורה אין לך 'יחסן' אלא מי שעוסק בתורה, ומקבל על עצמו עול תורה כשור לעול וכחמור למשא.

יח. וכך רמזו צדיקים במה שכתב רש"י בריש פרשתן 'מתוך חיתתן לפניו מונה אותם כל שעה', כי הנה בספירת העומר 'מצוה לממני יומי ומצוה לממני שבועי' (למנות 'ימים' ושבועות, ר"ה ה.), אמנם כל זה הוא עד ר"ח סיון, כי מאז ואילך הזמן יקר ובווער, ולגודל התשוקה לקבלת התורה הקריבה ובאה מונים כל שעה בפני עצמה, כי כל שעה עתה כימים רבים תחשב...

יט. ואכן, מלפנים כזאת בישראל היה פשוט בעיני המון העם להניח כל העסקים ולישב על התורה ועל העבודה. וכפי שמעידים זקני ירושלים, שלפני כשבעים שנה היו בעלי החנויות סוגרים חנותם בשלושת ימי הגבלה, ויושבים בבתי כנסיות ובבתי מדרשות בהתמדה גדולה. וכן העידו גם על קהילות הקודש בפולין קודם המלחמה, שכבר משני שבועות שקודם החג לא היה מקום פנוי בבתי המדרש, וכל הקהל עסקו אך ורק בתורה כהכנה לקראת היום הגדול.

מסופר שהרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע נכנס פעם בשלושת ימי הגבלה אל היכל בית מדרשו בעיה"ק ירושלים, ונענה ואמר 'היכן הם היהודים פון דער היים (מערי פולין), שהיו בווערים ככבשן בשלושת ימי הגבלה'...

כשבני ישראל התכוננו במדבר לקראת מתן תורה נמסרו להם סודות התורה ועניינים נפלאים הידועים רק ליחידי סגולה, ובוזו פירש החיד"א מה שאומרים בהגש"פ 'אילו קרבנו לפני הר סיני ולא נתן לנו את התורה דיינו', ולכאורה איזו תועלת היתה לנו בהר סיני מבלי לקבל את התורה"ק, אין זה אלא שבעת ההכנה השינו דברים נשגבים, כי מעלת ההכנה לדבר מצוה רבה היא מאד, על בן יתעורר בל אדם לפני שבועות להיות נצב על הקושרים, ואין ספק כי יעמוד לו הדבר לסגולה יותר משאר ימים^{כז}.

'ומשה עלה אל האלוקים וגו' ויקרא אליו ה' מן ההר לאמר, וז"ל. ויש לך לדעת, כי בחינת הקדושה לא תקדים אלא למוזמין אותה, עכ"ל, ולכן רק אחרי שעלה משה אל האלוקים ועשה מעשה והכנה מצדו אז זכה שקרא אליו השי"ת מן ההר. והלא הדברים קל וחומר, ומה משה רבינו ע"ה שהיה 'מחציתו אלוקים' (דבר"י יא ד) הוצרך לעשות מעשה כדי שיזכה להתגלות אלוקית, אנן אזובי קיר על אחת כמה וכמה שלא יתכן שנזכה ליהנות מאור החג אלא אם נכין את עצמנו בהכנה דרבה בשרם בא היום הגדול והקדוש.

ואתה בן אדם, היתכן כזאת שח"ו תשאר שאנן ותיכנס לחג השבועות מתוך תרדמה^{כח}, והרי כל העולמות מתרגשים לקראת היום הגדול והנעלה הבא עלינו

ודע, כי שערי סיעתא דשמיא נפתחים בימים אלו לכל הרוצה להתקרב אל הקודש, כך איתא מהחיד"א (לב דוד פרק ל"א) בשם 'בעל המכתם' שבימי הספירה

כ. סיפר הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע, מעשה ביהודי שלא קרא ולא שנה - שנקלע לבית המדרש בשלושת ימי הגבלה, בראותו את כל עם הקודש עוסקים בתורה בריתחא דאורייתא, חלש לבו והחל מבכה את מצבו, על שלא זכה לישב בבי מדרשא ולעסוק בתורה עם יתר אחיו. 'אבער ער איז נישט געבליבן מיטן וויינען' (הוא לא נשאר בבכיו), אלא מיהר לגשת אל ארון ספרי הקודש, נטל גמרא לידיו והחל עוסק בה בהתמדה מופלאה, ומני אז למד ולמד... ולא עזב את לימודו עד שנעשה אחד מגדולי גאוני אותו הדור, וכיום ספרו מונח באוצר הספרים בביתו. אמרו חסידים שלאביו מהרי" זי"ע מבעלזא היה מקום מיוחד בארון הספרים, ששם היה מניח את ספריהם של 'בעלי רוח הקודש'. וגם ספרו של אותו גאון היה מונח בין אלו הספרים. ללמדך שלכל איש יש עדיין פתח תקווה לשוב ולהתקרב אל התורה ונותן התורה, וללמדך על סגולת הימים הללו אשר נפתחים בהם שערי סיעתא דשמיא למשתוקק לזכות לכתר תורה, וכל הרוצה יבוא ויטול.

כיוצא בדבר אמרו צדיקי הדורות שיש ללמוד מהאמור במגילת רות (פ"א), שהוא מעניינא דיומא דחג השבועות, שבתחילה יצאה נעמי משדי מואב ושתי כלותיה, רות וערפה, עימה, ואמרה להן נעמי שישבו לארצם ולמולדתם, 'ותשאנה קולן ותבכינה, ותאמרנה לה כי אתך נשוב לעמך', שוב הפצירה בהן נעמי שיחזרו, 'ותשאנה קולן ותבכינה עוד ותשק ערפה לחמותה ורות דבקה בה', ופנתה נעמי אל רות ואמרה לה שובי אחרי יבמתך, ותאמר רות אל תפגעי בי לעזבך לשוב מאחריך כי אל אשר תלכי אלך' וגו', ואכן חדלה נעמי מלדבר אליה. ולא מצינו ברות כשנשארה לבדה שתתן קולה בבכי, כי אכן אין טעם בבכי בלבד אלא בעשיית מעשה... וערפה שהתעסקה רק בבכיות סופה שחזרה לגילוליה ויצא ממנה גלית הרשע, ואילו רות שחדלה מלככות ורק הלכה אחרי נעמי באשר תלך ממנה יצאה מלכות בית דוד. וללמדנו, שלא יתבוסס האדם בבכי על מצבו הרע, אלא יתחזק ויתחדש מעתה, ורק עי"ז יוכל להתעלות.

כא. הרה"ק המלאך זי"ע (שהנהיג קבוצת עובדי ה' בארה"ב), היה יושב בכל שבוע עם חבורת אברכים עובדי ה', והיה מדריכם ומחזקם בכל עניני תורה ועבודה, והנה אף שלא החשיב אסיפה זו לביטול תורה - והרי היה יושב עמהם מדי שבוע בשבוע, מכל מקום בהגיע לשלושת ימי הגבלה וחג השבועות, הודיע לאברכים שבשבוע זה לא תתקיים חבורה, כי עבודת ימים אלו להרבות בעסק התורה, וכל הלומד תורה בהתמדה בימים אלו מובטח לו שיצליח בלימודו בכל השנה.

כב. בהיות הרה"ק מסאטמאר זי"ע בארץ הקודש נכנס פעם לבקר בת"ת 'עץ חיים' ובחן את הילדים על לימודם, בעת הבחינה שאל את אחד התלמידים מהו פירוש המקרא האמור בפרשתו בעניין סדר מסע המחנות במדבר 'ושָׁנִים יִסְעוּ' (ב טז), השיב הילד 'די יארען פארען' (- השנים נוסעות)... נענה לו הרה"ק ואמר, אכן לך מגיע 'פסק' (תוכחה) על שאינך יודע להשיב כהלכה, אך לדידי היה כדאי כל הנסיעה מארה"ב עד לכאן בשביל לשמוע 'מוסר' זה, שהשנים נוסעות והזמן חולף במהירות... (מובא באמרות טהורות). ולדידן ייאמר, בל ניתן לזמן כה גבוה ונעלה שיעבור כלעומת שבא כשאנו שקועים בתרדמת הזמן.

שנאמר (שמות לב כו) 'ויאמר משה מי לה' אלי ויאספו אליו כל בני לוי, הן קרבו אותי ואני מקרבן, והיו לי הלויים. וכתב ע"ז הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' ז"ע (ליקוטי הרי"ם בפרשתן, ד"ה אך) יש אדם אשר שואף לעבוד את בוראו, אולם הוא נעלם ממנו, אך כאשר רוצה לעבוד את ה' בכל כוחו אזי נופלת מחיצת קיר הברזל המפסקת והוא כולו לה', עב"ל. ומכאן למדנו על מעלת הרצון, שכאשר האדם 'מקרב' עצמו אל הקב"ה ע"י שמשותוקק בכל לב ונפש לעבדו הרי גורם בזה שהקב"ה יסייע בעדו 'ויקרב' אותו אליו ויפלו כל המחיצות, ואפילו מחיצה של ברזל...'

לטובה^ג, ואיך לא תתעורר לשים עינך ולבך לקדושת המועד ולהתעלות מעל הבלי הזמן, ובכלל זה להתבונן לאן אתה נכנס ומה הקב"ה שואל מעמו בעת כזאת.

רצוננו לראות את מלכנו - השיבות ההשתוקקות והרצון לתורה ועבודה

בפרשתן (א מט), 'אך את מטה לוי לא תפקוד ואת ראשם לא תשא בתוך בני ישראל, ובמדרש (במד"ר א יב) ואת ראשם לא תשא בתוך בני ישראל, למה שהלויים שלי הן - והיו לי הלויים (ג יב), שכל מי שהוא מקרב אותי אני מקרבנו, הם קרבו עצמן לי

והעיקר שלא לבזוז את הימים והשעות היקרים והקדושים הללו בדברי הבאי ו'במילי דשטותא'... יש שפירשו במה שנאמר (איוב א ז) 'ויאמר ה' אל השטן מאין תבוא ויען השטן את ה' ויאמר משוט בארץ והתהלך בה', שהקב"ה שאל את השטן מאין תבוא - מהיכן נובע כוחך הגדול להחטיא את הבריות, השיב השטן 'משוט בארץ והתהלך בה' - ממה שהאנשים משוטטים ברחובות ומתהלכים בהם, מזה באים הם לידי עבירה ועוון. ואם בכל השנה צריך להיזהר שלא להלך ריקם ולהסתובב בטל ברחובה של עיר, על אחת כמה וכמה בימים אלו.

והנה מצינו בסדר עבודת יום הכיפורים שהיה הכהן הגדול נכנס לפני ולפנים להוצאת הכף והמחתה הריקנית (בה היה מונח הקטורת), ובטרם כניסתו לצורך כך היה טובל ומקדש ידיו ורגליו, ולכאורה צ"ב, מדוע נצרכה כלל עבודה זו עם כל ההכנה הגדולה שלפניה, והרי אפשר להניח את הכף והמחתה שם באותו מקום עד השנה הבאה (ובעת שיכניס את הקטורת יוציא את הכף ומחתה שנשארו שם מהשנה הקודמת) ומהו 'הסער הגדול הזה', אלא רמז יש כאן, כי הנחת כף ומחתה ריקם בקדש הקדשים ללא צורך הרי זה סתירה מיניה וביה... כי המקום המקודש ביותר אין מונחים בו דברים סתם ללא סיבה וצורך גבוה. ולמדנו בא, שכשם שהדברים אמורים לגבי 'מקום' קדש הקדשים, כך גם לענין קדש הקדשים שב'זמן', שביטול הזמן וההליכה ריקם באפס מעשה בימים נוראים ומקודשים כאלו אין לך סתירה גדולה מזו, אלא כל רגע ורגע צריך להיות קודש לה'.

כג. וכבר כתב הרה"ק ה'עבודת ישראל' ז"ע (תהילים מב) לבאר במה דאיתא בזה"ק (ח"ג קנב): 'כרוזא כריז, כל מאן דלא יכיל למחמי מטרוניתא ייתי ויחמי עד דלא ינעלון תרעי [כל מי שרוצה לבוא וליראות את פני האדון ה', יכול לבוא באלו הימים ולהיכנס טרם ינעלו את השערים] אימתי כרוז אכריז, בארבעה עשר לירחא תניינא, דהא מתמן עד שבעה יומין תרעין פתיחין מכאן ולהלאה ינעלון תרעי, ונמצא שב' שבועות מקודם ל'מתן תורה' ננעלים השערים, ולכאורה 'אדרבה כל אשר יקרב הזמן לקדושת הזמן מהראוי שיפתחו השערים', וכיצד נועלים אותם דווקא בהתקרב חג השבועות, ומבאר באופן נורא, שאמרו חז"ל (פסחים ו:) שב' שבועות קודם הרגל שואלים ודורשים בהלכות החג, וגם בעולמות העליונים מתכוננים לקראת שבועות, ו'הכלה העליונה מתקשטת בקישוטיה בימים הללו, ולכן ניחא נעילת שערים בזמן ההוא כי אין רשות לאדם ליכנס ולא דרך ארץ הוא', ואם כי אין לנו שמץ השגה בדבריו הקדושים, אך זאת למדנו שגם השכינה הק' כביכול מכינה עצמה לקראת 'יום החתונה'.

כד. והנה איתא בגמ' (כתובות סג) שכלבא שבועה הדיר את בתו מהנאה מנכסיו מפני שנישאה לרבי עקיבא כשהיה 'עם הארץ', וכאשר שב רבי עקיבא עם כ"ד אלף תלמידיו הלך אליו כלבא שבועה בבקשה שיתיר לו נדרו, שאלו רבי עקיבא 'אדעתא דגברא רבה מי נדרת' - אילו היית יודע שאהיה אדם גדול היית נודר, ומאחר שהשיב בלאו התיר לו את הנדר. והקשו התוס' (ד"ה אדעתא) 'והלא אסור לפתוח בנולד' (נולד הוא חרטה מחמת דבר שנולד לאחר שנדר האדם, ובעת נדרו עדיין לא הייתה סיבה זו קיימת בעולם), ומתרצים בתוס', 'י"ל, דהכא לא חשיב נולד כיון שהלך לבי רב, דדרך הוא בהולך ללמוד שנעשה אדם גדול'.

עלינו להתבונן בדבר, וכי לא מצינו בדורנו מי שהלך ללמוד ולא נעשה אדם גדול... אלא, שהכל תלוי ברצונו של אדם, ההולך ללמוד מתוך רצון עז ותבערת קודש לעשות ככל אשר ביכולתו להתעלות ולעלות בתורה, אפילו

באר הפרשה - פרשת במדבר

ויסוד זה נאמר לישראל עוד קודם לקבלת התורה, וכדאיתא ברש"י (שמות יט י) שמתחילה היה בדעתו של הקב"ה לתת את התורה על ידי משה, אלא ש'וישב משה את דברי העם - שמעתי מהם שרצונם לשמוע ממך, אינו דומה השומע מפי שליח לשומע מפי המלך, רצוננו לראות את מלכנו, ועל כך נאמר (פסוק י) 'ויאמר ה' אל משה' - א"כ שמזיקין לדבר עמם לך אל העם וקדשתם. מכאן למדנו כוחו של רצון עד שאמר הבורא שכביכול ב'שאנתם' רצוננו לראות את מלכנו הזיקין והכריחו אותנו להתגלות ולתת להם את התורה בעצמו (אלא שהם לא עצרו כוח לשמוע מפי ה' רק ב' דיבורת הראשונות).

יביא הקב"ה את הר תבור וכרמל לבנות עליהם את בית המקדש. ויזכו לכל זה בשכר 'ההשתוקקות והרצון' שהיה להם בעת נתינת התורה שהתורה תינתן עליהם כמבואר במדרש (ב"ר צט א) ^ג, והדברים קל וחומר, ומה אם הדומם זוכה ליקר ולגדולה בשכר הרצון, ק"ו לבן אנוש שבוודאי יזכה למדרגות עילאיות ^כ אם רק ישתוקק וירצה לקבל את התורה ^כ.

אמרו חז"ל (שבת פו:): 'בחד בשבא לא אמר להו ולא מידי, משום חולשא דאורחא', פירוש שביום הראשון שהגיעו בני ישראל למדבר סיני לא אמר להם הקב"ה ולא מידי מפני שהיו טרודים מטורח הדרך. ומקשים העולם, איזו חולשא דאורחא היתה להם, והרי נשאו אותם ענני ענן ונעליהם לא בלו מעל רגליהם, ומדוע אם כן היו צריכים להמתין עד יום השני לבואם

היה אומר הרה"ק מסאטמאר זי"ע (שבועות עמו' קכו) דהא איתא במדרש (ילקוט ישעי' שצא) 'לעתיד לבוא

אם הוא 'עם הארץ' בן ארבעים שנה שעדיין אינו מכיר בצורת אות, ברור ופשוט שיצמח לגברא רבה - שהרי הוא הלך ללמוד... ומה שישנם ההולכים לשיבה ואינם נעשים 'גברא רבה' אין זה אלא מפני שלא השקיעו את כל כח הרצון במטרה להיות אדם גדול, אלא רצונם בעוד כמה דברים...

כה. גם מצינו ב'שירת דבורה' שהיתה בהר תבור שנאמר בה (שופטים ה ג) 'אנכי לה' אנכי אשירה', וכתב רש"י וז"ל, אנכי אנכי כפול, שמעתי מדרש אגדה (ילקוט שמעוני ב מז) לא קפח הקב"ה שכר תבור וכרמל, שבאו למתן תורה לתת עליהם את התורה וחזרו בבושת הפנים, אמר להם הקב"ה סוף שאני פורע לכם כפלים, נאמר בסיני (שמות כ ב) 'אנכי ה' אלוקיך', ובתבור יאמר אנכי אנכי, נאמר בסיני 'אנכי ה' אלוקיך', ובכרמל יאמר (כפל לאמר) ה' הוא האלוקים, ה' הוא האלוקים (מלכים א' יח לט), בימי אליהו.

על פי זה פירשו בלשון הכתוב (ישעיה נא יב) 'אנכי אנכי הוא מנחמכם', שכפל הלשון 'אנכי אנכי' הנאמר ב'תבור' הוא נחמתנו, שכשם ששילם הקב"ה שכר להר תבור על רצונו שיתנו עליו את התורה, כן עתיד הקב"ה לשלם שכר טוב לכל איש ואיש אשר נשאו לבו לעבודתו ית', ואין לך שום 'רצון' ההולך לריק כי אין הקב"ה מקפח שכר כל בריה.

כו. צא ולמד כמה גדולה וחשובה מעלת הרצון, דהנה אמרו חז"ל (מדרש שמואל רבתי פרשה ג) שקודם לידת שמואל הנביא יצאה בת קול ואמרה עתיד להיברא ילד בשם שמואל שיזכה לקבל חזיון נבואה מאת ה', מה עשו בני ישראל ברצונם כי עז שבנם יהיה הנביא, היו כולם קוראים את שם בניהם 'שמואל', למעשה לא זכה להיות הנביא אלא שמואל בנה של חנה. מ"מ הועיל להם הרצון וההשתוקקות שזכו שגם בניהם אמרו נבואה פעם אחת. העמיס כן החיד"א בספרו 'יוסף תהלות' על הפסוק בתהלים (צט ו) 'ושמואל בקוראי שמו', דכיון שקראו שם בניהם 'שמואל' על כן זכו פעם אחת לנבואה. מכאן נלמד כוחו של רצון.

ומפורש כן במדרש (משלי פרשה יב) 'כל מי שישן על מטתו בלילה, וחושב בלבו ואומר, למחר אני משכים ואעשה עם פלוני טובה, עתיד לשמוח עם הצדיקים בגן עדן לעתיד לבוא', והרי לך, שעל עצם הרצון יטול שכר גדול כזה. כז. וכך פירש הרה"ק מטריסק זי"ע (מגן אברהם ד"ה וידבר) בלשון רש"י בריש פרשתן 'מתוך חיבתן לפניו מונה אותם כל שעה', כי 'שעה' הוא מלשון פניה [וכמו שנאמר (בראשית ד ה) 'ואל קין ואל מנחתו לא שעה', ופירש רש"י - לא פנה], והכוונה שחביב אצל הקב"ה כל פניה שהאדם פונה את עצמו להשי"ת, כלומר, כל מעשה שעושה וכל פעולה ואפילו במשהו, וכלשונו 'והוא מונה כל שעה ופינה שהאדם פונה לשמו יתברך בלב שלם להשפיע ממזלא עילאה כל השפעות טובות והברכות על כל ישראל בכלל ופרט ברוחניות וגשמיות בני חיי ומזוני ריחי במהרה בימינו אמן'.

ומוסיף עוד, שנרמז זאת בר"ת של 'מתוך חיבתן לפניו' עולה כמניין 'מזלא', הוא המזל העליון ממנו נשפע כל הברכות, לרמז על כל ההשפעות הטובות בעת שאדם 'פונה' מעצמו לעשות נחת רוח לבורא ית"ש.

'בדרך מצוה', והלא מצד הסברא עדיף שפי להסתלק מן העולם אחר קיום ועשיית המצוה, אך הן הן הדברים, כי בקי היה רבי יוסי בשבילי דרקייעא, וידע שעיקר רצונו של הקב"ה הוא הצמאון שיהיה לבשר ודם אליו יתב"ש, וישתוקק לעשות לו נחת וקורת רוח, ומשום הכי גדולה מעלת ההולך בדרך מצוה ברצונו לעסוק בקיום רצון השי"ת, כי כל חפצו ורצונו והשתוקקותו הוא לקיים רצון המלך, וזה חביב בעיני בורא כל עולמים יותר מזבחים ועולות.

יה"ר שנזכה להכיר כל אחד בחשיבות של כל יהודי, ונזכה למנות כראוי לקראת מתן תורה מתוך הכנה ראויה, ולקבל התורה עם 'ברכת התורה' ברו"ג, שפע רב וכל הטוב.

למדבר סיני, ובדרך דרוש אמר הרה"ק ה'שפתי צדיק' זי"ע (שפתי צדיק לשבועות אות נט), ד'חולשא דאורחא' היא מלשון 'חולת אהבה', רכיון שראה הקב"ה שיש להם צמאון לקבלת התורה על כן העדיף שלא להתחיל עמהם סדר קבלת התורה כדי שלא לגרום להפסיק השתוקקותם, כי דבר זה חביב עד מאד לפניו יתברך יי, ומזה רווה נחת רוח יותר מן הכל, ולא רצה לבטלם ממדרגה נשגבה זו^ט.

ויסוד גדול הוא בתורה, שאין הקב"ה דורש מן האדם להשיג 'תוצאות' בעבודתו, כי זה אינו ביד בשר ודם, אלא רצונו יתב"ש שיהיה לו צמאון וחשק למלאות רצונו בלבב שלם^ל, ובזה פירשו מה שאמר רבי יוסי (שבת קח:): 'יהא חלקי ממתי בדרך מצוה', ולמה נקט

כח. ידוע לכל גודל ה'ההכנסת אורחים' שהיה בבית הרה"ק רבי ישעי"לע מקרעסטיר זי"ע לכל דכפין, ומסופר שהיו המאכלים ערבים ביותר על אוכליהם, והגיעו לשאול את הרבנית ע"ה מה 'סוד' הטעם המשובח... וביקשו ממנה שתגלה אלו תבלינים היא מניחה היא בתוך הקדירה וכמה מידתם בדיוק, ואכן נענתה בסבר פנים יפות ואמרה להם כך וכך צוקער (סוכר) וזה מידת המלח, וכן צריך לערב מעט שארפע פעפער (פלפל חריף) ועוד מיני תבלינים, וגם להשים א שטיקל הארץ (חתיכת לב), המה רשמו את כל סדר העבודה, הלכו לביתן והכינו את התבשילים כפי ש'למדו', אלא שלדאבונם לא ניכר שום תוצאות למעליותא... חזרו בפחי נפש אל הרבנית הצדקנית והתאוננו בפניה, שאלה אותן מה הנחתן בקדירה, גוללו בפניה את כמות הצוקער והמלח וכו' וכו', חזרה ושאלה האם הכנסתם גם שטיקל הארץ, השיבו שאכן לקחו לב תרנגול והניחו בתוך התבשיל, אמרה להם, וכי טויטע הארץ (לב מת) יכול להשביח את המאכל, אני לא נתכוונתי אלא להניח לעבעדיגע הארץ (לב ח) ... כי אם הייתם מערבים חתיכת 'לב' ברצון להיטיב ליהודים או אז היה זוכה המאכל לקבל את טעמו הערב והמשובח...

אף אנן נעני ונאמר, אם יהודי מערב לעבעדיגע שטיקל הארץ בעת קיום המצווה אזי 'תערב לפניך עבודתנו כעולה וכקרבן'...

אגב אורחא, כתיב בפרשתן (ב יח), 'דגל מחנה אפרים לצבאותם ימה', כתב הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (בתורת משה) כי ראשי התיבות של דגל מחנה אפרים לצבאותם ימה הם כראשי התיבות של 'די מחסורו אשר יחסר לו' (דברים טו ח), ובא הכתוב לרמז, שמאחר שיוסף כלכל את אחיו ואת כל בית אביו לחם לפי הטף (בראשית מז יב), על כן זכה שיהיה לזרעו אחריו די מחסורם אשר יחסר להם, וללמדנו מעלת גמילות חסדים שעומדת לדורות עולם.

כט. והכי שנינו באבות (ג יד) 'חביבין ישראל שניתן להם כלי חמדה', והסבירו צדיקים, שמחמת חביבותם של ישראל לא נתן להם את התורה תיכף ומיד בצאתם ממצרים אלא לסוף חמישים יום, וכל זאת כדי שיהיו ממתנינים ומצפין לה, ובכך עושין אותה 'כלי חמדה' מלשון חמדת הלב בהשתוקקות וגעגועים, שמשתוקקים בחשקם וברצונם לזכות לתורה הקדושה.

בנועם אמריו אמר כן הרה"ק רבי משה מרדכי מלעלוב זי"ע, ש'יום חתונתו זו מתן תורה', והלא נוהגים לשלוח סבלונות ומתנות לחתן ולכללה, וה'דרשה גישאנק' (- הדורון דרשה) שבני ישראל נותנים להקב"ה כביכול הוא הרצון והחשק לעשות רצונו יתב"ש בלבב שלם, וכולם חייבים לתת מתנה זו, ואין אדם נפטר ממנה, שהרי גם עני ואביון מביא קרבן דלי דלות, כלומר שמנחתו חשובה לפני הקב"ה אף אם קרבנו אינו עולה סכום רב, כי לפניו יתב"ש עולה הרצון והצמאון שיהודי משתוקק לקדושה, ואין שום דבר בעולם שיוכל לעכב מן האדם מלרצות להתקרב אל השי"ת. ל. וכבר פירשו בדברי הגמרא (ע"ז ג) 'מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת' ולא אמרו מי שהכין בער"ש, כי אין הקב"ה דורש אלא את הטרחה והגיעה, וה' יגמור בעדו... אם רק טרח אף שלא עלה בידו להכין הרי הוא כבר יאכל בשבת.

אגעד אנק

על פרשת השבוע

פרשת במדבר תשפ"ב

כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה וקריאה.

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: g.agedank@gmail.com

במדבר סיני (א, ב).

התורה ניתנה במדבר, ודרשו חז"ל (במדבר רבה א, ז) שבא הדבר ללמדנו כי "כל מי שאינו עושה את עצמו כמדבר, הפקר, אינו יכול לקנות את החכמה והתורה". נמצא, איפוא, שהענוה ושפלות הרוח הינה תנאי בסיסי לקניית התורה, ואכן בכל מקום שבו מצאנו תורה – מצאנו גם את מידת הענוה.

בענין הזה מסופר, כאשר הגיע ה"חזון איש" זצ"ל למינסק בימי אברכותו, כבר הלך שמו לפניו בכך עליו מהמיוחדים שבדור, אולם לא הכל הכירו את מראה פניו. עלה לבית המדרש ונטל גמרא לעיניו בה, וכיוון שהגיעו לומדי השיעור ונצרכו לגמרא, פנה אליו השמש, הוציא מידיה את הספר והפטיר: "יהודי פשוט צריך לומר תהלים, אנו זקוקים עתה לגמרא כדי ללמוד בה!

בלי אומר הניד ה"חזון איש" את ראשו לאות הסכמה.

למחרת, כאשר הגיע ה"חזון איש" להתפלל בבית המדרש, רצה השמש לכבדו בעליה לתורה כאורח, וביקש לדעת את שמו, כשהשיב ה"חזון איש": "אברהם ישעיהו בן שמריהו יוסף", הביט בו השמש כשמבט מבולבל בעיניו – האם אין זה שמו של האברך שכולם סחים בו בכבוד ובהתפעלות? רגע אחד חלף עד שחדרה למוחו ההבנה כי אכן כך הוא... זהו האברך – והוא נהג כלפיו בזלזול כה גדול!

בקול בוכים פנה אל ה"חזון איש" וביקש מחילה, אך ה"חזון איש" השיב לו בשלוח: "על מה עלי למחול? הן צדיק מר בכל דבריו – ללומדי השיעור הקבוע ישנה זכות קדימה לעיני בגמרא, ויהודי אכן צריך לומר תהלים..." (ומתוק האור)

שאו את ראש כל עדת בני ישראל למשפחתם לבית אבתם במספר שמות כל זכר לגלגלתם (א, ב)

הא דלא נאמר גם שבט לוי לגלגלותם, נראה משום דאיתא איבעיא בגמרא מי ישיש לו שני ראשים על איה מהם מניח תפילין, והגמרא אומרת שאחד שיש לו שני ראשים לא יכול לחיות יותר מ"ב חודש, כי הוא טריפה, וטריפה אינו חי. וזוה יובן, שהרי שבט לוי שהיה מספרם מבין חודש, ואם יהיה שם ילד עם שני ראשים יכול עדיין לחיות ואם ימנו את הגולגולות א"כ ימנו אותם כשנים, לכך לא נאמר לגולגולות רק נמנו לפי גופם. אבל ישראל שנמנו מבין עשרים, וטריפה הרי אינו חי וא"א שימצא שבו עשרים ב' ראשים ולכן נאמר לגולגולותם. (תפארת יונתן)

אלה הפקדים אשר פקד משה ואהרן ונשיאי ישראל וגו': והיו כל פקודי בני ישראל לבית אבתם מבין עשרים שנה ומעלה כל יצא צבא בישראל: והיו כל הפקדים שש מאות אלף ושלשת אלפים וחמש מאות וחמשים: (א, מד-מה-מו)

יש להבין דכופל ומשלב בג' פסוקים בזה אחר זה אלה הפקודים והיו כל פקודי בני ישראל וכו', והיו כל הפקודים וכו', ועיין בפנים יפות. והנ"ל, הנה הרמב"ן נתן ג' טעמים שהיו נפקדים עתה לידע מספר כולם. א' כדי שיבואו לפני אדון כל הנביאים ואיש קדוש ה' ויודעו עליהם בשמם, וזה יהיה להם לזכות שישומו משה ואהרן את עיניהם עליהם לטובה ויבקשו עליהם רחמים לפני ה'. ב' לאשר צריכים לידע מי ראוי לצאת למלחמה, כדרך המלך שפוקד חילותיו בעת צאתו למלחמה. ג' להודיע חסדי ה' שבשבעים נפש ירדו אבותיהם למצרים ועתה הם כחול הים לרוב, אלו דבריו ז"ל.

וי"ל כי ג' טעמים אלו מפורשים בקרא ונתן טעם למה מנאם. ואמר אלה הפקודים, זהו הטעם לפקוד אותם, א' אשר פקד משה ואהרן ונשיאי ישראל, ויש להם זכות ע"י זה. ב' והיו כל פקודי ב"י וכו', כל יוצא צבא בישראל, שהיה צריך לידע מי הראוי לצאת לצבא. ג' והיו כל הפקודים שש מאות אלף ושלשת אלפים וכו', להודיע חסדי ה' כי הרבה אותם כ"כ, כנ"ל נכון מאד וק"ל: (כתב סופר)

בני נפתלי תולדותם למשפחותם לבית אבותם (א, מב)

כתב ה"בעל הטורים": "בכולן אומר 'לבני' לבד מנפתלי שהוא אורמ' בני, לפי שבשבט נפתלי היו בנות יותר מבנים. ולכן רמז בברכת נפתלי – א"ילה ש'לוחה ה'נותן (בראשית מט, כא) ראשי תיבות אשה".

הנצי"ב בפירושו "העמק דבר" מביא בשם חמיו, רבי איצ'לה מוואלוז'ין, בנו של רבי חיים מוואלוז'ין, בשם האר"י הקדוש הסבר נפלא על סדר מניינם של בני ישראל. לפיו יובן הטעם שכתוב שבט נפתלי "בני" ולא "לבני":

המנין היה מתבצע ע"י פתקאות, כאשר בתחילה כתבו את שמותיהם של כל בני ישראל, שש מאות ושלשה אלף חמש מאות וחמשים במספר, על פתקאות. את כל הפתקאות שמו בקופסא גדולה ומנו את מספרן.

לאחר מכן, רצו לדעת כמה מונה כל שבט ושבט, ולכן לקח כל נשיא את הקופסא הגדולה, וברר את הפתקים של שבטו. מכל רבבות הפתקים, הוציא כל נשיא את ה'קויטלאך' של השבט שלו. מובן שזה לא היה פשוט, צריך היה לחפש את

השמות השייכים לשבטו. לאחר שהנשיא ברר את השמות השייכים לשבטו, היה מכניס את הפתקים לתיבה המיוחדת של שבטו.

לכן כתוב "לבני", כלומר, זו הפתקה שייכת לשבט הזה.

והנה, לכל אחד מנשיאי ישראל היתה עבודה לספור לאחר מכן את הפתקים, כדי לדעת כמה מונה שבטו. אולם נשיא שבט נפתלי, בהיותו האחרון, לא צריך היה לספור את הפתקים, כי אלו שנשארו לאחר שכל השבטים בררו, היו הפתקים של שבטו. לפיכך כתוב 'בני נפתלי' ולא 'לבני נפתלי'.

ובנסוע המשכן יורידו אותו הלויים ובחנות המשכן יקימו אותו הלויים (א, נא)

רמז נפלא למד הרה"ק רבי משה מקוברין ז"ע מן הפסוק שלפנינו בעניני עבודת האדם בעולמו, וכך אמר:

דרכו של עולם היא שנסיעה ונדודים ממקום למקום גורמים לאדם ירידה רוחנית, ואילו חניה במקום אחד גורמת לישוב הדעת ובעקבותיה מגיעה, בדרך כלל, עליה רוחנית.

רמז לדבר, "ובנסוע המשכן" – "יורידו" אותו הלויים. "ובחנות המשכן" – "יקימו" אותו.

בעניין זה היה הרה"ק רבי נפתלי מרופשיץ ז"ע אומר: בא וראה, כאשר אדם פותח ב"אשרי יושבי ביתך" הוא מסיים "תהילת ה' ילל פי", ואילו כשמתחילים "אשרי תמימי דרך" מסיימים: "תעיני כשה אובד..."

ואכן, לשמירה מיוחדת זקוק אדם אשר יוצא ומטלטל עצמו בדרכים, ומעשה היה בחסיד אחד בפולין שבא לפני רבו על מנת לקבל ברכת הדרך לפני נסיעתו לרגל עסקיו לברלין.

אמר לו הרבי: "כיון שתשהה בברלין מספר חודשים בוודאי לא יקשה עליך לקנות לי שם מקטרת שנהב המיוצרת בגרמניה".

שמח החסיד על שיוזכה לגרום הנאה לרבו ונסע לדרוכו לשלום.

לאחר חודשים ספורים שב, וברכו נזכר להותו כי שכח לגמרי מענין המקטרת. התעגם על נפשו, ואז העלה בדעתו רעיון – הוא מיהר להיכנס לחנות גדולה ולאחר חיפושים אחדים מצא את אשר ביקש – מקטרת שנהב המיוצרת מגרמניה.

הוא נכנס אל האדמו"ר והגיש לו את המקטרת בשמחה, אולם למרבה הכלימה הפך הרבי את המתנה ומצא פתקית מביכה: - MADE IN GERMANY - (מיוצר בגרמניה).

הניח הרבי מבט שואל על פני החסיד, והלה, שלא מצא כל דרך אחרת, החליט לומר את האמת: אמנם שכחתי לקנות בגרמניה את המקטרת, אבל זה ממש אותה מקטרת!

"וכי חושב אתה שאני זקוק למקטרת משנהב ודוקא מגרמניה?" – החזיר לו הרבי בשאלה – "כל מה שרצייתי היה שגם בהיותך בברלין המנוכרת והרחוקה כל כך מהוי בית המדרש, תזכור את הרבי שלך ואת משנת חיך, את החסידים ואת התפילה, וכך תישמר יותר מן הקלקול המצוי בטלולי הדרכים!"

(ומתוק האור)

איש על דגלו באת לבית אבתם יחנו בני ישראל מנגד סביב לאהל מועד יחנו (ב, א)

ברבינו בחיי (במדבר ב יח) כתב דמצינו גבי הדגלים שכל דגל שהוא אמצעי במחנהו יש בו שם א-ל, שהוא מחיה אותם. שאצל יששכר שהיה האמצעי במזרח, היה נתנאל. לשמעון שהיה אמצעי בדרום, הוא שלומיאל. ומנשה שהיה אמצעי במערב, היה גמליאל. ולאשר שהיה אמצעי בצפון, היה פגעיאל. וכמו כן מצינו שמספרם של כל האמצעיים יחד לפי הסדר פלה כ"ו שהוא כמס' שם הוי"ה היינו שאם נצרך את מספר ב' שהוא מספרו לפי הסדר של האמצעי במחנהו ראשון ואת מספר ה' שהוא אמצעי במחנה שני ואת מספר ח' שהוא אמצעי במחנה שלישי ואת המספר י"א שהוא אמצעי במחנה רביעי הרי כולם יחד עולים לסך כ"ו שהוא נגד שם הוי"ה כאמור.

והוסיף ע"ז גאב"ד ירושלים מרן בעל מנחת יצחק זצ"ל דאיתא בירושלמי (סוכה פ"ה ה"ו עפ"י פ' הפני משה שם), דכשנסעו בני ישראל במדבר היה הסדר שכשתקעו נסע דגל א', ובתורעה דגל האמצעי, ובתקיעה השניה דגל ג'. נמצא דע"י התרועה נסעו הדגלים האמצעיים ששם ה' בהם כמל וזה מרומז בפסוק תהלים (ט, טז) אשרי העם יודעי תרועה שבעת אשר משמיעין את ה' תרועה" אז ה' - שם ה' באור פניך יהלכון. (כרם חמד, הובא באש"ל צדיקים)

ונשיא לבני גד אליסן בן רעואל. (ב, יד)

מביא החיד"א שראה בספר "אמרי נועם" (מבעלי התוספות, פרשת ויצא) שכתב שגד זכה שיקבר משה רבינו בחלקו – לפי שכאשר מינה משה את דן לראש דגל,

אבל, שבת לוי לא עזבו את בנייני הישיבה בפרט ואת ארץ גושן בכלל, כי נשארו לעסוק בתורה. אתם מבינים? וכך, רק שבת לוי שלא עזבו את המקום, היה ללא שיעבוד מצרים.

כאשר פרעה הבין ששבת לוי לא באו לעבודה, ולהכריחם - אינו יכול, הוציא כרוז האומר, כי בית המלכות ימנע לסייע בעקיפין לבני לוי. כי עד אותו יום, מי שעבד הממשלה פירנסה אותו ואת כל בני משפחתו המורחבת - אוכל ופרנסה לכל צרכי המשפחה, ומהיום ואילך - מי שאינו עובד בידיו וברגליו לא יקבל אוכל!... כך קיווה פרעה ששבת לוי גם יבואו, כי אחרת ימותו ברעב. אבל, בקדושתם לא נשברו ברוחם, גם מגזירה זו, ונשארו בישיבה - לעסוק בתורה.

המשיר רבי אליהו: נבוא ונשאל איך באמת מכאן ואילך חיו שבת לוי כמאתים שנה?

שאלה זו שואלים חז"ל, ומשיבים, מספרים דבר פלא - כי כל משפחה פרטית שקיבלה מזון וכסף מבית המלכות, היתה מפרישה כסף או מזון, שנשלח מרחבי ארץ מצרים לארץ גושן ונמסר לשבת לוי - והפרשה זו נמשכה בכל משך ימי הגלות הקשה במצרים!!

הבה נתבונן כמה גיבורי כח היו בני ישראל באותה תקופה בת מאות שנים, לא רק שלא התאוננו לקנא בשבת לוי שאינם זזים ממקומם בארץ גושן, בשעה שכל האחרים משועבדים באכזריות, אלא שפרסו מלחמם ושלחו לארץ גושן, וכמה אוכל הם כבר קיבלו מפרעה בשנים שאח"כ, הרי פרעה הרשע נתן אוכל בצמצום רק כדי שיהיה להם כח לעבוד לו בפרך, ועם זאת הוליכו מפיתם הדל - לארץ גושן בכבוד ובדרך ארץ "אני צריך לעבוד ועוד לתת להם?! שיבואו גם הם לעבוד קצת, אם לא הזקנים שבשבת לוי לפחות הצעירים שיגיעו לכאן להתייחס איתנו" כך היו צריכים להתלונן. לא! לא דיברו ולא הרחרו על קדושי שבת לוי העומדים ולומדים תורה. ומדוע? רבותי, מדוע? כי הכל הבינו שצריך שישאר חלק נכבד בעם ישראל שתורתם תהיה אומנות - וכל מעינים רק בעסק התורה לכן דאגו שלא יחסר להם מאומה, להם לנשיהם וטפם היושבים אי שם בארץ גושן.

תשמעו מעשה, שסיפר ר' אלי, ואלו היו דבריו.
"אשרי העם!"

כאשר אנשים נכבדים נכנסים לביתו של עשיר, להתרים עבור מצוה חשובה, והוא אכן נותן להם ביד נדיבה - בגלל המצוה ובגלל המתירימים הנכבדים, הוא ראוי לשבח, אך ההתפעלות תהיה גדולה יותר אם המתירימים יקשו בפתח ביתו של עני מרוד, שמוציא משקית הניילון את הפרוטות שהכין לתיקון הנעלים של ילדיו, יתן להם ממון שהכין לרכישת אגוזים ושקדים לילדיו, יפריש ממנו לצדקה - זו הרי גבורה אמיתית:

לפני שבעים שנה בימי מלחמת העולם הראשונה, הייתי אז אברך צעיר לימים, הגרמנים שלטו בעיירתנו קעלם במשך ארבע שנים רצופות. בין תלמידי הישיבה היו בחורים פליטים תושבי מקומות רחוקים שעפ"י החוק (הגרמנים) היה אסור להם לשהות בעיר. היה אסור לפתוח את הפה ולגלות שהם לומדים בישיבה. כיון שהגרמנים ניהלו את חיי הכלכלה בכל מקום, בסדר והדיוק הגרמני - עם כרטיסי מזון ורישומים מדויקים, ממילא לא הייתה אפשרות להאכיל את אותם בחורים, שהרי אינם רשומים ברשימה כל שהיא. נסעתי מחוץ לעיר, כמובן ללא רשיון, לאסוף צדקה בשביל אותם תלמידים, לתמוך בהם. כך עברתי מעיר לעיר בקהילות היהודים. ביום מן הימים חניתי בניישיטאט. שם התגורר אז רב זקן מכובד מאד ותלמיד חכם מופלג.

באותם ימים הגרמנים הביאו איתם לניישיטאט כאלף פועלים, (שנלקחו בכח מעיר ליבאו). אותם פועלים הוגלו לניישיטאט כדי להעמיד פסי רכבת בכל האזור. הגרמנים הכניסו אותם למנוחת צהרים ולילה (כבהמות) בין מחיצות של ברזל וכשעברתי שם בליווי כמה יהודים יראי שמים, שמענו אותם צועקים מעבר המחיצות "אחים, רחמו עלינו! לא נותנים לנו אוכל כלל, ואנו מתים מרעב!" הקולות פילחו את ליבנו.

מיד התגייסנו יחד, משלחת של אנשים נכבדים נסענו לשר הכלכלה שבוער והתלוננו: "איך מביאים פועלים ולא מאכילים אותם?" דמעות עמדו בעינינו כאשר דיברנו איתו. הוא החזיר לנו תשובה: "אינני אשם כי מראש הודיעו לי מליבאו שישלחו רק חמש מאות פועלים, ובאמת הכנתי להם מזון, אך הם שלחו כפליים כאלף פועלים, ואיך אשיג להם אוכל". הוסיף ואמר בקרירות אכזרית: "אצלנו הכל במשטר וסדר וממילא אין שום עצה להושיע אותם, אכן, כפי ששמעתם אותם, אפשר הדבר שבקרבם הם ימותו ברעב".

יצאנו ממעונו בכאב לב נורא. כמובן שהנחתי בצד את ענין הישיבה שלנו בקעלם, וביחד עם חתנו של הרב זצ"ל, עברנו מבית לבין ופשוט ביקשנו לחם בשביל הפועלים. היו ברשותנו שקים ריקים, ואנשי העיר הכניסו לחם בתוך השק כדי לזרוק מעבר לגדרות שם במחנה. זכורני את הרגע שעמדנו בפתח אחד הבתים מצאנו בו דירה קטנה ודלה, אשה יהודיה עם ילדים קטנים. היא הראתה לנו חתיכת לחם אחת - שעמדה על הארון בצידו המטבח ואמרה בקול "יותר אין לי בבית. אין" ואז נטלה סכין וחתכה את החתיכה לשניים ומיירה לזרוק את החצי בשק. עד כדי כך גדלות, נדיבות הלב, ועדינות הנפש, "אשרי העם!"

בזה נבין את מה שאומרת הגמ' על הפסוק "כבד את השם מהונך" ואמרו (בפסיקתא רבה כה) "אל תיקרי מהונך, אלא ממה שחנך כדי שימלא אסמך לעתיד לבוא" הפירוש. כאשר מצבך קשה, הפריסה מועטת אתה חוסך את הפרוסה מגרויך ונותן לאחריך, ניכר - טוב לבך ועדינות הנפש של העם היהודי - יש בזה כבוד השי"ת (אל תיקרי מהונך - הון ועשירות, אלא ממה שחנך - אפילו מעט). כי כבוד רב יש לאב כאשר בניו אצילי נפש, בעל רגש רחמנים וגומלי חסדים

יכול היה גד לטעון: אני כבוד לזלפה, ודן כבוד לבלהה, למה אני איני ראש דגל כמוהו? אך הוא שתק ולא דיבר, ולכן נקרא נשיא שבת גד כאן בשם "אליסף בן רעואל", אף ששמו היה "בן דעואל" לרמז שנתעלה וזכה שריע-אל, שהוא משה רבינו, יקבר בחלקו! ולפי זה מוסיף, מה טוב שדוקא כאן, לגבי הדגלים, נכתב השם "רעואל" ברי"ש, ואילו בתחילת הפרשה והנשיאים בקרבנות, כתב "דעואל" בדל"ת ללמד שבזכות ויתורו בענין הדגלים זכה לזה! (חומת אנך)

פקד את בני לוי לבית אבתם למשפחתם כל זכר מבן חדש ומעלה תפקדם (ג, טו) אצל בני לוי אמרה התורה לפקדם מבן חודש ומעלה, ואילו אצל בני ישראל רק מגיל עשרים, מאידך גיסא, לא הוכשרו בני לוי לעבודה אלא החל מגיל שלושים שנה - בשונה מישראל שנחשב מגיל עשרים לגדול לכל דבריו.

מסביר בעל ה"שואל ומשיב", שאצל בני לוי שכל חשיבותם היא מחמת ייחוסם לכן אפשר למנותם ולפקדם כבר מגיל חודש, שכן אין זה תלוי ביגיעתו העצמית, משא"כ אצל בני"ש של חשיבותם היא מחמת עבודתם העצמית, א"א למנותם אלא מגיל בן עשרים. מאידך גיסא, מי שיש לו ייחוס יש עליו יותר תביעה לכן אינו ראוי לעבודה אלא מגיל שלושים שנה. (על התורה)

והיה במקום אשר יאמר להם לא עמי אתם יאמר להם בני קל חי (הפטרט במדבר) תיבת "במקום" צריכה ביאור, (והמפרשים ביארוהו שפירושו "תחת" אשר יאמר להם וכו') ונראה דיש לפרש ע"פ המבואר ביומא דפ"ו הדעושה תשובה מאהבה וזדונות נעשו לו מוכיות והנה היא קרא מיירי אלעתיד לבא דאחר שיעשו תשובה יקרבם הקב"ה באהבה, ויתפרש היטב והי' במקום אשר יאמר להם לא עמי פי' באותן המעשים עצמן שחטאו אשר מחמתם יאמר להם לא עמי אתם באותן המעשים עצמן יאמר להם בני קל חי כי הזדונות נהפכו לזכיות.

והנה כתיב (משלי כ"ד) כי שבע יפול צדיק וקם ופירושו בספרי יראים דקאי על נפילות במדרגת עבודת השם ש"הת"ח נופל וחוזר ומתחזק וכן חוזר חלילה, ואמנם אין זה באדם פשוט שכל עבודתו אינו אלא כמאות אנשים מלומדה, אבל הוא בצדיקים שמשתדלים להתקרב ליוצרים באהבה ויראה ולעבדו בלבב שלם שהמה יש להם עליות וירידות כ"א לפי מדרגתו, ואמנם גם בשעת נפילתו הוא משכמו ולמעלה גבוה מפשוטי העם, אבל לגבי דידי נפילה היא.

ולכאורה כל הנפילות הללו אינם אלא צרות צרורות ולמה נבראו, אבל באמת יש מהנפילות הללו ריווח עצום כי האדם בטבעו אע"פ שבעיניו ממון ושאר תאוות לא ידע שבעה (כי מי שיש לו מנה רוצה מאתים וכו') מ"מ בעיני הרוחניות הוא בטבעו בגדר "שנמח בחלקו", וכל זמן שרואה שחלקו מתקיים בידו, איננו להוט לתוספות קדושה, ובמשך הזמן תוכל ח"ו להתהפך כל עבודתו למצוות אנשים מלומדה, אבל כשנופל ורואה שגם מה שכבר זכה מתערער ונשמת מידו, על זה הוא יוצא בקנאות להציל את עצמו מנפילות, ומתוך ההשתדלות להציל מה שכבר זכה הרי הוא מתעלה יותר ויותר, ובאמת עצם ההשתדלות עצמו היא עבודה קדושה וחשובה לפני המקום ב"ה שהרי הוא עוסק בעבודתו יתברך שמו, ואפילו אילו יהא מצבו כך כל ימי חייו זה הוא תכליתו בעולמו, וכשי"כ שבאמת לא לעולם יהא מצבו ככה כי סוף סוף זוכה לסייעתא דשמיא ויהא לבו ער לעבודתו ית"ש בלא דחיפות תכופות שע"י נפילות.

ונמצא שהנפילות הללו וירידה זו צורך עליה הוא. (ואכן יש בזה סכנה גדולה כי רבים נפלו ונשארו שבורים וצריך לבקש רחמים רבים להנצל מהן) ומ"מ כשחוזר ומתחזק לעלות תמיד במעלות הקודש יש תועלת רב בהנפילות הללו. (כל הדברים הנ"ל מבוארים בספרים הקדושים ואינני אלא כמעתיק מש"כ ספרי יראים.) ועפ"י יל"פ הפוסק הנ"ל: שבמקום אשר יאמר להם לא עמי, היינו בהנפילות שעל ידם מתרחק ומתקרר לפי שעה בעבודתו יתברך, בזה עצמו יאמר להם בני קל חי שהן עצמן המה סבה להתקרבות וכו"ל.

(ברכת פרץ)

מאוצרות המגידים

מי הם דור הולכי המדבר? - רבי שלום שברון זצ"ל

ר' אליהו לאפיאן אמר לנו דבר עמוק, נפלא.

כידוע בשעה שפרעה לקח את שרה אמנו רצה להתחתן עימה, כתב לה בכתובתה את ארץ גושן כך כתוב בחז"ל, ולכן לימים, כאשר ר' עם ישראל נכדיה ירדו למצרים, התיישבו בארץ גושן.

הקב"ה הכין עוד בימיו של אברהם אע"ה מקום מובדל מטומאת מצרים, שטח ענק למגורים בבעלות אדם צדיק, היינו שרה אמנו ע"ה, כדי שיהיה לבניו בהיותם במצרים מקום מקודש. לכן יוסף ע"ה שידע את הסוד, בחר את ארץ גושן. מה שיוסף אמר לפרעה כי רצונו בארץ גושן "כי ארץ מקנה היא" היה רק תירוץ, כי הטעם האמיתי משום שגושן התקדשה בשעה ששרה קיבלה עליה בעלות, טומאת מצרים לא שלטה שם!

בא ר' אלי' והוסיף שמכאן הסוד שבני לוי לא השתעבדו, כל השנים שעם ישראל התגוללו במצרים, ובני לוי לא שקעו במ"ט שערי טומאה, ר' אליהו הקדים וסיפר:

הרי אתם יודעים ש"ויעבדו מצרים את בני ישראל בפרך" היינו - "בפה רך": להוציא את היהודים מארץ גושן ולהשתעבד בהם, לא היתה להם יכולת, כי החוק לא מנע מהיהודים להשאיר להתגורר בגושן, הם הוציאו אותם החוצה בערמה.

בתחילה לא הכריחו אף אחד לעבוד, רק ערכו להם מצוד, פיתו אותם בכל מיני פיתויים. מה שהשתתף בניהם קיבל פיתוה ורעמם כמכירת נאפה מפרעה. כתוב בגמרא כי פרעה תלה על צוארו לבנה של זבה להראות את החיבה שלו לעבודה וכו'. העם יצאו, לא חשבו הרבה והתחילו לעבוד הרחק מארצם גושן. הם עזבו את גושן בערמת שרר עבודה ופרנסה.

איש זה מת בגיל 95, ובשנותיו האחרונות היה מגיע אליו סופר מיוחד לכתוב את קורות חייו. פעם, כאשר הגיע אליו הסופר, אמר לו טוסקניני ש'היום אין לי אפשרות לשבת איתך על הזכרונות'.

הוא הסביר את סירובו בכך שאחת התזמורות הידועות עורכת ממש עכשיו קונצרט גדול במדינה מרוחקת, 'ולצורך זה היא התאמנה אצלי במשך חודשים ארוכים'.

מנהלי התזמורת שלחו לי כרטיס טיסה, אבל מפאת גילי המבוגר אני מנוע מלטוס למדינה הזאת. ברם, כיון שמאוד חשוב לי לשמוע את הביצועים של התזמורת, אני מתכוון לעשות זאת באמצעות התקשורת.

כשהם יתחילו לנגן, אתחבר אליהם באמצעות התקשורת ואזיין לביצועים המוסיקליים, אמר טוסקניני לסופר. אם תשב בשקט ולא תשאל שאלות, תוכן לשבת לידי בעת ההאזנה לקונצרט, הוסיף.

וכך היה. הסופר ישב והביט במנצח המפורסם, ותיעד את צורת האזנתו לביצועי התזמורת. לימים יתאר הסופר ויכתוב ש'האדון היה מרותק כולו לניגונים שהושמעו באוזניו באמצעות התקשורת, כולו קשוב, בודק ובוחן כל תו, כל קנייטש'...

כאשר הסתיימה ההופעה, החמיא הסופר לטוסקניני וחילק לו שבחים מרובים באומרו שעל פי צורת ההאזנה שלו רואים שמדובר במנצח גדול, העומד מאחורי הניגונים הללו.

אבל, המנצח החמיץ פנים.

'כן, הכל היה טוב ויפה, אבל הצטערתי מאוד לשמוע שבמקום 14 הכנרים שאינמתי, היו שם רק 13. חבל, חבל מאוד!'

התשובה המהממת

הסופר מתאר את הצחקוקים שעלו בליבו למול 'דמיונותיו' של המנצח, הטוען שהצליח להרגיש בחסרונו של כנר אחד... שהרי איך אפשר לשים לב לכך באמצעות קן התקשורת ועוד עם אוזניים של קשיש שעבר מזמן את גיל ה-90. הרי זה פשוט לא ייתכן!

למחרת, ממשך הסופר בתיאוריו, החלטתי בכל זאת לבדוק את המידע שהעביר לי המנצח... לאחר סבב טלפונים מייגע הגעתי למספר הטלפון של האדם שהיה אחראי על המופע המוסיקלי, ולאחר שהצגתי את עצמי שאלתי אותו האם יוכל לומר לי כמה כנרים היו אמורים להופיע בקונצרט שנערך אתמול.

תמתין על הקו ואסתכל ברשימה השמית שלי, ביקש האדון.

המתנתי על הקו, מספר הסופר, ובתוך דקה הגיעה התשובה: 14 כנרים.

וכמה הופיעו בפועל? - המשכתי לשאול. ושוב חיפושים בדפים...

אני רואה שהופיעו רק 13... אחד הכנרים כנראה לא יכול היה להגיע...

הייתי המום. הנחתי את השפורפרת במקומה, והלכתי מיד לביתו של טוסקניני. אדוני הנכבד, אמרתי לו, אני חייב להתנצל בפניך. אכן צדקת. בדקתי מה שאמרת לי, ונדהמתי לשמוע שאכן כנר אחד היה חסר. אני מצטער שצחקתי עליך...

אבל, המשכתי, אני רוצה שתסביר לי איך... איך הצלחת לגלות את זה...

הרגשתי שחסרים תווים

טוסקניני הרגיש את עיניו ונתן בי מבט חודר. בוא תבין, אמר. הרי ברור שלמרות שכל הכנרים מנגנים את אותו הלחן, לא כתבתי תווים אחידים לכל 14 הכנרים, שהרי אם כן אינני זקוק לכולם... די היה באחד או בשניים, ולכל היותר בשלושה או בארבעה. לכל אחד ואחד מהכנרים יש רשימת תווים שהיא ייחודית רק לו, כזו שנכתבה במיוחד עבורו. כל תו שנכתב בשינוי קטן או בתוספת קנייטש, מהתו המופיע אצל האחרים.

ואז - כאשר כל הכנרים עולים אל הבמה ומנגנים יחדיו, נוצרת סימפוניה נפלאה, יצירה של ממש, המורכבת משילובם של כל התווים!

והנה, במשך ההופעה הבחנתי שחסרים לי תווים מסויימים ביצירה הסימפונית, ולפי מספר 'הסימנים המוסיקליים' החסרים הבנתי שכנר אחד נעדר. אמנם, היציבור הרחב שהאזין לקונצרט לא הרגיש כלל בהיעדרו של הכנר ובחסרונו של התווים שהיו אמורים להצטלצל מניגונו, והנגינה היתה נשמעת להם ללא כל דופי, אבל אני, המנצח, שכתבתי את התווים, לא יכולתי להסתדר בלעדיהם והדבר גרם לי צער רב...

השורות הללו נכתבו במיוחד עבורך!

וכאן פונה הת"ח לבן שיחו, אתו יהודי יקר המצר על כך שאינו מצליח ללמוד אלא כמה שורות, ואומר לו: עד כאן סיפורה של הכתבה שקראתי אתמול. אם תתעמק בענין, תראה שיש לכך הקבלה של ממש למצב שבו אתה נמצא.

אולי בעיניך נדמה שאין חשיבות כל כך גדולה לאותן שורות שהינך מצליח ללמוד, אבל הקב"ה, המנצח הגדול, שכתב את השורות הללו, רוצה וחפץ בכל אחד מהן, כי הוא כתב אותן במיוחד עבורך! ואם לא תלמד את השורות הספורות הללו, ולא תשמיע בפניו את התווים הייחודיים שלך, הם יחסרו לו, כביכול.

בעל התשובה התעודד מאוד למשמע הדברים, ועשה רושם כמי שקלט את המסר בצורה הנכונה.

כעבור מספר חודשים פגש הת"ח את בנו של היהודי ההוא, והתעניין בשלום אביו. הבן נאנח וסיפר שלמרה הצער האבא נפטר לבית עולמו, אבל, המשיך הבן, יכולתי לספר לך שהדברים שאמרתם לו בשיחתכם השפיעו עליו עד מאוד, והוא החל ללמוד את השורות הספורות שלו בשמחה גדולה.

בדרך זו כיבדו בני ישראל את ה' בימים מקדם - במצרים. בני אברהם יצחק ויעקב (השקועים בטומאה) לא אמרו "מי הם בני לוי אוכלי לחם חיים! פזיזים, שילכו לחפש אוכל לבד". האמת כי היהודים בכל הדורות דחקו מפת לחם ועשו עימה חסד לאחרים - ובפרט עם בני התורה. "כבד את ה' ממה שחננך" ואבינו מתפאר בנו "בנים אתם להשם אלוקים".

"זכורני", סיפר ר' אליהו, "פעם אחת כאשר האלטער מסלבודקה היה בנסיעה ברכבת מקובנה לקעלם. ישבה עימו בקרון קבוצת סוחרים יהודיים בעלי שם, שהכיר אותו, וידעו כי הוא מנהיג ישיבה גדולה בסלבודקה - שמנתה אז כשלוש מאות בחורים. הם דיברו בקול כבוונה שהוא ישמע, פתחו את פיותיהם בזלזול - ובסגנון משפיל בכל מיני משפטים. בין הדברים, מה שאני זוכר כעת, הם אמרו, כביכול לעצמם: 'מושיבים שם בעה"ס הישיבה מאות בחורים, ואנחנו, כן אנחנו, צריכים לעמול, בשבילם... אין להם אוכל ובאים לקחת מאיתנו כסף... האלטער שידע כי בני הישיבה הם יסוד האומה בכל העולם - בפולין ברוסיה בליטא, בארצות המערב ואמריקה, הסתובב ואמר להם: 'למה אתם תמהים כל כך דוקא על זה, ואינכם תמהים על עצמכם, כיצד ברחבי השדות שברשותכם עשרים סוסים עובדים בשביל אדם אחד, כולם, כל עשרים הסוסים עובדים עבורו, והוא, בסך הכל אחד יחיד. א"כ מה לא מובן?!' - הסבא מסלבודקה שתק שניה קצרה ואמר עוד, שלמה המלך אמר 'סוף דבר הכל נשמע את האלוקים ירא ואת מצוותי שמור כי זה כל האדם וחי' אומרים מאי כי זה כל האדם? כל העולם כולו לא נברא אלא בשביל זה וכו'. העולם נברא - לצוות לזה'. נמצינו למדים שכל הדומם, החי והמדבר באסיה, באמריקה, אפריקה ואוסטרליה לא נבראו בשביל עצמם אלא בשביל האדם שעוסק בתורה וירא מאלוקים. ולמה תתמהו שאתם ג"כ עובדים בשביל בני ישיבה העוסקים בתורה?!' הם שתקו, מי יודע מה חשבו.

בקיצור, דור המדבר! דור המדבר יוצאי מצרים! למדנו היום כמה גדולים היו דור יוצאי מצרים, שעוד לפני שקיבלו את התורה ועדיין לא ראו ניסים ונפלאות כי עדיין לא קרעו לפניהם את הים ולא עמדו רגליהם לפני הר סיני, מתגוללים היו בתוך עיניו ושיעבוד וכו' גם אז הייתה להם גדלות וגבורת רוח שלא חסו על רעבון בנייהם וכל איש ואשה משפחה ושבט נתנו את חלקם לשבט לוי היושבים בארץ גושן ועוסקים בתורה. "אשרי העם שככה לו"

אכן, לא לחינם זכה אותו דור להיות "דור דעה - דור מקבלי התורה". אין לתאר את גדלות אותו דור בתחומים נוספים. ובאמת בזוהר הקדוש מצינו דברי רבי שמעון בן יוחאי - דור כזה לא היה ולא יהיה עד ביאת גואל צדק!

בידיעה זו, יש לנו מעט, את האפשרות, להתחיל ללמוד חומש במדבר. על מסעותיהם של דור דעה שהלכו ארבעים שנה במדבר הנורא. שנדע מעט מרוממות אותו דור.

שאו את ראש כל עדת בני ישראל (א' ב')

רש"י בפסוק הקודם אומר: 'מתוך חיבתן לפניו, מונה אותם כל שעה'.

הגר"מ פיינשטיין זצ"ל מבאר את פסוקנו ואומר, שבכוונת התורה 'שאו את ראש' וכו', מונחת ההבנה שלכל אחד מעם ישראל יש תפקיד משלו, לפי תכונותיו ולפי כישוריו, ורק בצירופו של כל אחד ואחד אל הכלל, נגיע ל'כל עדת בני ישראל', דהיינו אל השלימות של עם ישראל.

לכן ציווה השי"ת למנות כל איש ואיש, ללמדנו את חשיבותו של כל יהודי, המצטרף אל הכלל, כאשר שילוב התכונות והמידות של כולם, יוצר הרמוניה מושלמת בבריאה.

דברתי של הגר"מ פיינשטיין יובנו היטב באמצעות הקטע דלהלן. מעשה במרבץ תורה חשוב שנכנס לבית המדרש במקום מגוריו ומצא יהודי היושב ליד הגמרא ומתאמץ להבין את הסוגיה שלפניו, ופניו נפולות.

הרגשתי חובה לגשת אליו, ולשאול מדוע נפלו פניו, ולעודדו במידת האפשר, מספר הת"ח. ואכן, האיש היה במצב רוח לא טוב, ושפך את מר שיחו לפני.

אני חזרתי בתשובה לפני כמה שנים, סיפר לת"ח, ומאז אני מנסה 'להדביק את הפער' שיש לי בלימוד התורה, וללמוד וללמוד ככל יכולתי. אבל, אינני מצליח בכך.

לאחרונה, הוא ממשיך, מטרידה אותי המחשבה, שאתם - שגדלתם על ברכי תלמידי חכמים, והחילתם ללמוד מגיל רך, גורמים להקב"ה נחת רוח בלימודכם. בידיע הרב שהצלחתם לצבור בשנות הלימוד המרובות, בהבנה הגדולה שיש לכם בעת הלימוד, בבקאות ובחריפות שרכשתם במשך השנים - על ידי כל הדברים הללו הינכם גורמים נחת רוח לאלוקים.

אבל אני?!...! הרי הלימוד שלי איננו חשוב... ובכלל, הרי אני מצליח ללמוד בקושי רק כמה שורות בודדות ביום, ומה כבר יכול לצאת מזה... הדבר מטריד את מנוחתי, ומה אוכל לעשות כדי להתעודד? - שאל בעל התשובה, ופרץ בבכי נסער. ואם לא די בכך, המשיך לספר ברגשה, לפני מספר שבועות נודע לי שאני חולה במחלה קשה, והרופאים קצבו לי זמן קצר 'עד שהכל ייגמר', רח"ל, בתקופה כזו אני רוצה להספיק כמה שיותר, אבל במציאות אינני מצליח ללמוד יותר מכמה שורות ביום. והדבר מציק לי במאוד.

הקונצרט התקיים במדינה מרוחקת.

הת"ח השיב לו בדברים מאלפים ומיוחדים במינם, בהזכרו שבהשגחה פרטית הזדמן לו לקרוא בלילה הקודם כתבה מסוימת, שיש בה תשובה לשאלתו של הני"ל.

כתבה ההיא מסופר על אחד המנצחים והמלחינים הגדולים בעולם שחי לפני כמה עשרות שנים. מנצח זה, טוסקניני שמו, היה מפורסם מאוד בכל רחבי תבל, ונחשב למנצח הגדול שליווה את התזמורות המובחרות באירופה ובאמריקה.

לרגע נדהם הרב וולק והשתתק, ולבסוף התגמגמו והשיב: "איני מסוגל... שמעתי על בינכם הקדוש... אני אשמ... אני אחראי... בגללי הוא הגיע ארצה". הביט בו ר' ירחמיאל ופליאה בעיניו: "האם יודעים אתם כמה הכרת טובה אני חש כלפיהם? כל ימי לא אשכח את החסד העצום שגמלתם עמדי... חסד עצום וגדול", הוסיף למראה התימהון שאחז את הרב וולק, "הלא על בני יעקב נגזר למות ב"ח באב בשנת תרפ"ט בגיל שבע עשרה... אילו היה נשאר בשיקאגו, מסתבר שהיה נהרג בתאונת דרכים או במחלה קשה, ומכל מקום בוודאי היה מת כמו 'אמריקאנער בוי' [נער אמריקאי]... אבל בזכותכם הוא מת על קידוש ה'! הוא קנה לעצמו דרגה וזכות עצומה בשמים – וכל זאת בזכותכם! הלא ממש הצלתם אותו, ואיך אוכל שלא להכיר לכם תודה?!...!!".

רבי שלום שברדון השתתק, ושוב לא היה צורך להכביר במילים ולהשיב את לב השומעים אשר תמחו על מותו של בחור הישיבה המתחזק.

*

מקרה דומה לכך התרחש לבחור שחזר בתשובה ובא ללמוד בישיבת "נתיבות עולם", וכאשר יצא לשירות מילואים ונסע בגי"פ סיור, עלה הגי"פ על מוקש וכל הנוסעים נהרגו.

ראש הישיבה הרב ברוך ביקש לשמוע מרבי חיים קנייבסקי שליט"א מה עליו לומר בבית האבלים וכיצד לנחם במקרה רגיש כזה.

הוא נכנס בליווי הרב מישקובסקי שליט"א, גולל את הסיפור באזני הרב והציג את שאלתו.

השיב להם רבי חיים: תגידו שהוא היה צריך למות לפני שנה, אבל הקב"ה חיכה לו במשך שנה שלימה, כדי לזכות אותו למות כבעל תשובה.

באו הרבנים לבית האבלים, התיישבו לנחם אותם ובהזדמנות הראשונה אמרו את מה שאמר להם רבי חיים.

האב השכול הביט בהם ודמעות בעיניו: "זה נכון, כל כך נכון" – לאט – לפני שנה כשיצא למילואים היה עליו לנסוע באוטו גי"פ. גם אז קרה בדיוק אותו הדבר, הגי"פ עלה על מוקש וכולם נהרגו, רק שאז הבן שלי לא היה שם... ברגע האחרון הוריד אותו המפקד והכניס במקומו מישהו אחר... במת ויצא. בדיוק כמו שאמר הרב... (ומתוך האור)

ברוך שאמר: פרשת השבוע שנקרא בע"ה בשבת זו, פרשת במדבר. מתחילים בס"ד את החומש הרביעי.

כדרכו בקודש בכל אחד ואחד מהחומשים, מסביר הרמב"ן את הדבר המיוחד את החומש הזה;

פירוש הדבר, שרובו של חומש במדבר מדבר על מה שאירע לעם ישראל במדבר במשך ארבעים שנה, וזה מה שבעצם נמצא לפנינו בפרשיות הבאות.

אומרים חז"ל (בראשית רבה, פרשה ג, אות ה) – אמר רבי סימון, משם עמים כתיב כאן אורה, כנגד חמשה חמשי תורה. ויאמר אלקים יהי אור, כנגד ספר בראשית, שבו נתעסק הקדוש ברוך הוא וברא את עולמו. ויהי אור, כנגד ספר ואלה שמות, שבו יצאו ישראל מאפלה לאורה. וירא אלקים את האור כי טוב, כנגד ספר ויקרא, שהוא מלא הלכות רבות. ויבדל אלקים בין האור ובין החושך, כנגד ספר במדבר, שהוא מבדיל בין יוצאי מצרים לבאי הארץ.

נשאלת השאלה – למה "ויבדל אלקים בין האור ובין החושך" זה כנגד ספר במדבר? כתוב היפה תואר – שהוא מבדיל. פי' שבו נזכר ענין המרגלים וגזירת ה' עליהם שלא יכנסו לארץ. והיינו להבדיל בין האור ובין החושך, שהבדיל בין באי הארץ לאור באור החיים, ובין יוצאי מצרים להושיבים במחשכים.

פירוש הדבר, בפרשת במדבר מובא המנין של יוצאי מצרים ובפרשת פנחס מובא המספר של באי הארץ; ממילא ההבדלה הזו רמוזה בפס' "ויבדל אלקים בין האור ובין החושך".

אנחנו קוראים לחומש הזה בשם 'חומש במדבר', כיון שרוב העניינים שנמצאים בו עוסקים במה שאירע עם עם ישראל במדבר. אך אם נפתח בדברי חז"ל, נמצא שהגמרא קוראת לחומש הזה בשם 'חומש הפקודים' ולא 'חומש במדבר'; אומר רש"י – שבחומש הפקודים. ספר וידבר שמתחיל במנין של ישראל ופרשת פינחס באותו ספר ושם המוספין אמרו.

אם ככה, ישנו הבדל בין איך שאנחנו קוראים לחומש הזה ובין איך שחז"ל קוראים לו. לכן הייתי רוצה לעמוד על פשר השם של החומש הזה, ובנוסף לנסות ולהבין את ענין המנין שמופיע כאן, כי לכאורה המנין הזה הוא פלא:

למה המנין הזה הוא פלא?! כיון שהוא נעשה בר"ח אייר – קצת יותר מחצי שנה מהמנין הקודם; אומרת התורה: (במדבר א, א) וידבר ה' אל משה במדבר סיני באהל מועד באחד לחודש השני בשנה השנית לצאתם מארץ מצרים לאמר.

המנין הקודם של בני ישראל, נעשה כאשר משה רבינו ירד מן ההר ביום הכיפורים עם הלוחות בידו, ובישר לעם ישראל שחטא העגל נמחל והקב"ה מוכן להחזיר את שכנינו בחזרה לעולם. היות וכן, כל א' וא' מבני ישראל נצטוו להביא תרומות למשכן כמ"ש (שמות כה, ד) ותכלת וארגמן ותולעת שני ושש ועזים וגו', ובנוסף לזה, נדרש מכל א' להביא תרומה של מחצית השקל שממנה נעשו האדנים, שנאמר (שמות ל, יד) מבין עשרים שנה ומעלה יתן תרומת ה'; כשסיימו לתת את מחצית השקל, נאמר בפרשת פקודי שסך כל התרומות שנתרמו ממחצית השקל היו: (שמות לח, כה) מאת ככר ואלף ושבע מאות וחמשה ושבעים שקל בשקל הקדש.

ממשיכה התורה ואומרת: (שם, כו) בקע לגלגלת מחצית השקל בשקל הקדש לכל העבר על הפקדים מבין עשרים שנה ומעלה לשש מאות אלף ושלושת אלפים וחמש מאות וחמשים – מנין מדויק של האנשים מבין עשרים שנה ומעלה, באמצעות מחצית השקל.

קצת יותר מחצי שנה מאוחר יותר, בא הקב"ה ומצוה את משה רבינו לחזור ולמנות את בני ישראל.

עד הרגעים האחרונים שלו, ממש כך, הוא לא מש מהגמרא וניצל כל רגע ללימוד תורה. מדי פעם, שמענו אותו אומר לעצמו, 'הקב"ה שהוא המנצח הגדול של העולם כולו, רוצה לשמוע את התווים שלי' – - -

וכשהיה קם בבוקר, היה אומר פרק תהלים הפותח במלים 'למנצח מזמור', ופירש לעצמו את הדברים באומרו 'אני בא עתה לשיר לפני המנצח הגדול והנורא שהוא השם יתברך' – - -

הם זקוקים ליד תומכת ומלטפת

כן, לכל אחד יש תווים משלו. שנכתבו במיוחד עבורו. באופן אישי. למרבה הצער יש לומדי תורה המתקשים לשמוע ולהשמיע את שירת חייהם. הם חושבים שאינם מצליחים בלימודם, וסבורים שהקב"ה לא מחבב אותם, ואינו מעוניין בלימוד התורה שלהם.

הם זקוקים ליד תומכת, מלטפת, ללב חם ואוהב, שיסביר להם, תוך כדי ליטוף, שהקב"ה כן אוהב אותם, וכן רוצה לשמוע אותם כשהם לומדים.

במאמץ קטן נוכל להיות שותפים להצלחתם של הבנים היקרים הללו. זה יקרה אם לא נחסוך במאמץ, נעודד אותם וניתן להם את ההזדמנות להבין שבשמים תפרו תווים מיוחדים ואישיים עבורם, ורק עבורם. ואם הם לא ינגנו אותם, הסימפוניה כולה תהיה חסירה ובלתי מושלמת.

ננסה להחזיר למוחם את הידיעה שהקב"ה, המנצח הגדול, רוצה את התווים שלהם, גם אם הם מעטים, בדיוק כפי שהוא רוצה את התווים של כל לומדי התורה האחרים.

יימות נדב ואביהו (ג, ד)

נדב ואביהו הומתו דוקא ביום הקמת המשכן בשעה שעמדו ושרתו לפני המקום. ביום של התרוממות הרוח בקרב כל ישראל והתקדשות מיוחדת שהם זכו לה.

רחוקים אנו שנות אור מהבנת המעשה הנורא ומן ההרגש בענין זה, אולם מקרים דומים המתרחשים בדורנו יוכלו לשמש מעין בבואה להיקף האסון ולהשקפה הנכונה בעקבותיו.

בספר "כי אתה עמדי" מסופר אודות בחור צעיר שעזב את הישיבה התיכונית שבה למד ועבר ללמוד בישיבת "כפר חסידים", והנה, חדשים ספורים אחרי המעבר טבע הבחור בים.

האסון הנורא הכה גלים, ורבים תהו כיצד אפשר להבין את העובדה שדוקא כאשר רצה להתקדם בעבודת ה' – מת הבחור?

ב'שלושים' הוזמן רבי שלום שברדון זצ"ל לשאת דברים, והוא בחר להשיב על שאלה זו, אשר ריחפה בחלל האויר, במעשה מופלא שארע שנים קודם לכן: בשיקאגו חי יהודי מיוחד שנקרא ר' ירחמיאל וכסלר. ר' ירחמיאל היה עשיר מופלא, אוהב תורה ובעל חסד עצום, וברבות הימים היה לחותנו של רבי בצלאל ז'לוטי זצ"ל, רבה של ירושלים.

באחד הימים הזדמן לבית הכנסת יהודי מירושלים, הרב וולק שמו, אשר היה אוהב ציון מושבע ומפעם לפעם נסע לחו"ל על מנת לעשות נפשות ולשדל יהודים לעלות ארצה. הרב וולק נשא דרשה חוצבת להבות אש וקרא לציבור לעלות ולחונן את עפרה של ירושלים עיר הקודש.

דרשתו חלחלה עמוק לתוך ליבו של הרב וכסלר, והוא גמר בליבו לעלות לארץ ישראל יחד עם בני ביתו. ואכן, תקופה קצרה לאחר מכן הגיע לביקור בארץ, ובין השאר נסע לעיר חברון והתרשם מאוד מיישיבת כנסת ישראל שקבעה שם את משכנה.

האב עמד לסיים את הביקור ולשוב לביתו שבניכר, אולם לא שיער בנפשו כי בנו, ר' יעקב, כבר נתפס בלהבות הקדושה נמרצדות שם ונפשו נמשכת כאחוזת קסמים דוקא למקום זה... ההורים חששו מעט, אך לבסוף נעתרו להפצרותיו, וכך שבו לביתם לבדם, נחושים בדעתם למכור את נכסיהם ולעבור לגור בקביעות בירושלים, והותירו מאחוריהם את בנו יעקב, אשר מבלי לאבד אף רגע אחד צלל למעמקי התורה, דולה עוד ועוד פנינים יקרים מן האוצר שנגלה לפניו.

יעקב התחבב באופן מיוחד על ראשי הישיבה. הוא עלה ונתעלה במעלות התורה ורכש לו ידיעות חדשות בכל התורה כולה. מלבד זאת היה ידוע באהבת התורה שלו, והתברך בהשגות פנימיות גבוהות ובמידות נאצלות: ענוותנות, צניעות וטוב לב, שניכר בו בראתו לכלל בכספו כמה מתלמידי הישיבה העניים.

אולם, לא חלף זמן רב וטבח נורא התבצע בעיר חברון. יעקב הסתתר בבית משפחת סלונים אולם ידם האכזרית של הרוצחים השיגה אותו, כמו את שאר היהודים שניסו להסתתר שם, וגרון ביקע את ראשו.

ברגעיו האחרונים עוד הספיק יעקב לבקש מן העומדים סביבו ולומר בקול את הודיו וחזר אחריהם מילה במילה, הוא התייפח בכבי ונפל על צווארו של הרב סוקולובער זצ"ל כשהוא אומר כי הוא שמח שהוא מת לאחר שהתחבר ללומדי תורה, והוא מודה לקב"ה שהנחה אותו ללמוד.

דבר האסון הנורא הגיע לאזניו של הרב וולק, ומלבד הזעזוע העמוק שחש התייסר ביסורי מצפון וראה את עצמו אשם במוות הקדושים של יעקב וכסלר, אשר עלה לארץ כתוצאה מן הדברים שנשא בשיקאגו, ושוב לא אזור את הכוחות הדרושים לנטיעה לשיקאגו ופנייה עם האב השכול.

באחד הימים כששהה בניו יורק הופיע לפתע מולו האדם שהיה מושא מחשבותיו וכאביו – ר' ירחמיאל וכסלר בכבודו ובעצמו.

"הרב וולק", הוארו פניו של ר' ירחמיאל, "שלום עליכם! מדוע אינכם באים עוד לשיקאגו?"

שואלים המפרשים – למה זה נעשה דוקא בר"ח אייר? אם היה חשוב כ"כ לקב"ה למנות אותם, אז הטוב ביותר היה לעשות זאת ב' בניסן; בא' בניסן היתה השראת השכינה במשכן, וביום שלמחרת יכלו למנות אותם! למה המתינו ל' יום?!

אומר המהר"ל (גור אריה, במדבר) – ויש לומר כיון דבאחד בניסן הוקם המשכן כל זמן שלא היה עדיין חדש מזמנן שהוקם המשכן לא נקרא שהוא שורה במשכן עם ישראל, כדאמרין במסכת נדרים: נדר מיושבי העיר אסור בכל מי שדר שם חודש אחד, ובחדש אחד נקרא דירה. לכך כשרשה שכינה ביניהם ל' יום מנאם.

שאלה נוספת מצד זקנו: שש מאות אלף ושלוש מאות אלפים וחמש מאות וחמשים? –

נשאלת השאלה – בשביל מה מבקש הקב"ה ממשנה רבינו למנות אותם פעם נוספת, הוא לא יודע מה המניין של בני ישראל?!

אומר רש"י – "מתוך חבתן לפניו מונה אותם כל שעה". פירוש הדבר, הקב"ה ידע בדיוק כמה מונים בני ישראל ולא היה לו צורך אמיתי בספירה. אבל היות והוא מחבב אותנו, הוא ביקש ממשנה רבינו למנות אותנו. למה הדבר דומה? כבנאדם יש לו כמה אלפי דולרים בכיסו ויודע את הסכום המדויק – סביר להניח שהוא יספור אותם כל פרק זמן קצר, או לכל הפחות יניח את ידו עליהם כדי לבדוק שהכל במקום – ולמה? כי הוא מחבב אותם מאוד! ©

א"כ נמצאנו למדים, שהמניין מבטא את אהבת הקב"ה לעם ישראל.

בחלוף חצי שנה מהמניין שנעשה באמצעות מחצית השקל, אומרת התורה: **[במדבר א, מו] ויהיו כל הפקדים שש מאות אלף ושלוש מאות אלפים וחמש מאות וחמשים** – בדיוק אותו מנין מלפני חצי שנה. ללא שום שינוי!

נשאלת השאלה – האם יכול להיות שלא התבררו אנשים במהלך התקופה הזאת – היתכן שאלה שהיו בני פחות מעשרים שנה לא גדלו?!

לכאורה, השאלה היותר קשה – הרי היו אנשים שנפטרו במהלך התקופה הזאת. אין לנו מושג כמה, אבל שני אנשים אחרים כן יודעים בוודאות – נדב ואביהוא, כך כתוב בפרשת שמייני. אם ככה, התורה היתה צריכה לחסר לכל הפחות שני אנשים מן המניין ולכתוב: **"שש מאות אלף ושלוש מאות אלפים וחמש מאות וארבעים ושמונה"** – למה היא לא חיסרה?!

יאמר האומר – התורה לא מונה באחדות שהרי בכל השבטים לא מנו את היחידות, מלבד בשבט לוי שכן מנו.

אם נצא מתוך נק' הנחה שהתורה לא מנתה את הנפטרים – איפה כל אותם אנשים שגברו?!

לפי שיטתו של רש"י, המניין של בני עשרים שנה ומעלה לא נעשה מיום הלידה, אלא מנו אותם לפי שנתונים. פירוש הדבר, להבדיל אלף אלפי הבדלות, ברשויות מקומיות, שאדם בא לרשום את הילד לגן, אומרים לו כך – מי שנולד מתאריך זה וזה, עד תאריך כזה וכזה, ניכנס לכיתה כזאת וכזאת; אחד שנולד שבוע אחרי חבר שלו, יחכה עוד שנה בן.

זאת אומרת, שהתאריך שנקבע, הוא התאריך של המניין הראשון. עד שנה הבאה בעת הזאת, אין מתבגרים מעל גיל עשרים – כולם נחשבים לבני עשרים.

בא האור החיים הקדוש ומסביר את הדברים על פי שיטתו; ישנו הבדל בין המניין הראשון לשני. מהו ההבדל?

אומר האור החיים הקדוש, שהמנין הראשון שמופיע בפרשת פקודי "שש מאות אלף ושלוש מאות וחמש מאות וחמשים" כולל גם את שבט לוי. בשונה מן המניין כאן, בפרשת במדבר, ששבט לוי לא נכלל בו. זאת אומרת שיש לנו כאן פער של כ"ב אלף! **אומר האור החיים** – זה מה שהתורה באה לומר לך; מיד לאחר שכתב המספר "שש מאות אלף", אומרת התורה: "ויהיו כל הפקדים שש מאות אלף ושלוש מאות וחמש מאות וחמשים" – איך יכול להיות דבר כזה, הרי לפני חצי שנה ספרת אותם וזה היה אותו מספר? – אומרת לך התורה: **[במדבר א, מז] והלויים למטה אבתם לא התפקדו בתוכם;** בשונה ממה שכתב בפרשת כי תשא, ששם מנתה התורה את שבט לוי, כאן במנין הזה, שבט לוי לא נמנה, ולכן יש פער של כ"ב אלף. אותם כ"ב אלף נותנים לנו תשובה לאלו שמנו ולאילו שעברו את גיל עשרים.

עד כאן, ביאורו הנפלא של האור החיים הקדוש.

לפני שניכנס לנושא המרכזי של השיעור, הייתי רוצה להקדים הקדמה קצרה: בשונה מהספירה שבפרשת כי תשא, ששם כל אדם מכן עשרים שנה ומעלה נדרש להביא מחצית השקל ולושים בקופה וכך אף א' לא ידע מי תרם. לעומת זאת, בספירה כאן בפרשת במדבר, נותן הקב"ה פריטים מדויקים: מיקום, תאריך ומה לספור בדיוק – "יודבר ה' אל משה ואמר: **במדבר סני באהל מועד** – מתי? – באחד לחדש השני – מתי? – בשנה השנית לצאתם מארץ מצרים לאמור".

בא המדרש ולא מבין את פשר הספירה הזאת; אם את חורבן הבית לא גילתה התורה ולא הרחיבה בעניין, למה שיעניין אותנו מתי ואיפה ספרו את בני ישראל?!

אומר המדרש (ילקוט שמעוני, במדבר, רמז תרפ"ג) – והצדקה שהקב"ה מביא לעולם מפורסמת כהרים הללו, {תהילים לו, ז} משפטך תהום רבה, משפט שאתה עושה בעולם כתהום רבה, מה תהום בסתר אף משפטך בסתר, כיצד כיון שחרבה ירושלים בתשעה באב חרבה, וכשהוא יחזקאל מראה לוי בעשירי באחד לחדש, למה שלא לפסוק לו באיזה יום באיזה חודש חרבה, אבל כשהוא בא לגדל את ישראל הוא מפרסם באיזה יום באיזה מקום באיזה חדש ובאיזה שנה; באיזה יום; באחד לחודש, באיזה מקום? במדבר סני, באיזה חודש? לחודש השני, באיזה שנה? בשנה השנית.

כתוב המלבי"ם – באשר המנין הקודם לא היה תכליתו רק לדעת מספרם, ולא נתייחסו אז על משפחותם ובשטיהם, כי כולם עברו ע"י מונוה נתנו שקליהם בערוביאי ולא שאלו אותם לא על שמותם ולא מאיזה משפחה ושבת הוא, ולא אם הוא ראוי לצאת בצבא או לא וכ"ש שלא הקפידו על סדר דגלים ולא היו זקניהם בראשיהם... שוא את ראש כל בית ב"י, וזאת שנית שבמנין הקודם לא נתייחסו על משפחותיהם, ובמנין הזה צוה שיהיו למשפחותם לבית אבותם שהיה צריך לייחס כל אחד, והתייחסו מלמטה

למעלה תחילה באו כל אנשי המשפחה והתייחסו על משפחותם ואח"כ התייחסו המשפחות התחתונות אל משפחות העליונות ואח"כ אל בני האבות ואח"כ אל השבט... **במספר שמות שכל א'** הגיד את שמו וכתבו על ספר ואח"כ מנו את השמות וידעו כמה אנשים יש. כל זכר לגלגלותם שחוף מזה עברו האנשים בעצמם לפני משה ומנו אותם לגלגלותם...

פירוש הדבר, כל אחד מהעם עבר לפני משה, ומשה היה סופר – "אחד... שתיים... שלש...", ולא רק זה אומר לנו המלבי"ם, אלא משה היה שואל גם לשמן ולשם שבטם. יכל לבוא בנאדם לפני משה, שיש לו 250 ילדים [שבמצרים היו יולדות ששה בכרס א', ולכל א' היתה יכולה להיות יותר מאשה אחת * 30 שנה = בן פורת יוסף ☺] ומתחיל להקריא לו את שמות הילדים ומשה רוסם!

נשאלת השאלה – בשביל מה כל הפרוצדורה הזאת? למה לא ביקש משה שכל אבא יכין רשימה מסודרת של כל הילדים ויגיש לו אותה?

אומר הרמב"ן – כי היה אסור למשה לשאול את האבא, כמה ילדים יש לו! אחד אחד היו עוברים לפני משה ואהרן, ומשה ואהרן [עפ"י המלבי"ם] היו כותבים אותם – ולמה?!

כדי שמשנה ואהרן יברכו כל אחד ואחד מהם – כפי הנהוג היום לעבור לפני אדמו"רים וחסידים, על מנת להתברך מפייהם;

כתוב הרמב"ן – "... אבל ידיעת המספר לא ידעתי למה צוה שידעו אותו אולי להודיעם חסדו עליהם כי בשבועים נפש ירדו אבותיהם מצרימה ועתה הם כחול הים כך וכך בני עשרים ואחרי כל דבר ומגפה ימנם להודיע כי הוא משגיא לגוים ימחך וידיו תרפינה וזהו שאמרו רבותינו מרוב חבתם מונה אותם כל שעה ועוד כי הבא לפני אב הנביאים ואחיו קדוש ה' והוא נודע אליהם בשמו יהיה לו בדבר הזה זכות וחיים כי בא בסוד העם ובכתב בני ישראל וזכות הרבים במספרם וכן לכולם זכות במספר שימנו לפני משה ואהרן כי ישימו עליהם עינם לטובה יבקשו עליהם רחמים: ה' אלהי אבותיכם יוסף עליכם ככם אלף פעמים ולא ימעיט מספרכם..."

הספירה הזאת כל כך חשובה, עד שבאים חז"ל ומגלים לנו שלמשה רבינו היו עשרה שמות:

אומרים חז"ל [ויקרא רבה, פרשה א, אות ג] – עשרה שמות נקראו לו למשה: יד: חבר; יקותיאל: אבי גזר; אבי סוכו: אבי זנוח. רבי יהודה ברבי אלעאי אמר אף טוביה שמו, הדא הוא דכתבי (שמות ב, ב): ותרא אתו כי טוב הוא, כי טוביה הוא. רבי ישמעאל בר אמי אמר אף שמעיה שמו. אתא רבי יהושע בר נחמיה ופרש הדין קריא (דברי הימים א כד, ו): ויתכבם שמעיה בן נתנאל הסופר וגו', שמעיה, ששמעה יתפלתו. בן נתנאל וגו' בן שתנה לו תורה מיד ליד. הסופר, שהיה סופרן של ישראל. הלוי, שהיה משבטו של לוי. לפני המלך והשרים, לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא ובית דינו. וצדוק, זה אהרן הכהן. ואחימלך, שהיה אחיו של מלך. בן אביתר, שותר הקדוש ברוך הוא על ידיו מעשה העגל. רבי נתנאום בשם רבי יהושע בן קרחה אמר אף לוי היה שמו על עקר משפחתו (שמות ד, יד): הלא אהרן אחיך הלוי. ומשה, הרי עשרה, אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה חייך מכל שמות שנקראו לך איני קורא אותך אלא בשם שקראתך בתיה בת פרעה (שמות ב, ו); ותקרא שמו משה, ויקרא אל משה.

נשאלת השאלה – מה מונח כאן בכל עין הספירה הזאת? כדי להבין מה מונח כאן, נצטרך להציג עוד שתי שאלות:

אומר המדרש [במדבר רבה, פרשה ב, אות ג] – הביאני אל בית היין, בשעה שנגלה הקדוש ברוך הוא על הר סיני ירדו עמו כ"ב רבבות של מלאכים, שנאמר (תהלים סח, יח): ורכב אלקים רבתיים אלפי שגן, והיו כלם עשויים דגלים דגלים, שטאמר (שיר השירים ה, ז): דגול מרבבה, כיון שראו אותן ישראל שהם עשויים דגלים דגלים, התחילו מתאווים לדגלים, אמרו אלואי כך פנה נעשים דגלים כמותן, לכך נאמר: הביאני אל בית היין, זה הרי סיני שתנה בו התורה שנמשלה ב"ין (משלי ט, ה): ושתי ב"ין מסכתי, הוי: אל בית היין, זה סיני. והגלו עלי אהבה, אמרו אלואי הוא מגדיל עלי אהבה, וכן הוא אומר (תהלים כ, ו): נרננה בישועתך וגו', אמר להם הקדוש ברוך הוא מה נתאיתם לעשות דגלים, חייכם שאני ממלא משאלותיכם, (תהלים כ, ו): ימלא ה' כל משאלותיך, מיד הודיע הקדוש ברוך הוא אותם לישראל ואמר למשה לך עשה אותם דגלים כמו שתנאו. מובן ש'דגל', זה לא הכוונה לחתיכת מקל עם בד שכל אחד צובע בצבע אחר ויש לו דגל; אם מלאכים יורדים עם דגלים, פירוש הדבר שיש כאן מימד רוחני כלשהו, והשאלה שנשאלת היא – מה מונח כאן בכל הענין של הדגלים, ומזה בדיוק ה'דגל' הזה?

ממשיך המדרש ואומר {שם אות ד} – איש על דגלו באת (במדבר כ, ב), הדא הוא דכתיב (שיר השירים ו, ו): מי זאת הנשקפה וגו', קדושים וגדולים היו ישראל בדגליהם וכל האמות מסתכלין בהם ותמהין ואומרים: מי זאת הנשקפה וגו', אומרים להם האמות (שיר השירים ז, א): שובי שובי השולמית, הדבוק לנו, בואו אצלנו ואנו עושינך אתכם לשלוטנים, הגמונים, דכסין, אפרכין, אסטרטליטין. (שיר השירים ז, א): שובי שובי ונחזה בך, ואין נחזה אלא שורה, שכן אמר יתרו למשה (שמות יח, כא): ואתה תחזה וגו'. שובי שובי ונחזה לך, וישראל אומרים (שיר השירים ז, א): מה תחזה בשולמית, מה גדלה אתם נותנים לנו, שמא (שיר השירים ז, א): כמחלת המחנים, שמא יכולים אתם לעשות לנו כגדלה. שעתה האלקים במדבר, דגל מחנה יהודה, דגל מחנה ראובן, דגל מחנה דן, דגל מחנה אפרים, יכולים אתם לעשות לנו כך. מה תחזה בשולמית, מה גדלה אתם נותנים לנו שמא כמחלת המחנים, שמא יכולים אתם לתן לנו כגדלה שעשה לנו האלקים במדבר, שהיינו חוטאים והוא מוחל לנו ואומר לנו (דברים כג, טו): והיה מחניך קדוש.

בני עדות אשכנז, שרים פיוט בכל ליל שבת שנקרא "כל מקדש שביעי כראוי לי"; שם בני עדות אשכנז אומרים: "כל מקדש שביעי כראוי לי", כל שומר שבת כדת מחללו, שכרו הרבה מאד על פי פעלו, איש על מחנהו ואיש על דגלו!"

אנחנו משתבחים בזה, שלכל אחד יש מחנה ודגל – מה בדיוק השמחה הגדולה??? מה טמון בדגלים האלה?

מכאן הייתי רוצה להגיע לעקרם של דברים:

הקב"ה מצוה את משה רבינו למנות את בני ישראל, והוא משנה מהציווי שנאמר בפרשת כי תשא: כאן צריכים למנות אותם "במספר שמות כל זכר לגלגלתם".

נשאלת השאלה – מזה 'מספר' ומזה 'שמות'?

במנין הששים ריבוא של שורשי נשמות ישראל, אסור היה שתהיה חסרה אפילו נשמה אחת – ואפילו נשמת דתן ואבירם; אם דתן ואבירם היו אומרים: "רגע, היום לא מתאים לנו קבלת התורה. אנחנו צריכים לצאת לחופשה – נחזור בשבוע הבא!"; אם אין ששים ריבוא – אין מתן תורה!

נשאלת השאלה – מזה משנה לנו אם יהיו ששים ריבוא, או אחד פחות או אחד יותר?!
אומרת המשנה בירושלמי {מסכת תרומות פ"ח ה"ד} – **היה עובר ממקום למקום וכרתות של תרומה בידו, אמר ליה נכרי: תן לי אחת מהן תן לי ככר אחד ואטמאה כלומר, ואמילאל היתה טמאה במגע ידו ואם לאו ואם לא תתן לי הרי אני מטמא את כולן!** ר' אליעזר אומר: **יטמא את כולן, ואל יתן לו אחת מהם ויטמא!** ויעשה הנכרי מה שירצה ויטמא את הכל. ר' יהושע אומר: **יניח לפניו אחת מהן על הסלע כלומר, לא יניח בידו אלא על הסלע, ובוזה מציל את השאר.** וכן נשים שאמרו להן גוים עובדי אלילים: **תנו לנו אחת מכם ונטמאה לבוא עליה, וממילא תיטמא ואם לאו, הרי אנו מטמאין את כולן** יטמאו את כולן, ואל ימסרו להם נפש אחת מישראל ובוזה הכל מודים שאין מוסרים נפש תחת נפש.

נשאלת השאלה – האם זה הגיוני שכולם יהרגו בשביל אחד?!
נתאר לעצמנו שיושבים בבית הכנסת שבעים ראשי הסנהדרין. יש שם יהודי אחד בן 119 וי"א חודשים ועשרים יום; הוא כבר חולה אלצהיימר ולא יודע ממש מה הולך איתו. שמו אותו בכיסא גלגלים והשאירו אותו בבית הכנסת; מגיעים הגויים ודורשים: "תנו לנו ראש אחד, כדי שנוכיח למלך שהרגנו משהו!" – שבעים סנהדרין, כולם מלאים ביניה של תורה! – למה שלא תיתן לו את הבחור על הכיסא גלגלים, כמה כבר נישאר לו 'לחיות'???

אומרים לנו כאן חז"ל בירושלמי – בשום פנים ואופן לא!
למה?!!

כי כל יהודי שווה אותו הדבר אצל הקב"ה! לא משנה אם הוא ראש הסנהדרין, או יהודי פשוט; במספר כולם שווים!
נתאר לעצמנו סיטואציה נוספת; יש לך בית כנסת שיושבים בו תשעה גאוני עולם – דוגמת משה רבינו – האם הם יכולים להגיד קדיש? האם הם יכולים להוציא ספר תורה ולקרוא בו בברכות? האם הם יכולים לומר קדושה???

לא – צריכים עשרה!!!
לעומת זאת, ממול יש בית כנסת עם עשרה עגלונים; הם יכולים לקדש את שמו של הקב"ה בעולם, כשם שמקדשים את שמו בשמי מרום!
אם יסיפו עגלון א', לבית הכנסת עם התשעה גאוני – הם יוכלו לומר קדושה ויוכלו להוציא ספר תורה וכד' – כי במספר כולם שווים!

נשאלת השאלה – אם במספר כולם שווים, אז איפה מתחילה החלוקה?
החלוקה מתחילה בשמות; אומר הקב"ה למשה רבינו – תמנה את עם ישראל במספר שמות, כמ"ש "במספר שמות כל זכר לגלגלתם" – מה פירוש הדבר 'שמות'?

כדי להבין מה זה שמות, נצטרך קודם להסביר מה ראו בני ישראל:
כשירדו המלאכים, כל מלאך החזיק דגל; כל א' מבין, שדגל זו לא הכוונה לחתיכת סמרטוט עם מקל. המלאכים לא ירדו עם מקלות עם בדים – המלאכים ירדו עם תפקידים; כל מלאך ירד עם משרה! מיכאל יודע שהוא צריך לעשות א', גבריאל יודע שהוא צריך לעשות ב' ועל זו הדרך. אף מלאך לא מקנא בשני – כולם אותו הדבר!

כתב הרמב"ן {מסילת ישרים פ"א – בפרטי מדת הנקיאות} – והוא מה שיעיד לנו הנביא על הזמן העתידי, שלמען תהיה טובת ישראל שלמה, יקדים הקדוש ברוך הוא להסיר מלבבנו המדה המגונה הזאת, ואז לא יהיה צער לאחד בטובת האחר, וגם לא יצטרך המצליח להסתיר עצמו ודבריו מפני הקנאה, והוא מה שכתוב {ישעיה יא, יג} וסרה קנאת אפרים וצורוי יהודה יכרתו אפרים לא יקנא את יהודה וגו', הוא השלום והשלוה אשר למלאכי השרת, אשר כולם שמחים בעבודתם איש איש על מקומו, ואין אחד מתקנא בחברו כלל, כי כולם יודעים האמת לאמתו ועלזים על הטוב אשר בידם ושמחים בחלקם.

פירוש הדבר, למה מלאך שמח ולא מקנא בחברו? למה "כלם אהובים, כלם ברויים, כלם גיבורים, כלם קדושים"? למה שאף א' לא ירצה לעקוף את השני?! – פשוט מאוד, כי זה לא התפקיד שלו, כל אחד יודע את תפקידו! כל אחד יודע למה הקב"ה מייעד אותו!
יוצא א"כ, שדגל זה תפקיד; כל מלאך יודע את תפקידו – רפאל תפקידו לרפאות, מיכאל תפקידו לבשר טובות, גבריאל תפקידו להוציא את מידת הדין אל הפועל וכי' וכמו ששאל יעקב אבינו את שרו של עשו – {בראשית לב, ג} הגידה נא שמך? ואמר לו המלאך: {שם} למה זה תשאל לשמי – כלומר, "השם משתנה בהתאם לתפקיד שניתן לי".

אומרת הגמרא {מסכת חולין צ"א, ב} – **חביבין ישראל לפני הקב"ה יותר ממלאכי השרת, שהרי בכמה בחינות מעולה השבח שמשבחים ישראל את הקב"ה מן השבח שמשבחים אותו המלאכים: שישאל אומרים רשאים לומר שירה לה' בכל שעה, ומלאכי השרת אין אומרים שירה אלא פעם אחת ביום.** ואמרו לה ויש אומרים שאין מלאכי השרת אומרים שירה לה' אלא פעם אחת בשבת בשבוע. ואמרו לה ויש אומרים פעם אחת בחודש. ואמרו לה ויש אומרים פעם אחת בשנה. ואמרו לה פעם אחת בשבוע בשבע שנים. ואמרו לה פעם אחת ביובל בחמישים שנה. ואמרו לה פעם אחת בעולם בכל משך קיומו של המלאך.

אם אלה פני הדברים, ונוכל כעת להבין מה רצו עם ישראל מהדגלים:
מבקשים עם ישראל: "נרננה בישועתך ובשם אלהינו נדגל" – ריבוננו של עולם, אנחנו חונים מסביב למשכן; זה בצד צפון ... זה בצד דרום ... זה בצד מזרח ... זה בצד מערב [לא היתה ביניהם מחלוקת, היות ויעקב אבינו כבר קבע איפה כל א' יעמוד], אבל ריבוננו של עולם, אנחנו רוצים לדעת מה תפקידנו – מה ייעודנו בעולם הזה! – וזו היתה כוונת עם ישראל כשביקשו 'דגלים'.

אמר הקב"ה: "אהה, אתם רוצים נרננה בישועתך ובשם אלהינו נדגל? – אין בעיה" – ימלא ה' כל משאלותיך" – אתן לכם בדיוק את מה שאתם צריכים; כל אחד יקבל את דגלו – היינו את תפקידו!"

את מנין השמות הראשון, מצאנו בפעם הראשונה בכוכבים; אנחנו אומרים את זה בכל בוקר: {תהלים קמז, ד} **מונה מספר לכוכבים לכלם שמות יקרא.**

יש מיליארדי כוכבים, אבל לכל כוכב יש שם – נוגה, שביט, שבתאי וכי'; אומר את זה הנביא ישעיהו {מ, כו} **שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה המוציא במספר צבאם לכלם בשם יקרא וגו'.**

בא הטור ואומר לנו, שצריכים לקרוא את פרשת במדבר לפני חג השבועות, כי שם מופיע הענין במספר;

כתב הטור {סימן תכ"ח} – **מנו ועצרו** קודם כל פרשת במדבר; מונים את ישראל, ולאחר מכן מגיע חג העצרת.

אם ככה, לכולם יש שם. אבל מהי משמעות השמות?
אם הבנו שענין המספר המופיע כאן בפרשה חשוב מאוד לפני מעמד קבלת התורה, נוכל לגשת כעת לביאור הדברים ובסופם נוכל להבין מה מונח כאן:

כל יהודי מקדש בשבת על גביע; מי שאין לו גביע מספך, משתמש בגביע מזכוכית וכד'. אבל אף אחד לא עושה קידוש על כוס פלסטיק.

נשאלת השאלה – למה עושים קידוש דוקא על גביע?

כתב השפת אמת {פרשת במדבר שנת תרל"ד} – כי שורש בני ישראל ג' אבות י"ב שבטים ע' נפש ס' ריבוא ואחר כך אין מספר.

בואו ננסה להבין למה הוא מתכוון:

הבנין של עם ישראל מורכב מ – שלש, שנים עשר, שבעים, ששים ריבוא ואין מספר, וזה מה שאומר לנו הנביא בהפטרה בפרשת השבוע {הושע ב, א} **והיה מספר בני ישראל כחול הים אשר לא ימד ולא יספר וגו';** מתחילים בשלושת האבות, עוברים לשנים-עשר השבטים, משם עוברים לשבעים נפש, משם לשישים ריבוא ומשם לאין מספר.

הפעם הראשונה שמופיעה המילה 'גביע' בתורה, היא כאשר מגיעים אחי יוסף למצרים, ויוסף מארח אותם בביתו; הוא שם את הגביע על אוזנו וטען שהוא שומע כל מיני דברים, והתחיל מסדר את אחיו ופ"י הסדר שכביכול שמע מתוך הגביע. לאחר מכן כידוע, הוא ציפה את מנשה בנו, לשים את הגביע באמתחת בנימין.

נשאלת השאלה – למה הוא לקח דוקא גביע ולא כלי אחר?! מה טעם בגביע הזה?

כתב המגלה עמוקות {פר' ויגש} – גביע [הוא] סוד מרכבה; ג' אבות, י"ב שבטים, ע' נפש. וכן למעלה ג' עדרי צאן רובצים עליה [כשהגיע יעקב לחרון], [וכשיצאו עם ישראל ממצרים והגיעו לאילמה, ראו] {שמות טו, כז} שנים עשר מעינות ושבעים תמרים.

בסוף חומש במדבר, בפרשת מסעי, עם ישראל הולכים למ"ב מסעות; בין המסעות הם מגיעים למקום שנקרא אילמה, ושם אומרת התורה: {במדבר לג, ט} **שתים עשרה עינת מים ושבעים תמרים ויחנו שם.**

בשני מקומות, מדגישה התורה שבמקום שנקרא אילמה ישנם "שתים עשרה עינת מים ושבעים תמרים ויחנו שם" – הן בפרשת בשלח והן בפרשת מסעי.

נשאלת השאלה – מדוע היה חשוב כ"כ לתורה, להדגיש בשני מקומות את מה שהיה באילמה?

כתב רש"י – **שתים עשרה עינת מים.** כנגד י"ב שבטים נודדו להם: **ושבעים תמרים.** כנגד שבעים זקנים.

אומר השפתי חכמים – רצה לומר שהן היו מוצאין אותם אבל אין לפרש שנודדו להן שעשוי נבראו דהא כתיב אין כל חדש תחת השמש.

כתב הרמב"ן – **ורש"י** כתב **שתים עשרה עינת מים** כנגד שנים עשר שבטים נודדו להם, **ושבעים תמרים** כנגד שבעים זקנים. לא ידעתי מהו המון הזה, אם במעשה הנסים נעשו שם באותה שעה. אבל ראיתי במכילתא (כאן) ר' אלעזר המודעי אמר, מיום שברא הקב"ה את עולמו ברא שם שתיים עשרה מבעיני כנגד י"ב שבטי ישראל, ושבעים דקלים כנגד שבעים זקנים. וספר הכתוב זה כי חנו עליהם כל שבט על מבעו, והזקנים ישבו בצלם לשבח האל עליהם שהכין להם כן בארץ צי"ה...

אם ככה, עם ישראל מתחיל במהותו ב – ג של גביע שהם ג' האבות; ב – יב של גביע שהם י"ב שבטים; וב – ע של גביע שהם שבעים הזקנים. ולכן ברגע שרצו האחים להוציא את יוסף ממנין השבטים, הוא השתמש דוקא בגביע כדי להוכיח אותם – איך אתם רוצים להוציא אותי מהמנין של עם ישראל!

אם אלה פני הדברים, נוכל להתקדם למס' הבא – ששים ריבוא:
במספר ששים ריבוא, יצאו בני ישראל ממצרים.

בא המדרש בפרשת יצא ואומר, שאם היה חסר ממנין הששים ריבוא ולו אדם א', התורה לא היתה ניתנת ולא היה מעמד הר סיני;

אומר המדרש {בראשית רבה, פרשה ע, אות ח} – **רבי שמעון בן יהודה איש כפר עכו אמר משום רבי שמואל שאלו היו ישראל חסרים עוד אחד לא היו מקבלים את התורה.** פירוש הדבר, עם ישראל בקבלת התורה היו חייבים למנות במניימם 600 אלף. מכאן ואילך הם יכולים להגיע לאין מספר. אבל שורשי הנשמות חייבים להיות 600 אלף!

כתב הידי משה – **שאלו היו ישראל חסרים עוד א' לא היו מקבלים את התורה.** פירוש, לפי דאיתא שאותיות התורה הם ששים ריבוא נגד ששים ריבוא נשמות ישראל. על כן היו צריכין להיות דוקא במילואו ששים ריבוא.

לכן אומרת הגמרא {מסכת שבת קה, ב} – **העומד על המת בשעת יציאת נשמה חייב לקרוע.** הא למה זה דומה? **לספר תורה שנשרפה.**

פירוש הדבר, כאשר הסתלקה נשמה של יהודי מן העולם, כאילו חסרה אות בספר התורה.

אם ככה, מניין עם ישראל הוא שישים ריבוא, ולכן כתב לנו הטור, שחייבים למנות את בני ישראל לפני חג העצרת – שמכוון כנגד ששים ריבוא נשמות עם ישראל – כנגד ששים ריבוא אותיות התורה.

אם אלה פני הדברים, נוכל לגשת ליסוד הראשון:

במספר הנשמה, אין הבדל בין יהודי ליהודי. זאת אומרת, כשהגמרא אומרת לנו שצריך לקרוע על יהודי שנפטר לבית עולמו, לא כתוב שהיהודי הזה צריך להיות ראש ישיבה או תלמיד חכם וכד'. זה יכול להיות אפילו היהודי הפשוט ביותר בכל עם ישראל – יציאה נשמתו? יש לה דין של ספר תורה שנשרף!

לכן נקרא חומש במדבר, בלשון חז"ל, בשם 'חומש הפקודים' – מלשון 'תפקידים' – ז"ש במגילת אסתר (ב, ג) ויפקד המלך פקידים, וזה מ"ש יוסף לפרעה (בראשית מא, לד) יעשה פרעה ויפקד פקדים על הארץ וחמש את ארץ מצרים בשבע שני השבע אומרים חז"ל בגמרא (מסכת חולין צב, א) – כנסת ישראל נמשלו לגפן; אמר רבי שמעון בן לקיש: אומה זו ישראל, כגפן נמשלה. זמורות (ענפים) שבה, אלו בעלי בתים עשירים, גומלים חסדים ותומכים בעניים; אשכולות שבה שהם עיקר הגפן ותכליתה, אלו תלמידי חכמים שהם עיקר האומה. עליון שבה, אלו עמי הארץ; קוננות שבה מין ענפים דקים כחוטם שבהם נכרכת הגפן על הסוככות, אלו ירקנים שבישראל כלומר, בעלי עביה. והיינו דשלוח מתם וזהו פירוש [הבקשה] ששלחו משם, מארץ ישראל לבבל: ליבעי רחמים איתכליא על עליא יבקשו האשכולות רחמי שמים על העלים, דאיתכליא עליא לא מתקיימין איתכליא שאלמלא העלים לא יתקיימו האשכולות. אם ככה, כל אחד צריך לדעת את תפקידו בעולם הזה.

לכאורה, לא מובן – האם ר' יוסף לא ידע שיש מתחזים – מה לא מובן לו? מה הוא חשב, שכל מה שניראה בעולם הזה זוהר, זה באמת זוהר – והרי אמרו חז"ל – "כי האדם יראה לעינים וה' יראה ללבב"!
האם משהו באמת יודע, מה עושה האדם בתוך קורות ביתו?
אומרים חז"ל (מסכת תענית יא, א) – {א} – ושמו יאמר אדם מי מעיד בי? אבני ביתו של אדם וקורות ביתו של אדם מעידים בו, כמו שנאמר (חבקוק ב-יא) כי אבן מקיר תזעק [על מעשי האדם] וכפיס מעץ יעננה וחצי לבנה יענה כנגד האבן מבין שורות העץ המקיפות אותו בקיר, ששניהם צועקים בקול, זה כנגד זה, ושניהם יעידו על המעשים שעשה האדם בינו לבין עצמו.
מחוץ לבית – רבן גדול! בפנים הבית – אף אחד לא יודע, מלבד הקב"ה, היצר הרע ואשתו! – מלבדם, אף אחד לא יודע מה נעשה בחדרי חדרים!
אומרים חז"ל בירושלמי (מסכת נדרים, פרק ג, הלכה ח) – רבי אחא אמר בשם רבי חונא: תעיד עשו הרשע לעטוף טליתו ולישב עם הצדיקים בגן עדן לעתיד לבוא כדי שיראה גדלותם של הצדיקים וחושב אולי תעמוד לו זכות אבות והקב"ה גוררו ומוציאו משם להראות לו שאין לו זכות אבות, והוא לא נקרא זרע אברהם ויצחק שהרי הוא עצמו בזה את כבודו ומכרה ליעקב בנייד ערשיו ובהו הוציא עצמו מלהיקרא זרעם. מה עומא במה מהיכן למד זאת? שנאמר (עובדיה א, ד) {א} אם תגביה כנשר ואם בין כוכבים שים קנך משם אורידך נאם ה', ואין כוכבים אלא צדיקים.
אם ככה, עשו חשב שמגיע לו גן עדן – ולמה שיגיע לו גן עדן? בגלל כיבוד הורים!
אומר המדרש (דברים רבה, פרשה א, אות טו) – אמר רבן שמעון בן גמליאל, לא כבד בריה את אבותיו כמו אני את אבותי, ומצאתי שכבד עשו לאביו יותר ממני. כיצד, אמר רבן שמעון בן גמליאל הייתי משמש את אבי בכלים צואים עם אותם בגדים שהייתי עובד, הייתי משמש את אבי, וכשהייתי הולך לשוק הייתי משליך אותן הכלים ולובש כלים נאים ויוצא בהן, אבל עשו לא היה עושה כן, אלא אותן כלים שהיה לובש ומשמש בהן את אביו, הן מעלים.
אמרו לו לעשו: "עשו, מה זה משנה אילו בגדים תלבש, אבא שלך גם ככה לא רואה מה אתה לובש – שים טרנינג!"
"טרנינג? אני נכנס לפני אבא!" – ראינם פעם חזן שעולה לתיבה עם טרנינג, או בעל תוקע בראש השנה עם טרנינג?
כן, בכלא מעשהו! ©

אם אלה פני הדברים, נוכל כעת לגשת ליסוד הגדול שמופיע בפרשת השבוע – המנין המיוחד שמצוה הקב"ה את משה למנות את בני ישראל:
בפרשת נשא, מקדישה התורה כמעט תשעים פסוקים לקרבנות הנשיאים; כל נשיא מקבל ששה פסוקים; אומרת התורה: {ז, יב} ויהי המקריב ביום הראשון את קרבנו נחשון בן עמינדב למטה יהודה ... וקרבתו קצת כסף אחת שלשים ומאה משקלה מזרק אחד כסף שבעים שקל בשקל הקדש שניהם מלאים סלת בלולה בשמן למנחה...
כל נשיא הביא את אותם קרבנות, ובכל זאת כותבת התורה לכל נשיא ששה פסוקים! ידוע שהתורה מקצצת במילים איפה שרק אפשר. לעומת זאת כאן, התורה מאריכה בפ"ט פסוקים בענין הנשיאים, והשאלה שנשאלת היא – למה?
כותב הרמב"ן – "... והנה הנשיאים כולם ביום אחד הביאו הקרבן הזה שהסכימו עליו יחד ואי אפשר שלא יהא אחד קודם לחבירו וכבד את הנקדמים בדגלים בהקדמת ימים אבל רצה להזכירם בשמם ובפרט קרבניהם ולהזכיר יומו של כל אחד לא שיוזכר ויכבד את הראשון "זה קרבן נחשון בן עמינדב" ויאמר וכן הקריבו הנשיאים איש איש יומו כי יהיה זה קצור בכבוד האחרים ואחריו כן חזר וכללם להגיד שהיו שקולים לפניו יתברך וכן אמרו שם בספרי (נשא קס) מגיד הכתוב שכשם ששווו כלם בעצה אחת כך שוו כלם בזכות קערות כסף שתיים עשרה הן הן שהתנדבו ולא איירע בהן פסול..."
רעיון יפה שמובא במדרש – למה נחשון בן עמינדב הקריב "קערות כסף אחת שלשים ומאה משקלה"?
אומר המדרש (במדבר רבה, פרשה יד, אות יב) – שלשים ומאה משקלה, כנגד מאה ושלישים שנה שפרש מן האשה ולבסוף הוליד לשת שהוא היה ראש תולדותיו, שנאמר (בראשית ה, ג) ויחי אדם שלשים ומאה שנה ויולד בדמותו כצלמו ויקרא את שמו שת, שממנו השתת העולם, לפי שהבל וקין נטרדו מן העולם. מזרק, כנגד נח הצדיק שזורק מן דור המבול. למה כסף, על שנקרא צדיק בדורו, שנאמר (בראשית א, ז) כי אתר ראיתי צדיק לפני בדור הזה.

באים חז"ל ואומרים לנו, י"ב נשיאים – כולם הקריבו אותם קרבנות. אבל לכל נשיא היתה מחשבה שונה בעת הקרבת הקרבן:
אומרים חז"ל (במדבר רבה, פרשה כא, אות ב) – כשם שאין פרצופותיהן דומין זה לזה, כך אין דעתן שוין זה לזה, אלא כל אחד ואחד יש לו דעה בפני עצמו.
ניקח לדוגמה את התפילה – לכל יהודי ישנה מחשבה אחרת בתפילה; יכולים להתפלל ערבית מאה איש, כל אחד חושב מחשבה אחרת בתפילה; כל אחד מבקר בבנק אחר, כל אחד מבקר בארץ אחרת – לא כולם נמצאים באותו הסניף; א' נמצא בדיסקונט, השני נמצא במזרחי ©
כך להבדיל, אלף אלפי הבדלות, היה בקרבנות הנשיאים – אמנם כולם הקריבו את אותו קרבן, אבל לכל נשיא היתה מחשבה שונה.
אמר לי מדען, שעושים עכשיו מחשב ביומטרי – כל בנאדם שירצה לצאת מהארץ, יצטרך לשים את האצבע שלו במחשב, והמחשב יזהה לפי האצבע אם יש לו חובות, קנסות ועיקולים וכו' – מיליוני אנשים, לאף א' אין את אותה האצבע!
אם אלה הם פני הדברים, הייתי רוצה לפתוח נושא שממנו נגיע לחג השבועות:
אומרת הגמרא (מסכת ברכות יז, א) – כי הווי מפתרי רבנן כאשר היו החכמים נפרדים זה מזה, ביציאתם מבי [מבית מדרשו של] רבי אמי, ואמרי לה ויש אומרים שהיה זה ביציאתם מבי ר' חנינא, אמרי ליה הכי היו אומרים זה לזה כך: עולמך תראה בחיך ואחריתך לחיי העולם הבא.
איזו ברכה נפלאה – "עולמך תראה בחיך" – למה הכוונה?
כדי להבין מה מונח כאן, נצטרך ללמוד גמרא נוספת:
מספרת הגמרא (מסכת פסחים נ, א) – דרב יוסף בריה בנו דר' יהושע בן לוי שחלש ואיתנגדי חלה והתעלף – קיבל דום לב והיה ב'מוות קליני'. כי הדר כאשר חזר, כלומר לאחר ששבה אליו הכרתו והלב חזר לפעול, אמר ליה אבוא (אביו): מאי חזית מה ראית בעולם הבא? אמר ליה רבי יוסף לאביו: עולם הפוך ראיתי! אלה שהם עליונים בעולם הזה, נמצאים למטה בעולם הבא – לא להאמין מה שהולך שם! הכרתי כאן יהודי שנראה צדיק – עם פאות, חליפה וכו', כל מי שהיה עובר ברחוב היה מנשק לו את היד; הייתי בטוח שכשאני יבוא למעלה, אני אראה אותו יושב בשורה הראשונה בגן עדן – מקסימום שניה או שלוש. אבל הגעתי למעלה, פתאום אני רואה אותו יושב בשורה השנייה! והנה תוהוים בעולמות. אלא נמצאים בעולם הבא – ירדתי למטה להסתכל מי נמצא בשורה השנייה, אתה יודע את מי אני רואה? את דוד הסנדלר מרחוב אלחריזי! לא זיהיתי אותו, כי הוא תמיד היה עם מסמרים בפה! © – חזרתי מוזעזע, פשוט לא להאמין! אמר לו ר' יהושע בן לוי: בני, עולם ברור ראית...

אבל למרות כיבוד הורים שהיה לו, זה לא הספיק לו בשביל להיכנס לגן עדן – ויאמר עשו בלבו ויקרבו ימי אבל אבי ואהרגה את יעקב אחי" – אף אחד לא ידע מה בלבו מלבד הקב"ה! כלפי חוץ כולם ראו אותו כ'צדיק' איך הוא מכבד את אביו. אבל לא ראו מה מונח אצלו בהן!
אם ככה, מה התפלא כ"כ רב יוסף, שכאן בעולם הוא רואה אנשים שנראים ונחשבים כצדיקים, ושם בשמים מתברר שהם היו רשעים??
בסדר הדורות מובא מעשה, על אדם שנקרא בשם ר' יהושע בן אלם:
כותב כאן סדר הדורות (ח"ג, אות ז) – מעשה בר' יהושע בן אלם שהגידו לו בחלום: "שמח בלבך שאתה וננס הקצב מושבך ומושבך בגן עדן וחלקך כחלקך שווין כאחד". שניעורו ר' יהושע חשב בלבו ואמר: אוי לי שמונים שנולדתי הייתי תמיד ביראת קוני ולא עמלתי אלא בתורה לא הלכתי ד' אמות בלא ציצית ותפילין והיו לי פ' תלמידים ועכשיו שקולני מעשי ותורתני עם הקצב?!", שלח לתלמידיו – "תדעו שלא אכנס לבית המדרש עד שאראה מי הוא זה האיש ומה מעשיו שהוא חביבי בגן עדן". מיד הלך עם תלמידיו מעיר לעיר ושאל בשם האיש וכשם אביו עד שבא אל עירו. כשנכנס שאל מיד "היכן ננס הקצב?"; אמרו לו: למה אתה מבקש אותו, אתה חסיד וצדיק ותשאל על איש כמוהו, אמר להם: מה מעשיו? א"ל: אדונו לא תשאל ממנו כלום עד שתראה אותו. מיד שלחו בשבילו ואמרו לו, ר' יהושע בן אלם שואל אותך, א"ל ננס: מי אנכי ומי אבותי בישראל שר' יהושע שואל אותי?! אמרו לו: עמוד ולך עמנו. חשב בלבו שכל מה שאמרו לו שקר הוא, ואמר: "לא אלך עמכם שאתם משחקים בי!", מיד חזרו לר"י ואמרו לו: אתה אור ישראל ואר עינינו עטרת ראשנו, איך תשלחנו בשבילו הלא הוא לא רצה לילך עמנו. אמר להם: "תדעו שלא אשב עד שאראה אותו". הלך ר"י בעצמו אצל ננס הקצב ונפל ננס על פני ר"י ואמר: מה היום מיומים שעטרת ישראל בא לפני עבדו? א"ל: דבר יש לי לדבר עמך. א"ל: דבר. א"ל: מה מעשך ומה מלאכתך? א"ל: אדוני קצב אני ויש לי אב ואם זקנים ואינם יכולים לעמוד על רגליהם ובכל יום יום אני מלבישם ומאכילם ומרחיצם בידי. מיד עמד ר"י ונשקו על ראשו וא"ל: "בני, אשריך ואשרי גורלך מה טוב ומה נעים ואשרי חלקי שזכיתי להיות חברך בגן עדן!"

לכאורה לא מובן, הקב"ה שם באותה משוואה ת"ח עם שמונים תלמידים, שלא הסיח דעתו מעולם מהמצוות – מול קצב פשוט שטיפל בהוריו! האם זה אותו משקל??
בואו נתקדם לשלב נוסף:
הגמרא במסכת ברכות מספרת לנו, שכאשר התלמידי חכמים היו נפרדים אחד מהשני, היה אחד מברך את השני – "עולמך תראה בחיך" – מה פירוש הברכה הזאת? אומר שלמה המלך: (קהלת יב, ה) כי הלך האדם אל בית עולמו וגו'. פירוש הדבר, שלכל אדם יש עולם משלו; מצאנו את זה בפרשת אמור, כאשר המקלל גידף את השם – נאמר שם – "...ויצא..." – מאיפה יצא?
אומר רש"י – מעולמו יצא.
כותב הרמב"ל (תחילת מסילת ישרים) – יסוד החסידות ושורש העבודה התמימה, שיברר ויתאמת אצל האדם, מה חובתו בעולמו.
לכאורה, היה צריך לומר הרמב"ל: "יתאמת אצל האדם, מה חובתו בעולם!". אבל כבר אמר הגר"א, שאין בדברי הרמב"ל מילה אחת מיותרת. ואם ככה, נשאלת השאלה – מדוע הוא חזר לכתוב דוקא את המילה 'בעולמו' ?
פשוט מאוד. אומר לנו הרמב"ל, שלכל יהודי יש עולם משלו. ובעולם הזה, עליו לדעת מה תפקידו ולשם מה הוא בא!
על מה תפקידו ולשם מה הוא בא! – הייתי רוצה לדבר:
מספרת הגמרא (מסכת תענית זהו – ה) – רבי אלעזר בן פדת, דחיקא ליה מילתא טובא מצבו היה דחוק ביותר, כלומר, היה עני מרוד. פעם, עבד מלתא עשה מעשה רפואה

הייתי רוצה להסביר את היסוד שמונח כאן בדברי הגמרא, והאמת היא שאלו דבריו של ר' ישראל סלנטר ואותם דברים מובאים גם במג"ט, בהקדמתו לספרו בית אלקים: לכאורה, דבריו של ר' יוסף לא מובנים; הוא חזר מלמעלה ואמר שהוא לא מבין מה הולך שם – "הייתי בטוח ורבנים שורה ראשונה, סנדלרים שורה אחרונה – הגעתי וראיתי בדיוק להיפך: סנדלרים שורה ראשונה, רבנים שורה אחרונה! – מה הולך שם?"

של הקזת דם [תרם דם] ולא היה ליה מידי למטעם לא היה לו שום דבר לטעום לאחר הקזת הדם, והרי צריכים לאכל משהו אחרי הקזת הדם. מה עשה? שקל ברא דתומא לקח צלע של שום, ושדייה בפומיה והכניסו לתוך פיו. חלש לביה ונים לבו נחלש, התעלף ונרדם. אזול רבנן לשויילי ביה הלכו החכמים לשאול בשלמו, חזויהו דקא בני וחייר ראו אותו שהוא בוכה וצוחק מתוך שנתו, ונפק צוציאת דנורא מאפותיה ויצא ניצוץ של אש ממצחו. כי אתער כשהתעורר, אמרו ליה: מי"ט קבכית עמיית למה בכית וצחקת?! אמר ליה ר' אלעזר: מפני שארתיני בחלום דהוה יתב עמי שיהי יושב עמי הקב"ה ואמרי לה ושאלתי אותו: עד מתי אצטער בהאי עלמא עד מתי אמשיך לטבול בעולם הזה? ואמר לי: אלעזר בני, נחית לך דאפכיה לעלמא מרישא נח לך שאחזיר את העולם לתחילת הבריאה - לתוהו ובוהו, ואברא אותו מחדש? אפשר דמתילדת בשעתא דמוזני אז אולי תיוולד בתקופה שיש בה מזון בשפע. אמרי לקמיה אמרתי לפניו: כולי האי ואפשר כל זה אתה מוכן לעשות, להפוך את העולם לגרום שאוולד מחדש, ואז רק 'אפשר' שישתפר מצבי? אמרי ליה אז אמרתי לו: דחיי טפי או דחיינא האם השנים שכבר חייתי הם רוב שנות חיי, או השנים שאני עתיד לחיות? אמר לי הקב"ה: דחייית השנים שחיית כבר מרובים יותר ממה שאתה עתיד לחיות [ועל בשורה זו בא רבי אלעזר לידי בכין] אמרי לקמיה אמרתי לפניו: א"כ לא בעינא איני רוצה להיוולד מחדש, מאחר שנשאר לי מיעוט משנות חיי לחיות בעולם הזה ועוד מעט אכנס לעולם הבא, לא כדאי לי להתחיל מחדש את החיים שלי ולדחות את בואי לעולם הבא אמר לי הקב"ה: בהאי אגרא דאמרת לא בעינא בשכר אמירתך 'איני רוצה' והכסתא להשאר במצב שגרות עליך, היבנא לך לעלמא דאתן לך בעולם הבא ותליסרי הנוותא שלשה עשר נהרות דמשחא אפרסמון דכין כפרת ודילת של שמן אפרסמון צלולים כנהרות הפרת והחידקל דמענגת בהו שתוכל להתענג בהם. [ועל בשורה זו, צחק ר' אלעזר]. אמרי לקמיה אמרתי לפניו: האי ותו לא רק זה ולא יותר?! אמר לי אמר לי הקב"ה: ולחברך מאי היבנא ולחברך מה אתן, אם אתן לך יותר? הרי לא ראוי ליטול את שכרו של אדם אחר כדי לתת אותו לך. אמרי ליה אמרתי לו: ואנא מגברא דלית ליה בעינא אבל אני רק מאדם שאין לו חלק בעולם הבא מבקש שתוסיף לי על שכרי מחיין באקסוטלא אפוטאי הכה בי מלאך באצבעו על מצחי [אמר לי יצא ניצוץ האש ממצחו, שראו החכמים] ואמר לי הקב"ה: אלעזר ברי [בני] גירי בך גירי נשלחים בך חיצי.

שאלת השאלה – למה כדי לתת לך' אליעזר בן פדת קצת כסף, צריכים להחזיר את העולם לתוהו ובוהו, יש בעיה לקב"ה לשלוח אותו לדוכן לוטו ולתת לו לזכות בכמה מאות אלפים???

כדי להבין מה מונח כאן, הייתי רוצה להביא מדרש נוסף ובוה לסיים:
מספר המדרש {שמות רבה, פרשה נב, אות ג} מעשה ברבי שמעון בן חלפתא שהיה עני מרוד, בא ערב שבת ולא היה לו מאן לתפרנס, יצא לו חוץ מן העיר והתפלל לפני האלקים, ונתן לו אבן טובה מן השמים, נתנה לשלחני ופרנס אותו שבת; הגיע הביתה – 'אשתי! יש שבת, שימי פלטה הכל מוכן!' אמרה לו אשתו מהיכן אלו, אמר לה: מה את שואלת שאלות – תזרמי! זה הכל ממה שפרנס הקדוש ברוך הוא ☺, אמרה אם אין אתה אומר לי מהיכן הן איני טועמת כלום – אני לא אוכלת מזה, עד שלא תגיד לי מאיפה זה! התחיל מספר לה, אמר לה כך נתפללתי לפני האלקים ונתן לי מן השמים – אני גידל את האמת, הלכתי ליער, התפללתי לקב"ה והוא שלח לי אבן טובה! אמרה לו איני טועמת כלום עד שתאמר לי שתחזירה מוצאי שבת. אמר לה למה – למה לה לחזרה? הרי קיבלנו את זה מתנה מהשמים! אמרה לו אתה רוצה שיחיה שלחני כשר אתה רוצה שיחסר לנו משכרו לעולם הבא?! ושלחני חבירך מלא. והלך רבי שמעון והודיע מעשה לרבי הוא ר' יהודה הנשיא. אמר לו ר' יהודה הנשיא: לך אמר לה אם שלחני חסר אני אמלאנו משלי. הלך ואמר לה. אמרה לו לך עמי למי שלמדך תורה, אמרה לו רבי וראו אדם לחברו לעולם הבא, לא כל צדיק וצדיק הוה ליה עולם בעצמו, שנאמר {קהלת יב, ה}: כי הלך הגיע האדם אל בית עלמו וסבבו בשוק הסופדים, עולמים אין כתיב אלא עלמו לכל אחד יש עולם הבא משלו. שם אתה לא יכול לתת שום דבר, אלא רק כאן! כיון ששמעו בן הלך והחזיר.

שאלת השאלה – מה בדיוק רצתה 'הרבנית חלפתא' מרבינו הקדוש? התשובה פשוטה. בואו נסכם את הדברים: הקב"ה מוריד נשמות לעולם; אנחנו נמצאים כאן לזמן קצוב – כל אדם קיבל קצבת חיים כמה זמן הוא יחיה כאן. אנחנו אומרים בווידי של יום כיפור: "אלהי עד שלא נוצרתי איני ועכשיו שנוצרתי כאילו לא נוצרתי..." – למה הכוונה? תמיד אני חושב לעצמי: "יבוננו של עולם, אם היית לוקח את הנשמה שלי ושם אותה בדורו של הרשב"א, אתה יודע לאיזה מעלות ולוחיות הייתי מתעממה?? הייתי מרגיש הרבה יותר דביקות בך!" – למה? "אלהי עד שלא נוצרתי איני כדאי" – כלומר, לא היה כדאי לברוא אותי באותה תקופה של הגאון מוילנא, אלא בתקופה הזאת! – ולמה???? כי זו התקופה המתאימה ביותר לנשמה שלי!

אם ככה, לקח הקב"ה כל נשמה, והוריד כל אחת במקום אחר; אחד נולד לאבא עשיר מופלג – לא חסר לו כלום. אחד נולד בבית של תלמידי חכמים, ואחד טיפשו שנוולד בבית של טיפשים; לכל א' שם הקב"ה את התיק שלו, בהתאם לתפקיד שעליו

הוא מגיע למעלה ואומר: "יבוננו של עולם, סיימתי מאה פעמים את הש"ס", אומר לו הקב"ה: "ממה אתה מתלהב?! בעולם שלך, בתנאים שלך – השפעתך נליך שפע, יכולת לסיים 200 פעם את הש"ס, ובכל זאת אפילו חצי ממה שיכלת לעשות לא עשית! תרד לשורה 62!"

הוא מגיע למעלה ואומר: "יבוננו של עולם, סיימתי מאה פעמים את הש"ס", אומר לו הקב"ה: "ממה אתה מתלהב?! בעולם שלך, בתנאים שלך – השפעתך נליך שפע, יכולת לסיים 200 פעם את הש"ס, ובכל זאת אפילו חצי ממה שיכלת לעשות לא עשית! תרד לשורה 62!"

הוא מגיע למעלה ואומר: "יבוננו של עולם, סיימתי מאה פעמים את הש"ס", אומר לו הקב"ה: "ממה אתה מתלהב?! בעולם שלך, בתנאים שלך – השפעתך נליך שפע, יכולת לסיים 200 פעם את הש"ס, ובכל זאת אפילו חצי ממה שיכלת לעשות לא עשית! תרד לשורה 62!"

הוא מגיע למעלה ואומר: "יבוננו של עולם, סיימתי מאה פעמים את הש"ס", אומר לו הקב"ה: "ממה אתה מתלהב?! בעולם שלך, בתנאים שלך – השפעתך נליך שפע, יכולת לסיים 200 פעם את הש"ס, ובכל זאת אפילו חצי ממה שיכלת לעשות לא עשית! תרד לשורה 62!"

הוא מגיע למעלה ואומר: "יבוננו של עולם, סיימתי מאה פעמים את הש"ס", אומר לו הקב"ה: "ממה אתה מתלהב?! בעולם שלך, בתנאים שלך – השפעתך נליך שפע, יכולת לסיים 200 פעם את הש"ס, ובכל זאת אפילו חצי ממה שיכלת לעשות לא עשית! תרד לשורה 62!"

הוא מגיע למעלה ואומר: "יבוננו של עולם, סיימתי מאה פעמים את הש"ס", אומר לו הקב"ה: "ממה אתה מתלהב?! בעולם שלך, בתנאים שלך – השפעתך נליך שפע, יכולת לסיים 200 פעם את הש"ס, ובכל זאת אפילו חצי ממה שיכלת לעשות לא עשית! תרד לשורה 62!"

הוא מגיע למעלה ואומר: "יבוננו של עולם, סיימתי מאה פעמים את הש"ס", אומר לו הקב"ה: "ממה אתה מתלהב?! בעולם שלך, בתנאים שלך – השפעתך נליך שפע, יכולת לסיים 200 פעם את הש"ס, ובכל זאת אפילו חצי ממה שיכלת לעשות לא עשית! תרד לשורה 62!"

הוא מגיע למעלה ואומר: "יבוננו של עולם, סיימתי מאה פעמים את הש"ס", אומר לו הקב"ה: "ממה אתה מתלהב?! בעולם שלך, בתנאים שלך – השפעתך נליך שפע, יכולת לסיים 200 פעם את הש"ס, ובכל זאת אפילו חצי ממה שיכלת לעשות לא עשית! תרד לשורה 62!"

הוא מגיע למעלה ואומר: "יבוננו של עולם, סיימתי מאה פעמים את הש"ס", אומר לו הקב"ה: "ממה אתה מתלהב?! בעולם שלך, בתנאים שלך – השפעתך נליך שפע, יכולת לסיים 200 פעם את הש"ס, ובכל זאת אפילו חצי ממה שיכלת לעשות לא עשית! תרד לשורה 62!"

הוא מגיע למעלה ואומר: "יבוננו של עולם, סיימתי מאה פעמים את הש"ס", אומר לו הקב"ה: "ממה אתה מתלהב?! בעולם שלך, בתנאים שלך – השפעתך נליך שפע, יכולת לסיים 200 פעם את הש"ס, ובכל זאת אפילו חצי ממה שיכלת לעשות לא עשית! תרד לשורה 62!"

בדרך הדרוש

וידבר ד' אל משה במדבר סיני בשנת השנית לצאתם מארץ מצרים שאו את ראש כל עדת בני ישראל. (א, א) וקשה מה זה תלוי ביוציאתו מצרים לכך שאו את ראש בני ישראל, ונ"ל לתרץ הדמפורשים הקשו האין הקב"ה צוה למנות את בני ישראל הלא אין הברכה מצויה בדבר המוני ומתרצים בדבר שבקדושה הברכה מצויה אף בדבר המוני והמפורשים הקשו על מה משבחין אנחנו את הקב"ה שהוציאנו מצרים הלא הי' מחוייב בדבר שבחמיה לא"א כבבית בין הבתרים ומתרצין שהשבת היא שהוציא אותנו מן שיערי טומאה לני שיערי הקדושה ממילא מוכח שישאל נקראו קדושה והא"ש לצאתם מארץ מצרים ומה השבת היה לך אמר שאו את ראש בני ישראל והלא אין הברכה מצויה אלא מפני שהם קדושים לכך אמר שאו את ראש בני ישראל ודוק; (מדרש יונתן)

ויתילדו על משפחתם לבית אבתם (א, יח) במדרש (ילקוט ריש הסדר [ילקוט] רמז תרפ"ד) בשעה שנתן הקב"ה תורה לישראל, נתקנאו בדם העב"ם, אמרו מה ראה להתקרב להם יותר מן הכל, סתם הקב"ה פיהם ואמר להם הביאו לי ספר היוחסין שלכם, שנאמר (תהלים צו ז) חבו לך משפחות עמים כדרך שבני מביאין, שנאמר (במדבר א יח) ויתילדו על משפחותם לבית אבותם. ותמורה על אמרם (א), מה ראה להתקרב להם יותר מן הכל, הלא הם לא רוצו לקבל, כמו שנאמר (דברים לג ב) וזרה משעיר למו וגו' (עין ע"ב ז"ב ע"ב) (ב) מה ענין ספר יוחסין לזה, וכי מה ענין יחוס לזה, הלא כבר נאמר (שם) דברים כט) מחוטב עציך עד שובא מטיבך, והנ"ל בוה, הדנה אמרתי ליישב קושית אמונת העולם הנ"ל, הדנה לכאורה קשה על אמרם (שבת פ"ח ע"א) כפה עליהם וכי, הא קיבאמא לן אונסא כמאן דלא עביד. אך ידוע דבקרוב תביב (ויקרא א ג) יקריב אותו לרצונו, ואמרו

ת.ד. 102 בני ברק
פקס: 03-5055919
9139191@gmail.com

זכר מואמינים

גליון שבו עי מבית 'בני אמונים'

פרשת במדבר תשפ"ב שנה ט | גליון מס' 434

פניני אמונים

פניני תפלה בפרשה

פרתחו שערים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

מתנה טובה ושמה 'אמן'

חשבתי להקדיש כמה מלים לנקדה חשובה ויסודית, שדוקא בשל פשוטותה לפעמים שוכחים לשים לב אליה: אנחנו רגילים לדבר על חשיבות מעלת אמירת אמן וסגלתה, עד כי לעתים לעולים אנו לשכח כי אין זה רק 'מנהג טוב' שיש 'ענין' לאומרו. כדאי לדעת ולהפנים היטב כי ענינת אמן היא חובה גמורה! זו הלכה מפרשת 'שלחן ערוך' (או"ח רטו ב): **"השומע אחד מישראל מברך אחת מכל הברכות... חייב לענות אחריו אמן"**.

אף כי עצם הברכות חייבן על פי רב הוא מתקנת חכמים, ואם פן אף ענינת אמן אחריהן היא מצוה מדרבנן. עצם מקור ושרש המלה אמן מופיע בתורה לא מעט פעמים [בנוגע לברכות שחייבן מדאורייתא ראה פמ"ג או"ח רטו בא"א ו]. מהן אף בתורת הוראה שהצטוו ישראל לענותה במעמדים שונים, כדגמת ברכות וקללות שבהר גריזים ובהר עיבל. והרי כבר בתקופת הראשונים לפני יותר משמונה מאות שנה נדרש שהנחט בתפלת מוסף של שבת: **"אז מסיני נצטוו"** הוא ראשי תבות **אמן** (ראה פרוש התפלות והברכות לר"י בר יקר רבו של הרמב"ן). לאמור: כבר במעמד הר סיני נצטוינו על אמירת אמן!

כדי שנקבל משוג כלשהו בקדשתה של תבת אמן כשלעצמה, נתבונן ונשים לב: כי אף שמשמעות אמירת אמן לאחר ברכה היא 'אמת' או 'הלואי' ולפעמים שניהם, בהתאם לברכה שעליה היא נענית, הנחט הנקבע הוא דוקא לומר **אמן** בפונה הנדרשת, ולא שיאמר 'אמת' וכיוצא בזה. כי אכן, תבת 'אמן' גבוהה מעל גבוהה היא, ועולמות שלמים ונגלים תלויים בה.

לרב קדשתה ועמקה של מלה זו, מובן מדוע כה הקפידו חכמים על ענינתה פהלכה בהגייה המדויקת ובתזמון הנכון, עד שהבטיחו אריכות ימים להוזה אותה פראוי, ולהפך למי שהוזה אותה שלא פראוי - חטופה וקטופה, חלילה (ראה ברכות מז א).

במהלך השנים, אף נתקלתי ביהודים יקרים המקפידים שלא להזכיר אמן לבטלה, ושלא בשעת החובה הם הוגים אותה בהזכרת אותיותיה - אל"ף מ"ם ניו".

לאחר שנוכחנו לראות את שגב מעלת אמן, תבה קטנה בכמות אף מקפלת בתוכה אינסוף טוב אלקי, כמה עלינו לשמוח על הזכות ועל ההזדמנות שמתאפשרת לנו פעמים כה רבות לענות אמן פדת וכהלכה ולזכות בברכות ובהשפעות הטובות שהבטיחו רבותינו למקפידים על ענינתה.

בקריאת ונרוממה שמו יחדיו,
שבת שלום,

א"ח מנחם מ"ן

'הרחק משכן רע' בבית הכנסת

"משפחת בני קהת יחנו על ירך המשכן תימנה" (ג כט)

את העבדה שהיו מבני ראובן שנגררו אחר מחלקתו של קרח, תלו חכמים (תנחומא במדבר יב, הובא ברש"י) בכך שהם חנו בסמוך לבני קהת, אשר קרח יצא מחלציו. ומכאן אמרו: **"אוי לרשע ואוי לשכנו"**.

כיון שדרכו של אדם להגרר אחר שכניו וללמד מפעש"הם, הזהירו חכמים (אבות א ז): **"הרחק משכן רע ואל תתחבר לרשע"**. רבי יהודה החסיד כותב כי זהירות זו נדרשת גם בבית הכנסת, וזה לשונו (ספר חסידים תשע): **"אדם שהוא ירא שמים, כשמתפלל לא יעמד ולא ישב בתפלה אצל אדם רשע, מפני שכשעומד אצל אדם רשע בתפלה יהרהר ההוררים רעים ושכינה מתרחקת ממנו"**.

רבי גרשון שטרן רבה של מאראש-לודאש מוסיף וכותב כי העבדה שצוטו חכמים לשון: **"הרחק משכן רע ואל תתחבר לרשע"**, מלמדת שכנונו דבריהם במיוחד לענין התפלה בבית הכנסת, שהרי בתאר 'שכן רע' כנו חכמים (ברכות ח א) את "מי שיש לו בית הכנסת בעירו ואינו נכנס שם להתפלל", ועל זאת הזהירו: **"הרחק משכן רע"** - ממי שאינו נכנס לבית הכנסת להתפלל, כדי שלא תלמד ממנו להתפלל ביחידות, ואף בהיותך בבית הכנסת: **"אל תתחבר לרשע"** - לאלו המבזים את כבוד בית הכנסת ואת התפלה בשיחת חלין ("לוקט הגרשני" אגדות הש"ס ח"ב עמ' ג).

מאה ברכות בדיקות

"אך את מטה לוי לא תפקד ואת ראשם לא תשא בתוך בני ישראל" (א מט)

אמר הרבי בעל ה'ישועות משה' מויד'ניץ:

"מטה לוי" בגימטריה מאה, רמז לכך שאת מאה הברכות יש לומר בדיקות ומתוך חבור פנימי, שכן מצינו ש'לוי' הוא מלשון לוי וחבור, כפתוב (בראשית כט לד): **"הפעם לווה אישי אלי... על פן קרא שמו לוי"** (דא"ח תשל"ו - תשמ"ה).

מיוחסים בני מיוחסים

"שאו את ראש כל עדת בני ישראל למשפחתם לבית אבתם במספר שמות כל זכר לגלגלתם" (א ב)

במדבר (ילק"ש במדבר רמז תרפד) מובא כי כאשר קבלו ישראל את התורה התקנאו בהם אמות העולם ובקשו להבין במה התייחדו ישראל שדוקא הם זכו לקבל את התורה. במקום תשובה אמר להם הקדוש ברוך הוא: **"הביאו לי ספר יוחסין... כשם שבני מביאי... שלא זכו ישראל לטל את התורה אלא בשביל היוחסין שלהן"**. בכך הסביר המדרש את הסמיכות בין הפסוק המסים את חמט ויקרא: **"אלה המצות אשר צוה ה' את משה אל בני ישראל בהר סיני"**, לצווי הפותח את חמט במדבר: **"שאו את ראש כל עדת בני ישראל למשפחתם לבית אבתם"**.

רבי הלל ליכטנשטיין מקולומיא הסביר כי לפיכך נהגו ישראל לקרא לעולה לתורה בשמו ובשם אביו (ראה רמ"א או"ח קלט ג); כפי שזכר ישראל לקבל את התורה בזכות יחוסם, כך ראוי להזכיר את יחוסם בכל עת שהם נקראים לעלות לתורה (מקרי דרדמי).

'רפאני ה' וארפא' - לנצח

"ואני הנה לקחתי את הלוי מתוך בני ישראל תחת כל בכור פטר רחם מבני ישראל והיו לי הלויים" (ג יב)

אחר שאמר הכתוב: **"לקחתי את הלויים"**, מפני מה שב ואמר: **"והיו לי הלויים"**?

פרש המהרש"ם מברע"אן:

בהר הקדוש (זוה"ח בלק צ א) נאמר שכאשר הקדוש ברוך הוא שולח את רפואתו ביד שליח אין החולה מנטח שלא יחלה בשנית, אף כאשר הוא מרפא את החולה בעצמו, מנטח למתפרא שמתחילו לא תשוב אליו לעולם. לפיכך מבקש הנביא (ירמיהו יז ד): **"רפאני ה' וארפא"** - רפאני ה' בעצמו, ומנטח אני שארפא לעולם.

ביסוד האמור מתפרש אף כפל הלשון בכתוב שלפנינו: כיון ש"לקחתי את הלויים" בעצמי, לפיכך "והיו לי הלויים" - לנצח (תכלת מודכי).

הנקיון שנקח את המחלה

להראות באמצעותה לבורא העולם שאהבתי אליו לא נפגמה ולו במשהו מחמת צרתי, ושאיני מיחלת בכל לב לישועתו המהירה. תקונתי עזה שאם אנקה ואטפח את בית הכנסת, שזהו המקום שבו הקדוש ברוך הוא שוכן בתקופת הגלות, אולי יחוס וירחם האלקים על נפש ילדתי האמללה, ובמהרה ישלח דברו וירפאה רפואה שלמה".

דבריה של האשה הפשוטה, שנכר היה שיצאו מלב כואב אך חדור באמונה עזה ובתקווה גדולה, עשו רשם רב על האברכים. הם הבטיחו לשאת תפלה בעד החולה, והודיעו לאם המסורה כי בעוד כשעה, לאחר סיום סדר הלמוד הם אמורים לשוב לבני ברק, ואז היא תוכל בחפץ לב לנקות את בית המדרש ככל שתחפץ.

בבקר שלמחרת, כאשר שבו האברכים אל הכולל, כמעט ולא הפירו את המקום. אמש עזבו את בית המדרש כשהוא מלכלך ומבלגן, לאחר תקופה ארפה שלא נקה וסדר, ועתה הם נכנסו למקום מסדר, נקי ומצחצח להפליא. אפשר היה לראות בנזקל כי האם ובתה השקיעו את כל כחן במלאכת הנקיון. הן לא וותרו אף על הפנות הקטנות, ועשו כל שביכלתן כדי להשלים את מלאכתן באופן הטוב ביותר.

תקופה קצרה לאחר מכן הופיעו האם ובתה בשנית בפתח בית המדרש. השמחה שנוכרה על פניהן עמדה בנגוד מחלט ליגון ולצער שעטו אך מקדם. האם שמחה לבשר לאברכים כי בבדיקה האחרונה שנגעשתה לילדה לפני זמן קצר, נדהמו הרופאים להוכיח באופן חד משמעי כי המחלה חלפה כלא היתה.

"כיצד עשיתן זאת?" תהו הרופאים בחסר אמון, "האם פניתן לבית חולים מיוחד?" שאלו.

האם הנרגשת הוסיפה וספרה שכאשר שמעו הרופאים את האמת, שהן זכו לישועה בזכות שנקו את בית המדרש, הם היו המומים. לא נרגעה רוחה של האם עד שהרימה תרומה מכבדת לקפת הכולל ואף בקשה לפרסם את הדברים כדי להוכיח לכל העולם מה רב ועצום שכרו של המכבד את בית הכנסת ואת בית המדרש.

עלינו לשבח' ח"ג עמ' שנא

בעצומו של 'סדר ב' בהיכל הכולל. האוירה הרועשת והגועשת מ'ריתחא דאורייתא' של עשרות הלומדים, גרמה לכך שאיש מבין הלומדים לא שם לב לשתי הדמיות שנועמדו בפתח בית המדרש בצעדים כושלים והתבוננו בסקרנות ובתדהמה באברכים שהיו שקועים בסערת למודם. היו אלו אם ובתה, עולות חדשות ממרוקו ותושבות האזור, שנועמדו בפתח בית המדרש כשדמעתן על לחן. אולם, למראה בית המדרש הגועש שעמד כסתירה מכלטת לשלוה הכפרית ששררה בכל המרחב הסמוך, דומה היה כי הן שכחו לכמה רגעים ממטרת באן.

רק כאשר נגערו האם ובתה מתדהמתן ויפתח בכין החלה להשמע בהיכל בית המדרש, נוכחו הלומדים בקיומן. אחד מהאברכים, רבי אליהו קירשברג שמו, הרים ראשו מהגמרא הגדולה שלפניו, עצר את עינו בעמק הסוגיה והתפנה לשאל את האם הדומעת לפשר מבקשה.

אך בקשי הצליחה האם לחנק את בכיה ולהביע את כאבה, וכה ספרה:

"צרה גדולה נחתה עלי ועל משפחתי בימים האחרונים. צרה גדולה שאין לי כל משג כיצד אוכל לעמד בה; לאחר תקופה ארפה שבתי היקרה, העומדת כעת לצדי, חווה חלשה חזקה וכאבים. לדאבון לבנו, לאחר סדרה ארפה של בדיקות התבשרנו אמש מפי הרופאים כי הילדה חולה במחלה קשה מאד והגיעה למצב כה קשה עד שהרופאים כלם תמימי דעים כי בדרך הטבע אין מזור למחלתה. ביו כך גוף נוראיים, ומצבה הפללי הולך ומתדרדר, ואני אנה אני באה..."

האברכים שנסאספו במקום הביטו זה בזה ונסו להבין איזו עזרה מתכוננת האשה לבקש מהם, והאשה המשיכה:

"לא באתי לכאן כדי לבקש מכם כסף או כל עזרה אחרת, כי אם כדי לבקש מכם שתאפשרו לי ולבתי החולה לנקות בעבורכם מדי יום את בית המדרש. אעשה כל מאמץ לנקותו ולצחצחו באופן הטוב ביותר ככל שידי מגעת למען רוחתכם, כדי שתוכלו להגות בתורה בראש שקט ומתוך הרחבת הדעת".

"מקבלני מבית אבא במרוקו", הסבירה האשה, "שזהו סגלה גדולה עד מאד לישועה ולרפואה. ומלבד זאת, ברצוני

הספור שלפנינו התרחש לפני שנים רבות בהיכל 'כולל הוד השרון', אותו כולל נכבד שהתנוסס לתפארה במשך שנים רבות בשכונת 'דמתיים' שבהוד השרון.

הכולל שבהוד השרון נוסד לפני עשרות שנים על ידי משפחת מהצרי מעולי תימן, שכאבה את העבדה שרבים מבני הדור הצעיר נסחפו אחר רוח החלונות ותלו זאת בכך שקול התורה לא נשמע במחוזם. לשם כך הם שרכו את רגליהם לבני ברק, נכנסו בתמימות להיכל הכולל דישיבת פוניבז' והתחננו בדמעות לפני האברכים שיבואו

היה זה בשעת אחר צהרים מאחרת, בעצומו של 'סדר ב' בהיכל הכולל. האוירה הרועשת והגועשת מ'ריתחא דאורייתא' של עשרות הלומדים, גרמה לכך שאיש מבין הלומדים לא שם לב לשתי הדמיות שנועמדו בפתח בית המדרש בצעדים כושלים והתבוננו בסקרנות ובתדהמה באברכים שהיו שקועים בסערת למודם.

שכונת שערים ב'הוד השרון'

ללמד בעירם. אברכי הכולל הצביעו על מזכה הרבים הנודע הגה"צ רבי חיים עזרא ברזל כאדם המתאים, והלה נענה על אתר. כבר למחרת צרף עמו רבי חיים עזרא קבוצת אברכים חשובים מבני הכולל ונסע אתם להוד השרון. שם נטעו את היסוד למהפכה תורנית מפלאה שהשפיעה על כל הסביבה, ופרותיה נפרים עד עצם היום הזה.

כך, במשך שנים רבות היה רבי חיים עזרא משרף את דרכו בכל בקר בצותא חדא עם קבוצת אברכים בני עליה מהעיר בני ברק שבה התגוררו, כדי ללמד וללמד בכולל שהוקם על ידו במטרה להפיח את השממה הרוחנית באזור.

היה זה בשעת אחר צהרים מאחרת,

מִצְוֹת 'מֵאָה בְּרָכוֹת' (א)

מְנַהֵג שִׁסּוּדוֹתָיו בְּהִרְדֵי קֹדֶשׁ

מדְבַרִי הַגְמָרָא בְּמִנְחוֹת (שָׁם) מְשַׁמֵּעַ לְכַאוּרָה שְׁמִצְוֹת מֵאָה בְּרָכוֹת נִתְקַנָּה בִּימֵי הַתְּנָאִים, אַחַר שֶׁמִּצְאוּ לָהּ סִמּוֹ מִלְשׁוֹן הַכְּתוּב (רָאָה בְּעַלֵי הַתּוֹסְפוֹת עַל הַתּוֹרָה שָׁם). וְאוּלַם, חֲכָמֵי הַמְדַרְשׁ כְּתָבוּ שֶׁתְּקַנָּה זוֹ כָּבֵר נִתְקַנָּה עַל יְדֵי דָוִד הַמֶּלֶךְ, כְּמִרְמֹז בְּפִסּוּק (שְׁמוּאֵל ב' כג א): "וְאַלֶּה דְבָרֵי דָוִד הָאֲחֻרָנִים נֶאֱמַר דָּוִד בֶּן יִשָׁי וְנֶאֱמַר הַגִּבֹר הַקָּם עַל", "עַל" בְּגִימְטְרִיָּה מֵאָה, שֶׁדָּוִד הוּא שֶׁתִּקַּן אֶת חֵיבוֹ מֵאָה בְּרָכוֹת בְּכָל יוֹם.

חֲכָמִים מוֹסִיפִים שֶׁהֵיְתָה אֶף סִבָּה מִיְחָדָת לְכָךְ; בְּתַקּוּפָה מוֹסִימַת בִּימֵי דָוִד הָיוּ מֵתִים מֵאָה אֲנָשִׁים מִיִּשְׂרָאֵל מְדֵי יוֹם. רָאָה דָּוִד שֶׁמִּסְפֵּר הַמֵּתִים מְדֵי יוֹם הוּא מֵאָה בְּדִיּוּק, וְכִינּוּן שֶׁחָקֵר וְהִבִּין בְּרוּחַ קֹדֶשׁוֹ שֶׁצָּרָה זוֹ בָּאָה עַל יִשְׂרָאֵל מִשׁוּם שֶׁאֵינָם מוֹדִים לָהּ כְּרָאוּי עַל כָּל הַטּוֹבוֹת שֶׁמֵּיטִיב עִמָּהֶם, תִּקַּן לָהֶם שֶׁיִּבְרַכּוּ מֵאָה בְּרָכוֹת בְּכָל יוֹם. וְאַכּוֹ, לְאַחַר שֶׁתִּקַּן תְּקַנָּה זוֹ נִעְצְרָה הַמַּגֵּפָה (תַּנְחוּמָא קַרְחַב יב; בַּמִּדְרָשׁ יח כא; טוֹר אר"ח מו, בְּשֵׁם רַב גִּטְרֹנְוָנַי גָּאוֹן; לְבוּשׁ שָׁם; בֵּית אֱלֹקִים' שַׁעַר הַתְּפִלָּה פֶּרֶק יז).

יֵשׁ מִהֲרָאשׁוֹנִים שֶׁכְּתָבוּ שֶׁמִּשְׁעָה רַבְנֵנוּ כָּבֵר תִּקַּן תְּקַנָּה זוֹ לְיִשְׂרָאֵל, כְּמִרְמֹז בְּפִסּוּק (דְּבָרִים לג א): "זֹאת הַבְּרָכָה אֲשֶׁר בִּרַךְ מֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹקִים"; "מֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹקִים" - רָאשֵׁי תְבוֹת מֵאָה, אֲלָא שֶׁבְּרָכוֹת הַיָּמִים הֵיא גִּשְׁפָּחָה, וְדָוִד הַמֶּלֶךְ חֲזַר וְיִסְדָּהּ, וְשׁוּב נִשְׁפָּחָה, וְחֲזַרוּ הַתְּנָאִים וְיִסְדָּהּ (בְּעַל הַטּוֹרִים שָׁם; פֶּד הַקְּמַח' עֶרֶב בְּרָכָה).

מְקוֹר הַמִּצְוָה

מְקוֹרָה שֶׁל תְּקַנָּת מֵאָה בְּרָכוֹת הוּא בְּבִרְיָתָא הַמוֹבָאֵת בְּמִסְכַּת מִנְחוֹת (מג ב): "תְּנִיא, הֵיךְ רַבִּי מֵאִיר אֹמֵר: חֵיב אָדָם לְבַרֵךְ מֵאָה בְּרָכוֹת בְּכָל יוֹם, שְׁנַאֲמַר [דְּבָרִים י יב]: 'וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל מָה ה' אֱלֹקֶיךָ שָׂאֵל מֵעַמְּךָ'."

בְּבִאור הַדְרָשָׁה נִחְלָקוּ רַש"י וְתוֹסְפוֹת שָׁם: רַש"י פָּרַשׁ (וְכֵן מִפְּרֵשׁ בְּזֵהר בְּמִדְבַר דָּף קעט א) שֶׁהַפְּסוּק נִדְרָשׁ בְּדָרֶךְ 'אַל תִּקְרִי'; אֵל תִּקְרִי 'מָה' אֲלָא 'מֵאָה' - "מֵאָה [בְּרָכוֹת בְּכָל יוֹם] ה' אֱלֹקֶיךָ שָׂאֵל מֵעַמְּךָ". וְאוּלַם הַתּוֹסְפוֹת פָּרְשׁוּ שֶׁחֲכָמִים דָּרְשׁוּ זֹאת מִכָּךְ שֶׁבְּפִסּוּק הָאֲמוּר יֵשׁ מֵאָה אוֹתִיּוֹת. וּבִאֲפִן נוֹסֵף פָּרְשׁוּ שֶׁלְמַדּוֹ זֹאת מִכָּךְ שֶׁאֵם נִחְלִיף אֶת אוֹתִיּוֹת 'מָה' לְפִי כְּתַב א-ת-ב-ש, נִקְבַּל אֶת הָאוֹתִיּוֹת 'צ', שֶׁהֵן בְּגִימְטְרִיָּה מֵאָה.

סִמּוֹ נוֹסֵף לְחוּבָה זוֹ לְמַדּוֹ בְּעַלֵי הַתּוֹסְפוֹת עַל הַתּוֹרָה (דְּבָרִים שָׁם) מִהַפְּסוּק (תְּהִלִּים קכח ז): "הִנֵּה כִי כֵן יִבְרַךְ גִּבֹר יִרָא ה'"; "כִּי כֵן" בְּגִימְטְרִיָּה מֵאָה. מִנּוּן "כִּי-כֵן" בְּרָכוֹת "יִבְרַךְ גִּבֹר יִרָא ה'" בְּכָל יוֹם.

הַשְּׁבוּלִי הַלְקָט' (עֵינָן תְּפִלָּה ס' טז) הֵבִיא בְּשֵׁם הַגְּאוֹנִים שֶׁאַחַר שֶׁיִּסְדּוּ חֲכָמֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אֶת תְּקַנָּת מֵאָה בְּרָכוֹת, שֶׁלְחוּ אֲגֻרַת לְבָנֵי הַגּוֹלָה וְשֶׁאֵלוּם אֵם יִרְצוּ לְקַבְּלָהּ עַל עַצְמָם. כְּתוּבָה בְּטָאוּ הַלְלוּ אֶת הַסְּכָמָתָם בְּמִשְׁפָּט שְׂרָאשֵׁי תְבוֹתָיו הֵם בְּגִימְטְרִיָּה מֵאָה: "אֲמַתָּה] וְצִיב וְנָכוֹן וְקִיָּם וְיִשָּׁר וְנֶאֱמָן וְאֶהוֹב וְחָבִיב וְנִחְמַד וְנִעִים וְנוֹרָא וְאֲדִיר וְמִתְקָן וְמִקְבֵּל וְטוֹב וְיָפָה הַדְּבַר הָזֶה..."

מִשְׁפָּט זֶה נִקְבַּע לְאַחַר מִכּוֹן כְּפִתִּיחָתָה שֶׁל בְּרַכַּת הַגְּאָלָה בְּשַׁחְרִית.

מֵאָה שְׁעָרֵי בְּרָכָה

מְלַבֵּד שְׁאֲמִירַת מֵאָה בְּרָכוֹת מְדֵי יוֹם מְגַנָּה עַל הָאָדָם מִפְּנֵי הַפְּרָעָנוּת, הֵיא אֶף מְשַׁפִּיעָה עַל הָאָדָם שֶׁפֶע טוֹבָה וּבְרָכָה. וְכַלְשׁוֹנוֹ הַזֶּהֱבֵב שֶׁל הַמְקַבֵּל הַקְּדָמוֹן רַבִּי יוֹסֵף גִּימְטְרִיָּה בְּסִפְרוֹ 'שְׁעָרֵי אוּרָה' (שַׁעַר א): "וּבְעוֹד שֶׁיִּשְׂרָאֵל צְדִיקִים וּמְבָרְכִים מֵאָה בְּרָכוֹת בְּכָל יוֹם כְּהֵנוּ, הַבָּאֵר הַזֶּאת מוֹתְמַלֵּאת מִמֵּים חַיִּים מְשַׁפֵּעַ אֲצִילוֹת עֲלֵיוֹנָה, וְאִז כָּלֵם עֲשִׂירִים מְלָאִים כָּל טוֹב שׁוֹאֲבִים מִים חַיִּים כְּפִי צְרָכָם".

רַבִּי מְנַחֵם רִקְוָנְטִי כוֹתֵב בְּשִׁבְשִׁמִּים יֵשׁ מֵאָה שְׁעָרֵי בְּרָכָה, כְּפִתוּב (בְּרֵאשִׁית כו יב): "וְיִזְרַע יִצְחָק בְּאֶרֶץ הַהוּא וְיִמְצָא בְּשִׁנָּה הַהוּא מֵאָה שְׁעָרִים וְיִבְרַכְהוּ ה'". 'מֵאָה שְׁעָרִים' אֵלוּ נִפְתָּחִים רַק בְּכַח אֲמִירַת מֵאָה בְּרָכוֹת, "כִּי כָל בְּרָכָה וּבְרָכָה יֵשׁ לָהּ מְקוֹם וּמַעֲוֵן מִמָּה שֶׁהֵיא נִשְׁפַּע וְנִאֲצֵלֶת. וְאֵם חֵס וְשִׁלוּם יַחֲסֵר מֵהֵם הַרִי זֶה מְקַלְקֵל הַצְּנוּרוֹת וּמְקַצֵּץ נְטִיעוֹת נִפְשׁוֹ, וְאוֹי לוֹ עַל חֲסִירוֹנוֹ שֶׁאֵינּוּ נִכְנָס בְּשַׁעַר צִדִּיק". וְאוּלַם הַמְקַפֵּיד לְהַשְׁלִים מֵאָה בְּרָכוֹת מְדֵי יוֹם, מוֹתְבָרֵךְ כְּנִגְדָם בְּמֵאָה בְּרָכוֹת (פְּרוּשׁ הַרְקָאנְטִי עַה"ת פ'ר תוֹלְדַת).

מְגַנָּה מִכָּל צָרָה

מִצְוֹת מֵאָה בְּרָכוֹת נִתְקַנָּה כְּאֲמוּר כְּדִי לְבַטֵּל אֶת הַגְּזֵרָה שֶׁל מִיתַת מֵאָה אֲנָשִׁים מִיִּשְׂרָאֵל מְדֵי יוֹם. הַבְּ"ח (או"ח מו) כְּתַב שֶׁסְּכָנָה זוֹ עוֹדָה מִרְחַפֵּת וּמֵאִימַת עֲלֵינוּ, וְעַד עַצְם הַיּוֹם הַזֶּה אָנוּ מְבַטְלִים אוֹתָהּ בְּאֲמִצְעוֹת אֲמִירַת מֵאָה בְּרָכוֹת מְדֵי יוֹם.

הַרוֹקַח (ס' שכ) מוֹסִיף וְכוֹתֵב שֶׁהַמְבָרֵךְ מֵאָה בְּרָכוֹת נִצּוֹל מִמֵּאָה קְלָלוֹת; תְּשַׁעִים וְשִׁמּוֹנָה הַכְּתוּבוֹת בְּפִרְשַׁת 'כִּי תְבוֹא', וְשִׁתִּים נוֹסְפוֹת שְׁנִרְמֹזוּ בְּפִסּוּק (דְּבָרִים כח סא): "גַּם כָּל חִלִּי וְכָל מִכָּה".

הָאֵר"י הַקְּדוֹשׁ אֹמֵר שֶׁלֹּא דֵי שֶׁמֵּאָה הַבְּרָכוֹת מְבַטְלוֹת אֶת הַקְּלָלוֹת, אֲלָא שֶׁהֵן אֶף הוֹפְכוֹת אוֹתוֹן לְבְּרָכוֹת. וְרַמְזוּ לְדָבַר מִכָּךְ שֶׁהַמֶּלֶךְ 'קַלְלָה' נִקְרָאת בְּהַפּוּךְ - 'הַלֵּל ק', כְּלוּמַר שֶׁכַּאֲשֶׁר מְהַלְלִים אֶת ה' מֵאָה פְּעָמִים בַּיּוֹם בְּאֲמִירַת מֵאָה בְּרָכוֹת, נִהַפְּכַת הַקְּלָלָה לְבְּרָכָה. עַל כֵּךְ רַמְזוּ הַכְּתוּב אֶף בְּאוּמְרוֹ (דְּבָרִים כג ו): "וְיִהְיֶה ה' אֱלֹקֶיךָ לָךְ אֶת הַקְּלָלָה לְבְּרָכָה"; כַּאֲשֶׁר תִּקְיָם אֶת הַפֶּה הַקְּלָלָה - 'הַלֵּל ק', הַפֶּה אוֹתָהּ ה' עֲלֶיךָ לְבְּרָכָה (דְּרָךְ מִשְׁה' לְיוֹם יא).

מִיזֵם חֲדָשׁ מְצַטְרְפִים וְזוֹכִים

לְהַצְטַרְפוֹת לְמִיזֵם דְּרָךְ אֲמוֹנָה:
מִתְקַשְּׂרִים לְמוֹקֵד "דְּרָךְ אֲמוֹנָה"
03-91-7-91-91

- מְקַשְּׂבִים לְכֻלֵּי הַמִּיזֵם בְּשִׁלוּחָה 1.
- נִרְשָׁמִים לְמִיזֵם בְּשִׁלוּחָה 2 וְנִכְנָסִים לְהַגְרָלָה.

הַגְרָלַת חֲדָשׁ אִיר תִּתְקַיֵּם אִיִּה בְּכִי בְּסִינּוֹן תְּשַׁפִּיב
וְיִגְרָלוּ בֵּה 6 מַלְגוֹת
בְּסִךְ \$ 500 כָּל אַחַת.

אֲבָרֶךְ יְקָר!
הַצְטַרְפֵּךְ גַּם אֶתָּה לְמִיזֵם
"דְּרָךְ אֲמוֹנָה" וְהַקְדֵם
לְבוֹא לְבֵית הַכְּנֶסֶת
לְהַשְׁלִים בְּעֵינֵי אִמֵּן
אֶת בְּרָכוֹת הַשַּׁחַר
שֶׁל הַמַּתְפַּלְלִים.

ברכה בלי אמן – פלג גופא

ה'עטרת צבי' מזידיטשוב כותב ששמע מפי רבו ה'חזן מלבלין' שיש לומר ברכות השחר בבית הכנסת בצבור, כדי שהללו יענו אחריהן אמן. את דבריו סיים בלשון זו: "וברכה בלא אמן הוא ממש פלג גופא פנודע וקמפרסם" (פרי קדש הלולים' שער הברכות פ"ד; 'שמר אמינים' מאמר 'פתחו שער' פרק ט).

ה'חזן מלבלין' אף נהג לקרא לפניו מדי בקר ילד שיאמר לפניו ברכות השחר, והוא היה עונה אמן אחריו (בשוורת טובות' [בילגורי תרפ"ז] שיחות וספורים).

הנהגת תלמידי ה'חזן מלבלין'

הסבא קדישא מראדושיץ ה'דר לשמע בכל יום ברכות השחר מאנשים ולענות אחריהם אמן, ומאד הזהיר לבניו ונכדיו שיאמרו הברכות בפניו, כדי שיענה אמן אחריהם" (דברות חיים' ח"ב עמ' עג).

רבה של ווישניצא בעל ה'ארז דבי עילאי' היה נוהג לשמע מדי יום 'ברכות השחר' משבעה ילדים ולענות אחריהם אמן ('ארי שבחברה' לקוטים [ברוקלין תשס"א] עמ' פו).

עשו הגיע אחר הברכות

בעת שכהן הרבי בעל 'מקור ברוך' מסערת ויזניץ כרב העיר סערט, נהג להתפלל בצפרא דשבתא בכל פעם בבית כנסת אחר בעיר.

באחת השבתות, כאשר נכנס להתפלל באחד מבתי הכנסיות בעירו, נוכח לראות כי משום מה הקדימו באותה שבת את תחלת התפלה מבלי להודיעו, וכשנכנס כבר אחזו המתפללים לאחר אמירת ברכות השחר. להפתעת המתפללים עזב הרבי את המקום על אחר והלך להתפלל בבית כנסת אחר. הגבאים שחשו תחושת החמצה בקשו ממנו כי כיון שכבר טרח ובא עד כאן, ישאר להתפלל עמם. אך הרבי עמד על שלו ועזב את בית הכנסת, תוך שהוא מפטיר לעברם בחייה: "אני אינני עשוי..."

משהבחין בתמיהה שפשוטה על פניהם, הסביר את דבריו במשפט קצר וקולע: "עשו הגיע אחר הברכות...", והלך לדרכו (נעם הברכה' עמ' פד).

בפעם אחרת נכנס בעל 'מקור ברוך' לבית כנסת וראה שבלוח המודעות מצין זמן אמירת ברכות השחר ותחתיו מצין זמן אמירת 'הודו'. נראה היה כי הדבר נעשה במטרה לאפשר לכל המעניין בקד לאחר את הגעתו עד לזמן אמירת 'הודו'. רע היה הדבר בעיני הרבי, וגם הפעם הגיב ברוח דומה: "לתפלה בצבור יש להתיצב כבר מאמירת ברכות השחר. כך נהגו בכל דורות הקודמים, הלא רק עשו הגיע אחר הברכות..." (שם עמ' קעז)

לצות 'וכל מאמינים', איש איש בשמו הטוב יברך,

תחזקנה ידיכם במפעלכם הברוך. העלון הנפלא שאתם מוציאים לאור עולם מדי שבוע, הוא בעבורי ובעבור רבים ממפרי כ"מים קורים על נפש עיפה."

חשבת'י שבמים אלו שמשנאינו הרימו ראש, ומתקיים בנו קינת המקונן (איכה ד ח): "צדו צעדינו מלכת ברחבתינו", כדאי להזכיר את הבטחת הזהר (וילך רפה ב) שבזכות ענית אמן מתקבלת תפלת ישראל להנצל משונאייהם ומבקשי רעתם.

עלה בדעתי כי ענין זה נרמז במלת 'אמן', שכן היא ראשי תבות: "אדם מצרה נחלץ". אמנם בפסוק מובא (משלי יא ח): "צדיק מצרה נחלץ", אולם הרי העונה אמן הוא הצדיק, פכתוב (שעיהו כו ב): "צדיק שמר אמינים."

יהי רצון שזנכה במהרה לגאלה השלמה ויקים בנו הכתוב (תהלים עב ט): "וימלא כבודו את כל הארץ אמן ואמן."

ברכת ה' עליכם מעתה עד עולם,

שמעון בארקאוויטש,

בית שמש.

נתן לשלח מכתבים

לפקס שמספרו 08-9746102

או לכתבת המייל: 9139191@gmail.com

צדיק באמונתו

אמן וברכות במשנת בעל ההלולא

מקום קבורתו של רבי יוסף אירנאס בליוורנו שבאיטליה

המקבל רבי יוסף אירנאס זי"ע

ג' בסיון ת"צ

רבי יוסף אירנאס, מגדולי המקובלים באיטליה, נולד לאביו רבי עמונאל אירנאס בשנת תמ"ה בליוורנו. בימיו חי בעיר האיטלקית רג'ו המקבל רבי בנימין הכהן ויטלי [הרב"ה] תלמידו של רבי משה זכות [הרמ"ז]. נפשו של רבי יוסף חשקה בלמוד חכמת הסוד, והוא עזב את ביתו ועבר לגור ברג'ו כדי ללמוד מפי רבי בנימין.

עם שובו לליוורנו נקרא לכהן כרב העיר. שם המשיך בהרבצת התורה והעמיד תלמידים הרבה, ביניהם נודע רבי מלאכי הכהן מחבר ספר 'יד מלאכי'. התכתב עם גדולי דורו ובעל ה'משנה למלך' הפליג בשבחיו וכתב עליו: "מי כמוהו מורה דרך לא יטו ממנו ימין ושמאל, אשר יאמר - כי הוא זה". נודע בספרו 'שומר אמונים' העוסק בעניני קבלה, חבר ספרים נוספים, ביניהם: 'פרי מגדים' ומנחת יוסף.

רבנו נפטר בליוורנו ביום ג' בסיון בשנת ת"צ בהיותו בן ארבעים וחמש, והובא למנוחות בעיר זו.

לחנך התלמידים לברכות ולענית אמן

אמרו חכמינו זכרונם לברכה (אבות א יז): "לא המדרש הוא העקר אלא המעשה". כלומר: "לא המדרש הוא עקר הלמוד עם הנערים, אלא המעשה - שירגילים למעשים טובים ולהכניס יראת ה' יתברך בלבבם, ולהבינם היטב אמונת שמים ומצוותיו - שיהיו חרדים על דבר ה', שלא להנות מהעולם הזה בלא ברכה ראשונה ואחרונה, ולענות אמן על כל ברכה" (מנחת יוסף' אות נה).

ענית אמן בחזרת הש"ץ

בעת ששליח הצבור חוזר התפלה, יכון לענות אמן ולא יעסק בשום דבר, אפלו לא בדברי תורה. על האר"י הקדוש מספר כי היה עומד בשעת חזרת הש"ץ כשעניו עצמות והיה עונה אמן אחר כל ברכה ('פרי מגדים' אות פא ואות קכד).

ר"ת	יציאה	כניסה
20:54	20:19	19:02
20:52	20:21	19:17
20:54	20:23	19:12
20:53	20:19	19:20

ירושלים
תל אביב
חיפה
באר שבע

חוט של חסד

בס"ד בר"ה

גיליון לכל בית יהודי | בנשיאות הרב שלום ארוש שליט"א

פרשת במדבר • כ"ז אייר תשפ"ב • גיליון 773

יו"ל ע"י מוסדות "חוט של חסד" ע"ש מוהר"ן מברסלב זיע"א

רח' שמואל הנביא 13 ים-ת.ד. 50226 • טל: 02-5812210
פקס: 02-5812252 • מייל: al5308000@gmail.com

ועותן בשפע מהסחורה היקרה ביותר, וכל אחד מקבל אך ורק לפי הכלים שהכין. הכנת - קיבלת!

כל ישראל בני מלכים הם

מהי ההכנה? ההכנה היא המידות. תיקון המידות. בכל שבוע של ספירת העומר מתקנים מידה אחרת. אבל השלימות של כל המידות, המידה הכוללת את כל המידות - היא מידת המלכות. החותם של כל שבוע ושבע משבעת השבועות הוא מידת המלכות. אתה מתחיל בתיקון מידת החסד ועובר מיום ליום, וכשהגיע למלכות שבחסד - תיקנת בשלימות את המידה ואתה יכול לעבור למידת הגבורה.

והשבוע האחרון של הספירה - כולו תיקון של מידת המלכות עד המלכות שבמלכות. זה השבוע הבא עלינו לטובה. זה בדיוק הזמן להעלות להילוך גבוה ולהגביר את הכיסופין ואת התפילות ולהכין את עצמנו היטב ליום הגדול.

וגם אם עד עכשיו לא זכית לעצל כל יום מימי הספירה, אף פעם לא מאוחר, ואתה יכול להתחיל מחדש ולחטוף את הכלי המרכזי והנפלא ביותר שיזכה אותך לחג שבועות מאיר באמת, שיאיר את נשמתך באור התורה ותתחיל לחיות חיים של יהודי.

אני רוצה שנלמד קצת על המשמעות של תיקון המלכות כדי שנוכל לכוון את מחשבותינו, ואת לבבינו לתדר המיוחד של מידת המלכות, שנתחיל לאמץ את המידה הזאת בחיינו ולגלות אותה בכל תחום ותחום.

משקפיים מלכותיים

הזוהר הקדוש מתאר את מידת המלכות במילים: "לית לה מגרמה כלום". אין לה כלום מעצמה. מידת המלכות מסמלת את האמונה השלימה שהכול מה' והכול של ה'. אם הכול של ה' - לי עצמי אין כלום.

מידת המלכות מסמלת את התפילה, כי מי שחי את

מאמר ראש הישיבה

רשימת קניות לחג

אבטיח כבר קנית?

מתכון לעוגת גבינה כבר יש לכם? האם כבר הספקתם להזמין פרחים לקשט את הבית לחג השבועות? איזה בשר קניתם ובאיזה בקבוק יין תעטרו את שולחן החג? כדאי להזדרז כדי שהחג לא יתפוס אתכם "לא מוכנים"...

חשבתם לעצמכם כמה אנחנו משקיעים בהכנות החיצוניות, בתפאורה, בבגדים; כמה חשוב לנו שהכול יעבור נעים וטעים, יפה ובשפע.

אבל מה עם ההכנה האמיתית? מה עם הלב? מה עם המהות? פעם אחת לפני פסח אמר רבי נתן מברסלב: מצות ויין לארבע כוסות כבר יהיו, עם הכול כבר נסתדר - אבל מאיפה לוקחים את הפסח בעצמו? כלומר, איך נוודא שאנחנו מוכנים לקדושת החג בעצמה; מה עושים כדי לזכות לאור של החג שהוא העיקר.

כל שכן בחג הקדוש של מתן תורתנו. עם כל ההכנות הגשמיות אפשר להסתדר - אבל מאיפה ניקח את ה"מתן תורה" בעצמו?...

אוויר לנשימה

הריח של קבלת התורה כבר נישא באוויר. אבל זה לא ריח של עוגות גבינה.

זה ריח של אמונה שלימה שחג השבועות הוא לא סתם חגיגה, הוא לא עוד יום חופש של אכילה ושתייה, הוא אפילו לא זכר למאורע היסטורי, לא ולא. חג השבועות הוא "זמן מתן תורתנו". זה הזמן שבו ה' נתן ומשפיע תורה לעם ישראל בכל שנה ושנה מחדש.

האמת היא שבכל יום ויום ה' נתן את התורה מחדש ולכן אנחנו מברכים בכל יום "נותן התורה". אבל חג השבועות הוא הראשית, המתן תורה העיקרי שממנו

יונקים ומקבלים כל ה"מתן תורה" הקטנים שבכל יום. יום מתן תורה הוא יום הדין על לימוד התורה של כל השנה כולה. זה יום גורלי ביותר. כל הרוחניות שלנו מוטלת על כף המאזניים. זה הרבה יותר גורלי מראש השנה.

אין דיסיו ואין משל שיכול לתאר את התשוקה של נשמות ישראל לתורה הקדושה. זה לא כמו שחרור ממאסר עולם, ולא כמו חתן המחכה ליום שמחת לבו. זה הרבה הרבה יותר עמוק מכל מה שנוכל לתאר. בשביל יהודי תורה זה חיים, תורה זה החמצן, האוויר לנשימה. תורה זה האור שהוא רואה. תורה זה הכול.

ובלי תורה חליה אין כלום, אין טעם לחיים, אין משמעות לקיום.

הכנת - קיבלת

ועכשיו שה' פותח את ידיו ומשביע לכל חי את מאור התורה - הלב היהודי מתעורר לחיים, הצמא העמוק שבנשמותינו קורא אלינו בתוך תוכנו ואומר: יהודי יקר, זה הזמן, הגעת למעיין החיים. זה הזמן להרוות את צמאונך ולשאוב מלא חופניים מים חיים לכל השנה כולה.

כמה עצוב להגיע לבאר בלי כד המים, בלי כלים. אתה יכול לשתות ולרוות, אבל אתה חוזר הביתה ריקם, וזה רק עניין של זמן עד שהצמא יכה בך שוב. אבל כאשר אתה מגיע עם הכד, וכל שכן אם אתה מגיע עם מיכלית - אתה מצייד את עצמך במים חיים לזמנים הקשים ואתה גם יכול להרוות את צמאונם של רבים וטובים נוספים.

הבורא ברוך הוא נתן לנו שבעה שבועות להכנת הכלים. שבעה שבועות אנו בונים כלים וממתניים ליום הגדול. היום הגדול הוא לא יום קבלת התורה אלא יום מתן התורה. זה היום שבו ה' פותח את אוצרו הטוב

המשך בעמ' 3

תורה ותפילה

חנניה: "מה יעשה אדם ויחכם, אמר להן ירבה בישיבה וימעט בסחורה. אמרו הרבה עשו כן ולא הועיל להם, אלא יבקשו רחמים ממי שהחכמה שלו, שנאמר (משלי ב-1) כי ה' יתן חכמה מפיו דעת ותבונה. ומסכמת הגמ': מאי קא משמע לן [רש"י]: "למה ליה למימר להו ירבה בישיבה, הואיל וברחמים הדבר תלוי", דהא בלא הא לא סגי"א [כלומר אי אפשר לזכות לתורה ללא עמל וללא תפילה].

נמציו למדים דברים ברורים מדברי רבי יהושע, כי כדי לזכות לכתרה של תורה צריך לשלב שני דברים גם יחד, מצד אחד צריך להתייגע בתורה: "ירבה בישיבה וימעט בסחורה", אך יחד עם זה: "יבקשו רחמים ממי שהחכמה שלו", צריך גם כן לבקש רחמים מהקב"ה שישפיע לו מחכמת תורתו.

הרי לנו דברים ברורים שצריך להתפלל על תורה. ולפי זה נשכיל להבין מה שתיקנו בתפלת שמונה עשרה: "אתה חונן לאדם דעת ומלמד לאנוש בינה", שהיא ברכה מיוחדת על השגת התורה, כמו שפירש רש"י (עבודה זרה ח. ד"ה מעין כל ברכה): "אם היה משכח תלמודו מאריך בחונן הדעת". ויש לרמז ענין זה בדברי החכם מכל אדם (קהלת ד-ט): "טובים השנים מן האחד אשר יש להם שכר טוב בעמלם", כלומר "טובים השנים" - העסק בתורה ובקשת הרחמים ממי שהחכמה שלו, "מן האחד" - ממי שעוסק בתורה ואינו מבקש רחמים, "אשר יש להם שכר טוב בעמלם", כי בזכות שני הדברים יש להם שכר שיעליו בעמלם בתורה.

על ידי אמצעי, [השר והמזל המשפיע עליהם], באים הכרובים ללמדנו שאין הדבר כן אצל עם ישראל, כי עם ישראל מקבלים את השפע ישר מה', ללא צורך באמצעי אחר.

מוסיף רבינו בחיי ואומר: "ועוד טעם אחר, כדי שנתעורר בתפילותינו ובכל שאר העבודות [המצוות], שלא נשים אמצעי בין הקב"ה ובינינו, ומן הטעם הזה הונחו לפני ולפנים במקום השכינה, הוא התל שהכל פונים בו לתפילה". להורות לנו שהבקשות שאנו מבקשים בתפילה, אנו מבקשים מאת ה' ממש, לא משום שר, אין כל מערכת לקבלת פניות, אלא השי"ת בכבודו ובעצמו מאזין תפילה, שומע כל בקשה, והוא יתברך בכבודו ובעצמו שופט כיצד למלא אותה. ובפרט כאשר אנו מתקרבים ליום של קבלת התורה, צריכים אנו להתכונן עם הרבה תפילה לזכות לקבלת התורה, כי הקב"ה נתן את התורה, אבל קבלת התורה תלוייה בנו, לפי מה שהאדם מכין את עצמו בכיסופים ותפילות, אמנם ראוי לכל אחד מישראל לדעת, כי הן אמת שאי אפשר לזכות להשגות התורה רק על ידי העמל והגיעה בתורה בבחינת: "יגעת ומצאתי תאמן", אבל יחד עם העמל צריך גם כן להתפלל לפני הקב"ה שישפיע לו חכמת התורה, כמו ששינוי בגמרא (נדה ע:.) כי אנשי אלכסנדריא שאלו את התנא האלקי רבי יהושע בן

בפרשתינו (במדבר ד כ) כתוב: "ולא יבאו לראות בבלע את הקדש וקטנו", רש"י במקום מביא שיש איסור להסתכל על כלי המקדש אפילו בזמן שמקופלים אותם לתוך הנרתיק שלהם.

וכמו שאמרת הגמ' (יומא נד) "אמר רב קטינא: בשעה שהיו ישראל עולין לרגל, מגוללין להם את הפרוכת ומראים להם את הכרובים שהיו מעורים זה בזה, ואומרים להן: 'ראו חיבתכם לפני הקדוש ברוך הוא'. ועל כך מקשה רב חסדא: והרי נאמר: 'ולא יבואו לראות כבלע את הקדוש', כלומר יש איסור לראות אל הקדוש פנימה. מתרצת הגמרא שאחר שבאו לארץ ישראל אין נוהג איסור זה ע"ש. על כל פנים למדנו שיש איסור מיוחד נאמר בתורה, שלא להביט במקום שבו נמצאת השכינה. רק בזמן מיוחד בשנה היו מגלים אותה, להראות לעם ישראל את גודל חיבתם לפני הקב"ה.

רבינו בחיי (שמות כה, ית) מבאר על דרך הפשט, מהו הענין הנפלא שהראו הכרובים לעם ישראל את גודל חיבתם לפני המקום. כי הענין הוא, שנדע ונשכיל כי כמו שהקשר של איש ואשה הוא קירבה גמורה ללא אמצעי אחר המקשר ביניהם, (כלומר בני זוג לפי האמת לא צריכים מישהו שיתווך ביניהם) כך הקשר של עם ישראל להקדוש ברוך הוא, הוא קשר ישיר ללא אמצעי. לפי שאמות העולם מקבלים את השפע שלהם מה'

הרה"ג ר' ירון אשכנזי שליט"א ר"כ חושן משפט
בישיבת "חוט של חסד" מנהל רוחני ב"קו ההלכה"
קו ההלכה הספרדי: 3030*

שו"ת של חסד ע"י בית הוראה "חוט של חסד"

בטיול בחו"ל, הקעקוע הוא בכף הרגל ולא משמש רואים אותו, האם אפשר להשאיר או שצריך להסירו?

למרות שיש איסור גמור לעשות כתובת קעקע על בשרו (ויקרא פרק יט פסוק כח, וכן בשלחן ערוך יורה דעה סימן קפ), מכל מקום מי שכבר עשה קעקוע אינו חייב להסיר זאת משרו, ואף על פי כן טוב ונכון למי שיש באפשרותו להסיר את הקעקוע משרו כדי שלא תהיה עליו "מזכרת עוון". מעיין אומר (חלק ד עמ' ש"א).

פעמים שאני הולך לבית הכנסת לקרוא תהילים, ובבית הכנסת יש מניינים שמתפללים, האם כל פעם שאני שומע קדיש או קדושה עלי להפסיק ולענות עמהם?

יש אומרים שצריך לענות על כל ברכה או קדיש וחייב להפסיק באמצע ללימודו כדי לענות. כפי החיים (סימן צ' ס"ק קט"ו) נוטרי אמן (ח"ב עמ' קס"ו). אמנם דעת הרבה פוסקים שאם הדבר מהווה ביטול תורה שמפסיק כל לא על אמן יאה שמיה רבה, אבל קדושה צריך לענות עם הציבור שלא יהיה נראה כפורש מן הציבור. הגרש"ז איערבאך (הליכות שלמה פ"ט ס"ו) שו"ת שבט הלוי (ח"ט סי' מג.) ובשו"ת אגרות משה (או"ח ח"ג סי' פט) פסק שיש לענות גם על י"ג מידות שאומרים בציבור.

שאלות מקו ההלכה

ואף בזמנינו שיש מצוה גם בכתיבת ספרים או חומשים שמשתמשים בהם יום יום, מכל מקום עיקר המצווה של כתיבת ספר תורה אינה מתקיימת אלא בכתיבת ספר תורה ממש כמו שכתב הבית יוסף בסוף סימן ע"ר וכן פסק הט"ז (שם סק"ד).

מה המעלה של מי שמשתתף בכתיבת ספר תורה?

בספרים הקדושים מבואר הרבה מאד מעלות וסגולות על המשתתף בכתיבת ספר תורה ונביא כמה מהן כאן: זוכה (א) לאריכות ימים. חידושי הרי"ם (אבות פ"ב ס"ו). ג) עשירות. מכתב סופר (דרוש נ"א לחיטך ספר תורה). ג) זוכה לילדים צדיקים. נטעי גבריאל (הלכות ספר תורה עמ' כ"ב) ד) זוכה לזרע של קיימא. עמודי אור להגרי"ח פלאגי. ה) זוכה למחילת עונות ולבטל גזירות רעות. נטעי גבריאל (שם). ו) תיקון לעוון קרי'. מחשבת חרוץ (רבי צדוק הכהן מלובלין אות ט"ו).

האם יש עניין להשתתף בכתיבת ספר תורה שנכתב על ידי הציבור?

בתורה הקדושה (דברים ל"א י"ט) נאמר "ועתה כתבו לכם את השירה הזאת ולקדה את בני ישראל שיקמה בפייהם למען תהיה לי השירה הזאת לעד בְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל" ומכאן למדו חז"ל שיש מצוה על כל אדם מישראל שיכתוב ספר תורה או לכל הפחות שיהיה שותף בכתיבת ספר תורה ומקיים בזה מצווה מן התורה של כתיבת ספר תורה.

וכן מבואר בגמרא סנהדרין (כ"א עמוד ב) "אמר רבא אף על פי שהניחו לו אבותיו לאדם ספר תורה מצוה לכתוב משלו, שנאמר ועתה כתבו לכם את השירה" וכך פסק הרמב"ם (הלכות ספר תורה פ"ד ה"א) ורבינו יעקב בעל הטורים (יורה דעה סימן ע"ד) הביא דין זה להלכה והוסיף "מצוות עשה על כל אדם מישראל שיכתוב לו ספר תורה ומאד צריך לחזר אחריה", וכך נפסק בשלחן ערוך (סימן ע"ר סעיף א').

אין ייאוש בעולם כלל

וקבל במחירם
ארבעים אלף
רובל כסף.
ולסוחר
הייתה
מרכבה
ועגלון ערל
נוהג בסוסים.
כאשר נסע בחזרה

והגיע

אז היטה

ליער אחד, נרדם הסוחר וישן.

העגלון את הסוסים אל אמצע היער, העיר את הסוחר,

ואמר לו שימסור את כל הכסף שיש לו, והתחיל מנופף על

ראשו עם גרזן. חרד הסוחר והחל מתחנן לעגלון שישאיר

לו חצי מהכסף, והעגלון לא מוותר. כשראה הסוחר כי

כלתה אליו הרעה, מסר בידי העגלון את כל הכסף, ובלבד

שישאר אותו בחיים. כשקיבל העגלון את הכסף אמר

לו: "איך אוכל להניחך בחיים, הלא ודאי תספר אחרי

כן את המעשה אני מוכרח להרוג אותך". הרבה הסוחר

להתחנן לפני העגלון שישאירו בחיים ומשראה שהעגלון

איתן בדעתו ביקש הסוחר שייתן לו להתדוות קודם מותו.

נתרצה העגלון לדבר הזה, קשר את הסוחר אל עץ אחד

והניחו לומר דודי. התחיל הסוחר לומר וידי בהשתפכות

הנפש, ונדר שאם הוא ינצל מידי הרוצח, ייתן מעשר מכל

הכסף הזה לצדקה. ופתאום באה ישועתו: שומר היער, אף

כי היה רחוק מן המקום שמע את קול בכיו של הסוחר,

והגיע במהירות עם רובהו אל המקום שעמד הסוחר קשור

לעץ, תכף ומיד פתח אותו ממסרותיו. הסוחר סיפר לו

את כל הנעשה עמו. השומר תפס את העגלון לקח אותו

לתחנת המשטרה, ולאחר חקירה הכסף הוחזר לסוחר

ואילו העגלון נאסר בבית האסורים. נסע הסוחר לביתו

שמח וטוב לב על שהשי"ת הצילו מידי הרוצח. אולם כאשר

הגיע אל ביתו שכח לקיים את נדרו. ולסוחר בן יחיד ובת

יחידה, והנה פתאום דבק חולי רע בביתו ומתה, והוא לא

שת ליבו לזה, ולא נזכר שלא קיים את נדרו. אחרי כן חלה

פתאום גם בנו יחידו, ושלה אחר רופאים גדולים וכולם

אמרו נושא לחיו, אך בשמעו שבעיר מז'בוז' נמצא הבעש"ט

שפועל ישועות, נסע אליו לבקשו שיעור רחמים על בנו

יחידו... למותר לציין כי האורח שהלך עם ר' וולף היה אותו

הסוחר עצמו. וכאשר סיים הבעש"ט את סיפורו נזדעזע

הסוחר כי נזכר את אשר נדר בעת צרה ולא קיים. ואמר

לבעש"ט: הנני מוכן ומזומן להפריש את הכסף, ולתתו לכל

מי שיצווה הבעש"ט. ציווה עליו הבעש"ט לתת לר' זאב

את הכסף, ואכן כך עשה הסוחר. ר' וולף החל להכין את

החתונה בשמחה רבה, וקנה מתנות בשביל החתן, ותן

את הכסף שהבטיח לנדוניה וערך את החתונה ברב פאר

וגם את הסוחר הזמין לחתונה. טרם נסע הסוחר לביתו

קיבל מכתב שבנו נתפא מחלתו והוא בריא ושלם.

בעיר מז'בוז' גר חסיד אחד ממקורבי הבעש"ט בשם ר' וולף קיצט שהיה עני ואביון. היה לו לר' וולף בת שהגיעה לפרקה, ומחמת עניותו לא היה לו במה להשיאה. פעם אחת אמר להבעש"ט: "למה לא תשדך את ביתך?" השיב לו ר' וולף: "הלא עני מרוד אני וגם לחם לאכול אין לי, ובמה אשיאה?" גער בו הבעש"ט וצוהו שימחר לחפש חתן לביתו, וכשר' וולף פקפק שוב בדבר, אמר לו הבעש"ט: הנני מודיעך כי הגיעה עת זיווגה, וזאת עשה: שלח שליח לעיר יאסי, ואני אשלם לך את ההוצאות, והשליח ייפגש עם השדכנים ויאמר להם שאתה מוכן לתת סך של אלפיים רובל כסף, ובלבד שהחתן יהיה תלמיד חכם ירא שמים.

מיהר ר' וולף לקיים את דברי הבעש"ט ושלה שליח לעיר יאסי. השליח בא לשם ותאר את המחותר ר' וולף בתור צדיק וחסיד, והבטיח שייתן נדוניה אלפיים רובל. השדכנים התחילו להציע לפניו שידוכים שונים, שלא מצאו חן בעיניו, עד שלבסוף התעכב על שידוך אחד עם איש נכבד ועשיר ומיוחד, והבחור היה גדול בתורה, ומצא חן הדבר בעיני השליח, ועשה "תנאים" וכתב שעל המחותר לתת אלפיים רובל נדוניה. השליח חזר לביתו וסיפר לר' וולף את כל המאורע ומצא חן גם בעיני השידוך, אך הלך בעצב אל הבעש"ט לשאלו מאין יבוא עזרו בדבר הנדוניה שהבטיח. כאשר בא לפני הבעש"ט ברך אותו הבעש"ט ברכת מזל טוב, ואמר לו שלא ידאג מאומה, כי במהרה יבוא עזרו ויוכל לתת את הנדוניה כמו שהבטיח. עברו כמה שבועות מיום כתיבת התנאים, ור' וולף מקבל מכתב ממחותרו בו הוא מתפלל כי לא שלח מתנה לחתן כנהוג. הלך ר' וולף עם המכתב אל הבעש"ט, ואמר לו שוב הבעש"ט שלא ידאג וישועתו קרובה לבוא. חלפו עוד כמה שבועות, ונהנה שוב מקבל ר' וולף מכתב מהמחותר שתמנה מדוע ר' וולף לא שולח מתנה לחתן. כאשר ראה המחותר שאין קול ואין עונה, שלח שוב מכתבים בדברים קשים, והודיעו שאם ימשיך לשתוק יבטל את התנאים. הלך ר' וולף במר נפשו אל הבעש"ט והראה לו המכתב. אמר לו הבעש"ט: "תכתוב למחותר שלפני החתונה יבוא לכאן החתן ואי"ה הכל יהיה מוכן גם הנדוניה וגם המתנות לחתן." עשה ר' וולף כדברי הצדיק, והתחיל להתכונן לנישואי בנו. כשהגיע קרוב לזמן החתונה, נכנס ר' וולף לבעש"ט ואמר לו הצדיק שיכתוב למחותרו שיבוא 3 ימים קודם החתונה כדי לשמוח אתו קודם החתונה. קיים ר' וולף את פקודת רבו, וכמה ימים קודם החתונה קיבל מכתב מחתנו שהוא עם כל בני ביתו נוסעים אל החתונה. הלך ר' וולף בפנים עצובות להראות לבעש"ט את המכתב, והנה בדרך הליכתו פגש באיש אחד, והאיש שאל אותו איפה גר הבעש"ט. השיב לו ר' וולף שהוא בדרכו לשם ויוכל להתלוות עמו. כשבאו אל הבעש"ט נתן שלום לאורח ואמר לו: "הנני לספר לך מעשה שהיה. מעשה בסוחר גדול אחד שהוביל עצים ברפסודות גדולות למדינת פרוסיה. פעם אחת הוביל רפסודה גדולה של עצים,

המציאות שאין לו כלום - רק הוא יכול לעמוד כעני בפתח ולבקש כל דבר מה' בגשמיות וברוחניות. אבל אם יש לו כבר מעצמו - עושר, יכולת, כוחות, וכישרונות - הוא כבר לא צריך לבקש כלום מה' חלילה, הוא מסתדר לבד...

בשבוע הבא עלינו לטובה נתבונן בכל דבר במשקפיים של אמונה, המשקפיים של המלכות: אין לי כלום מעצמי.

ביום הראשון ב"חסד שבמלכות" נתבונן שכל החסד שאנחנו זוכים לעשות, כל דבר טוב, כל עזרה לזולת, כל נתינה - היא לא שלנו, היא רק של ה' שנתן לנו את הכוח לעשות את הדברים הטובים. גם הכסף שאנחנו נותנים הוא לא שלנו הוא ניתן לנו אך ורק כדי לעשות בו את רצון הנותן, ואפילו הרצונות הטובים להיטיב ולגמול חסדים הם לא שלנו.

אין לנו כלום מעצמנו. אנחנו מעלים את כל מידת החסד אל האמונה שלימה שהכול שייך לה'.

לך ה' הממלכה

כך גם ביום השני הוא הגבורה שבחסד". בן אדם מתאמץ ונלחם ומתגבר על אינסוף מכשולים ומניעות יצרים רעים ומידות רעות או שהוא נלחם בתלאות החיים - ואך טבעי שהוא ירגיש סיפוק עצמי, תחושה טובה שהוא בעצמו פעל והתגבר, נלחם וניצח.

אבל ביום השני אנחנו מעלים את מידת הגבורה אל האמונה השלימה, שבכל התגברות והתגברות - אלמלא הקדוש ברוך הוא עוזרו לא יכול לו. זו האמונה השלימה שכל הגבורה היא של ה', ו"אל יתהלל הגיבור בגבורתו", גם לא בגבורה הרוחנית.

כך נתקן מידה אחר מידה ונקשר אותה אל האמונה השלימה שהכול מה'. ושיא השיאים יהיה בליל השבת הבא עלינו לטובה, כשנגיע ל"מלכות שבמלכות", ואז נחיד לעצמנו את ההכרה ונתפלל לה' יתברך מעומקא דליבא - שייתן בלבנו את האמונה השלימה **שגם את האמונה אנחנו מקבלים מה'**, גם המלכות בעצמה לא שייכת לנו. לך ה' הממלכה.

רק אתה נותן אמונה, רק אתה פותח את שפתינו להתפלל לפניך, כי המלכות שלך היא:

גם עצם העובדה שאנחנו יודעים שכל המידות הן מה' - גם זו מתנה.

גם זה לא שלנו.

האמונה שהיא המלכות היא הלב של התורה, המאור העמוק של התורה, והיא גם הכלי לקבלת התורה,

עבודה על האמונה וחיזוק האמונה השלימה הם הכלי המושלם להכנה מיטבית לאור ולפנימיות של זמן מתן תורתנו הבא עלינו לטובה.

ברכת שבת שלום ומבורך

שומרים על קדושת ביהכ"ס - לומדים הלכה

יש אומרים שאיך לעשות הגרלה

של מצוה בבית הכנסת ויש מתירים

(מתוך הספר: בית הכנסת כהלכה)

מה זה אומר בפועל?

*אכילת נציג זה אומר אכילת כמבת
בלבונה שלק או בירי שלק אלא מי לרוב
אכילת את סמרי רבין בקדוש ואת סמרי
דיה ארול ליל"א.*

*נציג זה לאת מוסס באווח מודעות
או בתי כסיות זה כר דבר גדול.*

*ובנו, כל ליל אק יותר יוצא
ויציות כים ואסליות תכ אכילת
אלפיק לתצאות טובות יותר.*

*עם יוצא ורצון אפסל אגון
ליציות קבועים ופלאים הם בגדול!*

מי יכול להיות נציג של הרב?

*כל מי לרוב אקחת חלק בגאולה ל
עם ישראל, כל מי לטאו רחמנות על
עם ישראל ואהבת ישראל. אין לום
במקרה לל אלא ב המקרה אחות.*

מה זה להיות נציג ומה זה דורש ממני?

*קודם כול, זה לא דורש ממך, זה נותן
אק! זו הפכת במקרה ביותר בולוס:
אכילת את רובים בצורה קלה וסלוטה.*

*זה נותן אק את הפכות אכילת: "ריבון
לל עולם, אני לא מי כן אצטוי, אני חיל
לל ואני מוכן אכילת אצטית רצונך"*

חול מצבי,

*פיוסוק בנציות בהחלט יכול אכילת
תוספת לל הכנסה קריב וקלה לל
דורש ממך מאמל גדול.*

אני רוצה

להיות

נציג,

אבל יש לי

שאלות!

אין לי מקום בבית לאחסן ספרים!

*אתה לא צריך לאחסן אכילת בבית
חבילה לל 20 ספרים זה לא דבר למען
דינה מקום. תמיל עם זה ותרא
מה בקרב ומה בצורך, ותמיל ספרים
נוספים כלל נאמית אק באסקרה.
אין אנו ספק לאת תמיל מבר מאוד
ספרים נוספים.*

בית, משפחה, ילדים, איפה אני מכניס את זה בלויז הצפוף שלי?

*פמזיק נכנס בצורה כפאת לאת לא צוצה
את ציסוקיק ולא מלקיק בב יותר מיד צמין.
נעצור אק אכילת את זה נכון ובהתאמה
אילית אשיות שלק כדי לרכול יתפל בצורה
טבילת וחלקה עם אסס מוצמס.
מניסיון נאמר לבהטסת הפקונה כפאת אכילת
יומק היא זו תמיל אק את בהכנה כל
ציסוקיק.*

איך יידעו בסביבה שלי שאני מוכר את הספרים של הרב?

*על כק תמיל מוצמס מרצות ללנו. יילתחו
איק סלויים מוכנים לתמל אכילת אילית
את פסטיים שלק. ופרוספקט פכונק
לבו תמיל סטיים כניטל פצה.*

אין לי שום ניסיון בנציגות או מכירה, איך מתחילים?

*אנחנו כן בחול לל חסד צוסקים לל
בהטסת יכדות ואנחנו מבינים את
פקליים ופקליות לל מביצי יכדות
בהטת בתחילת דרכם. אלס כק כנינו
צוות תמיל מקצועי לנמצא כל פמון
מאחוריק!*

אני מתבייש להציע ספרים, לא מתחבר לאנשי מכירות!

*כאנו מוכרים את מבר לאנחנו אכילת
ביודעין או בקוסין אנחנו ממוצים אכילת
על מוסדות על חוגים על מוצרי בראות וכו'.
כר קראת את סמרי דינה ואת מביין
אילו בלורה הם מביאים אצולת.
אין לום סיבה ללא יכיר כק אכילת את זה
פלאה אמילים נוספים. אתה יודע לאת
עולת רק טוב אכילת. וזה פפיק מכולל!*

נגיע לכל מקום בארץ, זה תלוי בנו!

אז מה עושים?

מתקשרים! 052-7112793

מי יזכה לקבלת התורה

הרבה מפרשים אומרים שלא בכדי פרשת באה במדבר לפני חג השבועות, זמן מתן התורה, לרמד לנו שמי שמישים עצמו כמדבר שכולם דשים בו יזכה לקבל את התורה.

בהפטרה שמתוך נבואת הושע, כאשר עם ישראל סרו מן הדרך והתחילו להאמין בטבע, בעצים ובאבנים ובמערכת המזלות (אסטרוולוגיה). מפרש המלבי"ם: רצה הקב"ה באהבתו להשיבנו מטעויותינו כדרך שבעל משיב את אשתו ונצרך לפעול מכמה כיוונים כדי להגיע אל ליבה. בתחילה הקב"ה שינה את השפעת המזלות וכל כח הסגולות שלא יועילו כלל, לאחר מכן השית איבה בין עמ"י ובין העמים אשר בטחו בהם ולמדו ממעשיהם, וראה שגם זה לא עוזר ובני ישראל עדיין לא שבים אליו באמונה שלימה, ואז נקט בצעדים חמורים יותר, עד שלבסוף הולכים למדבר ששם לא יהיה להם במי לתלות את בטחונם ואז יוכלו להתחבר ללא מפריעים לקשר של אהבה. וזה גם מה שכתוב בסוף מסכת סוטה על כל הצרות ח"ו שבזמן עקבתא דמשיחא, עד שנבין שאין לנו על מי להישען אלא על אבינו שבשמים. עם ישראל למדו מהגויים שהכל מתנהל על פי הטבע ושכחו שהכל מושג מלמעלה וגם לענין המזל שהרי עם ישראל מעל המזל, ואפילו אם הטבע מחייב שיקרה דבר מסוים, התפילה משנה את הטבע - אלא שלשם כך צריך להאמין שה' יכול לשנות הכול כרצונו תמיד! לצערנו התרחקו כל כך מהאמונה הפשוטה שהייתה לאבותינו בגלל הגלות הארוכה בין הגויים והצרות הפוקדות אותנו ומסיחות דעתנו, עד שכאשר אומרים לנו שאפשר להשיג כל דבר

בתפילה, זה נשמע לנו מופרך ודימיוני, כאילו זה דבר השייך לסיפורי צדיקים. רבי נחמן מלמד אותנו כיצד מגיעים לזאת האמונה ונראה את דבריו הנפלאים: "וגם צריכין שיהיה ההתבודדות במקום מיוחד דהיינו חוץ מהעיר בדרך יחיד, במקום שאין הולכים שם בני אדם הרודפים אחר העולם הזה, אף על פי שכעת אינם הולכים שם, הוא מבלבל ההתבודדות, ואינו יכול להתבטל ולהיכלל בו יתברך". ולמה דווקא במקום שאין איש? זאת לומדים מהפסוק בתהילים "ובמושב לצים לא ישב" שבמקום שישבו אנשים לצים, לא טוב לשבת, מכיוון שדיבורי הליצנות נטבעו באותו מקום וברגע שיושב שם ישפיעו על נפשו ויבלבלו דעתו. וע"י שירבה בתפילה לשנות מידה אחת יזכה לבטלה וכן הלאה עד שגיע לבחינת מדבר הראוי לקבלת התורה. אך מובן שמקום המבודד מכל אדם מרתיע את רובנו שהרי אנו מורגלים להיות מוקפים בחברה, וגם אם לא פיזית אז בדרכים טכנולוגיות אחרות, על כן יש לבקש מה' שיזכה אותנו לזאת המעלה ולהתחיל את הדרך בצורה הדרגתית. מסופר על שני חברים טובים שנפרדו לזמן מה והחליטו לדרבן עצמם להתחזק, אז סיכמו שילמדו על מידת הביטחון ויבחנו אחד את השני כשיפגשו. כעבור חצי שנה נפגשו בחן האחד את חברו ואכן הלה דקלם מאמרי בטחון בעל פה. הגיע תור השני והוא ביקש מחברו שיתלווה אליו ליער. החבר המדקלם רעד מפחד והשני לעומתו בטוח ושלו. שאלו: 'היכד אתה כה בטוח?' ענה:

'ראיתי שלא די בלימוד כדי לחזק את הביטחון, דרושים גם מעשים, לכן הלכתי ליער וכל יום פסעתי עוד כמה פסיעות ומלמלתי את פסוקי הביטחון אותם למדתי ועתה אני מטייל כאן בשלווה.

הרה"ק ר' חיים מקוסוב זיע"א בעל התורת חיים כ"ה אייר

לאורם נלך
הילולא דצדיקיא

קו האמונה
02-6444250

אף גדולי הדור שיחרו לפתחו.

מסופר, שבשבת הראשונה לאחר פטירת הרה"ק בעל ה"אהבת שלום" נהרו כל החסידים ל"שולחנו" של בנו, רבי חיים מקוסוב, אבל בלבבות נשברים וברוח מרה. נכח שם אז הרה"ק ר' צבי, בן ה"חזקה" הקדוש מלובלין. הוא, בראותו את שברון לב הנאספים, קם וסיפר: פעם שלחני אבי הק' אל המגיד הקדוש מקוז'ניץ זצ"ל. המגיד חיבבני מאוד, ובהזדמנות אחת אמר לי: "בוא ואראך דבר סייוחד". הכניסני לחדרו, ואמר לי: "הבט לנגדך". הבטתי, וראיתי שלוש צורות אנשים, מאירות כשמש וכירח. לשאלתי, מי הם אלה, ענני: "אלה הם אבותינו הקדושים, אברהם, יצחק ויעקב". ועתה, דעו נא רבותי - בכל הצורות הללו לא ראיתי דמות מהודרת יותר מצורתו של רבנו, הרה"ק ר' חיים! ידוע ומפורסם, שרבנו ה"תורת חיים" זכה למדרגה שאביו הק' היה נראה אליו בהקיק, לאחר פטירתו. ביום כ"ה באייר שנת תרי"ד ירדה חשיכה לעולם, והרה"ק ר' חיים מקוסוב זיע"א עלה בסערה השמימה, כשהוא מותיר אחריו שושלת עניפה ומפוארת של בנין וחתנין גדולי הדור, וכן תורה שלימה - ספרו הקדוש "תורת חיים" שנכתב על-ידו עצמו. וכך מעיד מחבר "אבן שתיה": "ודע, שספרו זה היה מונח תחת מראשותיו, וכמה פעמים בלילות היה לוקחו וכותב בו רזי-תורה שנתגלו לו!" זכותו יגן עליו ועל כלל ישראל אכ"ר..

בשנת תקנ"ה נולד הרה"ק ר' חיים מקוסוב, כבר משחר נעוריו ניכרו בו יצני גדלות, רוממות וקדושה.

הערכתם של גדולי הדור אליו הייתה רבה מאוד. לימים, כשביקר פעם נוספת בחצרו של הרה"ק מאפטא, נטל ה"אהב ישראל" נר בידו, ולאורו בדק את התורת חיים" מכף רגל ועד ראש, באמרו: "על סחורה, כזו צריכים להיות מבין, גדול". פעם, כשנסע להסתופף בצל הרה"ק ה"חזקה" מלובלין זיע"א, ביקשה אמו לשלוח כמתנה ל"חזקה" כתונת של הרה"ק בעל ה"אהבת שלום". בטעות שלחה כתונת של בנה, רבי חיים, כשנטל ה"חזקה" הקדוש לידו את הכתונת, הבחין בחילופין, אך מיד הפטיר: "זו היא כתונת של נוטר הברית!..."

לאחר שנות שהותו בבית חותנו, שב אל אביו הקדוש לקאסוב, וישב משך כל העת על התורה ועל העבודה, כשאביו ה"אהבת שלום", מאציל עליו מרוחו פי-שניים. את סדרי לימודיו החל מהשעה השניה או השלישית אחר חצות, ומיד שקע בלימודו ולא פסק פומיה מגירסא. מאז פטירת הוריו, בכל שנה, ביום ההילולא של אביו ואמו, היה מסיים את כל חלקי הרמב"ם ואת הרי"ף על כל הש"ס.

עם פטירת אביו הקדוש, נתעטר בכתר המלוכה, כשהחסידים קיבלו את מרותו ושמוהו אלוף לראשם. המוני חסידים הסתופפו בצילו ושתו בצמא את דבריו,

משלימים את תורת רבי חיים קנייבסקי

מ"ח קניינים לתורה

אוהב את הבריות

ע"י אהבת הבריות מקרבן לתורה, ומתלמידיו יותר מכולם.
ע"י שמקרבן לתורה יש לו מצוה של זיכוי הרבים שמייעותו.

ילדון חידודון

היכן בפרשתנו פעולה שנעשתה על ידי י"ד בני אדם?

תשובה לפרשת אמור: אחד מהבעלי מום מום שהוזכר בפרשה (כב כב) "או שבור חרוץ", המילה חרוץ כאן משמעה סדוק, אך בעולם חרוץ נחשב למצטיין.

זוכה פרשת אמור: יעלי זהר, ביתר עלית.

al5308000@gmail.com | 02-5812252

שלום | אייר

כשיש לאדם שלום למטה,
יש לו שלום למעלה.

(א.ב. של החיים)

לקבלת מסרים מחוקים - 052-6672221

רוצה לזכות בפרס? שלח לנו סיפור תודה בעל תוכן ייחודי ותזכה בפרס ללא הגרלה
al5308000@gmail.com | 02-5812252

ילדים מספרים תודה

תודה של רפואה

שמי תפארת. הסיפור שאני רוצה לספר לכם אירע בשביעי של פסח האחרון.

סבי היה בבית החולים והשתחרר לחג הפסח. בשביעי של פסח זכינו שיבוא להתארח בביתנו, מאוד דאגנו לשלומו של סבא היקר.

דאגתנו גברה כאשר סבא אמר שהוא חלש נורא ולא מרגיש טוב בכלל.

התחלתי יותר לדאוג כי ראיתי את המבט חסר האונים של הורי, ביקשתי מבורא העולם עיזה ותבונה ופניתי אליו: "ריבונו של עולם, אבא רחמן, אני רק ילדה קטנה ואין בכוחי לעשות כלום לרפואתו השלימה של סבא, אבל למרות קטנותי אני מאמינה שאני כן אוכל לסייע רק בבקשה אבא טוב, רחם עליי ותאיר לי מה לעשות."

זאת הייתה תפילה קצרה שרחשתי בלבי לאבא אוהב שבשמים. עברו כמה דקות וניגשתי לספרייה על מנת להוציא ספר, ובין הספרים ראיתי מונח לו ספרו של הרב ארוש שליט"א.

מייד הבנתי שזו ההארה שהקדוש ברוך הוא מאיר, נזכרתי בעצת התודה של הרב ארוש, נשארתי שם והתחלתי לעשות את חוק תודה.

אמרתי במשך חמש עשרה דקות תודה לריבונו של עולם, שיש לנו סבא כזה צדיק ושזכינו שהוא יהיה איתנו בחג, תודה על המשפחה, אחים, אחיות ותודה גם על מצב הלחץ בו אנו שרויים כרגע.

לאחר רבע ההשעה של התודה אמרתי שמונה פעמים את פרק ק' המיוחד ברגש, "מזמור לתודה".

לאחר שסיימתי הבחנתי כי סבא עלה על יצועו כדי לחדש כוחות. לחשתי לה' עוד כמה מילות של תפילה ונירדמתי.

בבוקר קמתי מוקדם לאחר התפילה וברכת חג שמח לסבא שאלתי בשלומו והוא אמר שברוך ה' הוא מרגיש הרבה יותר טוב. סיפרתי לו על חוק התודה שעשיתי למען רפואתו וסבא כל כך התרגש ואמר, ראו את כוחה של התודה כמה יקרה היא וחשובה.

אמרתי תודה וסבא מרגיש טוב יותר.

עשיונות

פתרונות יש לשלוח עד יום שני למייל: al5308000@gmail.com
או לפקס: 02-5812252 | יש לציין שם מלא, כתובת מלאה וטלפון

גימטריא

פתרו את צופן הצורות בעזרת הגימטריא ותקבלו משפט הקשור לזממנו

- ↑
300
- ★
100
- 50
- ☾
40
- ◆
10
- 8
- ☾
8
- ✖
6
- ♥
5
- ◇
2
- 1

- ☾
- ◆
- ☾
- ♥
- ✖
- ★
- ☾
- ↑
- ☾
- ◆
-
- ◇
-

זוכה פרשת אמור: טובה טפר, זכרון יעקב.

בדיחות הדעת

שתיין שתה שלוש כוסות משקה בבת אחת, אמרו לו חבריו הרי אמרו חכמים: "השתה כוסו בבת-אחת הרי זה גרגרן", שלוש כוסות בבת-אחת לא כל-שכן! השיב השתיין: כל דברי אני עושה לפי התורה וכתוב (שמות לז): "שלושה גביעים בקנה האחד".

העלון מוקדש לרפואת שלומי בן הנה ולזיווג הגון נאור בן הלן
להקדשת העלון: 02-5308000

המורה צריך למקד אותו ולאפס אותו מחדש: "משה אתה בשיעור, תהיה איתי" ולא, אין לו בעיית קשב. פשוט הוא אינו מסודר ומתקשה להפנים שעכשיו לומדים ועליו "לאסוף" את עצמו לשיעור. זה אמנם עוזר לילד, אבל באותה מידה גם מטריד אותו. תלמיד זה, אינו יודע לקבל את השיעור בצורה מסודרת והוא לא מארגן את הדברים במוחו בצורה נכונה. טבלאות, סכמות, סיכומי ביניים וסוף נושא, ומבנה מסודר של ידע- אינם עוזרים לו לארגן את הלימוד ולאכסן אותו בצורה נכונה.

ומכאן, הדרך לאי הצלחה בלימודים-ברורה.
גם תכונות נרכשות

סדר וארגון, אינן רק תכונות "מולדות" שמי שנולד איתן-יהיה ילד מסודר ומארגן וחייב יתנהלו לפי סדר, אלא הן גם תכונות "נרכשות" ואפילו מי שנולד עם תכונה/אופי לא מסודר ומארגן- יוכל לרכוש אותן. תכונות אלו, מושפעות בעיקר מ"הרגלים" ולכן ההרגל והחינוך בבית ובסביבת הגדילה של הילד, יתרמו להיותו מאורגן ומסודר. לימוד "סדר וארגון" צריך להיעשות תוך התחשבות בשלב ההתפתחותי בו נמצא הילד ומתוך עקביות, התמדה ודוגמא אישית של ההורה. לכן במידה ותכונה זו אינה מולדת אצל הילד, נצטרך לאמן אותו לרכוש אותה ע"י אימון עקבי ושיטות עבודה שונות שנלמד עליהם בהמשך. עלינו להיות החלטיים ובטוחים כי: נוכל בע"ה לקנות כלים לשיפור המצב בבית ולהפוך את הילדים למסודרים ומאורגנים יותר. המשך בע"ה בשבוע הבא!

הרב אבוחצירא - יועץ, מאבחן ומטפל
לייעוץ טלפוני ללא תשלום
בימים ג' - ד' משעה 8-10 בערב
נייד: 054-8434435

חינוך באהבה הרב יצחק אבוחצירא

לומדים להצליח פרק ג'

המאמרים האחרונים, עוסקים ב"מיומנויות ההכשרה ללמידה" דהיינו: באותם כלים שבאמצעותן ניתן להגיע ללמידה. בפרק הנכחי, נמשיך בע"ה ללמוד על המיומנות הראשונה מתוך חמש המיומנויות, שהן: סדר וארגון, ניהול זמן, התמקדות, ריכוז ומוטיבציה. אני מעוניין להבהיר שני עניינים שעולים הרבה משיחות טלפון שאני מקבל לאחרונה: א. כל המאמרים שלי כתובים בלשון זכר מפאת הנוחות, ההדרכה בחינוך ילדים זה לבנים ובענות כאחד, אם אין הוראה שמדברת רק לבנים או רק לבנות, בד"כ הכונה לשניהם. ב. אני מאבחן ומטפל מוסמך (תואר שני) במגוון תחומים, בילדים נוער ומבוגרים, ובכלל הקשיים המשפחתיים, ניתן לחייג ולקבל יעוץ (בזמנים הכתובים) ללא תשלום. ג. המאמרים פותחים בפני ההורים פתח להבנת בעיה או קושי עם הילדים, יש במאמרים מידע שימושי רב ולעיתים גם הבנת תהליכים או דרכי טיפול מתוך הקליניקה שלי. ד. רוב ככל המאמרים הם סדרות ונושאים וחשוב לשמור על רצף הקריאה של כל הסדרה.

1. סדר וארגון:

הזכרנו, שכאשר אנו מדברים על מיומנות של "סדר וארגון", אין הכוונה לסידור החדר, הילקוט או הקלמר, אלא ליכולת הרבה יותר בסיסית ומהותית שמתבטאת ב: "יכולת לארגן דברים בסדר נכון מתוך הבנה ומודעות של תהליך", וזה לא רק פעולה פיזית או תכונה מנטאלית עמומה, אלא הכוונה על סדר וארגון פנימי, עמוק ותודעתי יותר- שנמצא בבסיס התפישה של הילד את החיים במובן המופשט של המילה ובפועל בכל חלקי החיים. סדר וארגון פנימי, משפיע על: א. התנהלות המחשבה לפני הלמידה. ב. מארגן ומעבד את החומר הנלמד, תוך כדי תהליך הלמידה. ג. מאחסן את החומר הנלמד במוח בצורה מסודרת. ד. פועל לארגון הזיכרון ויכולת השליפה בבוא העת. ה. ובגדול, מתאם את מכלול הפעולות הלימודיות וההתנהגותיות.

התלמיד המסודר

תלמיד מסודר ומארגן, מגיע לגן/לכיתה/לתיכון/

התלמיד שאינו מסודר

לעומתו, התלמיד שאינו מסודר ומארגן, כלל אינו יודע "מדוע הוא מגיע לכיתה" אולי כדי ללמוד ולרכוש ידע, אולי כדי לצייר, לשחק, להשתולל ולרכוש חיי חברה, ואולי סתם ככה כי אין לו איפה להיות כי הרוי עובדים ובית הספר הוא ה"בייבי סיטר" שלו. המושג "מטרות בחיים" או "עיקר וטפל" הם מושגים מעורפלים אצלו. הוא מתקשה לקבל את המושג הברור והפשוט של "עכשיו מקשיבים ולומדים, בהפסקה משחקים" הוא עובר את השיעורים בקושי גדול מבחינת יכולת עצמית, כי הוא לא באמת נמצא בכיתה (רק הגוף נמצא) מבחינת התודעה. במקרה הטוב, הוא מתמודד עם חוסר למידה, כי הוא במקסימום של עזרה חיזונית מטרידה כמו הכוונה של צוות ההוראה, מיקוד לחומר לימודי ועזרה במילוי העבודות. אצל התלמיד שאינו מסודר, כל כמה דקות

כאן
ישקלו טוב את המגיע לך!
בית דין מנהלים דינים מסכמים ומנסים בענייני משפחה, מסכמים עסקים, ירושות, צאצאית מכר, וכו'. ייעוץ נוסף, חירום ומסכמים נוסף.
בית דין רבני | רח' שמואל הנביא 33, ירושלים
054-237-3752
malchut@mechadim.org

סגולה ידועה לערב ראש חודש סיון
תפילת השלי"ה
מסוגל לילדים צדיקים
תלמידי חכמים
לקבלת נוסח התפילה בדף ברור יפה ומסודר:
al5308000@gmail.com | 052-6672221

איטש לרענהו

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור לתעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

שבת קודש כז אייר תשפב: הדלקת נרות: ירושלים: 7:01 תל-אביב: 7:17 חיפה: 7:10 מוצאי שבת: ירושלים: 8:19 תל-אביב: 8:22 חיפה: 8:23 ר"ת: 8:54

פרשת במדבר

קירוב רחוקים

**לקרב רחוקים ולסייע בידם לזכות באושר
הרוחני שבחיי תורה ומצוות!**

נלמד מהפסוק: "הקרב את מטה לוי" (פרק ג-ו)

ובמדרש רבה (פרק ג) הביאו חז"ל על פסוק זה את הפסוק "צדיק כתמר יפרח כארז בלבנון ישגה" ודרשוהו חז"ל על שבט לוי. וכתב בצוואת הבעל שם טוב שיטנו צדיק שנמשל ל"ארז" שאף שהוא גדול בתורתו, אינו משפיע על הזולת, כארז שהוא גדול אך אינו נושא פירות. מאידך, יש צדיק שנמשל ל"תמר" שמשפיע על הרחוקים ומקרבם לאביהם שבשמים כתמר שמפריח פרי. על שבט לוי דרשו פסוק זה. שאף שהיו עוסקים בתורה כארז, היו פורחים כתמר להשפיע על הבריות ולקרבם לתורה.

מובא בספה"ק שהמזכה את האדם והופכו מחייב לזכאי, כאילו ברא אדם חדש שכל אדם עולם בפני עצמו הוא. וכשם שאדם משתדל למנוע כל נזק מידידיו, כך חייב למונעם מן החטא.

משל למה הדבר דומה? לשעון שיש בו כמה מיני גלגלים קטנים וגדולים וכמה מיני שרשראות המפעילים זה את זה, ומכולם נעשה השעון. ואם מתקלקל אחד הגלגלים, בין גדול ובין קטן, כל השעון נעצר, והאומן שמתקן גלגל זה ואפילו הוא קטן ביותר, מחזיר כל השעון לתיקונו.

כך הדבר לגבי ישראל, שכולם הם סגולה אחת של מלך מלכי המלכים הקב"ה, ואם אחד מישראל מטה אשוריו לרעה, הרי כל ישראל נפגמים בכך, והאדם שמתקן את חברו וגורם לו לחזור מדרך רעה לדרך טובה, מתקן בזה את כל ישראל, ולכן אמרו חז"ל: "כל המקיים נפש אחת מישראל כאילו קיים עולם מלא". ועיקר קיומו כשמונעו מן החטא.

נאמר בפסוק "ונשלמה פרים שפתינו". וידועים דברי חז"ל (מנחות קי): "כל העוסק בתורת חטאת כאילו הקריב חטאת וכל העוסק בתורת אשם כאילו הקריב אשם", וכך בכל הקרבנות. ומובא בשם **השפת אמת** להבין כך גם את הפסוק "אם תוציא יקר מזולל כפי תהיה" (ירמיה טו-ט). כלומר אם מחזיר אדם את חברו בתשובה ומוציא אותו מזולל וכפירש"י ב"מ פה) הוא "כפי". והיינו כשם שהלומד פרשת קרבן, כאילו הקריבו, כך כשמוציא יקר מזולל נחשב "כפי תהיה" [בורא אדם חדש] וזה חשוב יותר מקרבן בהמה, כי מקריב את האדם למען השי"ת. [ונרמז בפסוק "אדם כי יקריב מכס" - מן האדם. "קרבן לה' מן הבהמה" - זה רצוי להקב"ה יותר מאילו הייתם מקריבים בהמה לקרבן].

לדעת החזון איש, כל אחד ואחד שעוסק בתורה, מקרב בכך את הרחוקים! הכיכוד? הנה דברים מאלפים שכתב החזון"א במכתבו **קובץ איגרות ח"ג ס**: "וכשם שאברי האדם מתחלקים לפעולותיהם, עין רואה ואוזן שומעת, וידיים עסקניות, כך העם כולו הוא כגוף אחד ואישים נפרדים בו, וכל איש צריך למלא תעודתו. ואם היו בני תורה עמלים בתורה לאמיתותה, היו מצילים ילדים הרבה ואנשים רבים מהרהורי עבירה וכפירה וכיו"ב, בשפע קודשם בהשתפך רוח טהרה בעולם..."

לא להחמיץ שום הזדמנות..

באחד ממסעותיו של הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל לעיה"ק צפת, נתקל תוך כדי הילוכו ברחוב עם מלוויו, בשני צעירים חילונים מאחד הקיבוצים. הוא קרא להם והפליג בשיחת נפש עמהם, כשמלמדם "על רגל אחת" יסודות התורה, השבת והיהדות. לעורר בהם את הניצוץ היהודי.

ולא נתקררה דעתו עד שפשט טליתו מעליו באמצע הרחוב ומסרו לידם שיברכו עליו ויתעטפו בו, וילכו ד' אמות כשהם מעוטפים בציצית, הכל כדי לזכותם.

לפליאת מלויו, צייתו הצעירים לכל בקשותיו של הרב צדקה. כשעמד להפריד, הזמינם לבוא אליו לירושלים להמשך השיחה כשהוא מכתוב להם את שמו וכתובתו. ובלבד שלא להחמיץ שום הזדמנות שנקרת לו להוציא יקר מזולל...

וזאת ליהודה

לקרב באורה של תורה...

על המעשה שלפנינו, התבטא כ"ק האדמו"ר מצאנז שליט"א (בהספדו), שלדעתו הוא המופת הגדול ביותר ששמע על הגאון רבי חיים קניבסקי זצ"ל:

מעשה בבעל תשובה, אשר בנו, נער כבן ארבע עשרה, שב יחד עמו לחיי תורה ומצוות. ואולם הוא לא הצליח ללמוד ולהבין מאומה מכל מה שלימדוהו. הוא בא בבכיות לאביו שכל שמתאמץ ומתיגע אינו מצליח להבין.

הורה לו אביו לפנות אל רבי חיים קניבסקי ולשפוך לפניו את צערו ולבקש ממנו עצה והדרכה מה לעשות וברכה להצלחה. ואכן ביום שישי אחה"צ עלה הנער לביתו של רבי חיים ותינה בפניו צערו, ושאל לתומו את רבי חיים אם יסכים ללמוד עמו להאיר עיניו בגמרא...

צערו של הנער נגע ללבו הרחום של רבי חיים, ולתדהמת בני הבית הניח מיד את סדרי לימודיו הקבועים, ונענה לנער, וכך ישבו יחדיו ולמדו במסכת בבא מציעא במשך שעה שלימה!

כשסיימו ללמוד, הרהיב הנער לשאול את רבי חיים האם יאות ללמוד עמו את הגמרא מדי שבוע. רבי חיים הסכים לבקשת הנער וכך המשיך ללמוד עמו עוד במשך כשנתיים ומחצה, עד שאותו נער נתגדל והתעלה בתורה, וכיום זוכה להרביץ תורה ברבים.

מצוה ללמד תורה לתלמידים, גם אם אינם בניו ובני בניו!

נלמד מהפסוק: "ואלה תולדות אהרן ומשה" (פרק ג-א)

וכתב רש"י (עפ"י גמ' סנהדרין יט): ואינו מזכיר אלא בני אהרן ונקראו תולדות משה, לפי שלמדו תורה... שכל המלמד את בן חברו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו. עכ"ל. ומוסיף השל"ה הק': ולא תאמרו "כאילו" ילדו, ולא ילדו ממש. כי אדרבה הוא ילדו בעצמו, כי אביו ואמו נתנו לו הגוף, והרב משפיע בו נשמה... על כן אשרי מי שעושה כן ולומד ומלמד בן חברו תורה, ובחינם, אז שכרו כפול מן השמים. עכ"ד.

ויש להבין: מה כל כך היה נחוץ לחז"ל [עם הוספת השל"ה הק'] להעמיד את המלמד תורה לבן חברו שכאילו "ילדו ממש". מה נפקא מינה אם ילדו ממש או לא, מה זה מוסיף למעלתו של המלמד, הרי שכר המלמד תורה לבן חברו, גדול בזכות עצמו, מעצם זה שמלמד תורה לאחרים גם אם לא נחשב ממש בנו?!

ויתכן שכוונת חז"ל ללמדו בזה חידוש נפלא שאין זה כדוגמת שכיר אצל בעל הבית. למשל: אדם שיש לו חנות והוא גם זה שמוכר את המוצרים, מרויח גם מגוף הנכס והמוצרים וגם מעבודת המכירה. אבל אם מעסיק עובד שימכור, הרי השכר נחלק בין שניהם. וזהו שלימדו חז"ל, שהמלמד בן חברו אינו מקבל שכר משמים רק על העבודה [שהרי ה"נכס" - הבן, אינו שלן] אלא מקבל שכר מלא כאילו גם ה"נכס" - הבן, שלו.

ולפי"ז מדוייק הלשון שהוסיף השל"ה: "אשרי מי שעושה כן ומלמד בן חברו תורה, ובחינם, אזי שכרו כפול מן השמים" על איזה "שכר כפול" מדבר השל"ה? אלא השכר הכפול הוא גם מה"נכס" [כאילו ילדו] וגם מה"עבודה" [שמלמדו], ואולם כ"ז בתנאי שעושה כן "בחינם", והיינו שנוהג עם בן חברו כ"בעל הנכס", ולא כ"פועל" שנוטל מבעה"ב שכר על העבודה.

החפץ חיים (בספרו נדחי ישראל - פרק יד) האריך בגודל זכותו ומעלתו של המלמד תורה וכך כתב: מי שמשדל ללמד תורה לבניו של מקום הוא חביב מאוד בעיני הקב"ה מכל באי עולם, שהתורה הלא מונחת בקרן זוית, ואם לא ימצא מי שישדל ללמד אותה לבניו של מקום, ישארו ריק ממנה ומכל המצוות. ואם כן, הוא המכריע את בניו של הקב"ה לכף זכות ומחנכן במצוות ומביאן לחיי עולם הבא על ידי התורה שלומד עמהן.

ואלו האנשים מזכי הרבים, זוכים עבור זה לבנים גדולי התורה שמזכין ישראל בתורה ומצוות, וכמו דאיתא בתנ"ך על אלקנה שהשתדל לזכות את ישראל לעלות לרגל, ואמר לו הקב"ה: אתה הכרעת את ישראל לכף זכות וחניכת אותם במצוות וזכו רבים על ידך, חייך שאני מוציא ממך בן שיכריע את כל ישראל לכף זכות ויחנכם במצוות ויזכו רבים על ידו.

יש לחקור: האם המצוה ללמד תורה לתלמידים, היא מצוה שבין אדם למקום או מצוה שבין אדם לחברו? על חקירה זו עמד **הגרי"ש אלישיב** זצ"ל בשיעורו על הגמרא (ב"מ צז.) הקובעת כי המשאיל בהמה לחברו, והמשאיל עצמו נשאל עמו למלאכתו, נחשב "בעליו עמו", שאז הדין שאם מתה הבהמה פטור השואל.

ומספרים שם חז"ל על ויכוח שאירע בעקבות דין זה בין רבא לתלמידיו, התלמידים טענו לרבא, שמכיון שמצווה עליו ללמד תורה, נחשב שהוא "שואל" למלאכתו, ואז אם ישאילו ממנו בהמה ותמות, יהיו פטורים כדין "בעליו עמו". אך רבא הקפיד ואמר להם שאדרבה הם שאולים לו...

וטעון ביאור: מה היה הויכוח ביניהם? מה סברו התלמידים, ומה סבר רבא שהקפיד עליהם?

וביאר הרב אלישיב בטוב טעם, שהויכוח ביניהם היה בחקירה זו. התלמידים סברו שהמצוה ללמד תלמידים היא "בין אדם לחברו" וממילא רבא משועבד להם ללמדם מחמת מצוה זו, ונחשב כ"בעליו עמו". אך רבא השיב להם שזהו מצוה "בין אדם למקום". שמצות תלמוד תורה כוללת ללמוד וללמד, ואין כאן שעבוד לחברו, וממילא אינו נחשב "בעליו עמו". ובזה מובן מדוע הקפיד עליהם רבא, כי קפדנותו היתה על כך שסברו שהמצוה בין אדם לחברו.

"הטובה הגדולה ביותר שתגרום לעצמך..."

כ"ק האדמו"ר מגור זצ"ל בעל הבית ישראל היה מבעיר ומשלהב בבחורים את אש ההתמדה. ואולם יותר מכל נתן את דעתו באופן בולט לאותם תלמידים חלשים שלא היו בעלי כשרונות, לבל תרפנה ידיהם. שלא יחדלו חלילה מן ההתאמצות והיגיעה לקנות תורה.

היו מקרים ששידל תלמיד צעיר וכשרוני במתק שפתים, שיסכים להקדיש חלק מזמנו ולקבוע שיעור בצוותא עם תלמיד חלש ממנו הזקוק לעזרה בלימודים. וכך אמר לו: "כלום הנך סבור שתגרום בזה נזק לעצמך? לא מינייה ולא מקצתיה! זוהי הטובה הגדולה ביותר שאדם מסוגל לגרום לעצמו! האמן לי, כל מי שפונה לעזור לזולתו, בשום מקרה לא יפסיד מכך..." והיה מוסיף: "הכלל הזה משמש נר לרגלי כל הימים..."

מרגלא בפומיה של הרבי מגור: "אני הקדשתי את מיטב שנותי כדי להטיב עם הזולת... הפקרתי את עצמי... היו גדולי עולם שהעירו לי, מדוע הנני כל כך מוסר עצמי בעד אחרים? אכן לא הטייתי אוזן לדבריהם, ואינני מתחרט על כך..."

פאר ישראל

להפוך רעיון שדוף ל"מעדן מלכים"...

בשיעוריו של הגאון **רבי אברהם גנחובסקי** זצ"ל עשה מאמץ להקטיר עצמו כליל "ללמד"! להעביר את הדברים העמוקים ביותר ללא מתח באויר אלא ברוגע ובשלוה המתיישבת על הלב.

בעת השיעור כיבד מאד את הבחורים. אם שאל השואל שלא מן הענין, לא ירה בו את חיצו, אלא ניסה בחכמה ובפיקחות להשיב על שאלתו.

פעמים רבות כאשר תלמיד ניסה לזרוק קושיה והצליח להוציא מהפה רק ניצוץ של קושיה. היה לרבי אברהם תחביב מיוחד להכריז: "אתה מקשה דבר עמוק, הבה נחזור על הדברים שאמרת". והוא חזר על דבריו בשפתו, בהטעמה שלו, והוסיף "פלפל ותבלינים", עד שהפך את רעיון התלמיד ל"מעדן מלכים". אף שדברי התלמיד היו שדופים, בישל מהם תורה שלימה עם הרבה טעם וריח. **ויאמר הנני**

ללמד במסירות ובאהבה

סיפר הרה"ג **רבי חנן עטר** שכאשר נכנס לשיבת מיר, קיבלו ראש הישיבה - הגאון **רבי נתן צבי פינקל** זצ"ל במאור פנים מיוחד. הוא דאג לו בעצמו וטיפל בכל פרטי הפרטים שלו במסירות ואהבה. הוא סידר לו היכן יישב, עם מי ילמד, והיכן ילון, תוך שהוא נותן לו תחושה נפלאה. קבלת הפנים החמה, נסכה בו כוחות מיוחדים להצלחה.

שיעוריו של רבי נתן צבי נאמרו בשפת היידיש. הוא שלא הבין את השפה גרם לו למאמץ גדול, שכן מלבד הבנת תוכן השיעור, היה עליו לעמול במיוחד להבין בכלל מה אמר בשיעור.

רבי נתן צבי שהבחין בקושי שלו, הציע לו ולעוד בחור מעדות המזרח הרה"ג **רבי בן ציון בוסקילה**, להכין איתם את השיעור מידי יום ביומו. העובדה שרבי נתן צבי פתר את הבעיה במסירות כזו, כשהבינו שהיתה לו חברותא אחרת לשעה הזו, ובכל זאת בראותו את מצוקת שני הבחורים החדשים והצעירים, החליט להכין דוקא איתם את השיעור, עובדה זו השאירה עליהם רושם עצום, ומתוך כך הם עלו והתעלו ונעשו מרביצי תורה **בכל נפשך**

לתת לתלמיד די מחסורו...

קבוצת ילדים הגיעה פעם עם רבם להבחן אצל **הגרי"מ פינשטיין** זצ"ל. לאחר המבחן הרגיש הגרי"מ כי אחד הילדים יצא כשאינו שבע רצון. הוא בירר אצל רבו לסיבת הדבר והתברר כי הילד נפגע משום שחשב שלא התייחס אליו מספיק ולא שאל אותו די שאלות.

קרא לו הגרי"מ שנית, שאל אותו שאלות נוספות ולבסוף הרעיף עליו שבחים רבים אשר היו עבור התלמיד כמים קרים על נפש עייפה...

שר התורה

לתמוך בלומדי תורה כדי שיוכלו לעסוק בתורה ללא טרדות!

נלמד מהפסוק: "מטה זבולן" (פרק ב-ז)

ולכאורה, מדוע לא נאמר "ומטה זבולן" (עם ו' החיבור) כדרך שנאמר בשאר שבטים; וכתב בעל הטורים ליישב: "לפי שזבולן היה מפרנס לישיבה, וראיתי בתנחומא הטעם שלא אמר "ומטה" זבולן כמו שכתב בכולן, ללמד שהיה זבולן עוסק בפרקמטיא ונותן לתוך פיו של יששכר, ולפיכך לא רצה הכתוב לעשותו טפל לו, לומר ששכרו גדול כמותו. וכן הוא אומר "עץ חיים היא למחזיקים בה ותומכיה מאושר". וכתוב: "כי בצל החכמה בצל הכסף", לכן חשוב הכל כמטה אחד, וכאילו אמר יששכר מטה זבולן".

לאור הדברים שכתב בעל הטורים, עדיין נותר לבאר: מדוע חוברו יחדיו במחנה אחד עם יששכר וזבולן, גם שבט יהודה? וביאר רבינו בחיי ז"ל כי כל אלו היו בעלי תורה כמפורש בפסוקים: על יהודה נאמר (תהלים ס) "יהודה מחוקקי". על יששכר כתוב (דה"א-יב): "ומבני יששכר יודעי בינה לעתים" ועל זבולן כתוב (שופטים ה): "ומזבולן מושלים בשבט סופר" על כן ראויים היו לחבור יחדיו.

אכן, תמה על כך הגאון רבי זלמן סורוצקין זצ"ל (באזנים לתורה): הרי ידוע כי יששכר הוא הלומד ואילו זבולן היה רק עוסק במסחר ונותן לתוך פיו של יששכר (במו שהבאנו לעיל ממדרש תנחומא).

ומבאר רבי זלמן, כי באמת לאה היתה ראויה ללדת רק ארבעה בנים, לפיכך נאמר אחרי שילדה את יהודה "ותעמוד מלדת". אלא שע"י הדודאים זכתה גם ביששכר. א"כ, מדוע ילדה גם את זבולן? אלא משום שרצה הקב"ה שזבולן לא רק יפרנס את יששכר, כקונה ממנו חלק מתורתו, אלא שיאהבנו אהבת אחים. וע"ז הודיעה לנו התורה את האהבה הנרצית בין המחזיק ללומד.

ומכיון שזבולן היה "רחים רבנן" (אוהב תלמידי חכמים), הלא היו לו בנים תלמידי חכמים וכדברי חז"ל (שבת כג) "דרחים רבנן הוו ליה בני רבנן"... ומכאן שהיו בני זבולן בעלי תורה. ובכל זאת נשארו גם מחזיקי תורה... לפיכך נשאר זבולן לסמל של המחזיק תורה בישראל בה"א הידיעה.

בכינוס הועידה השנתית בארה"ב (שנת תשכ"ו) אמר הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל דברים נוקבים על חובתם וזכותם של בעלי הממון לתמוך בלומדי תורה עניים. וכך אמר (בתרגום מאידיש):

בשעה שציוה השי"ת את משה כי בצלאל הוא אשר יבנה את המשכן נאמר (שמות לא-ב) "ראה קראתי בשם בצלאל". וכן אמר משה לבני ישראל (שם לה-ל): "ראו קרא ה' בשם בצלאל". ויש להבין: מה ראו בעיניהם שבצלאל הוא זה הצריך לבנות את המשכן?

אלא הכוונה בזה, שכל הכוחות, הכשרונות, ושפע הברכה שאנו רואים שהשי"ת חנן בהם את האנשים, לזה בחכמה ולזה בעשירות וכו', כל זה הוא רק כדי שהאדם יעשה באלו לכבוד שמים, כפי שאומרים חז"ל (אבות ו-יא) כל מה שברא הקב"ה בעולמו, לא ברא אלא לכבודו... כדי שהאדם יעשה במה שהשי"ת נתן לו, להגדלת כבוד שמים. ללימוד התורה וקיום המצוות, שהרי לזה נשלח האדם.

כל האנשים נשלחו לעשות את רצון השי"ת. ובוודאי יצטרכו לתת דין וחשבון לפני רבש"ע על כל דבר שעשו, ועל כל פרוטה שהשי"ת נתן להם. והם יענשו ח"ו אם מרדו בשליחות. זה ביאור לשון הפסוק "ראה קראתי" - כולכם הלא רואים שבצלאל הוא השליח לבנין המשכן משום "ואמלא אותו בחכמה ובתבונה". הוא יכול לעשות זאת כי אני הענקתי לו את היכולת רק כדי שיעשה רצוני בבנין המשכן.

וכך גם בעשירות שהעניק הקב"ה לאדם. הוא רק כדי שיתמוך במוסדות התורה ובכל הדברים שבקדושה המביאים כבוד שמים, ואם עושה שליחות השי"ת, הרי הוא המאושר באדם. ואשרי לו בזה ובבא. אבל אם חלילה אינו עושה שליחותו, יצטרך לתת דין וחשבון על כל מה שהשתמש במה שנתן לו הקב"ה, לעניני העולם הזה שלו. וח"ו יענש על מה שמעל בשליחותו.

שמחת חג השבועות - גם למחזיקי התורה...

הגאון בעל ה"דבר אברהם" היה אחד מתלמידיו של בעל החתם סופר. בבחרותו כשלמד אצל החתם סופר בישיבת פרשבורג היה לו יום קבוע לאכול אצל אחד מהבעלי בתים בעיר שהיה איש פשוט.

פעם באמצע הסעודה, והיתה זו סעודת יום טוב של חג השבועות, והנה בעל הבית פרץ בבכי תמרורים ונהרי דמעות זלגו מעיניו. נבהל הבחור ושאל בהתרגשות רבה: על מה ולמה הבכיה?

השיב לו בעל הבית בתמימות: היום הוא יום מתן תורתנו והוא גם יום טוב שאוכלים ושותים בו והכל מודים שבעצרת הוא יום שניתנה בו תורה וצריך גם "לכס". ממילא, בחור שלומד בישיבה קל לו מאוד להיות שמח, בזוכרו כמה ימים ולילות הוא לן בעומקה של סוגיא. אבל איזה יום טוב יש לי שאני עם הארץ ואין לי זמן ללמוד תורה!?

רצה הבחור להפיס את דעתו, וכך השיב לו: בפסוק כתוב "ועשית חג שבועות לה' אלוקיך מסת נדבת ידך אשר נתן כאשר יברכך ה' אלוקיך". כזו לשון אין בשאר ימים טובים, כי הפסוק רוצה לרמז לנו שבשמחת יום טוב של שבועות זה לא רק לתלמידי חכמים היושבים בבית המדרש, אלא גם לאלו שמפרנסים את התלמידי חכמים. גם להם יש חלק בתורה. גם ב"מסת נדבת ידך" תוכל לעשות את שבועות ליום טוב...

שמן ראש ח"א - פר' שלח

"להציל את התורה"...

כאשר ביקר הרב מפוניבז'-הגרי"ש כהנמן זצ"ל, בעיר פרנקפורט שבגרמניה למען איסוף כספים לישיבתו, הציג אותו רבה של הקהילה רבי שלמה זלמן ברויאר זצ"ל בבית הכנסת לפני הציבור וסיפר להם שזה ראש ישיבה ממדינת ליטה אשר בא לבקש עזרה כספית בעד ישיבתו.

למשמע דבריו, הגיב הרב מפוניבז' מיניה וביה: חס וחלילה! לא לבקש כספים באתי... אין צורך בכלל לבקש... אדרבה, הביטו על מה דאגו חז"ל: "המבזבז אל יבזבז יותר מחומש". שכן מיהודים שוחרי תושיה אין שום צורך לבקש. נהפוך הוא. נחוץ יותר לומר להם: אל תתנו יותר מדאי השאירו מה גם בשביל עצמכם..."

במהלך ביקורו כיבדו הרב ברויאר להרצות שיעור הלכה בפני התלמידים בישיבתו. ואכן הרב מפוניבז', הבריק בחידושיו בצלילות הסברתו עד שכל הנוכחים נתמלאו התפעלות. גם הרב ברויאר פנה אליו בהשתאות: "היתכן? כזה גאון עצום ומבלה את שנותיו באיסוף תרומות!?"

על כך השיבו הרב מפוניבז' בלהט: התורה נמצאת עכשיו בסכנה. שריפה משתוללת ברחוב היהודי. ולעת כזאת מוכרחים לוותר על עליה עצמית, למען הזולת. כדי שהציבור הצעיר יוכל לשבת וללמוד. מוכרחים להציל את התורה..."

הרב מפוניבז'

"מה אעשה עם כל הכסף..."

הגרא"ל שטיינמן זצ"ל סבר שהעשירים יכולים לתת יותר... אחד העשירים ישב פעם לפניו ושיבח עצמו כי נותן הרבה צדקה לכוללים. ולא נתקרה דעתו של אותו עשיר עד שהתפאר בהתלהבות: "רק בחודש האחרון השארתי לעצמי מליון, ונתתי למאות אברכים את פת לחמם בסכום עתק של חצי מליון, ואין לי מתחרים בכל הקהילה שלי..."

הגיב הרב שטיינמן באירוניה: "לא ידעתי כי אדם אחד יכול לאכול בחודש, מה שאוכלים מאות אברכים..."

ובהזדמנות הוסיף: "יש כאן בארץ ישראל יהודי מאושר הנותן בצינעה תשעים אחוז מרווחיו לצדקה, ולא חסר לו כלום. הוא אמר לי: 'וכי אני יכול לאכול ביום עשרים ק"ג בשר, ולשתות חמישים לוג יין. מה אעשה עם כל הכסף וכי אקח אותו לקבר? אין שם מקום לכל הכסף שלי..."

חכימא דיהודאי

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

'אתה אוהב אותי?'

2 סיפורים קטנים/גדולים אשר מאירים לנו את נושא בין אדם לחברו באור יקרות:
[א]

'פעם נקלעתי לאנדורה' - סיפר הרה"ג רבי חיים זאיד שליט"א. 'אנדורה' הינה נסיכות קטנה בדרום-אירופה, בין צרפת וספרד. תוחלת החיים הממוצעת באנדורה, היא מהגבוהות בעולם - מעל גיל 82:

ומי יודע; אולי זה בזכות היותה מקלט מס בינלאומי... במשך מאות-רבות של שנים הייתה הנסיכות מבודדת, אך בעשרות השנים האחרונות הפכה ליעד מועדף עבור מיליוני אנשים מרחבי העולם שמטיילים באתריה ומבצעים בה רכישות פטורות-מס.

מה שתרם במשך השנים לבידודה, זה היותה ממוקמת על הרים בגובה ממוצע של 2,000 מטר ('הרי הפיראנים המזרחיים') כאשר ה"עמק" של המדינה הינו בגובה של כמעט 900 מטר.

* * *

"מצאתי שם מוצרים" סיפר הרב זאיד "שנמכרים בארץ בשש-מאות שקלים חדשים, ושם רכשתי אותם בשתיים-עשרה יורו!" לצדו של הרב זאיד צעד עוזרו הצעיר, שעניינו הצטעפו לפתע ודמעות בצבצו מהן.

'מה קרה!! נסער הרב 'אתה כל כך מתגעגע הביתה!!' והצעיר הנרגש השיב בעצב: 'כואב לי שלא הבאתי איתי מראש כסף. אם היית חולם מראש שאגיע לכאן, ושאראה כאלו מחירים הייתי קונה פה את כל העולם!'

* * *

"גם פה זה 'אנדורה!'" הפיק הרב זאיד את המסר "אוי! אוי! כמה נבכה כאשר נגיע למעלה שלא "קנינו" פה בזיל הזול!

אנדורה? שתיים-עשרה במקום שש-מאות? מה פתאום! הפערים שנראה בעולם העליון הם בין שטויות לנצח נצחים! אוי כמה נבכה! נציץ ונראה היכן יושבים הצדיקים - אך לנו, חלילה, לא יהיה מהיכן לשלם!...

* * *

המסר המהדהד הזה נכון כלפי כל המצוות, אך במיוחד כלפי מצוות שבין אדם לחברו! מדוע? משום שאין לך כמעט תחום ביהדות בו מתגלגלות כל-כך הרבה מצוות מדאורייתא "על הרצפה" כמו בכל מה שקשור לבין אדם לחברו. רק להתכופף ולהרים!

כדי להפוך את היום של הזולת ליום טוב, אתה לא צריך לתרום לו 1,000 ₪. חיוך-קטן, בוקר-טוב לבבי - ועשית את

זה!
תיזכר מה הרגשת בפעם האחרונה שמישהו חיך אליך מעומק הלב - זה גם מה שהזולת מרגיש כשאתה מחייך אליו! וזה כל-כך זמין, נגיש ולא מסובך. בעולם-הבא נהיה מוכנים לשלם מיליונים כדי שיאפשרו לנו שוב לחייך ליהודי, אבל זה לא יתאפשר... פה זה 'אנדורה', אפשר ובקלות!

[ב]

מספר כפריים ישבו יחדיו. וכאשר כפריים יושבים יחדיו מקומו של "המשקה" כמובן לא נפקד...

לא שהם השתכרו, רק התבשמו מעט. לקראת הכוסית השלישית, כאשר אָדִי האלכוהול של השניים הקודמים החלו להתפשט במוח פנה כפרי ושאל את חברו: "האם אתה אוהב אותי?"

"בוודאי שאני אוהב אותך!" השיב החבר בכנות ומתוך שכנוע פנימי עמוק. "האם אתה יודע מה חסר לי?" הוסיף הראשון ושאל. והשני משיב בתימהון: "מאיפה אני יכול לדעת מה חסר לך?"

"אז אם אתה לא יודע מה חסר לי" סיכם הראשון את הנושא "איך אתה טוען שאתה אוהב אותי?"

* * *

לאותה שיחת-רעים האזין במקרה הרה"ק רבי משה לייב מסאסוב זי"ע. מתוך שיחתם - אמר רבי משה לייב - למדתי את מידת אהבת ישראל בבחינתה האמיתית:

לדעת ולהרגיש מה חסר לחבירו!

חידה ידועה שואלת: האם דייג אוהב דגים? התשובה היא כמובן חיובית, אלא שאז צצה לה השאלה הבאה: אם הוא אוהב אותם אז למה הוא עוקר אותם ממקום חיותם, הורג אותם ואוכל אותם?

התשובה הפשוטה היא שהוא לא אוהב דגים - הוא אוהב את עצמו. ו"עצמו" אוהב לאכול דגים... כלומר, מכיוון שבכוחו של הדג למלא אצלו חסרון מסוים - אם של רעב, ואם של צורך בפרנסה - לפיכך הוא "אוהב" את הדג.

באותה מידה יכול אדם לדמיין שהוא אוהב את חבירו - בו בזמן שהוא בסך הכל אוהב את עצמו. בדיוק כמו הדג גם החבר ממלא לו חסרון מסוים. כיצור חברתי נזקק האדם לחברה, והחבר הוא זה שמספק לו צורך הכרחי זה. לפיכך הוא אוהב את חבירו, אך ככלות הכל זהו מילוי של צורך עצמי.

מתי נבחן האדם אם אהבת ישראל שלו אמיתית? כאשר מטרת החברות להשלים את חסרון הזולת ולא את חסרון עצמו. הוא אשר למד רבי משה לייב מאותו משפט כפרי קצר וחכם: "אם אתה לא יודע מה חסר לי איך אתה טוען שאתה אוהב אותי?"

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון?
ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il

ליקוטים וסיפורים נפלאים - במדבר

ומוסיף האוה"ח הקדוש, שאכן בני ישראל הצליחו כולם ביום אחד לברר את היחוס שלהם, שלא היה בהם חס ושלום זנות וממזרות, ואילו אומות העולם ניסו וטרחו לברר את היחוס שלהם, אך לא הצליחו, ולכן נתקרבו בני ישראל בחיבה יתירה למקום ברוך הוא.

ובזה מפרש רבינו הקדוש את הפסוק 'ואת כל העדה הקהילו באחד לחדש השני ויתילדו על משפחתם לבית אבתם במספר שמות מבן עשרים שנה ומעלה לגלגלתם', ולכאורה בשביל מה מוזכר התאריך כאן, אלא בא להודיע שהצליחו באותו היום שמנאם משה רבינו, להגיע ליחוס שלהם בלי טירחא.

"ואלה תולדות אהרן ומשה" (ג, א)

וברש"י, שכל המלמד את בן חברו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו (סנהדרין יט)

סיפר הגאון רבי יחיאל מיכל פינשטיין זצ"ל שבעת שהיה הגאון רבי שמעון שקאפ זצ"ל, בערוב ימיו, בבית חולים בוורשא ונכנס אליו לבקר, אמר לו רבי שמעון כי "אילו הרופאים היו דואגים לחולים כשם שאנו דואגים לתלמידים, היו התוצאות הרבה יותר טובות..."

דוגמה אחת מיני רבים, כיצד דאג רבי שמעון לתלמידיו (הובא ב"תורה יבקש מפיהו"): פעם הגיעה קבוצה של בולשביקים קומוניסטים במטרה לעשות פרעות בעיר (בבריינסק, מקומו של ר"ש).

ביקש רבי שמעון להפגש עם מפקד הקבוצה. והנה לפליאת הכל, כשרק ראה המפקד את רבי שמעון אמר לו: "כבוד הרב, כל אשר תאמר אלי אעשה כולל עזיבת העיר..."

שאלו רבי שמעון בפליאה: "מדוע?" אמר לו המפקד: "יהודי אנכי, ובעבר למדתי בישיבה בטעלו בתקופה שהיית שם ראש ישיבה."

פעם אחת ראית אותי שהיה חסר לי כפתור בבגדי, קראת לי לביתך וביקשת מהרבנית שתתפור לי כפתור במקום שחסר.

במרצת השנים נסחפתי ונעשיתי קומוניסט, אבל את הרחמנות והאיכפתיות שהרגשתי אצלכם לא אשכח לעולם!"

ואכן הקבוצה הזו עזבה את העיר כלעומת שבאה.

מעשה שאירע לפני עשרות שנים בישיבת תפארת ציון: אחד מהרמ"ם של הישיבה ביקש להוציא תלמיד מהישיבה בשל התנהגותו החמורה והשלילית במיוחד. כששמע על כך החזון איש (שהישיבה היתה קרובה

"למשפחתם לבית אבותם" (א, ב)

רבי נפתלי מרופשיץ בא ממשלת יוחסין של גאונים וצדיקים.

פעם אחת, כשהסב לשולחן עם חסידיו, דיבר על המעלה הגדולה של ייחוס אבות.

נענה אחד החסידים ואמר: "רבנו, הייחוס שלי גדול משלך!"

תמה רבי נפתלי, שכן החסיד בא ממשפחה פשוטה ביותר, ורבים מבניה נטשו את דרך התורה. השיב הלה: "רבי, אני אחד ויחיד בכל משפחתי שמניח תפילין ושומר שבת!"

חיך רבי נפתלי ואמר: "אכן, הצדק עמך, באמת ייחוסך גדול משלי..."

"למשפחתם לבית אבותם" (א, ב)

בין הגולים שנצלו מגיא ההריגה באירופה, והגיעו לשנחאי, היה גם רבי שמעון שלום מאמשינוב, שנמלט אליה מווילנא עם חלק מבני משפחתו.

בינתיים הגיעה נכדתו, בת בנו וממלא מקומו רבי מאיר, לפרקה, וכולם היו בטוחים כי הרבי ימצא לה חתן בעל ייחוס מתלמידי ישיבת חכמי לובלין שמצאו אף הם מקלט בשנחאי.

למרבה הפלא נודע, כי הרבי בחר ברבי חיים מיליקובסקי, ממצויני ישיבת מיר, שכמוהם לבש קצרות ולא גידל זקן ופאות כבחורים החסידיים.

היו כמה שהרשו לעצמם להקניט את הרבי על שבחר בחתן מגולח זקן, אולם הרבי השיב להם במידתם: "את מה שיש לחיימ'ל שלי, יקח לזולתו גם עשרים שנה כדי להשיג. ואת מה שיש לאחרים, זקן וקפוטה, יוכל הוא להשיג תוך חרשים ספורים..."

"שאו את ראש" (א, ג)

רבינו האור החיים הקדוש מביא את דברי ה'מדרש' וזה לשונו: 'בשעה שקיבלו ישראל את התורה, נתקנאו אומות העולם בהן, מה ראו להתקרב יותר מן האומות, סתם פיהן הקדוש ברוך הוא, אמר להן הביאו לי ספר יוחסין שלכם כשם שבני מביאין'.

ובזה מפרש את לשון הפסוק 'שאו את ראש' שהוא מלשון מעלה וחשיבות, שמכיון שהקדוש ברוך הוא בא להשרות שכונתו בישראל, והוא מקפיד על מי שחסר יחוס, שאינו

יודע לאיזה משפחה הוא שייך, לכן ציוה על בני ישראל שיביא כל אחד הספר ושושלת היחוס שלו.

לעי"נ הרה"צ

ר' פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים וסיפורים נפלאים - במדבר

כשאני מוסר את השיעור, אני מדבר אליכם, אל תלמידים ואל כל תלמידי תלמידיכם..."
(בנתיבות המגיד)

בילדותו, התייתם רבי אלעזר מרישא מאביו רבי אלימלך מרודניק.

באותה עת, כיהן ה"דברי חיים" מצאנז כרבה של רודניק, ויום אחד נכנס הילד היתום לביתו, לבוש בגד חדש ונאה, וידיו תחובות בכיסי הבגד.

"מה יש לך בכיסים?" שאלו רבי חיים, והילד השיב: "כיסי מלא בעונות ופשעים".

תמה רבי חיים, והילד הסביר: "שונה אני מכל הילדים שטרם הגיעו למצות. שהרי כולם עונותיהם מוטלות על חשבון אביהם, ואלו אני נושא את העוונות שלי בתוך כיסי..."

נרעש רבי חיים לשמע הדברים, ומיד אמר לילד ברב אהבה: "מהיום והלאה, אני אהיה לך לאב ואתה תהיה לי לבן".

בגמרא (סנהדרין צט:): מובא מאמר נוסף בו אומר ריש לקיש 'המלמד את בן חברו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו עשאו', שנאמר: 'ואת הנפש

לבו) לא הסכים לכך בשום פנים כשהוא מתבטא: "צריך בית דין של כ"ג בשביל להוציא בחור מהשיבה".

אותו ר"מ לא ויתר. הוא הגיע בעצמו לחזון איש וטען שאם אמנם אין לשלח את הבחור מהשיבה, אבל הוא לא יכול למסור שיעור במחיצה אחת עם הבחור.

השיב לו החזון איש מיניה וביה: "אם כך עליך לעזוב את התפקיד!"

המשיך וטען הלה כלפי החזון איש: "ומה יהיה עם שאר הבחורים שלא חטאו מי ילמד אותם?"

השיב לו החזון איש: "אני אמסור להם את השיעור..."

ואכן למחרת הגיע החזון איש לישיבה ואמר את השיעור בעצמו... למותר לציין שביום המחרת, שב אותו ר"מ לתפקיד כשהוא מקבל בהכנעה את הוראתו של החזון איש.

(הלמות עמלים)

דרכו של הגאון רבי שלמה היימן זצ"ל, הייתה למסור שיעוריו בהתלהבות גדולה, כאשר הוא מסביר כל פרט מדברי הגמרא ואת החידושים הטמונים בהתפעלות רבה. יום אחד התחוללה בניו יורק סופת שלגים עזה, אוטובוסים ומוניות שיצאו לדרכם

נתקעו בשלג ורק ארבעה בחורים בלבד הצליחו להגיע לשיעור, והם היו משוכנעים שרבי שלמה לא ימסור שיעור ביום כזה.

והנה הגיע רבי שלמה, ולא רק שמסר את השיעור, אלא עשה זאת באותה התלהבות והתרגשות, ובאותו להט אליו הורגלו תמיד.

הם ישבו בפני ראש הישיבה, והאזינו לשיעורו שהיה נראה כאילו הוא נמסר בפני בית מדרש מלא וגדוש בחורים.

באמצע השיעור הפסיק רבי שלמה לרגע כדי לנוח. או-או פנה אליו אחד הבחורים ושאל אותו: "ילמדינו רבינו, הלא אנו רק ארבעה בחורים כאן?"

השיב לו רבי שלמה: "מה אתה חושב, שאני מוסר את השיעור רק בפניכם, טעות בידך!"

מִשֶׁה רַבְּנוּ עוֹמֵד מוֹל הַסֵּנָה הַבּוֹעֵר, מִבֵּיט עַל הַתּוֹפְעָה הַמוֹזָרָה וְאֵינּוּ מִבֵּינֵי: מִצַּד אֶחָד - הַקּוֹצִים נוֹתְרִים אֵינְתָנִים! כָּל הַתְּאֻוֹת, הַבְּלוּלִים, הַמְדוֹת הַקְּשׁוֹת, הַעֲצָלוּת, הַעֲצָב וְהַכַּעַס - נִשְׁאָרִים מִמֶּשׁ כְּפִי שֶׁהָיוּ!
וּמִצַּד שְׁנַי - הָאֵשׁ בּוֹעֵרַת בְּשֵׂי אֵצְמֶתָה! הַרְצוֹן הַעֵז לְהִתְקַרֵּב לְבוֹרָא, לֹא לְהִרְפוֹת, לְדַבֵּק בּוֹ, לְהִיּוֹת עוֹבֵד הַשֵּׁם - גַּם הֵיא נִשְׁאָרַת בְּמִלּוֹא עֵזָה!
וּמִשֶׁה אֵינּוּ מִבֵּינֵי: לְמָה זֶה כָּךְ? לְמָה הַבוֹרָא אֵינּוּ מְאֻפָּשֵׁר בְּחִירָה פְּשׁוּטָה וְקַלִּילָה: מִי שִׁירְצָה - יִלְךָ לְתַאֲוֹת וְלַעֲצָב, וּמִי שִׁירְצָה - יֵאחֵז בְּאֵשׁ הַגְּדוּלָה!
מִי צְרִיךְ אֶת הַמְּלַחְמָה הַזֹּה, הַמִּיֻּאֶשֶׁת וְהַקְּשָׁה, בְּמִסַּע הַחַיִּים?

אשר עשו בחרן.

הגאון רבי אליהו ברוך פינקל זצ"ל עומד על ההבדל בין שני הביטויים, 'כאילו עשאו' ו'כאילו ילדו'.

'עשייה' היא יצירה של דבר, כאומן שיוצר כלי. כשהוא מסיים לייצר את הכלי, הוא כבר אינו קשור לכלי, מכאן ואילך הכלי יעשה את דרכו לשמש את מי שיקנה אותו.

לעומת זאת, 'לידה' - אב המוליד את בנו, הקשר ביניהם הוא קשר דם טבעי, שלעולם לא יתנתק. לנצח נצחים הם יהיו קשורים ומחוברים, ולעולם ידאג האב לשלום בנו.

הוי אומר, שני סוגי מלמדים נאמרו כאן. האחד, מלמד שהוא כאומן, הוא אמנם יוצר ממנו 'כלי מפואר', אך יחד עם זאת כאשר הכלי - התלמיד, עומד על דעתו וכבר נושא את עצמו, הוא מתנתק ממנו, כמו האומן שמתנתק מהכלי שיצר.

לעי"נ האשה החשובה מרת
מרים יוכבד ב"ר צבי
ליבוביץ ע"ה - כ"א מר חשון תשפ"א

ליקוטים וסיפורים נפלאים - במדבר

ביום שבת קודש, לאחר התפילה הזמין הרב דמתא לביתו את חשובי העיר יאזלוויץ, כדי לשמוח איתם בשמחת התחלת הגמרא של בנו הקטן.

כמנהג בימים אלו, העמידו את הילד על השולחן, והוא התחיל לומר בעל פה את דברי המשנה בב"מ הנ"ל, בהסברה ובהטעמה מיוחדת.

פתאום שקע הילד בהרהורים, וכאשר שאלו אביו להגיד לו במה הוא מהרהר, השיב לו הילד בתמימות: כשחזרתי עכשיו על דברי המשנה, נתקשו לי דברי רש"י בפרשת שבוע על הפסוק 'ואלה תולדות אהרון ומשה' שאינו מזכיר אלא בני אהרון, ונקראו תולדות משה לפי שלימדן תורה, מלמד שכל המלמד את בן חברו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו'.

והלא - המשיך הילד - לפי המשנה שחזרתי עליה עכשיו נראה, כי יפה כח המלמד מכח האב, כיון שהאב מביא את בנו רק לחיי העולם הזה, ואילו המלמד מביא את הילד לחיי העולם הבא, ואיך א"כ כותב רש"י כי המלמד את בן חברו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו, בשעה שמעלת המלמד גדולה הרבה יותר ממעלת האב?

כל הנאספים התפלאו והשתוממו על חריפות שכלו של הילד.

והנה, פנה אליו אביו הרב ואמר לו: 'מאירל', יפה שאלת בני, עתה תנסה בעצמך למצוא איזה תירוץ לתמיהתך זו'. הילד קימט את מצחו, הרהר שעה קלה, והנה קרנו פניו, וענה: 'אני חושב, כי כוונת רש"י היא אחרת מכפי שלימדני רבי, ולדעתי כך הכוונה: 'המלמד את בן חברו תורה מעלה עליו הכתוב', מי שמלמד את בן חברו תורה, הכתוב מעלה ומרומם אותו יותר מ'כאילו ילדו' הוא בעצמו, כי המלמד עומד למעלה מן האב!

(במשנת רש"י)

שאיפת חייו של הגאון רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל היתה להרביץ תורה לתלמידים.

מאידך, יש מלמד שהוא כאב מולידו. הוא לעולם לא יתנתק מתלמידו, תמיד ידאג לו וישים את עינו עליו, וגם כשלכאורה התלמיד כבר אינו זקוק לו, הוא לא ינתק את קשריו עמו, יתפלל לשגשוגו וישמח בהצלחתו.

מספר הרב ישראל ליוש שליט"א: בהיותי תלמיד בישיבת מיר, היה זה חורף מושלג.

בוקר אחד, בדרכי אל היכל הישיבה לתפילת שחרית, אני רואה את מרן ראש הישיבה הגאון רבי נתן צבי פינקל זצ"ל, פוסע לאיטו על שכבת השלג לכיוון הישיבה.

גם בכביש סלול, לא היתה ההליכה קלה על ראש הישיבה, קל וחומר בשלג. כל פסיעה היתה מדודה ושקולה.

קשה היה לנו, תלמידיו, לראות אותו מתאמץ כל כך, ובחביבות רבה נגשנו אליו

כמה תלמידים ושאלנו אותו: "מדוע ראש הישיבה מתאמץ כל כך לבוא לישיבה במזג אויר כה חורפי? הרי טלפון אחד לישיבה, ומנין תלמידים היו באים לבית ראש הישיבה!"

"כשיש שלג" - ענה לנו ראש הישיבה -

"בחורים שמחים, אני רוצה לראות אתכם שמחים!"

זוהי תשובה של מלמד תורה שהוא 'כאילו ילדו'.

אילו היינו בעיני ראש הישיבה רק בבחינת כלי שיצר אותנו, לא היה מתאמץ כל כך רק כדי לראות אותנו שמחים...

הגאון רבי מאיר מרגליות זצ"ל, רבה של אוסטרעהא, עוד בימי ילדותו נתפרסם לעילוי.

מספרים, שכשהוא התחיל ללמוד גמרא בהיותו ילד כבן חמש שנים, המלמד התחיל ללמדו את המשנה (בבא מציעא לג.) 'אבידתו ואבידת אביו, אבידתו קודמת. אבידת אביו ואבידת רבו, של רבו קודמת, שאביו הביאו לעולם הזה, ורבו שלימדו תורה מביאו לחיי העולם הבא'.

אותו שבוע, היה פרשת 'במדבר', ובערב שבת חזר המלמד איתו על כל פרשת השבוע עם פירוש רש"י.

וְאִזּוֹ, כְּשִׁמְשָׁה רְבֵנוּ שׁוֹאֵל אֶת הַשְּׂאֵלָה שְׁכַּח בּוֹעֶרֶת בְּנִשְׁמוֹת שֶׁל כְּלָנוּ - מִתְגַּלְגֵּל אֵלָיו הַבוֹרָא: "הַמְּקוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר אַתָּה עוֹמֵד עָלָיו - אֲדַמֶּת קֹדֶשׁ הוּא!"
דוֹקָא הַמְּקוֹם הַזֶּה, הַמְּקוֹם שֶׁל הַמְּלַחְמוֹת, שֶׁל חֶסֶר הַבְּהִירוֹת, שֶׁל יְמֵי הַנְּפִילָה וְהַתְּקוּמָה, שֶׁל יְמֵי הַקּוֹצִים וְהָאֵשׁ הַנִּלְחָמִים זֶה בָּזֶה - דוֹקָא הוּא אֲדַמֶּת הַקֹּדֶשׁ!
שָׁם, בְּאֲדַמֶּת הַקֹּדֶשׁ, אָנוּ לוֹמְדִים אֶת הַמְּקוֹם שֶׁלָּנוּ בְּעוֹלָם, הַמְּקוֹם שֶׁל חֶסֶר הָאוֹנִים. שָׁם, בְּאֲדַמֶּת הַקֹּדֶשׁ, אָנוּ מְבִינִים עַד כַּמָּה כָּל הַהַצְלָחוֹת שֶׁלָּנוּ תְלוּיִים אֶךְ וְרַק בַּחֲסָדָיו שֶׁל הַבוֹרָא!
וְשָׁם, בְּנִקְדָּה הַזֹּאת, מִתְחַלְלָה הַגְּאֻלָּה לְהַתְנוּצֵץ...
(נְקֻדוֹת שֶׁל אוֹר - סְפִינְקָא)

לע"נ האשה החשובה מרת
צפורה פייגא ע"ה ב"ר משה אליעזר
שיחי' יודלביץ - ג' שבט תשפ"א

ליקוטים וסיפורים נפלאים - במדבר

בישיבה לזרוק אותי ואני הולך הביתה, ואין בכוונתי לחפש ישיבה אחרת אבל אני מקווה להמשיך לשמור מצוות.

פנה אלי רבי אברהם בהתרגשות כשכולו תמיהה: "מה שיך להפריד בחור מדף גמרא?! זה לא יתכן! כנראה לא הבנת נכון את מה שהתכוונו לומר לך. לא זרקו אותך מהישיבה! תחזור ללמוד כרגיל והכל יהיה בסדר".

דבריו עוררו בי לשנות את דרכי ועשיתי כדבריו. איש מהצוות לא ניגש יותר לומר לי מילה מאז, וכך ישבתי ולמדתי בישיבה ברצינות עוד שלוש שנים! אני יכול כיום לומר בוודאות, כי רק הודות לכך שלרבי אברהם היה איכפת ממני, נזקפת לו כל בנין האישיות הרוחנית שלי, ונשארתי בן תורה בזכותו.

(עפ"י אגן הסהר)

"כל פקודי הלויים שניים ועשרים אלף" (ג, לט)

מה טעמו של דבר שהיה שבט לוי מועט במספרו מכל יתר השבטים?

אומר הרמב"ן לפי שבני ישראל אשר סבלו והתענו בשעבוד מצרים, הפרה והרבה אותם השי"ת שלא כדרך הטבע, כדכתיב (שמות א, יב) "וכאשר יענו אותו כן ירבה וכן יפרוץ", אבל שבט לוי שלא היה בשעבוד מצרים ולא עבד עבודת פרך, הייתה ילודתו בדרך הטבע כיון שברכת "כן ירבה וכן יפרוץ" לא חלה עליהם.

"איש ראש לבית אבותיו הוא" (א, ד)

מה פרוש 'ראש לבית אבותיו'? טבעו של עולם, שגם אנשים חשובים ומכובדים ביותר בחוץ, אינם מוערכים כל כך בתוך ביתם. גם גדול בישראל קשה להעריך אותו בתוך הבית. שם רואים אותו נוהג ככל האנשים על פני האדמה - שותה, אוכל, ישן ורוחץ כמו כולם. גם בן בבית נשאר תמיד בעיני אמו ילד, ואין זה משנה כמה הוא תלמיד חכם.

הוא יכול להיות כבר סבא לנכדים, תלמיד חכם מופלג, ועדין היא קוראת לו 'אברימי, בוא רגע'... הנשיאים שנבחרו לכלל ישראל היו אנשים חשובים, שאפילו בביתם היו מכבדים אותם וידעו את ערכם ואת מעלתם.

לפיכך אמר הכתוב: "ראש לבית אבותיו הוא" - אפילו בבית אבותיו היה ראש!

(דורש ציון)

בזה ראה את יעודו בחיים ולא הסכים לוותר על כך בשום אופן.

מעשה שאירע בשנת תשכ"ח, תלמידי השיעור שלו אירגנו נסיעה לנתניה לשבוע ימים מטעם 'ועד הישיבות' כדי לנפוש ולאגור כח ללימוד התורה.

שאל רבי בן ציון: "כולם נוסעים"? ענה אחד התלמידים כי הוא נשאר מסיבה כלשהי.

אמר לו רבי בן ציון: "אם אחד נשאר אני בא ללמד כרגיל!" ואכן במשך שבוע ימים מידי יום ביומו הגיע כרגיל ולימד תלמיד אחד במשך למעלה משלוש שעות כל יום, סוגיות קשות במסכת יבמות.

(האיר המזרח)

סיפר הגה"צ רבי יעקב מאיר שכטר שליט"א כי בשעה שנבחן אצל כ"ק האדמו"ר מסלונים (בעל ה'נתיבות שלום') כדי להכנס כתלמיד מן המניין בישיבתו, שאלו הרבי: "מתוך כל דפי הגמרא שברצונך להבחן עליהם, איזה מהם שגור על לשונך ואתה יודע אותו היטב?"

הצביע רבי יעקב מאיר על תוספות מסויים. נענה הרבי והגיב: "עתה אצא מן החדר למשך מחצית השעה, ובנתיים חזור שוב על דברי התוס' עליהם אשאל אותך בבחינה..."

סיים רבי יעקב מאיר ואמר: "עד אז הורגלתי כי תכלית המבחן הוא 'להכשיל'... לתפוס את התלמיד בקלקלתו היכן אינו יודע... ואילו עכשיו הראה לי ה'נתיבות שלום' כי אדרבה חפץ הוא בהצלחתי, ולכך נועד המבחן, בזה נטע בי עידוד וחיזוק להתעלות בתורה.

(מתוך מאמר)

סיפר תלמיד ישיבת טשעבין לשעבר: בזמן המבחנים לישיבות כאשר כל חברי למדו, אני שיחקתי וכמובן לא הצלחתי במבחן.

על שאלות פשוטות השבתי שלא כענין. הצוות התאכזב, אך הגאון רבי אברהם גנחובסקי זצ"ל ישב מהצד פנה אלי לפתע: "האם אתה נכדו של פלוני?" והתחיל לספר סיפורים על סבי.

למחרת קיבלתי תשובה חיובית שהתקבלתי לישיבה. אך ראשי לא היה מונח בתורה ולא התחלתי ללמוד, היו אתי בעיות קשות עד שצוות רבני הישיבה החליטו לזרוק אותי.

כאשר הודיעו לי זאת לא הופתעתי, קיבלתי את הבשורה בשוין נפש. ארזתי את חבילותי והתחלתי לצאת. והנה בפרוודור היציאה פוגש אני בדיוק את רבי אברהם, זה שכנראה בזכותו התקבלתי לישיבה, הוא שאל אותי בחביבות: "מה שלומך להיכן אתה נוסע?"

אמרתי לו שהחליטו

{ אז נדברו }

פרשת במדבר (בחור'ס: בחוקתי) | תשפ"ב | לסדר: "שאו את ראש" | גליון מס': 558

להצטרפות לרשימת התפוצה

במייל:

a8447168@gmail.com

ניתן לקבל את הגיליון בפקס
באמצעות שיחת טלפון:

079-5319191

נודה להשתתפותכם

בהוצאות הגדולות!!

בבנק: בנק פאגי

סניף 182

חשבון 747815

ע"ש: שב שמעתא (ע"ר)

ניתן לקבל קבלה מוכרת להחזר מס
(ס' 46)

באשראי: "נדרים פלוס"

בטלפון: 0799-654321

בדואר: פולק, גאולה 15 חיפה

למענה אנושי: 052-7683095

תודה מראש!!!

כבוד התורה לא מגיע לבד... הוא טעון השקעה והשקאה...

בפרשת השבוע אנחנו קוראים על מצות שמירה במקדש!!! והרמב"ם מדגיש בכל תוקף: ש"אע"פ שאין שמירת שם פחד מאויב ולא מלסטים שאין שמירתו אלא כבוד לו, אינו דומה פלטרין שיש עליו שומרים לפלטורין שאין עליו שומרים... כתוב כאן שהשמירה פה זה לא חברת אבטחה מפיוגעים וממחבלים אלא שמירה של כבוד...

השאלה הנשאלת: אם באמת לא צריך פה שמירה... אז למה בכל זאת זה נקרא שמירה?? תקרא לזה מפגן הזדהות... תקרא לזה טקס של כבוד... למה **שמירה???** סו"ס שמירה בדרך כלל זה כן סוג של שמירה מאויבים וגנבים.. ואם אין באמת ממה לחשוש אז מה שייך לשון שמירה?

ואולי! התשובה היא כך:

כן!! יש פה שמירה!! שומרים פה על משהו... תן ניחוש על מה שומרים??

שומרים על הכבוד!!! על הכבוד עצמו צריך לשמור... אל תקרי שמירה **של** כבוד!!! אלא שמירה **על** הכבוד!! בבית המקדש... הדבר היחיד שצריך לשמור עליו... זה **על הכבוד!!!** בביהמ"ק לא חוששים מאויבים... וגם לא מגנבים... **אבל על הכבוד!!?** על הכבוד אנחנו צריכים לשמור בשבע עיניים ש... שלא יברח... ולמה?? למה כ"כ צריך לשמור על הכבוד??

כי בית המקדש זה בית של ה'... וה' מקבל אותנו בזרועות פתוחות... "והיו עיני ולבי שם כככל הימים... כל יהודי יכול להגיע בכל רגע נתון לבית ה'... ולשפוך את הלב וה' שומע... זה כל הרעיון של בית המקדש!! **כל** תפילה **כל** תחנון אשר תהיה **לכל** האדם, **לכל** עמך ישראל ופרש כפיו אל הבית הזה ואתה תשמע השמים..." (כל האריכות בכ"ד רנות של תפילת שלמה נוגע בנקודה הזו שבית המקדש פתוח לכולם כולם בכל שעה ובכל נושא) **שערי הר הבית אף פעם לא ננעלים...** (אמנם שערי ההיכל והעזרה כן ננעלים... זה מצד העבודה!! אבל מצד התפילה... שלמה המלך מוזמין גם את הגוי לבא לביהמ"ק להתפלל...) ומעתה: ברגע שבית המקדש תמיד תמיד פתוח... ואין שעות קבלה... ולא מגבילים אותך בשעות מסוימות... באופן טבעי מתקבלת תחושה של פושט... כן... יש כלל ברזל: כל דבר נגיש וזול ובהישג יד אוטומטית הוא מאבד את הערך שלו ולא מכבדים אותו...

אתה יודע משהו... בא נדבר בשפה עדכנית ישר ולעניין... תאר לעצמך שבית המקדש היה קיים כעת... והנה למירון הרי היה מאוד קשה להשיג כרטיס וגם השהות בהר הייתה מוגבלת לשעות מסוימות ואנשים היו תקועים שמונה שעות בדרך כדי לזכות להגיע... ואילו לבית המקדש?? תבא מתי שאתה רוצה... תלך מתי שאתה רוצה... נו... איפה היית מרגיש יותר הישג?? שזכיתי להיות בבית המקדש או שזכיתי להיות במירון?? לא נעים לומר אבל **פשוט שבמירון!!!** כי למירון תכל"ס היה קשה להגיע ואילו בית המקדש כל אחד יכל להיכנס מתי שהוא רוצה...

כמה שקשה להוציא את זה מהפה... אבל א"א להתעלם מהטבע שלנו!!! מאז חטא אדם הראשון העולם איבד את הערך **העצמי** שלנו... וכל דבר בעולם מוערך לפי יוקר וזול... מה שקשה להשיג נחשב יקר, ומה ש-קל להשיג זול... (ילדים זה יקר כי בעצב תלדי בנים... מזונות זה חשוב כי "בזיעת אפין תאכל לחם... והסיבה שזהב זה יקר וכינים זה זול... כי זהב קשה להשיג... וכינים כל אחד יכול לתרום לך...) וממילא כתוצאה מזה הנתונים הכ"כ משוחררים ונגישים של בית המקדש נותנים את כל הסיבות שבעולם לאבד את הערך ואת הכבוד שלו... **ולכן!!! צריך כל הזמן לשמור על הכבוד!!!** צריך להעמיד את עבדי ה' העומדים בבית ה' לבילות שיתנו הופעה של כבוד... שיעמדו שם ביראת כבוד... וישירו אורה של כבוד... כדי לשמור על הכבוד!!!

אז הנה!! הנה לך סמל ודוגמא לשמירה של כבוד!!! שמירה **על** הכבוד!!! כן... צריך לדעת שכבוד התורה זה לא דבר פשוט... **זו עבודה!!!** צריך להפעיל אבטחה כבידה ביותר כדי לשמור על כבוד התורה... כבוד התורה זה לא משהו שמגיע לבד... אדרבה... כבוד התורה זה משהו שאם לא נשמור עליו יש לו את כל הסיבות שבעולם לברוח ולהתפוגג... כי... כי תורה מונחת בקרן זוית... אין תורות ודחיפות בכניסה לבית המדרש... כל אחד יכול ללמוד כמה שהוא רוצה ומתי שהוא רוצה... נו... יש סיכוי להעריך ולכבד כזה דבר נגיש וקל?? אין ברירה!!! חייבים להשקיע בכבוד התורה!!! ואם לא נשקיע בזה זה לא יקרה... כבוד התורה זו לא המלצה... זו לא מתנה... זו עבודה!! זה חברת אבטחה!!! ומי יכבד את התורה שלי...?? מי?? אתה יודע מי? דבר ראשון: אני!!! אם אני לא אכבד את עסק התורה שלי אף אחד לא יכבד את זה... זה דבר שמוכרח להגיע מצדי...

זו שאלה טובה!!! שאלה עצומה!! זה באמת מאוד מאוד לא פשוט... זו בעיה אמיתית!!!

אז הנה!! הנה לך סמל ודוגמא לשמירה של כבוד!!! שמירה **על** הכבוד!!! כן... צריך לדעת שכבוד התורה זה לא דבר פשוט... **זו עבודה!!!** צריך להפעיל אבטחה כבידה ביותר כדי לשמור על כבוד התורה... כבוד התורה זה לא משהו שמגיע לבד... אדרבה... כבוד התורה זה משהו שאם לא נשמור עליו יש לו את כל הסיבות שבעולם לברוח ולהתפוגג... כי... כי תורה מונחת בקרן זוית... אין תורות ודחיפות בכניסה לבית המדרש... כל אחד יכול ללמוד כמה שהוא רוצה ומתי שהוא רוצה... נו... יש סיכוי להעריך ולכבד כזה דבר נגיש וקל?? אין ברירה!!! חייבים להשקיע בכבוד התורה!!! ואם לא נשקיע בזה זה לא יקרה... כבוד התורה זו לא המלצה... זו לא מתנה... זו עבודה!! זה חברת אבטחה!!! ומי יכבד את התורה שלי...?? מי?? אתה יודע מי? דבר ראשון: אני!!! אם אני לא אכבד את עסק התורה שלי אף אחד לא יכבד את זה... זה דבר שמוכרח להגיע מצדי...

המשך בעמוד 2 בגיליון זה...

כבוד התורה לא מגיע לבד... הוא טעון השקעה והשקאה...

המשך: אם אני לא אעריך את ה"יקרה היא מפנינים" אין מי שיעריך את זה במקומי... אנשים מעריכים את גדולי ישראל רק ממתי שהם התפרסמו ונהיה קשה לתפוס אותם... אבל מי מוכן להעריך את ר' חיים קנייבסקי שלפני ששים שנה?? מי מוכן להעריך את אותו תלמיד חכם שכעת מתהלך בצידי הדרכים אותו ת"ח שהילך בצידי הדרכים?? אתה יודע שיש כאלו היום?? יש!! לא אלמן ישראל... השאלה היא האם אנחנו מוכנים לכבד את התורה גם אם בשלב זה מונחת בקרן זיית או שאנחנו מוכנים להעריך אותה רק כשתורתו תכריז עליו?

וכאן המקום שלנו לעשות חשבון נפש אישי... בינינו לבין עצמנו... אנחנו הבני תורה... אם תשים לב: אנחנו מאוד נעלבים ומאוד לוקחים ללב כשאנחנו שומעים כל מיני התבטאויות של רשעים וזבי חוטם שפוערים פיהם ואומרים "מאי אהני לן רבנן". נכון שמאוד מציק לנו לשמוע כל מיני חרדים מודרניים שלא מעריכים את התורה שלנו? ולמה? למה זה כ"כ מפריע לנו? אז בפשטות זה כי... כי ס"ס אנחנו בני תורה ואנחנו כן יודעים להעריך את מה שאחרים לא מעריכים... וכשמזלזלים בזה אנחנו פתאום מרגישים את עומק גלות השכינה.

אז זהו!!! ש... רגע רגע... בעצם למה אנחנו נעלבים?? למה אנחנו חושבים שאבגדור ליברמן אמור להעריך את התורה שלנו?? תחשוב שניה: מאיזה כיוון?? תן לי סיבה אחת הגיונית מאיזה כיוון הכלומניק הזה אמור להבין ולהעריך את האפיזודה הלא כ"כ מובנת שאנשים יושבים מהבוקר עד הלילה וקוראים כל הזמן "את אותו טקסט"?? תן לי קצה חוט...

אז זהו!!! שהגעתי למסקנה שבאיזשהו מקום תקוע לנו בראש שכבוד התורה אמור להגיע לנו מהשמים!!! כמו שאברך מחונן שפרנסה מגיעה מהשמים... וכמו שהאולה מגיעה מהשמים... כך גם כבוד התורה אמור להגיע לנו איכשהו מהשמים... (אם ככה, אז אנחנו מצפים שמשמים יקרה שגם החילוני יעריך את התורה שלנו... וכשהוא לא קורה אז הנה הגלות...)

אז זהו ש... שנכון... כבוד התורה **בסוף** אמור להגיע **גם!!!** גם מהשמים... (מה שנקרא סוף הכבוד לבא... ותורתו מכרזת עליו וכו')... אבל בנקודת הבסיס כבוד התורה זה משהו שממש לא מגיע מעצמו... זה משהו שצריך לעמול עליו ולהתייגע בו לא פחות מלימוד התורה!!! כמו שצריך ללכת וללמוד ולעמול בתורה... כך צריך להשקיע הרבה מאוד בלהעריך את התורה שאנחנו עוסקים בה... וכבוד התורה צריך השקאה וטיפוח יומיומי... ומי שלא ישקיע ויעמיק בחשיבות התורה של עצמו... הוא יכול להיות האברך הכי בן עליה והכי מרומם והוא בעצמו לא יעריך את התורה של עצמו... לא צריך להיות ליברמן כדי לחשוב "מאי אהני לן רבנן" בינינו... יש לי ולך מספיק רגעים שאני ואתה ככה מרגישים בייחס לעצמנו... למה?? **כי יתכן שאולי הזנחנו קצת את העצמה האישית** ואת הערך לתורה שאנחנו לומדים!! קורה...

כך שהתסכול האישי שיש לנו מאותו חילוני שפוער את פיו ומדבר נגד רבנן ותלמידיהו... במקום להפנות את התסכול אליו... אנחנו אמורים לקחת את התסכול הזה אלינו!!! כן... עצם זה שכ"כ נעלבנו זה רק מראה עד כמה שהנושא לא מספיק מועצם ומושקע אצלנו... (אם היינו באמת מעריכים את התורה של עצמנו... היינו מתייחסים אליו לכה"פ כמו שראש הממשלה מגיב על אחרון הח"כ הזוטרים שזרקו שם באופוזיציה וצועק שם ביציע נגד ראה"מ... הראש ממלה לא נעלב ממנו... הוא מבין שהצד המפסיד מתקשה להשלים עם עצם נוכחותו והוא במקרה הטוב מתעלם... במקרה הגרוע מגחך... אבל ממש לא לוקח ללב)... ואין ברירה... צריך להשקיע בזה הרבה מחשבה ושיון... משהו שרק בן תורה אימיתי יודע לעשות אותו כי שוב ושוב: תבין עד כמה קשה באופן טבעי לכבד את התורה... הרי כפי שסיכמנו בתוך המעטפת של העולם שלנו כבוד זה דבר שנמדד לפי יוקר וזול!!! ככל שיותר קשה ומסובך להיכנס לבית של גדול הדור... ככה זה יהיה יותר ויותר יוקרתי ואנשים יותר ויותר יכבדו... (ואגב: לכן טוב שזה כן... זו הדרך היחידה להעביר ילדים ולשתיים שבינינו את היוקרה שבתורה) וככל שזה יהיה פחות מסובך ויותר קל ונגיש וכל אחד יכול לגשת זה יהיה יותר פשוט ויותר זול וממילא גם פחות מכובד... וממילא... אתה האברך הקדוש שנוסע עם רב קו ועומד כל הדרך באוטובוס... ומחכה חצי שעה בשירות לקוחות של סלקום ואתה מתקשר למשרדי העיריה ואף אחד לא סופר אותך... איך אתה רוצה שהתורה שלך תהיה יקרה--- אם לא תשקיע ותשגן ותרענן ותפנים את גודל החשיבות שלך כלומד תורה למרות שאף אחד אחר לא טורח להרים את היהלומים האלו מהריצפה... מי יעשה את זה במקומך?? וכי צריך להיות ליברמן בשביל לזלזל בתורה שלך??

אתה בעצמך נמצא בשיא קבוצת הסיכון לזלזל בחשיבות שלך!! תבין את זה... מי ישמור על כבוד התורה שלך אם לא אנחנו תופסי התורה... לנוהג כבוד זה לזה ובעיקר בעצמנו...

בא נגיד את זה ככה: יעקב אבינו יוצא מבאר שבע והולך לחרן... עשוי רודף אותו ורוצה להרוג אותו... אליפז לוקח לו את כל ממונו ומשאיר אותו עם מקל בלבד... לבן מרמה אותו מאה פעמים ועושה ממנו צחוק... כל הרשעים האלו מזלזלים ביעקב אבינו עמוד התורה... אף אחד לא מעלה על דעתו שהאיש המסכן הזה שעובר כעת עם מקל את הירדן... האיש הזה דמותו חקוקה במרכבה וכל העולם כולו עומד עליו ורק עליו!!! עכשיו בינינו: מי נמצא בסיכון יותר גדול ש-לא להעריך את יעקב אבינו?? האם עשוי? אליפז?? לבן? או!!! או יעקב אבינו בכבודו ובעצמו?? **ברור שיעקב אבינו בכבודו ובעצמו!!!**

הוא פה המאונגר מספר אחד!!! הוא הוא זה שיש לו את כל הסיבות שבעולם לא לקלוט שמתהלך כאן סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה... הוא פה הסיפור הגדול... האם עשוי ידע להעריך את התורה של יעקב אבינו... זה לא כ"כ רלוונטי... כן יעריך... לא יעריך... **אבל יעקב אבינו...?? זה פה הסיפור הקריטי!!!** שלא יתבלבל... שידע ויזכור שלמרות שאף אחד כעת לא מסתכל לכיוון שלו ואף אחד לא שם לב בהיעדרותו... הרי הוא הודה הוא זיוה הוא הדרה... העבודה העיקרית של כבוד התורה מוטלת על יעקב אבינו בייחס לעצמו!!! ואנחנו צריכים להפנים את זה... להפסיק לחשוב שכבוד התורה זה סוג של מתנת שמים... שמי שעמל בתורה וזכה לגדול בתורה... יום אחד סוף הכבוד לבא... לא!! ממש לא!!! הכבוד הזה תלוי בי ובך... אנחנו מייצרים את הכבוד הזה... אנחנו צריכים לשמור על הכבוד הזה... להשקיע בו... בבית המקדש השקיעו אינספור משאבים כדי לשמור על הכבוד הזה... לא לחינם כבוד תורה דיחיד חשוב יותר מלימוד תורה דברים... לא לחינם בחג השבועות עיקר העבודה זה עגלא תילתא... לטפוח על המעיים ולומר: שישו בני מעי שישו... אי לאו האי יומא כמה יוסף איכא בשוקא... ר' יוסף משקיע את עיקר העבודה שלו בחג השבועות בעגלא תילתא... לשגן ולהזכיר איזה חשיבות יש לתורה שלי... איפה הייתי אם לא היה לי את התורה... קח את החיזוק הזה כהכנה למתן תורה...

הגיע פעם בחור ישיבה למרן ר' יחזקאל אברמסקי וביקש עצה וברכה... אמר לו ר' יחזקאל: דבר אחד אני מבקש ממך: **אל תהיה קאצ'קע!!!** קאצ'קע זה ברווז!!! מה יש?? במה "זכה" הברווז שהעיקר לא להיות כמוהו?? העניין הוא שלברווז יש אוסף של כשרונות... אבל מכל דבר קצת...

האם ברווז יודע לשחות?? בטח...!!! הוא אמנם לא יודע לשחות במהירות כמו דג במים... זה לא!!! אבל הוא יודע קצת לשחות. גם קצת זה חשוב...

האם ברווז יודע לעוף?? כן... הוא אמנם לא יודע לעוף גבוה כמו ציפור... אבל הוא יודע קצת... טיפ טיפה לעוף... אז נא לכבד... אל תגיד שהוא לא יודע...

האם ברווז יודע לרוץ?? ברור שהוא יודע... הוא אמנם לא יודע לרוץ מהר כמו צבי... אבל הוא יודע קצת... אביסלע... אז נא לא לזלזל... ברווז יודע גם לרוץ...

האם ברווז יודע לשיר?? בטח... אמנם אין לו את הקול הכי מדהים כמו ציפור שיר... אבל הוא יודע קצת לשיר... גא גא גא... קצת יפה זה גם חשוב...

בקיצו: לברווז יש מכל דבר קצת... הוא **קצת יודע** לעוף... **קצת יודע** לרוץ... **קצת יודע** לשחות... מכל דבר קצת... ומה התוצאה?? שתכל'ס... הוא עומד באותו מקום... כי לשחות הוא יודע רק קצת... ולעוף הוא יודע רק קצת. וגם לרוץ הוא יודע רק קצת... **אז הוא נשאר קאצ'קע!!!** עכשיו: שלא תבין לא נכון... רשמית זה נקרא שהברווז הוא יותר אינטלגנט מכלום... ס"ס יש לו יותר הישגים מאשר לדג... ס"ס הוא יודע גם לשחות וגם לרוץ וגם לעוף... אבל תכל'ס... זה לא עוזר לו... כי בשביל להתקדם הלאה צריך או לשחות **עמוק!!!** או לעוף

גבוה!!! או לרוץ **מהרה!!!** והברווז... עם כל הכבוד... היות והוא יודע מכל דבר קצת... לשחות הוא לא יודע לשחות לעומק!! לעוף... הוא לא יודע לעוף גבוה... וגם לרוץ הוא לא יודע... מה נשאר ממנו?? חתיכת קאצ'קע!!! זה מה שר' יחזקאל הזהיר: אל תהיה קאצ'קע- אל תהיה ברווזה... אל תקח קצת מכל דבר... אתה רוצה לשחות?? **תשחה עמוק כמו דג!!!** אתה רוצה לרוץ?? **תרוץ מהר כמו צבי!!!** אתה רוצה לעוף?? **תעוף גבוה כמו נשר...** רק אל תקח קצת מכל דבר... לקחת קצת מכל דבר זה להישאר תקוע באותו מקום לנצח נצחים...

לפני מה הדברים אמורים?? אנחנו נמצאים בערב חג השבועות... ואחת ההבטחות שה' הבטיח לנו: כל ההתחלות קשות, קבלו עליכם עול תורה, **ומכאן ואילך יערב לכם!!!** כלומר: אפילו שההתחלה הולכת קשה... אם תקבלו על עצמכם עול תורה ותקחו את העניינים ברצינות... תוך תקופה קצרה יערב לכם... ותכל'ס: היום יש הרבה שמתלוננים ש... שה-יערב לכם הזה מתמהמה מלבא... אני כבר התחלתי... והרבה זמן אני כבר מתחיל... משתדל לקבל על עצמי עול תורה ואני משתדל לתאמץ... ותכל'ס הדברים לא ערבים... אני עדיין מרגיש חוסר חיבור ושייכות ללימוד...

אז התשובה היא כמובן **לא** על רגל אחרת... (ויכולים להיות כל מיני סיבות לחוסר מתיקות בתורה...) אבל עכ"פ אחת מהסיבות של חוסר חשק וערבות בתורה **זו הנקודה הזו של הקאצ'קע!!!** בשביל לטעום את הטעם הערב של התורה צריך **חיבור מו ש ל מ ו!!!** שים לב: לא חייבים בהכרח להיות מחוברים מלמא מלוא תורה... מספיק אפילו לקצת תורה... אבל תהיה מחובר **לגמרי---** לקצת הזה של התורה!!! שתהיה לגמרי לגמרי שקוע עמוק בפנים ומחובר עם כל הנשמה... ואם אתה מחובר לגמרי... אז גם אתה מחובר לקצת תורה זה מספיק...

לחיצה ממושכת לנעילת

מקשים...

נמצאים אנו שבוע בלבד לפני מתן תורה... וכחלק בלתי נפרד משלבי ההכנות למתן תורה הרי זה השבוע של יסוד!!! כלומר: הכנה למתן תורה כרוכה לא רק בהתחזקות בתורה אלא גם בהתחזקות בקדושה וטהרה כדי לזכות לקבל תורה בקדושה... (כל המושג של טבילת עזרא נלמד ממעמד הר סיני שהיה באימה ובריאה שזה הניגוד המוחלט להיפך מקדושה...) ומקובלנו שאם תורה שבכתב כתובה על קלף שצריך להיות מעובד לשם ספר תורה... הרי תורה שבעל פה גם צריכה להיות כתובה על קלף!!! והקלף של התורה שבעל פה זה לא פחות ולא יותר הגוף של היהודי!!! וגם הקלף הזה צריך להיות מעובד לשמו... והעיבוד לשמו של האיש הישראלי זה קדושת יסוד... וכולנו משתוקקים להיות אותו תלמיד חכם שכל היותו חפצא של קדושה ואכילתו כמו קרבן ושתייתו כמו נסכים...

ובכן: ברשותך: הפעם אני רוצה להתמקד בעצה ממש טכנית ופשוטה וקלה ליישום בענייני שמירת העיניים... ולא דווקא... זו עצה טובה באופן כללי לכל שאר חלקי עבודת ה'...

לצורך העניין נתחיל מדוגמה: כולנו מכירים את התופעה המתסכלת והמצויה של אותם שולים שיושבים בבית הכנסת בספסל האחרון ומדברים באמצע התפילה... וכל הזמן צריך להעיר להם ולהוכיח אותם... אבל עזוב... כעת לא זה הנושא שלי... אני בסה"כ רוצה לנתח באופן מקצועי תופעה מסוימת בייחס אליהם... אם תשים לב... כל האלו שמדברים בשעת התפילה... כשמעירים להם ועושים להם ש... ש... שקט... הם דווקא **נרתעים!!! הם מפסיקים לדבר** לכמה שניות!!! ואז עובר פסק זמן של בין 22 שניות ל-34 בערך... והופה... הם שוב חוזרים לדבר... חלפו שתי דקות שוב הגבאי מתנער ועושה ש... שקט... ואז הם שוב בשקט בין 28 שניות ל-46 ואז הופה... שוב "ויחזור לתלמודו..." ושוב הגבאי סיים את המי שברך השלישי ושוב נתפנה לעשות להם שששששש... וככה זה כל הזמן... (אגב: מסתמא המלמדים בחידוד מכירים את התופעה הזו עוד יותר טוב... תופעת הילד שמפספט ואתה מעיר לו ואחרי שניה שוב הוא חוזר לפספט... זה מתסכל... ובעיקר עצם החוצפה... לפני רגע הערתי לך וכו')

זה ממש תמוה לי: מילא החלטתם לדבר בביהכ"ס בכל מחיר ואתם שמים פס אחד על כולם... בסיידר... לפחות שנדע... שנמני ציפיות... אבל לא!!! כשמעירים לכם אתם דווקא משתתקים... אם ככה, אז למה אתם שוב חוזרים לדבר אחרי עשרים שניות?? ממה נפשך... אם אתם מזלזלים ומצפצפים ולא איכפת לכם... אז למה אתם עושים את זה רק אחרי עשרים שניות?? תמשיכו לדבר בלי להפסיק אפילו רגע אחד...

אה... פסיכולוגית איך אתה מנתח את התופעה הזו??

כמדומני שההסבר בזה הוא מאוד פשוט: בדרך כלל אלו שמפספטים בבית הכנסת... ע"פ רוב **זה לא** אנשים רעים... זה כאלו שדווקא כן מקבלים הערות... וברגע שמעירים להם שלא לדבר... עקרונית מצידם הם באמת מפסיקים כעת לדבר!!! רק מה??? הלשון שלהם כבר נמצאת בצבירת תאוצה... הלשון שלהם פשוט מתגלגלת בתוך הפה כמו גלגל של רכב על מהירות של מאה קמ"ש (ואני לא מתבדח...) ממילא הלשון והדיבור שלו פשוט **צברו תאוצה...** וממילא גם אם תגיד לו לא לדבר... והוא מצידו באמת מפסיק לדבר... אבל הפה שלו פשוט ממשיך הלאה בגלל הצבירת התאוצה מלפני כן... **זה בדיוק כמו רכבת מהירה בעיצומה של צבירת תאוצה...** ותאר לעצמך שהקטר עשה בבת אחת בלימה פתאומית של שניה אחת... וזהו... מכאן ואילך הוא מיד שחרר את הבלמים... מה יקרה לרכבת?? האם היא תעצור?? לא!!! היא אמנם תעצור באותה שניה של הבלימה... (ממקום של "שוק" כזה... בום כזה...) אבל מיד אח"כ היא תמשיך הלאה בגלל התאוצה שהיא צברה... (תעשה ניסיון על האופניים) עצירה שמגיעה לאחר צבירת תאוצה חייבת להיות **לחיצה ממושכת**!!! לחיצה ממושכת על הבלמים!!!

על אותו משקל: בן אדם שהלשון שלו מתגלגלת בלא בלא בלא בלא בלא... הוא כל הזמן כדיבור כמו רכבת מהירה... ואם פתאום מישהו מגיע ועושה שששששש שקט פתאומי... אז אולי לרגע אחד נעשתה פה בלימת חירום... ולכן הוא ישתתק לכמה שניות (כי סי"ס הוא באמת רוצה לשתוק ומבין שצריך לשתוק...) אבל ברגע שהמעצור הלך... ברגע שהגבאי חזר למקומו "לעוד לקוח מרוצה"... הלשון ממשיכה להתגלגל... וזו הסיבה שאחרי 25 שניות אתה רואה אותו ממשיך הלאה כאילו לא העירו לך לפני רגע...

זה לא בגלל שהוא מצפצף על הגבאי... **זה לא בגלל** שהוא מזלזל!!! אלא זה בגלל שהלשון שלו ממשיכה בתאוצה שהייתה לה מקודם!!!

ההסבר הזה אולי נשמע לך קצת מופשט... אבל לא... זה דבר שמאוד קל להבין אותו בחוש... תחשוב שיש פה שני אנשים שהם **באמצע!!!** באמצע לדבר על איזשהו נושא!!! בפרט אם זה נושא "מאוד חשוב..." ופתאום הגיע פה מישהו ובלם!!! שששש... שקט... עצר אותם באמצע משפט... אז נכון שהם השתקו... אבל אל תשכח שהנושא הבורע עדיין בראש שלהם... המשפט הבא עדיין **עומד להם על הלשון...** אז נכון שהם השתתקו כי... כי בלמו אותם... עשו להם ש... שקט... אבל הלו... זה... זה עומד לי על הלשון... **מה פירוש "עומד על הלשון"??** במילים אחרות: הלשון כעת באמצע נסיעה... בעיצומה של תאוצה... אז נכון שעצרת אותה לשניה עם השששששש... אבל היא ממשיכה לנסוע בלי לשים לב... ממילא זה שהם ממשיכים לדבר זה לא כ"כ זלזול כמו צבירת תאוצה של הדיבור... וכמדומני שזה מידע מאוד חשוב בפרט בתחום ההוראה... הלו... לא בטוח שזה ילד חוצפן!!! זה לא שהוא צפצף עליך... אלא זה ההמשך של ה- מקודם (בגמ' קוראים לה: "אין אגודו בידו")

ואי לכן ובהתאם לזאת: אם הגבאי היה שואל

אותי... הייתי מציע לו... עזוב... במקום לעשות כל שלוש דקות שקט וככה במשך שעה שלימה... (ואז זה יהפוך באמת להיות חלק מהמנגינת רקע של בית הכנסת) עזוב... בא תגמור את זה בבת אחת!! **תעשה לחיצה אחת ממושכת!** מה אתה עושה?? אתה פשוט הולך אליהם... נעמד במרחק של מטר וחצי עד שני מטר... אל תזוז!! **תהיה פה...** עשית שקט?? הם השתתקו? אל תלך... תשאר פה... והנה... חלפו 25 שניות ואתה רואה שאחד מהם מנסה להשחיל מילה וחצי... הופה... ששש... ששששש... וחכה!!! תמשיך להישאר פה... אל תלך... יחלפו עוד 42 שניות של התאבנות!! ואז שוב תראה אותו רוצה להגיד מילה... ואתה מיד דוחף לו עוד מנת דחף של שששששששששש... בקיצור: ככה במשך חמש דקות אתה דוגר עליהם!!! מרחף עליהם!! חג על נשמתם!!! בקיצור: **לחיצה אחת ממושכת!!!** ואז אחרי חמש דקות של לחיצה ממושכת על האמברקס של השששששש... יש סיכוי שכעת יהיה פה באמת שקט... כי במשך החמש דקות המעצורים אט אט יצליחו לבלום את התאוצה של הדיבור... ההפנמה שצריך להיות פה שקט תצליח לחלחל ולבלום גם את הכמה מילים שכבר עמדו על הלשון מקודם... (ו... וגם זה בערבון מוגבל!!! יתכן שגם זה לא לגמרי יספיק...)

הבנת את הרעיון?? יש פעולות שמרוב שאנחנו רגילים לעשות אותם ואנחנו עושים אותם רבות ואולי **אפילו מאות אלפי פעמים ביום** (ללא הגזמה...) מטבע הדברים יש בהם צבירת תאוצה... ואז!!! כשיש צבירת תאוצה... אז גם אם החלטת עם כל הלב שאתה לא רוצה להפסיק לעשות את זה **ומצידך זה סופי!!!** יתכן שתמצא את עצמך ממשיך לעשות את זה... **ולא בגלל** שאתה לא שולט על עצמך... אלא בגלל הצבירת תאוצה שהצטברה כאן עוד לפני שהחלטת את זה...

ולכן פה מומלץ הפתרון הטכני שנקרא **לחיצה ממושכת!!!**

על אותו משקל בשמירת העיניים: פעם הייתי ממש שבור מעצמי... היה נראה לי שהעיניים שלי שמו עלי פס... תבין: החלטתי היום שאני שומר על העיניים!! נקודה!!! אני מוריד את העיניים לריצפה... ברור?? ברור!!! והנה... לא חלפה דקה... והופה!!! העיניים שלי שוב למעלה... מה קרה?? מה... לא דברתי ברור?? ושוב אני נותן פקודה... מורידים ראש למטה... אחרי דקה שוב... שוב אני מוצא את העיניים שלי למעלה...

תגיד לי: מה קרה פה??? טוב... אני רואה שזה לא עסק... אין לי ברירה... אני נאלץ להוריד את המשקפיים... טוב... הורדתי משקפיים והמשכתי לדרכי... לא חלפו שלוש דקות... ואתה יודע מה אני מגלה??

לא תאמינו... לתדהמתי אני מגלה שהמשקפיים פתאום שוב על העיניים שלי ועסקים כרגיל... רגע... מי זה? מי החזיר לי את המשקפיים לעיניים?? כמעט הסתובבתי אחורה לראות מי... מי עשה את זה... הרי אני בעצמי לפני חמש דקות הורדתי אותם... אז מי החזיר אותם בחזרה על האף שלי?? מה... אתה רוצה להגיד לי שזה אני?? **אתה בטוח**

מידי בוקר אנחנו אומרים בברכת "המעביר שינה" יהי רצון שתרגילנו בתורתך... חשבת פעם על המילה הזו... מה זה "ותרגילנו"? מה העניין להתרגל? אדרבה... אני דווקא יודע שלהתרגל בעבודת ה' זה סוג של מצות אנשים מלומדה? לא כך?? התשובה היא: לא... צריך לדעת יש מחדלים מסוימים בעבודת ה' שנובעים נטו מזה שאנחנו רגילים!!! רגילים לנהוג אחרת ממה שהתורה מצווה!! וכאן צריך פשוט להתרגל לנהוג לפי רצון התורה!! שתרגילנו בתורתך!! שים לב: בהמשך הברכה אנחנו מתפללים והרחיקנו מאדם רע ומחבר רע ואל תשלט בנו יצר הרע וכוף את יצרנו להשתעבד לך... כאן כבר אנחנו מתחילים לדבר על מלחמת היצר ועל עמידה בניסיונות... זה כבר הסיפור המוכר והיותר מסובך... אבל צריך לדעת שיש גם שלב אחד לפני זה!!

יש שלב הרבה יותר טכני ופשוט: שתרגילנו בתורתך!!! כלומר: מהיום תדע שלא תמיד הנפילות הרוחניות שלנו מצביעות על מגמה שורשית ומורכבת בבחינה של חלילה "תשלט בנו יצר הרע..." לא!! לפעמים הבעיה היא יותר מכנית ופשוטה... מחסור ב"ותרגילנו בתורתך"!! אתה פשוט לא התרגלת להוריד את העיניים... לא התרגלת לסגור את הפה... וכאן צריך פעולות די טכניות מוגדרות אין מרגילים ומתרגלים....

עכשיו: אתה מבין לבד שזה כנגד זה עשה האלוקים!!! כמו שלאדם קשה לעצור את הרגילות השליליות שלו וצריך התחכמות מיוחדת אין לבלום אותם... כך על אותו משקל: מי שזוכה להתרגל בתורה... דהיינו מי שצובר עוד ועוד חיזוקים בתורה... עם הזמן הוא פשוט מתרגל... מכיר ורגיל בעבודה... אם רגיל לקרות קורא ואם רגיל לשנות שונה... ברגע שאדם מתרגל... הוא זוכה להתרגל לעשות מעשים נאצלים ומרוממים וזה הולך לו בקלות... כי זה רגיל אצלו... אפילו קשה לו להפסיק עם זה כי הוא רגיל... והלוואי!!! על זה אנחנו חולמים... זכור: גם אם עד היום היית רגיל להיות הולך רכיל ו"רגל על לשונך" עם קצת מאמץ והתרגלות אתה יכול להפוך את הרגילות הזו לתרגילנו בתורתך.

(בלבד) אני לא מדבר בפלאפון ברחוב... אני גם לא מפטפט עם חברים ברחוב... שום דבר... כל יציאה שלי לרחוב נעשית מתוך ריכוז מוחלט!!! אני מתרכז כל כולי בנושא אחד... עיניים למטה!!! (אגב: תקרא עד הסוף... עוד מעט תבא ההסתייגות) ואז אתה תראה איך שאחרי דקה וחצי שיצאת... איך העיניים שלך לפתע מתרוממות לאט לאט באלגנטיות... והופ... בדיוק בשביל זה אתה פה השוטר בדריכות ובעמדת זינוק... שמחכה לשניה הזו!!! וסטופ... עיניים למטה!!! ושוב אתה ממשיך לעקוב בעירנות בלי היסח דעת... ואחרי שתי דקות שוב אתה מרגיש איך שהעיניים מתרוממות בכיוון המשיכה- לכיוון מעלה... ושוב השוטר דופק תוק תוק בשביל להזכיר לעיניים לרדת... יופי... הגענו לבית הכנסת למעריב... אחרי עשרים דקות שוב יוצאים מבית הכנסת... ושוב לא לשכוח!!! סיכמנו שביממה הזו כל יציאה לרחוב היא בריכוז מוחלט (אין פלאפונים ואין לדבר עם אנשים) כעת אני בריכוז מוחלט בלחיצה הממושכת... אתה יוצא... ושוב העיניים כמעט מתרוממות... ושוב אתה מזכיר להם לרדת... ושוב אחרי שתי דקות העיניים מתרוממות וכן הלאה וכן הלאה... ומעתה: אם במשך יממה שלימה (ולאו דווקא... כמה זמן בדיוק תחליט אתה לפי העניין) אם כל יציאה לרחוב היתה על תקן של לחיצה ממושכת... אתה בעצמך תשים לב איך שבמשך היממה הבודדת הזו משהו שם משתנה!!! אתה תרגיש שהמחשב שם מבפנים קיבל את ההוראה... אתה בעצמך תרגיש איך שפתאום יותר קל לך לשמור על העיניים... העיניים פתאום נשמעות לך ולא בורחות... ושוב: בהתחלה הייתי בטוח שהסיבה שנהיה לי פתאום יותר קל זה בגלל ש"אדם מקדש עצמו מעט מקדשין אותו הרבה..." והבא ליטרה מסייעין אותו וכו' וכו'... ובדאי שזה נכון... אבל לא צריך להגיע לזה... יש פה גם טקטיקה פשוטה ומכנית שקראתי לה בלשון מושאלת: לחיצה ממושכת!!! אחרי לחיצה ממושכת לאט לאט התאוצה נחלשת והעין שלך לאט לאט מתרגלת לפקודה החדשה לא להסתכל!! לא לרצד... ראש למטה!!! (בקיצור: כמו מי שקונה משקפיים יודע שאורך לעין זמן להתרגל למשקפיים... כך אורך לעין זמן להתרגל לפקודה החדשה לשמור על העיניים...) וכעת ניגש להסתייגות: אחרי יממה שלימה שעשית לחיצה ממושכת וכעת העין שלך התרגלה להיות למטה... מכאן ואילך אדרבה... תלך ברחוב דווקא תדבר בפלאפון... דווקא תפטפט עם חברים... דווקא תעסיק את עצמך... כי שלא תבין לא נכון!!! ללכת ברחוב וכל הזמן לחשוב על שמירת העיניים זו הטעות הכי טראגית (שיש כאלו שטועים בה ואכמ"ל...) ברור שלא!!! רק מה?? כל העצה הזו ללכת במשך יממה שלימה ולהתרכז דווקא בשמירת העיניים זה נטו בשביל שירותי טכנאות מול לוח הבקרה של העין... לעדכן את ההגדרות ולהרגיל את העין להשפיל מבטה... ובשביל זה צריך באופן חד פעמי לחיצה ממושכת... (וגם אז... זה לא שאני לא הולך ברחוב וכל הזמן חושב על קדושת המחשבה ושמירת העיניים... אני בסה"כ עסוק בשירותי טכנאות כיצד לתת הוראה בלוח הבקרה של העין שתתחיל להסתכל לכיוון מטה... בשביל זה אני צריך לדגור על העין) עכשיו: זה יחזיק מעמד עד... עד שאתה בעצמך תשים לב שזה כבר לא מחזיק מעמד... ואז צריך שוב לרענן את ההגדרות... שוב לחזור ליממה הזו... ומכאן ואילך תן לחכם ויחכם עוד...

שזה אני???
ממש קשה לי להיזכר שעשיתי את זה!!! אתה שומע? זה ישמע לך מוזר... יש פה בן אדם שמתקשה להיזכר שהוא בעצמו לפני דקה החזיר את המשקפיים שלפני ארבע דקות הוא הוריד אותם... איך זה נראה לך?? איך אתה מסביר את זה?? מה... אני עד כדי כך רחפן??

מה התשובה?? הנה!! זה האבחון!!! יום אחד נפל לי האסימון שהקושי שלנו בשמירת עיניים יושב בין הייתר על צבירת תאוצה... ס"ס הפעולה העירנית והמרצדת של העיניים שלנו להסתכל על כל מה שזז... זו פעולה שנעשית מאות פעמים בדקה אחת... אני חוזר על המשפט: העיניים שלנו עירניות מרצדות ועוקבות מאות פעמים בדקה אחת!!! (תבדוק את זה...) ותחשוב שבבום אחד החלטת בסבנג אחד לשמור את העיניים ולהוריד ראש למטה!! אדוני... זה לא עובד בשניה אחת... זה כמו לעצור רכבת באמצע צבירת תאוצה... יש פה עין שבמשך כמה שעות לא הפסיקה לרגע אחד לרצד... ימינה שמאלה... מעלה ומטה... (אתה אפילו לא שם לב שהעין שלך בדקה אחת עקבה אחרי הזבוב לאיפה הוא זז... גם הסתובבה אחורה לראות מאיפה מגיע הרעש... אח"כ מי הגיע... ואז הגיע פלאפון והסתכלת מי התקשר... ואח"כ מה השעה... וכל זה בדקה אחת!!! וככה זה במשך ששים דקות ועוד ששים דקות במשך יום שלם) ואז פתאום החלטתי בבת אחת לבלום!! עשיתי לעיניים שלי בלימה פתאומית!!! הורדתי את המשקפיים... מה אתה חושב?? העיניים פשוט לא עיכלו את ההוראה... הם מצידם ממשיכות לרצד... אז נכון שהם חטפו של "שוק" הנקודת... אז לבנתיים חלפה דקה וחצי והפלאפון בדיוק צלצל והתחלתי לדבר עם מישהו... והמוח שלי לבנתיים ממשיך לתת פקודה למשקפיים לחזור לעיניים... כי... כי אנחנו באמצע... אנחנו באמצע מירוץ של רבבות פקודות של ראייה בשעה אחת... אתה קולט?? זה לא תמיד בהכרח שיש לי ניסיונות מידי גדולים בשמירת עיניים ולכן אני פשוט לא עומד בזה!!! (כמובן שזה גם יכול לקרות אבל זה כבר משהו שקורה לעיתים יותר רחוקות...) העניין הוא הרבה יותר פשוט וטכני שהיות והעין מידי רגילה להיות בתנועה ערה... ואתה רוצה לומר לה לעצור... צריך לאמן אותה על זה!!! (זה כמו סופר סת"ם שמגיע בערב לכתוב פרשיות... הוא אף פעם לא מתחיל מיד לכתוב... הוא קצת מאמן את האצבעות שלו על איזה קלף טיוטה שהוא נכנס לשפראך של כתיבה)!!! כאן צריך אחת לכמה ימים איזה לחיצה אחת ממושכת בשביל נעילה מקשים!!! בשביל להכניס את העין למודעות ולהתרגלות שכאן צריך שהעיניים יהיו למטה!!! כאן הטקטיקה היא מאוד פשוטה... זה כמו הגבאי הזה שהייתי מציע לו... אם אתה באמת רוצה שלא ידברו פה... אל תעשה כל חמש דקות שששששש... אלא תלך לשם!!! ותלחץ לחיצה אחת ממושכת על השששששש... כלומר: אתה אומר שקט... ומחכה לפעימה הבאה... ושוב אתה מזדיק ששששש... וככה במשך כמה דקות אתה לוחץ לחיצה אחת ממושכת של שקט... ואז יש סיכוי שהמחשב יכבה... אז בדיוק אותו סיפור בשמירת העיניים... כשאתה מזהה חוסר גבולות בתחום של שמירת העיניים... כעת תנשום נשימה... מזיזים לצד את שאר הנושאים... וכעת אני נכנס למשימה של לחיצה ממושכת!!! שים לב כעת מה התכניה... תלך לפי ההוראות: ביממה הקרובה... היציאה לרחוב נעשית מתוך ריכוז גמור!!! נכון ליממה הקרובה

קוראים לזה במילה אחת: ו ת ר ג י ל נ ו בתורתך!!!

השגחה פרטית שכבר התרגלנו אליה בדף היומי

בהשגחה פרטית בדיוק בימים אלו בדף היומי אנחנו עוסקים בסוגיה של "עמוני ולא עמונית מואבי ולא מואבית" סמוך ונראה לחג השבועות... היארציטי של דוד המלך!!! שכידוע רות נקראת על שם שיצא ממנו דוד שריווהו לה' בשירות ובתשבות... ומשום מה כשהז"ל באו לתת ביטוי בחג השבועות ליארציטי של דוד המלך הם בחרו דווקא את רות!!! את מגילת רות!!! ולכאורה זה מאוד תמוה: כי דוד המלך זה... זה הההכלל! זה כל ספר שמואל... כל ספר דברי הימים... כל ספר התהילים... ואם אתה מאוד רוצה יש לנו את שיר השירים ומשלי וקהלת שהיבר שלמה בן דוד... ויש לנו מאה ברכות ואת כל היידישקייט שהשאיר לנו דוד המלך... ומכל התורה הגדולה הזו חז"ל וכח"ל חסידים בחג השבועות דווקא את הפרט שנראה לכאורה שולי שלדוד המלך היה סבתא שקראו לה רות... והיה סביבה עקשען גדול האם היא ראויה לבא בקהל או לא... ומספיק לראות את עוצמת הרגישות שהייתה סביב הנושא הזה... עד כדי כך שרות צריכה לעשות מעשה ממש נועז בשביל להכריח את בועז לחתוך בסכינא חריפא ולקבוע מסמרות וגם עמשא בן יתר נאלץ לחגור הרבו כישמעאל ולומר כל מי שאינו שומע לי ידקר בהרב: מואבי ולא מואבית... וזו הסוגיה שלנו בדיוק השבועות!!!

או אולי זו ההזדמנות אחת ולתמיד להבין ולהעמיק למה הנושא הזה כ"כ מהותי? ולמה כל יחוסו של דוד המלך היה כ"כ תלוי בפרט ההלכתי הכ"כ נקודתי הזה?? מה פשר הזרקים שהופנו כולם לנושא הזה??? נו נו... עכשיו זו הזדמנות להעמיק בזה... בדיוק סמוך ונראה לחג השבועות בו בזמן שבדיוק אלו הם הסוגיות... עד כאן ההשגחה פרטית אחת...

אבל יש עוד השגחה פרטית לא פחות גדולה!!! שבתחילת שבוע הבא אנחנו עוברים לפרק "יש מותרות"!!!

ולחיי ידוע לך... לאחרונה התגלה לי שפרק "יש מותרות" הוא פרק יחודי ולא שגרת... הוא אחד מהפרקים היחידים בש"ס שהוא הלכה פסוקה ללא מחלוקת!!! כלומר: הסיבה העיקרית למה אומרים פרק "איזהו מקומן" לפני התפילה כי אין עומדין להתפלל אלא מתוך הלכה פסוקה וזה פרק שאין בו מחלוקת, אז הנה... גם פרק יש מותרות!!! הוא פרק שכל כולו הלכה פסוקה!! אין בו מחלוקת... ואם אתה רוצה... ניתן להכניס אותו לרשימת הפרקים שאפשר ללמוד אותם לפני התפילה... (אם לא לפני שחרית... אז לפני מנחה...) אבל זה לא רק זה!!! יש פה עוד שיקול... שהוא כבר יותר רלוונטי לענייני דימוא כידוע: יש מחלוקת ממש קיצונית ונדירה בין חכמי הקבלה לחכמי הנגלה ביחס לתיקון ליל שבועות... לפי חכמי הנגלה (ובראשם מרן הב"י) חלק מתיקון ליל שבועות זה משניות... (ואדרבה... כל הסיפור עם המלאך שהתגלה לבי... הכל התחיל מ"אני המשנה המדברת בפיך" שהוא למד בליל שבועות) לעומת זאת ע"פ קבלה לא לומדים משניות בליל השבועות!!! למה?? אני יכול להגיד לך מילים בלי להבין... כי היות ובמשניות יש מחלוקת לכן זה בחינה של שפחה ואילו שבועות זה לילה של בחינת מטרוניות... וזו הסיבה שע"פ קבלה לומדים בשבועות רק מדרשים ותורת הנסתר ולא משניות... או הנה!!! בוגר ישיבות ליטאיות שהתחנך ללמוד דפי גמ' בליל שבועות שמאוד היה רוצה למצא את שבייל הזהב בין תורת הנסתר לנגלה... אז הנה... בדיוק עכשיו יש לנו את פרק "יש מותרות" שהבן איש חי מסמך אותו כפרק שמתאים ללימוד ללא מחלוקת... הנה... ארבע דפים מתוקים ולא ארוכים שאותם אנחנו מסמכים וחוזרים ומשננים בליל חג השבועות...

המשך: מזל טוב!!! שבעים כלות סוגרות שידוך ביום אחד...

תקצר משבוע שעבר: הנה"ג שנשא על לבו את צער האלמנות בשנת הרעבון של שמיטה... החליט לעשות מעשה נועז ולקדש שבעים אלמנות בשביל שיוכל להאכיל אותם חיה ושוק ושאר תמותת כהונה...

ובכן... הנה"ג סיים את דבריו והאסיפה הסתיימה... שבעים אלמנות המומות יצאו מלשכתו של הנה"ג... ותכל"ס... וכל ירושלים כמקרה... זה נהפך להיות הרייעד של שלושת ימי ההגבלה... מותר או אסור... בסדר או לא בסדר... המתווה כמובן היה **מוגבל ורלוונטי** רק לאלמנות שהיו נשואות לכהנים, כך שהיתומים בעצמם כהנים (אחרת היתום לא יוכל לאכול תרומה... בן כהן יכול להאכיל את אמו, אבל אמו לא יכולה להאכיל אותו...) עכ"פ כל הבתי מדרשות דנו ודשו במהלך של הנה"ג האם הוא ראוי או לא... כמובן שתלמידי רבי מאיר התנגדו בחריפות שהרי זו משתמרת לביאה פסולה... וזה היה רלוונטי רק לשיטת ר"א ור"ש... (כן שהיו כמה אלמנות שלמרות שהם ענו על התנאים... אבל הם היו המשתתפות הקבועות בדרשותיו המאלפות של ר"מ בקבלת שבת... והם גם יצאו מהרשימה.)

תכל"ס... הגיע מעלי יומא דמעצרתא!!! בשעת בוקר מוקדמת... התקיים מעמד הקידושין המרגש... לא התקיימה חופה כי אל תשכח... **זה רק קידושין!!!** עשרות אלמנות מרוגשות עד אימה נכנסו בזו אחר זו לכה"ג... הנשיא רבן גמליאל התכבד בסידור קידושין... נטל כוס ובירך אשר קדשנו ואסר לנו את הארוסות וכו' בא"ה מקדש עמו ישראל ע"י חופה וקידושין... וכאן הנה"ג הפתיע ונתן בידה של כל אלמנה בכור בהמה!!! **הרי את מקודשת לי בעגל בכור זו...** וככה בזו אחר זו, כל אלמנה קיבלה חבילת חג מיוחדת עגל בכור לאכילה לה ולבני ביתה... כן... יש המון יהודים שצריכים בימים אלו להפריש בכור בהמה... והרי כידוע: כולם היו רוצים לזכות לתת את הבכור בהמה לכהן הכי חשוב והכי מיוחס... (בדיוק כמו שכל גביר היה חולם למסן את האתרוג או את סעודת הסיסום של מן ר' חיים קייבסקי זצוק"ל) והרי קיי"ל שבכור הוא **מסון כהן** ויכול לקדש בו אשה!!! (זה הרי כל הבסיס של סוגיה ד"תקפו כהן") ממילא בימיים האחרונים הצטבר אצל הנה"ג עדר שלם בכורות בהמה... וכמה היה חבל לכה"ג... זה בעיקר מה ששבר את גב הגמל!!! הנה"ג ישב וחשב: כמה חבל... כמה בשר אני כבר צריך לעצמי... בו בזמן שיש כ"כ הרבה אלמנות שזה יכול להכניס להם שמחה ואושר וריח של סיר עומד על האש בבית... והנה... הנה"ג עומד כעת ופניו קורנות משמחה!!! אין מאושר יותר ממנו לראות עוד אלמנה שמקבלת בכור משובח ומפוסם שיהיה לך לכבוד החג בדרך כבוד ובהרחבה מעמד הקידושין הסתיים... שבעים אלמנות יוצאות כעת ממעמד הקידושין ובהמת בכור בידם... (אגב: יש עוד מישהו שקידש בימים אלו הרבה נשים בבת אחת... תנחש מיי? לא פחות ולא יותר קוב"ה במעמד הר סיני... גם שם הקב"ה קידש ששים ריבא כלות למרגלות הר סיני אחד... וגם שם זה היה רק **קידושין** ולא נישואין... הנישואין החלו בהקמת המשכן והסתיימו בכניסה לארץ ישראל ואכמ"ל...) **כעת אין הרבה זמן!!!** נמצאים אנו בערב יום הקדוש... וצריך להקריב את הבכור לגבוה... הנה"ג נכנס לעזרה ופיקח על המלאכה... הנהנים שחטו את הבכורות בזה אחר זה... הנה"ג נעמד סמוך למזבח כנגד היסוד... וקיבל בזה אחר זה את המזרקים ושפך שפיכה אחת כנגד היסוד... מקבל את המלא ומניח את הירק... כן... הקרבת בכור מאוד מזכירה את קרבן פסח... (המשנה המוכרת: הבכור והמעשר והפסח וכו') שבעים אלמנות יצאו בזריזות עם דמעות בעיניים מהר הבית והלכו בזריזות להניח את הסיר על האש לכבוד (אי לאו) האי יומא... אמנם זה בשר עגל משובח... אבל זה לא יהיה עגל **תילתא**... (תן יחוש למה...) שבעים אלמנות זכו להאכיל את ילדיהם בשר משובח של קדשים קלים במשך שני ימים ולילה אחד!!!!

לא היה גבול לאושרם... ועוד יותר... לא היה גבול לאשרו של הנה"ג שזכה לשמח אלמנות בחג השבועות (שכידוע: עיקרו של מקרא שנאמר בו לשמח אלמנות "ואם אתה משמח את שלי וכו' נאמר בפרשת "שבעה שבועות" בראה עיי"ש)

אבל!!! עם כל השמחה והאושר... יש מישהו אחד שהפסיד מכל הסיפור הזה... יותר נכון מישהי אחת...

ובכן: לפני שנתיים!!! כשהנה"ג נבחר להיות כה"ג... הוא היה אלמן... ולכן הוא היה חייב לישא אשה ולא סתם אשה... אלא **הוא אשה בתוליה יקח!!!** צריך למצא נערה בת 12 שנים... ואז באמת הגיעו רשימה ארוכה של הצעות נכבדות... ואחת מההצעות הייתה בת צדקנית **ממשפחה מאוד עשירה!!!** והנה"ג החליט שהוא הולך דווקא על זה... וכמובן בהתחלה כולם היו בטוחים שיש פה שיקולי תאוות מסוים... הנה"ג ראה כסף וזה סינוור אותו... **אז זהו שלא!!!** בסוף התברר מאחורי הקלעים שזה מהכיוון ההפוך לגמרי... הנה"ג עד כה היה חי בצניעות ובפשטות מופלגת... הסתפק במוטע ולא הסכים בשר"א ליהנות מסתנת בשר ודם... ולפתע ביום בהיר הנה"ג מת והחליטו למנות אותו לכה"ג... באו להציע לו את דבר המינוי!!! ולמרבה הפלא הנה"ג נטה לסרב!!! **ולמה???** תבינו... אני כעת עני!!! בלידה האחרונה של רעייתי המנוחה הקרבת קן עני... והנה כעת אתם רוצים למנות אותי לכה"ג, והרי קיי"ל: הנהן הגדול מאחיו, בנוי בחכמה ובכח ובעושר... **ואם אין לו עושר גדלו משל אחיו!!!** זאת אומרת: ברגע שאני נהיה כה"ג... אתם תקחו כסף מכולם ומזה תעשו אותי עשיר... לא! לא! בא בחשבון!! אני לא מסכים להזדקק למתנת בשר ודם... (והרי להיות כהן גדול עני זה גם לא בחשבון) ותכל"ס, המינוי כמעט נפל **רק על המוקש הזה!!** עד שמישהו הציע פתרון נפלא... סו"ס הנהן גדול אלמן... בלאו הכי הוא צריך לישא אשה... אנחנו נדאג לך לכלה עשירה מאוד מאוד והיא תכניס לך המון נכסים בתור נכסי צאן ברזל... זה לא יהיה נדבה... אלא דא נדוניה... אוהו... כאן הוא הסכים!!! והמינוי יצא לדרך... אשרינו שזכינו לכזה כה"ג טהור לב... וזו הסיבה שהנה"ג העדיף נערה מבית עשיר מאשר בית מיוחס!!! (אל תשאל... היא בכלל לא הכנת... רק אמא שלה מבית של כהנים... והיא פוסלת את אמא שלה לאכול בתרומה כי שפיה התאלמה היא לא יכלה לחזור לבית אביה כנעוריה כי זרע יש לה) ואכן בכתובה היה כתוב שהיא מכניסה לו מאה עבדים בתור נכסי צאן ברזל... ועוד מאה עבדים בתור נכסי מילוג שהוא רק מקבל עליהם אחריות... זה בסדר!! מכאן ואילך הנה"ג כבר עשיר... הוא כבר לא צריך שגדלו אותו משל אחיו... (אגב: איתה לשם שינוי הנה"ג כן התחתן!!! כי אם הוא רק היה מתארס איתה... הוא לא היה זוכה בנכסים שלה...) עד כאן הרקע... תכל"ס... נוצר מצב שהנה"ג צריך לפרנס כעת מאתיים עבדים!!! נכון שהוא אמנם נהיה עשיר... אבל על זה נאמר: מרבה נכסים מרבה דאגה... אז בשנים רגילות רבי טרפון לימד אותנו כלל ש"איזהו עשיר, כל שיש לו מאה שדות ומאה כרמים ומאה עבדים שעובדים בהם... מה שנקרא "העסק מגלגל את עצמו"... אז בשנים רגילות העסק עוד הסתדר... אבל כעת שהגיע שנת השמיטה והשדות והכרמים מושבתים... ונשארו לנו פה מאתיים עבדים משועממים של הגברת שהם באחריות הנה"ג וצריך לפרנס אותם מאן שהוא... כאן הנה"ג נאלץ למסן אותם בין הייתר מהתרומה והחלה וזוהו ושוק וכו' וכו'... (משנה ספורשת: אלא שהמורם נאכל לכהנים לנישים לבניהם ולעבדיהם...) מיותר לציין שהנה"ג לא כ"כ שש ושמש לבזבז חזה ושוק יקרים בשביל עבדים כנענים (שהלב דופק עד כמה הם מסוגלים לשמור על טהרתו...) הנה"ג כל הזמן ייחל שהבשר היקר הזה יגיע לאלמנות ויתומים של בני הגבירה... וכעת ברגע שכל האלמנות נכנסו לתמונה הנה"ג נישל בבת אחת את כל העבדים... תסתדרו לבד... תחזרו על הפתחים... יש מישהו שקודם לכם בחשיבותו בשנת רעבון זו... אז הפעם המפסידה היא הרבצען המקורית שצריכה כעת להתייעץ מאיפה למסן את עבדי נכסי מילוג שלה... אבל אל תדאג... הגברת העשירה עוד תסתדר... האלמנות קצת פחות... כמובן שהעבדי נכסי צאן ברזל נשארו עדיין תחת תכאב ראש של הנהן גדול... זה כבר אחריותו ולא אחריותו...

מה שבטוח: אם היה לך סבלנות לקרא עד כה... זכינו לעשות טיול קצרצר בסוגיות הנלמדות בדף היומי לאחרונה...

גזע גזע-אמרה הברווזה - הקאצ'קע

(המשך מעמוד 1) בקיצור: מה שתעשה... תעשה הכי טוב שיכול להיות!! לא בערך... לא כמעט... אלא לגמרי לגמרי!! זה יסוד חשוב מאוד...

בא ניקח לדוגמא: לפני תקופה הסתלק מאיתנו מרן ר' חיים קנייבסקי זצ"ל... כולנו נתקפנו בשאיפות עצמויות לזכות לצמח גדול כמו ר' חיים... תכל"ס... בינינו... מה יצא לנו מכל השאיפה הזו?? סו"ס הרי זה גדול עלי... להיות בקי בכל התורה כולה כמו ר' חיים זה לא בשבילי... וגם להיות מתמיד כמוהו וגם מדקדק בהלכה זה גדול עלי... אז תכל"ס: מה כן יצא לנו מזה?? משהו כזה מלמעלה... קצת מכל דבר... אני רוצה להיות **קצת יותר בקי** בככלל התורה כלה כמו ר' חיים... אני רוצה להיות **קצת יותר מתמיד** בכל אחד משעות ביממה כמו ר' חיים... אני רוצה להיות **קצת יותר מדקדק בכל סעיף בשו"ע** כמו ר' חיים... ובינינו: מה יצא מזה?? קצת מכל דבר... אז בא לא נזלול... לא נקרא לזה קאצ'קע... אבל תסכים איתי שאני עדיין לא מרגיש שהצלחתי להיאחז באיזושהי אחיזה אמיתית להישאב לגדלות של מרן זצ"ל...

אז זהו שלא!! בא נשנה גישה... אל תהיה **קצת** ר' חיים בכל דבר...

תהיה ר' חיים שלם בדבר אחד קטן קטן!! קח דבר אחד קטן שתפס אותך אצל ר' חיים ותהיה בזה מושלם... אבל לגמרי... עד הסוף!!

לדוגמא: מרן ר' חיים היה בקי בככלל התורה כולה... ועכשיו יש לי שאיפות להיות גם אני בקי בככלל התורה כולה כמוהו... אבל סיכמנו שזה לא רלוונטי (עכ"פ לעת עתה...) אז מה נעשה?? **בא נתפוס משהו אחד!!** תקח תחום אחד.. נושא אחד... ותחליט שאת הנושא הזה בלבד אתה משקיע בו את כל הנשמה ומונה בו לגמרי לגמרי כמו ר' חיים...

אז אם לדוגמא ר' חיים היה בקי בספרא ספורי מכילתא מסכת סופרים שמחות, מדרש רבה, נתנאום, פרקי דרבי אליעזר, אם את כל זה הוא ידע בעל פה... אז אני בוחר משהו אחד בלבד מהרשימה!! אני לדוגמא הלכתי על אבות דרבי נתן!! החלטתי שאני הולך כעת להשקיע בבין הסדרים באבות דרבי נתן וזה הפרוייקט שלי!! כלומר: השאיפה שלי לצמוח כמו ר' חיים מתבייתת לעת עתה רק על אבות דרבי נתן... אני לא רוצה להיות קצת מר' חיים בכל דבר... אלא אדרבה אני רוצה להיות ר' חיים שלם עכ"פ באבות דרבי נתן... כלומר: אני הולך להיות בקי באבות דרבי נתן באופן כזה שכמו שכולם נתעבו מהבקיאות העצומה של ר' חיים בכל המדרשים הכי רחוקים... עכשיו אני הולך להיות כזה בייחס לאבות דרבי נתן!!! כל פעם שמישהו יחפש איזה מאמר חז"ל שבמקרה כתוב באבות דרבי נתן... אני מיד שולף לו... אני זוכר שזה כתוב שם... אגב: זה לא חייב להיות אבות דרבי נתן... זה גם יכול להיות פרקי דר"א... (והכי הכי זה יכול להיות באותה מידה תוספתא ברכות, או הרא"ש על הפרק הנלמד, או נושא מסוים ברמב"ם אפילו ללא נושאי כלים) וכעת אני שואל אותך: **אני יכול??** האם אני יכול לדעת את אבות דרבי נתן בשליטה גמורה עד הסוף כמו ר' חיים?? ברור שכן!! פשוט לדעת את זה טוב טוב בעל פה... (אגב: בלי קשקושים... בלי להעביר את היד ככה מלמעלה למטה... זה כבר סתם חיזוק עלוב... אני מדבר על **הליכנס לנשוא!!** לשון אתה זה כמה וכמה פעמים ולזכור בעל פה... זהו... נא להספיק להיות לידום...)

עוד דוגמא: להיות מתמיד כמו ר' חיים וללמוד 18 שעות ביממה בלי להפסיק... אני לא יכול... אבל להיות שעה אחת מתמיד בתחילת הסדר כמוהו אני כן יכול?? אני יכול!! אז בבקשה... אני ממקד את כל השאיפה שלי לשקיעות בלימוד ולניצול הזמן לשעה הזו!! בשעה הזו אני לגמרי שקוע בלימוד... (לא מנסה להיות קצת ר' חיים בתשע שעות לימוד... כי מזה יצא רק ברוחה אחת גדולה... עדיף לי לנקד את השאיפות שלי לשעה אחת ודו"ק)

אתה יודע מה יצא מזה?? ברגע שתטעם טעם של שעה אחת של שקיעות גמורה גמורה בלימוד... משהו שם יקרה... אתה פשוט תטעם את הטעם המתוק הזה... ומכאן ואילך זה "זילוג" מעצמו לשעה הבאה וכן הלאה. אם אתה תהיה בקי מושלם באבות דרבי נתן... אתה תתמכר... עזוב... לא רוצה להמשיך לתאר מה תרגיש... תנסה ותחזור אלי... תגיד מה התהפך לך בראש... מה שבטוח... אתה כבר לא תתלונן שחסר לך ב"יערב לכם"... אתה כבר תטעם את הטעם של חיבור גמור לקצת תורה

דוגמא נוספת: אני לא יכול להיות פוסק הדור כמו הרב וואזנר שהיה בקי בכל הד' טור שולחן ערוך ובכל ט"ז וש"ך ופתחי תשובה... זה גדול עלי!! אבל אני כן יכול להתמקם בנושא ספציפי מסוים בהלכה!! ובונושא הזה אני רוצה להיות הרב וואזנר שלם... אני לדוגמא פעם לקחתי על עצמי כפרייקט את כל הלכות ברכת הנהנין... (אני מתכוין בעיקר מס' ר"ב עד ס' ד"ט"ז וגם פת הבאה בכסנין בס' קס"ח... בקיצור: לדעת את כל ההלכות המצוינות בברכות שאנחנו פוגשים כל יום...) והחלטתי שבייחס לנושא הספציפי הזה אני רוצה להיות בקי בכל ס"ק במחצית השקל ובכל פרי מגדים וכל ביאור הלכה במ"ב... כן... אני רוצה להיות הרב וואזנר נכון לסימנים הספציפיים האלו... נו... אני שואל אותך: בכמה סימנים הבודדים האלו האם אני יכול להיות בקי כמו הרב וואזנר?? **ברור שאני יכול!!**

ברגע שאימצתי את הרעיון הזה הייתה לי מזה התעלות נפלאה!!

קבלתי מימד חדש וגישמאק מיוחד בלימוד הלכה... כי בשביל להתחבר ללימוד ההלכה... לא חייבים בהכרח ללמוד מאתיים סימנים... לא צריך להיות מחובר קצת-- להרבה תורה... אדרבה... **תתחבר לגמרי לקצת תורה!!** מספיק קצת סימנים... אבל לקצת סימנים האלו להיות מחובר לגמרי... זה הסוד!! **ואגב: שישאר בינינו... זה הסוד הצבאי** למה בישיבות מתעקשים בכל זאת ללמוד עיון למרות שכ"ע מודו שזה לא בסדר וצריך להספיק יותר ולמה לא מתקדמים וכו' וכו'?? כי סו"ס בראשית הדרך... בשלב הזה של "בכל ההתחלות קשות... כאן עיקר הקושי הוא להתחבר... **להתחבר לשקע של התורה!!** ובשביל להתחבר מספיק אפילו שקע הכי קטן... נקודות חשמל הכי קטנה... (אני לא צריך לספר לך... בשביל להטעין את הנון מספיק צופצ'ק קטן באוטובוס) מספיק אפילו דף גמ' אחד בחודש... **אבל העיקר שתתחבר אליו לגמרי!!** שתכנס אליו עמוק עמוק... אם נכנסת אליו עמוק... זהו... העסק כבר מתחיל לעבוד!! הניקוטין כבר מתחיל להשפיע... אתה כבר טעמת את ה-יערב לכם...

האם מהדף גמ' הבודד הזה אפשר לצמוח תלמיד חכם?? בפירוש לא... ועל זה באה הניזיפה הגדולה... אבל מה נעשה שלפעמים אנחנו אווזים שלב אחד לפני כן... אנחנו כעת רוצים מינימום של חיבור!! אנחנו צריכים בטה"כ להתניע את העסק... לטעום טעם של "יערב לכם"... ולכן מתעקשים כן להעמיד אותך מול דף גמ' אחד... כדי שתתחבר חיבור שלם אפילו לקצת תורה... ומי שכבר טעם פעם אחת את הטעם המתוק של היערב לכם... הוא כבר בפנים... יש פה כבר עם מי לדבר... מאכן ואילך כבר אפשר לנזוף בך למה אתה מספיק כ"כ קצת... וצריך ללמוד יותר וכי

וכו'... וכל ההתחלות קשות ותתאמץ ותסכים לעמוד... יש פה לפחות עם מי לדבר!!! אבל כשיש לך בחור שטועם קצת מכל דבר... הוא קצת לומד עיון... קצת מתבטל... קצת תופס חיזוק... קצת יוצא לטוילים... קצת מתעצל... קצת בקיאות... קצת מוזיקה... כשזה קצת מכל דבר יש פה **בעיה בחיבורים!!** שים לב: לא חסר פה תורה... חסר פה חיבור מושלם אפילו לקצת תורה!! צריך חיבור מושלם אפילו לקצת תורה... **תשמע לי בחור יקר:** אם תתפוס את עצמך לידיים בחג השבועות ותחליט לקחת על עצמך איזה משהו ספציפי לקיץ הקרוב... איזה מסכת קטנה... נניח מסכת מכות על כ"ז דפיה... ותחליט שאתה לומד את המסכת הזו טוב!! מבין עד הסוף... לא מטיח... יסודי יסודי... וחוזר ומשנן ולא מוותר... לא מחפש לקצר הליכים ולעשות עליה סיום תוך יומיים... לא!! הפעם לא!!! הפעם אני רוצה שהמסכת הזו תהיה מונחת לי בראש... ואני רוצה להבין אותה עד הסוף... ובעל פה... **אני אומר לך: עם יד על הלב!!** אם תלמד את המסכת הזו טוב עד הסוף... זהו... אתה כבר בפנים!! אתה תמצא את עצמך במקום אחר לגמרי... ואתה תרגיש את זה היטב... כי ברגע שהשקעת עד הסוף ב-15 דפים אז יש לך חיבור שלם אפילו לקצת תורה וזה כבר מספיק בשביל שהמטען יעבוד ואז גם הפלאפון מתחיל להיות מוטען...

(תבין: בדיק השבוע המטען שלי לא כזה עבד... התקשרתי לחשמלאי ואמרת לי: אני חושב שיש בעיות בלוח חשמל... כנראה שיש עומס בצריכת חשמל ולכן הוא לא מצליח להטעין לי... החשמלאי התפוצץ מצחוק... הטענת פלאפון זה לא דבר שלוקח הרבה חשמל... אם יש בעיות סימן שיש בעיה בחושים... בחיבורים... תחליף מטען והכל יהיה בסדר...)

אני מכיר באופן אישי בחור שידע ש"ס משניות **בעל פה**... והוא היה חוזר ח"י פרקים כל יום... (ואגב: אני מאוד קנאתי בו... תמיד היה לי חלום לסיים ש"ס משניות בחודש... ויש לציין שאני עדיין חולם על זה) אבל תכלס לא היה לו טוב... לא היה לו גישמאק בלימוד... וזה נורא נורא הפריע לו... כי הוא היה בחור טוב וכן עליה והוא השתוקק להיות מתמיד והוא פשוט לא הצליח להתחבר ללימוד ממושך מול הגמ'... ניסו לתת לו ללמוד גמרות יותר קלות כדי שאולי יהיה לו פחות קשה והוא יותר יבין... וזה לא עזר... ואז יום אחד לא יודע מה קרה לו... הוא החליט להתעלל בעצמו וללמוד לא פחות ולא יותר את הסוגיה של ר' חנינא סגן הכהנים בתחילת פסחים!! הוא נפל על הסוגיה הכי קשה... הכי מסובכת... והוא החליט ללמוד אותה ויהי מה... הוא ישב עליה חודש ימים ושבר את השיניים והכריח את עצמו להבין עעעד הסוף... ושם זה קרה!!!! הבחור העיד על עצמו שמאותו יום נפתחו לפניו שערי מתיקות וערבות תורה... **ואני חושב שהסיבה היא מאוד טבעית ופשוטה:** ח"י פרקים משניות זה דבר נפלא... והלוואי עלי... אבל סו"ס זה קצת הבנה ל-הרבה משניות... אתה מרגיש אמנם שאתה מחובר לכל התורה אבל בקצת!! לעומת זאת כשאורו בחור החליט ללמוד את ששה דפי גמ' האלו בלבד וללמוד אותם עד הסוף עם כל המושגים המסובכים והמורכבים (שאגב: הוא ידע את כל המושגים מהש"ס משניות שהוא ידע... אבל הוא ידע את זה חלקית) פה נהיה חיבור עמוק ומושלם --- ששה דפים בודדים!! **חיבור מושלם לךף אחד גמ' יש לו השפעה יותר גדולה מקצת חיבור לכל התורה כולה!!** כי בקצת חיבור... אתה להבדיל מרגיש כמו קאצ'קע... אז נכון שהוא גם יודע לשחות וגם יודע לעוף וגם לרוץ... אבל שום דבר הוא לא עושה לגמרי טוב!!! מה הפלא שהוא תמיד בגדר "ניצוד ועומד"... אבל כשאתה מחובר לגמרי לגמרי למסכת אחת... או לחילופין אם אתה מתמקד בכמה פסוקים בודדים בפסוד"ז ומכוין אותם בהתלהבות ובכוונה... כאן יש חיבור שלם אפילו לקצת!! לכוין קצת בכל הפסוד"ז זה לא תופס כמו לקחת כמה פסוקים נבחרים שישמשו כברק חד ובהיר (כמובן שתמיד אפשר להוסיף ולהתקדם ליותר ויותר) אז בא נחליט יחד: אם אתה מרגיש חוסר חשק וחיבור ללימוד... בא נקבל החלטה שבחג השבועות הזה **אתה תופס חיזוק במשהו מסוים אבל עד הסוף!!**

אז אם מקודם אמרתי מסכת מכות... יותר מומלץ זה לבחור פרק אחד בודד מהמסכת הנלמדת בישיבה (אם זה השולח בגיטין או אלו נערות בכתובות או הגוול עצים בב"ק או לא משהו... תבחר אתה) ותחליט שאתה לומד את הפרק הזה בבקיאות עד הסוף!! זה הפרק שלי!! בפרק הזה אני הולך להיות בקי כמו ר' חיים קנייבסקי שלם!! ואגב: במאמר המוסגר: כבר נכתב בגיליון זה שאחד הפלאים של תלמוד בבלי שהוא כ"כ בלול מכל התורה כולה ביחד שגם מי שלמד רק את מסכת מגילה אבל למד אותה טוב טוב עד הסוף... עקרונית יש לו כבר שליטה ומושגים ברוב גופי התורה שבש"ס... (רק בפרק הערל ביבמות בשלושה דפים של תחילת הפרק... האם שמת לב כמה תכנים וגופי תורה בזרעים ובקדשים ובטהרות מתמצים בדפים הקצרים האלו?? רק מה?? כל מה שנדרש זה ללמוד את זה טוב...) **שתבין:** יכול להיות לך בעלבת שלומד דף היומי בעקביות ובמס"נ כבר עשרים שנה... הוא כבר אווז **במחזור הרביעי בדרך היומי**... ואילו החמש עשרה דפים שאתה תלמד ביסודיות ועד הסוף יותירו חותם בחיבור האישי שלך ללימוד... הרבה יותר מ-10.000 דפי גמ' שהוא למד בדרך היומי... ולמה?? כי שוב... הוא מחובר קצת לכל דף מ-2700 דפי גמ' שיש בתלמוד בבלי... ואילו אתה מחובר בכל נימי נפשך לששה דפי גמ'!!! אם יום אחד תצמח תלמיד חכם זה בזכות החיבור המושלם שהיה לך לששה דפים האלו ששם... שם זה התניע... זה הגיע ה-יערב לכם... שם זה התחיל!!! וכמובן שאז ידרש ממך כבר כן ללמוד יותר מהר... וכן להספיק את ה-2700 דפי גמ' שאנחנו ח"י לא מוותרים עליהם... אבל בשביל שיערב לכם חייבים חיבור מושלם!!!! קח את העצה הזו לכל פינה בעבודת ה'... גם בלימוד... גם בתפילה... תתמקד בברכות מסוימות מהמאה ברכות... אף פעם אל תתפוס חיזוק בכל המאה ברכות ביחד... וגם לא בכל ברכות שמו"ע ביחד... תמקד את החיזוק בברקים!!! בפרטים קטנים שישמשו בברק חד ובהיר שיאירו לך את כל החיות בעבודת ה' ובתורה ודו"ק.

גיליון מס' 474 פרשת במדבר
תשפ"ב שנה עשירית

לעילוי נשמת
מרן רבינו
שמריהו יוסף חיים
בן מרן רבי יעקב ישראל זצוק"ל

דברי שי"ח

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ח קניבסקי זצוק"ל

היומן

ליל שבק ויקרא החודש תשע"ח

הגעתי לבית מרן בשעה רבע לתשע. מרן כבר אחז לאחר ברמה"ז, ואכתוב מה שאירע, בעת שמרן התיישב על המיטה וסייעתי לו להלביש את הנעלים. הרמתי מעט את רגלו בכדי להכניס את הנעל, ומכיון שהיה למולי, טעיתי והלבשתי קודם את ימין שלי שהוא שמאל של מרן. בתחילה מרן רק רמז לי, ע"י שהוריד בחזרה את הרגל וכמו סירב להכניס הרגל בנעל, ורק משראה לאחה כמה פעמים שאני לא נרמו, אמר בקול 'קודם ימין', ומיד הבנתי את שאירע ועברתי לרגל ימין שלו. מבהיל דקדוק ההלכה עם עדינות נפשו.

לאחר מכן נכנס לבית בנו ללמוד, וקודם שהחל ללמוד טעם משהו להשלים למנין מאה ברכות. מרן טעם פרי תמר לבורא פרי העץ ואח"כ הגישו לו תפוח עץ, מרן שאל איזה ברכה זה וענו העץ. אמר מרן 'כבר בירכתי העץ, אין לי זמן לאכול, יש לי חובות' וסירב לאכול מהתפוח.

וכאשר בנו הגיש לו בננה חתוכה, שאל מרן 'למה זה חתוך? צריך שלם?' כמבואר בהלכה שעדיף לברך על 'שלם'.

אחרי סעודת הבוקר כשנשכב לנוח אמר לנכדו 'אל תיתן לי לישון הרבה, לא יותר מכמה רגעים... יש לי הרבה חובות ללמוד'...

סגולות חיים

סגולות ועובדות לזש"ק
מרבנינו מרן הגר"ח קניבסקי זצוק"ל
מלווה במעל 100 תמונות מרבנינו
נייר כרומו משובח בצבע מלא
225 עמודים בכריכה קשה
נתקבל סבסוד עבור ספר זה
במחירי בסך 10 ₪ בלבד

ניתן להזמין ע"י מערכת "קובץ גליונות"
במס': 053-3145900
k.gilyonot@gmail.com
(משלוח חיינם ברחבי הארץ בכפוף
למוקדי ההפצה)

מקור שי"ח כבוד ה' הסתר דבר

שמעתי מרבנינו זצ"ל הערה והארה גדולה, דהנה רבים טועים וחושבים שאין לפשוט הבגדים בחדרי הבית ויש לילך לחדר הרחצה, כביכול שם זה יותר צניעות לעשות כן, ואמר רבינו שאינו כן והוא טעות, דמעיקר הדין אם מגלה גופו לצורך אין בזה חסרון צניעות, ויכול לפשוט בגדיו אף בחדרו וא"צ לילך לאמבטי, אלא שבגמ' שבת (ק"ח ב') אמר ר' יוסי מימי לא ראו קורות ביתי אמרי חלוקי, ושמעינן שהוא מידה טובה לנהוג בה, שאם היה זה מדינא לא היה ר' יוסי משתבח בזה, אמנם השו"ע (סי' ב' ס"א) העתיק הנהגה זו וכתב שלא יגלה גופו אף כשלוש בגדיו, ולפ"ז הרוצה לקיים מידה זו ע"י שהולך לחדר האמבטיה ופושט שם בגדיו לא הרויח כלום. [אמנם צריך לדעת שיש להיזהר שלא לגלות גופו כנגד כתבי הקדש כמבואר במ"ב (סי' מ"ה סק"ה) ובדעת נוטה מזהוה סי' קצ"ד, וע"ש בסימנים שקודם לכן].

וכ"כ רבינו ז"ל בדעת נוטה (השכמת הבוקר סי' ק"ו) על השאלה, האם שרי למי שקשה עליו לפשוט הבגדים תחת השמיכה, לפשוט ולהלביש עצמו בביהכ"ס או בחדר האמבטיה והשיב רבינו: **אם אין צריך לילך שם בלא"ה לא מהני**. וביאר רבינו שם טעמו דמה שמוותר להפשיט עצמו בבית המרחץ בשעת רחיצה אינו מצד המקום שהמקום מותר בגילוי הגוף, אלא רק משום שצריך הוא לכך, וכל דהוי לצורך מותר גם בבית היכא דצריך הוא לזה כגון שמחליף בגדיו באמצע היום, ואין עדיפות לעשות כן באמבטיה, ורק כשהולך לישון או בקומו שיכול לכסות עצמו בשמיכה אז יש ענין לא לגלות את גופו אע"פ שצריך הוא להתפשט, וכמ"ש השו"ע בסי' ב' ס"א ובסי' רל"ט ס"ב. ובס' דולה ומשקה (עמ' 6) שאלה יש שהתירו להתלבש בחדר אמבטיה בלי להזהר לכסות את הגוף בשעת פשיטת הבגדים האם זהו דבר נכון, תשובה: **לא מהני מיד**.

ואמנם רבינו זיע"א כשלעצמו היה מהדר בזה טובא שלא להסיר הכיפה מראשו אפילו בשעת רחיצה שקורין טו"ש, ומטעם אחר שהרי מבואר בגמ' פסחים (ק"ב ב') לא לעמוד בפני הנר ערום, והביאו במ"ב סי' ער"ה סק"ז, וס"ל שחשמל דינו כנר, ולכן כשטובל במקוה מנהגו שנשאר עם כיפה לראשו עד שנכנס למים, ורק כשגופו בתוך המים מסיר הכיפה ומניחה על המעקה, וכ"כ בס' אלא ד' אמות (פס"ז ס"ח) והוסיף שם עוד בענין הליכה בים או בבית המרחץ בגילוי ראש, שדעת מרן זללה"ה היתה להקל בזה כי הדרך ללכת כך במקום זה ומותר, אבל הוא עצמו מכסה ראשו כל הזמן, עכ"ל.

דינים העולים: מצוות צניעות נוהגת בכל מקום ואין לגלות גופו שלא לצורך ואף במקום הצורך לא יגלה גופו כנגד כתבי הקדש, מידה טובה היא להתלבש תחת הסדין [ומידת הצדיקים שלא לגלות כל גופו בפני החשמל].

**מדור זה לע"נ הרבנית ברכה רבקה
ב"ר שלמה אריה רוזנברג ע"ה**

להתפלל

מתוך ספרו של רבינו
"אורחות יושר"

ד. המאחר ברצון להתפלה וכן היוצא באמצע לעתיד לבא יגרשוהו מביהמ"ק באמצע התפלה ובסופה כמ"ש בס"ח סי' תשע"ט. וזכור ברכות רפ"ה כל שאין נכנס לביהמ"ק בעוה"ז אין נכנס בעוה"ב וכנ"ל.

דעת נוטה

הספר הרשמי הראשון הי"ל לאחר פטירת רבינו זצוק"ל "דעת נוטה" על כל חומש במדבר, מעל 700 עמ' מלאים ממיטב השות"ים שענה רבינו לשואלים לפי סדר הפרשיות הביאו ברכה לביתכם יו"ל ע"י מכון "דעת נוטה" בראשות בנו הגר"ש שליט"א שזכו לעינא פקיחא מרבנינו זצוק"ל שענה ובירר להם את כל שאלותיהם.

מחיר: בסך 45 ₪ בלבד
ניתן להזמין ע"י מערכת "קובץ גליונות"
במס': 053-3145900
k.gilyonot@gmail.com
(משלוח חיינם ברחבי הארץ בכפוף למוקדי ההפצה)

הצטרפות לרשימת מקבלי הגליון במייל ניתן לשלוח בקשה לכתובת: divreysiach+subscribe@googlegroups.com
ניתן לתרום ולהקדיש ע"ג הגליון לע"נ, לרפואה ולהצלחה וכד', נשמח לקבל עובדות, הנהגות, ושו"ת מרבנינו.

שָׁנִים קְדֻמוֹנִיּוֹת

על גדולי הדורות

חדש! עובדות חדשות ונדירות מפי רבינו מרן זצוק"ל!

מדור שָׁנִים קְדֻמוֹנִיּוֹת - לשבועות הבאים בעזה"י

פרשת נשא תג השבועות - הגאון הגדול רבי זלמן רוטברג (ח' סיון)

פרשת שלח - הגאון הגדול רבי גדליה נדל (ט"ו סיון)

פרשת קרח הגאון הגדול רבי ראובן פיין (כ"ה סיון)

פרשת חוקת - מרן הגרמ"י לפקוביץ (כ"ו סיון)

נשמח לקבל מקוראינו הנאמנים מסמכים, תמונות, עובדות ומעשיות הקשורים להנ"ל

הגאון הגדול רבי ראובן יוסף גרשנוביץ זצוק"ל

**רבי ראובן יוסף משתתף
בשמחת נישואי בן רבינו
רבי יצחק שאול**

ביקור חולים

בערוב ימיו של רבי ראובן יוסף נחלה ל"ע והתייסר ביסורים קשים, בהיכלי התורה נישאו תפילות לשלומו, כשמקביל קראו גדולי הדור בראשם רבינו, הגרא"ל שטינמן, הגרמ"י לפקוביץ, והגרי"ג, בקול קורא מיוחד, להעתיך בעדו לרפואתו השלימה במהרה. ובאחת הפעמים שרבינו היה בעיר 'נתיבות' כסנדק בברית מילה, נכנס לבקרו בביתו ואיחל לו רפואה שלימה (הר"י אפשטיין).

שני בחורים קדושים

עם הסתלקותו נערכה הלוייה גדולה שיצאה מעיר נתיבות בדרכה לבני ברק. רבי יצחק שאול בן רבינו, נסע מבני ברק לנתיבות להלוויה, ברכב משותף בו נסע גם גיסו של הנפטר, הגאון רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל, בנסיעה התעניין רבי יעקב לשמו, ומשמע, אמר לו, אספר לך עובדא: היה תקופה של קיץ בישיבה שהיה לוחט במיוחד, וכולם ישבו ולמדו בהתמדה, אך מחמת החום הנורא הרימו את שרוולי הבגד כדי להקל במעט מן החום, ואמנם, שני בחורים היו שמחמת קדושה לא גילו את היד, והשרוול המשיך לכסות את כל היד. היה זה אביך רבינו זצ"ל, ורבי ראובן יוסף! (מפי רבי אליעזר הלוי ליברמן, ששמע מר"י ש).

**רבינו מתכבד באמירת הברכות וקריאת שם לתינוק 'ראובן יוסף'
על שמו של הצדיק מנתיבות, תקופה קצרה אחרי פטירתו. נראה
עוד: אבי הבן רבי אליעזר ליברמן**

עם כלות השלושים יום להסתלקותו של הגאון רבי צבי יהודה גרשנוביץ מראשי ישיבת 'ברכת אפרים' וראש ישיבת שכר שכיר בנתיבות, אנו מביאים כאן צוהר לקשר שהיה לרבינו זצ"ל עם אביו רבי ראובן יוסף. ואלה תולדות הצדיק המפורסם לתהילה רבי ראובן יוסף זצ"ל מנתיבות. נולד בתאריך ל' סיון תרע"ה בעיר לאפטיש, לאביו הגאון רבי אברהם יצחק, רב העיר ז'אבינקה, ובגיל עשר הלך ללמוד תורה מפי גדולי התורה שבימיו, ואחרי כן בעיר קוברין אצל רבי פסח פרוסקין, בקיץ תרצ"א למד תורה מפיו של רבי ברוך בער ליבוביץ ה'ברכת שמואל', ודבק בו מאוד, בשנת תרצ"ז עלה כנער לארץ ישראל והחל ללמוד תורה בפתח תקוה בישיבת לומז'א ועד מהרה נתחבב על הבחורים בהיותו מלא יראת שמים ומדות נאצלות, נוסף על היותו עמל בתורה בכל כוחו, ולימים אף החל להרביץ שם תורה, ואח"כ במושב 'חמד', ובשנת תשל"ו נקרא ע"י הגר"י מאיר לכהן כראש ישיבת עזתה, בעיר נתיבות, בערוב ימיו התפרסם כבעל מופת גדול והמונים נושעו מברכותיו. נלב"ע ה' ניסן תשנ"ח.

עם הקהילות יעקב

סח רבינו: בשנותיו הראשונות של רבי ראובן יוסף בארץ ישראל, בשנים ת"ש - תש"א, היה מגיע לשוחח בקביעות מידי יום שישי עם אבא מרן הסטייפלר זצ"ל וכל שיחה התארכה כמה שעות, כשאבא הנהנה מאוד מדבריו הישרים והבהירים ('ניצוצי אש' עמוד כ"ד).

בשנים שלאחר מכן כשנכנס רבינו ללמוד בישיבת לומז'א בפתח תקוה הזדמן לו להכיר את רבי ראובן יוסף, גם ובעיקר מפני שהיה רבינו ידיד נפש של אחיו רבי משה גרשנוביץ. מאמר אודות הקשר בניהם א"ה תבוא ביריעה נפרדת.

**רבי ראובן יוסף משתתף במסיבה בדרום,
נואם: רבי רפאל טיקוצנסקי**

חבל על הזמן

על אף הערצתו הגדולה של רבינו לרבי ראובן יוסף, מדד כל דבר במבט משלו.

וכך סיפר בן רבינו רבי יצחק שאול: בחול המועד פסח הסמוך לנישואיי, נסעו משפחת רעייתי אל הדוד רבי ראובן יוסף, לביקור חג בביתו בעיר 'נתיבות', והוצרכתי גם אני להצטרף, אך כמובן קודם הנסיעה עליתי לקבל מאבי מורי זצ"ל את ברכת הדרך, הוא הביט בי ואמר: אני לא הייתי נוסע לדברים כאלה, חבל על הזמן!